

VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES
VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES
VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES
VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES
VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES

Plačilo sladkorne pese

CREDITANSTALT

Banka uspešnih

M. Sobota, Lendavska 11, tel.: 21 780

MINICOM

RAČUNALNIKI, KI LETIJO!
Microsoft
QUALIFIED DEALER

WINDOWS '95,
slovenska različica —
nadgradnja le 14.990,00 SIT

VREME

Ob koncu tedna bo suho brez večjih temperaturnih sprememb.

Vestnikov koledar
7. december, četrtek, Ambrož
8. december, petek, Brezmadežna
9. december, sobota, Valerija
10. december, nedelja, Smiljan
11. december, ponedeljek, Daniel
12. december, torek, Ivana
13. december, sreda, Lučka

Pregovor
Zima in gospoda nič ne podart.

VESTNIK

Murska Sobota, 7. decembra 1995, leto XLVII, št. 49, cena 150 SIT

Drnovšek
samotnejši
od princese
lady Di in
močnejši od
Kučana

Kmetje ne propadajo zaradi
Evropske zveze, pravi v našem
pogovoru avstrijski strokovnjak
za agrarno ekonomijo dr.
Matthias Schneider

Posojila
Ekološkega
sklada za
pitno vodo in
kanalizacijo
tudi v
Pomurju

Zadnja vest
Preprodajali heroin

Pred 5-članskim senatom Okrožnega sodišča v Murski Soboti je bila v ponedeljek in torek sodna obravnava zoper obtožene: L. R. in D. Š., oba iz Murske Sote, in J. P. in D. K., oba iz Radenec. Obtožnica, ki jo je vložil okrožni državni tožilec, jim očita storitev kaznivoga dejanja po 196. členu Kazenskega zakonika R Slovenije: nepravilno proizvodnjo in promet z mamili. Obtoženi naj bi nakupili sicer manjše količine heroina, da bi jih pozneje prodali, seveda po višjih cenah. V torek so nadaljnjo obravnavo preložili na 13. december, ko bodo zaslišali še preostale priče in strokovnega izvedenca.

Š. S.

Murales
se je utrdil
na
svetovnem
trgu

Vse potivodijo v *Potrošnik*

VELIKA PONUDBA
DOMAČIH IN TUJIH TELEVIZORJEV,

VIDEOREKORDERJEV
in
VIDEOPLAYERJEV:

Elektronika, Gorenje,
Samsung, Sonny, Sharp ...

-5% popusta ob gotovinskem
plačilu nad 30.000,00 SIT,
plačilo blaga s čeki z odlogom
do 6 mesecev, brez obresti,
in obročno odplačevanje na
3, 6 in 12 mesecev

v vseh POTROŠNIKOVIH prodajalnah s tehničnim blagom.

POTROŠNIKOVA BOŽIČNO-NOVOLETNA
KOŠARICA

31 izdelkov po super cenah za 31 prazničnih dni
od 1. do 31. decembra

Zaklal sem !

FOTO: J.Z.

Ob praznovanju jubileja madžarske skupnosti v Sloveniji smo lahko slišali veliko pohvalnih besed o tem, kako je v Sloveniji vzorno poskrbljeno za uresničevanje pravic pripadnikov narodnosti. Prav gotovo je res tako, še zlasti, če pogledamo, kakšne pravice imajo manjšine drugod po svetu. Ni treba iti daleč, ampak pogledati k sosedom, in vsakdo bo lahko opazil občutno razliko. Pa tega ne navajam zato, da bi spraševal, češ zakaj bi pri nas dali pripadnikom narodnosti več pravic kot jih imajo drugje. Mi živimo v Sloveniji, ki je naša lastna država, in prav je, da dajemo manjšincem še celo nekaj več pravic, kot jih ima večina. Le-to je namreč poročilo, da bodo obstali, se razvijali in bogatili naša skupnost. Tudi oni čutijo Slovenijo kot svojo domovino. »Domove smo si zgradili na tej zemlji, branimo jo, sanjamo v ma-

iz tujine. Velikokrat sem imel priložnost spoznati drugačne razmere - da so me v trgovinah, gostilnah ter drugod v Lendavi in drugih dvojezičnih krajih ogovarili najprej po madžarsko, da večkrat slišim, kako se mladi na nogometnih tekmah in tudi po šolah pogovarjajo v svojem maternem jeziku, da me ponekod sploh niso razumeli ali pa hoteli razumeti, ko sem govoril slovensko itd. V nekaterih gostinskih lokalih na dvojezičnem območju so zaposlene natakarice, ki slovensčine sploh ne razumejo, ker so doma iz Madžarske. Večkrat se zgodi, da dobim razna povabila na narodnostne sestanke ali prireditve, ki so napisana samo v madžarsčini, čeprav bi pričakoval, da bodo dvojezična, in čeprav toliko govorimo in opevamo dvojezičnosti kot posebno vrednoto na narodnostno mešanih območjih. In še bi lahko našteval, kar bi govo-

Vzorna skrb ali samo krinka?

džarskem jeziku ... Solze mi silijo v oči, kadar zaslišim slovensko himno in ravno tako ob madžarski. (Mária Pozsonec)

Nekateri pa so kljub temu precej drugačnega mnenja. Tako je Jozsef Varga iz Genterovec, lektor za madžarski jezik na Pedagoški univerzi Maribor, na sobotni konferenci v Lendavi dejal, da je vse lepo napisano le krinka in »smešna prevara«, saj v praksi večina (posebej je omenil uradnike na občini) izvaja politiko, ki je usmerjena proti Madžarom. Kot dokazuje za to je navajal pačenje madžarskih priimkov in imen, da v Lendavi ni niti ene ulice, ki bi bila poimenovana po znanem Madžaru in da je madžarski jezik poistenjen v azadije tako v družinah, na delovnem mestu kot v javnem življenju nasploh. Zato pomurski Madžari ne izgubljajo le svojih korenin, ampak tudi jezik, narodnostno zavest, vero v sebe ... Vprašati se velja, ali je res tako kritično in vse tako črno? Ali niso takšne ocene pretirane in napenjanje strune nestrpnosti? Kot pripadnik večine sem se ob teh mislih počutil zelo nelagodno, še zlasti ob pogledih nekaterih gostov

rilo v prid temu, da le ni vse tako črno. Zdi se mi tudi, da je lahko tvegano sprejemati določene splošne trditve o kritičnem stanju na osnovi tega, češ med otroki je čedalje manj slišati materni jezik. To je prav gotovo lahko skrb zbujajoče, vendar se otroci vsekakor premalo zavedajo, kaj je to narodna zavest. Če bi na primer ocenjevali stanje na osnovi uporabe maternega jezika med porabskimi otroki, potem tamkaj sploh ni Slovencev ali jih je kvečjemu le peščica. Ko pa odrastejo, se vendarle začnejo bolj zavedati svojih korenin in začnejo govoriti tudi slovensko. Strinjam pa se, da se dogajajo tudi napake in krivice. Ampak potrebno je biti realen, ne pa pričakovati idealnosti. In treba je vedeti, da je asimilacija tudi naravni proces, kar sta omenila tudi madžarski predsednik Árpád Göncz in predsednik Slovenije Milan Kučan, ko sem ju na tiskovni konferenci povprašal, kako komentirata tako različne poglede na uresničevanje narodnostnih pravic med pomurskimi Madžari. Po njunem mnenju je zelo pomemben babilin jezik.

JOŽE GRAJ

PO SLOVENIJI

LJUBLJANA - Slovenska vlada je sprejela sklep o priznanju Zvezne republike Jugoslavije in o vzpostavitvi diplomatskih odnosov med Republiko Slovenijo in ZRJ. Obenem vlada predlaga, da obe državi odpreta diplomatsko-konzularni predstavništvi v Ljubljani in Beogradu.

LJUBLJANA - Poslanci državnega zbora so v nadaljevanju izredne seje z večino glasov sprejeli novelo zakona o sanaciji mariborskega Tama, njegovih sorodnih družb in ljubljanske Avtomontaže Am-Busa.

LJUBLJANA - Predsednik države Milan Kučan je sprejel ameriškega veleposlanika v Sloveniji Viktorja Jackoviča. Sogovornika sta izmenjala stališča do daytonskega mirovnega sporazuma in perspektive za njegovo uresničevanje in za dolgoročno umiritev jugovzhoda Evrope.

LJUBLJANA - V počastitev dneva univerze (3. decembra 1919 smo Slovenci dobili prvo univerzo) je bila slavnostna seja univerzitetnega sveta, na kateri so podelili nazive častnih doktorjev in profesorjev.

PO SVETU

PARIZ - Stavka francoskih delavcev v javnem prometu je v mnogočem ohromila življenje v Franciji. Ker se protestnikom utegejo pridružiti tudi zaposleni in javni upravi, bankah in bolnišnicah, grozi Franciji splošna stavka.

ZAGREB - »Današnji dan bo zapisan z zlatimi črkami v 900-letni zgodovini Zagreba,« je po izvolitvi za mestnega župana izjavil liberalci dr. Goran Granić. Vladajoča stranka HDZ in pravaši so bojkotirali ustanovno skupščino, na kateri je bil za predsednika mestne skupščine izvoljen dr. Zdravko Tomac (SPD). Dr. Franjo Tuđman je izjavil, da mora biti na čelu Zagreba njihov človek, zato je to imenovanje zavrnil.

KAIRO - V prvem krogu parlamentarnih volitev je dobilo potrebno večino 136 kandidatov, od tega jih kar 123 pripada vladajoči Nacionalni demokratski stranki predsednika Mubaraka.

GORICA - Tukaj so se drugi sestali župani 26 italijanskih in 14 slovenskih obmejnih občin med Trbižem in Miljami ter Bovicem in Piranom. Cilj srečanja je bil poglobljanje čezmejnega sodelovanja glede na vključevanje Slovenije v Evropsko unijo.

LONDON - Slovenski zunanji minister Zoran Thaler se je na povabilo kolega Malcolmja Rifkonda mudil na obisku v Veliki Britaniji. Tema delovnega pogovora je bilo aktualno politično dogajanje po sklenitvi mirovnega sporazuma za BiH v ameriškem Daytonu.

BELFAST - Ameriški predsednik Bill Clinton je bil na obisku v Severni Irski. To je bil prvi obisk kakšnega ameriškega predsednika v provinci Ulster. Med evropsko turnejo je Clinton obiskal še Veliko Britanijo, Nemčijo in Španijo.

PEKING - Kubanski predsednik Fidel Castro je bil na prvi turneji po LR Kitajski. Poudaril je, da bodo kitajski uspehi zgled njegovi viziji »socializma s kubanskim obrazom«.

SKOPJE - Na delovnem obisku v Makedoniji je bil slovenski državni sekretar v ministrstvu za zunanje zadeve Ignac Golob. Z makedonskim zunanjim ministrom Stevom Crvenkovskim sta se pogovarjala o vprašanih, ki so po sklenitvi mirovnega sporazuma v Daytonu pomembna za vse države, naslednice nekdanje SFRJ.

PALE, ZAGREB - Bosanski Srbi so nezadovoljni s sklepi daytonskega mirovnega sporazuma o položaju Sarajeva, ki bo prešlo v bošnjaško-hrvaške roke. Na protestnem shodu v Zagrebu pa so nekdanji prebivalci bosanske Posavine, kjer je živel večina hrvaško prebivalstvo, nasprotovali priključitvi tega ozemlja Srbom.

BRUSELJ - Na tridnevem obisku v Belgiji je bil slovenski predsednik Milan Kučan, ki ga je sprejel tudi belgijski kralj Albert II. Srečal se je tudi s predsednikom Evropske komisije Jacquesom Santerjem, ki mu je zagotovil, da si bo prizadeval za čimprejšnje pridruženje članstvo Slovenije k Evropski uniji.

RIGA - Latvijski predsednik Guntis Ulmanis je predlagal Ziedonisa Čevera, voditelja stranke Sajmnieks, za mandatarja za sestavo nove latvijske vlade.

BUDIMPEŠTA - Slovenska parlamentarna delegacija pod vodstvom predsednika državnega zbora Jožefa Školca se je mudila na obisku na Madžarskem. Sprejela sta jo predsednik Arpad Göncz in premier Gyula Horn.

MOSKVA - Sem je prispel novi slovenski veleposlanik v Ruski federaciji Dušan Snoj, ki je zamenjal dosedanjšega veleposlanika Sašo Gerdino, ki je zaradi osebnih razlogov predčasno zapustil ta položaj.

ZAGREB - Hrvaško-slovenski odnosi so precej boljši, kot so videti v očeh javnosti, je bilo slišati po sestanku zunanjih ministrov dr. Mateja Granića in Zorana Thalerja.

ATENE - Zdravstveno stanje grškega premiera Andreasa Papandrea je še naprej kritično.

MADRID - Ameriški predsednik Bill Clinton, španski premier Felipe Gonzales in predsednik Evropske komisije Jacques Santer so podpisali sporazum o čezatlantskem sodelovanju. V Madridu se je v ponedeljek začel tako imenovani ameriško-evropski vrh.

Ruska klinika Schwarzwald

Še ne tako dolgo nazaj je bil skoraj edini način ugotavljanja pomembnosti tega ali onega politika v Rusiji natančna študija slavnostnega odra na paradah na Rdečem trgu. Glede na to, kako so se funkcionarji primikali ali odmikali od generalnega sekretarja partije, se je dalo sklepati, kako se je njihova moč v zadnjih mesecih spremenila in kakšen je postal njihov položaj glede na druge visoke funkcionarje. Temu fenomenu so kremenjologi, posebna vrsta ljudi, ki so se ukvarjali s proučevanjem zakulisnih dogajanj v Kremlju, dali ime 'red kltovanja'. Ruska visoka politika je res presegljivo dobro spominjala na proces, ki se dogaja na vsakem kmečkem dvorišču. Tam se petelini z neusmiljeno natančnostjo v kratkem času 'dogovorijo', kdo koga lahko kljuva, in ko se enkrat vzpostavi ustrezna hierarhija, osnovana na razmerju moči, se nikoli ne zgodi, da bi petelin začetnik pomotoma kljuvil svojega kolega z višjim rangom. Funkcionarji nekdanje Sovjetske zveze so bili takšni petelini in iz proučevanja njihovega položaja na slavnostni tribunski smo lahko zvedeli presenetljivo veliko o dogajanjih za debelimi zidovi kremejske trdnjave.

Potem je prišla demokracija, vojaške parade ob obletnicah oktobrske revolucije in med prvomajskimi prazniki so postale stvar preteklosti in razpored funkcionarjev ob Jelcinu nam ni več povedal kaj dosti. Vendar volk svojo dlako menja, čudi pa ne tako hitro.

Ob nedavni hospitalizaciji ruskega predsednika zaradi težav s srcem so kremenjologi odkrili nov način merjenja pomembnosti posameznega ruskega politika: analiza dostopa do Jelcina v bolniški sobi. Časopis Komsomolskaja pravda je prejšnji teden objavil zanimiv seznam vseh obiskov v centralni moskovski kliniki, kjer se Jelcin od 26. oktobra zdravi. Iz seznama se da z relativno lahkoto ugotoviti, kdo je pri Jelcinu v nemilosti in za koga ima razumevanje.

Nesporni zmagovalci v tekmovalstvu za Jelcinovo naklonjenost je general Aleksander Koržakov, prejšnji visoki funkcionar KGB-ja in uradno sedanjí šef Jelcinovih varnostnikov, čeprav njegova pooblastila očitno segajo bolj široko. General Koržakov, ki ga ruski tisk pogosto prikazuje kot modernega Rasputina, je bil pri Jelcinu celo večkrat kot njegova žena Nina. Kremenjologom je dalo to kar misliti.

Drugouvrščen v tekmi za ključko Jelcinove sobe je po mnenju poznavalcev prav tako milo rečeno nenavadna oseba: to je Viktor Iljušin, vodja predsednikovega urada, ki si je pred bolniško sobo postavil nekakšno čuvajnico. Njegova najpomembnejša zaposlitev je ugibanje Jelcinovih misli in njihova pretvorba v predsedniške dekrete. G. Iljušin se sreča z Jelcinom vsako jutro, da sestavi dnevni urnik, nato pa ima roke proste.

Viktor Černomirdin, predsednik ruske vlade, ki bi v primeru Jelcinove nesposobnosti za vladanje prevzel krmilo ruske države, je moral na sprejem pri državnem bolniku št. 1 čakati kar osem dni. Za Komsomolskajo pravdo je bil to zanesljiv znak, da so odnosi med dvema najvišjima funkcionarjema več kot hladni. Prvemu podpredsedniku vlade Olegu Soskovecu kaže bolje, saj je imel s predsednikom več daljših sestankov. Slabše se godi drugemu podpredsedniku Anatoliju Čubajsu, ministru, odgovornemu za

Kakšno je mesto brez četrti?

Po predlogu mestne komisije za lokalno samoupravo naj bi bila Murska Sobotna v prihodnje razdeljena na sedem mestnih četrti. Te so: Center, Industrijska, Lendavska, Park, Partizan, Prešernova in Turopolje. Tako so namreč pokazale tudi javne razprave, čeprav se ljudje niso povsod strinjali z omejitvijo razdelitve sedanjih šestih mestnih krajevskih skupnosti. V Murski Soboti je trenutno po številu prebivalstva največja Krajevna skupnost Lendavska z velikim blokovskim kompleksom. Na tem območju živi po zadnjih podatkih 3.307 prebivalcev. Sledijo pa KS Turopolje (2.856 prebivalcev), Ali Kardoš (2.275), Park (1.882), Boris Kidrič (1.772) in KS Partizan s 1.751 prebivalci. M. J.

nutni obisk pri Jelcinu, ki sta ga na koncu podaljšala na celih petdeset minut. Žalo pa se je kasneje pokazalo, da dolžina obiskov ni vse: general Pavel Gračev, ruski obrambni minister, je imel s predsednikom kar devetdesetminutni pogovor, vendar je bilo vse jasno, da je bilo to zaradi Jelcinove namere, da se ga odkriža. Kremenjologi so ugotovili: če hoče preživeti v ruski politiki, je bolje biti povabljen na več kratkih obiskov kot en dolg.

Ves ta cirkus okoli vhodnih vrat v moskovsko glavno kliniko pomeni samo eno: Rusija je še zelo daleč od neke normalne demokratične družbe. Navkljub vztrajnemu ponavljanju Zahoda, da je Jelcin posebej težej po demokratizaciji in prenovi ruskega družbenega tkiva, je jasno, da sedanji ruski predsednik tujini diši le zaradi njegove sposobno-

sti vzdrževanja ruske stabilnosti. Žalostno je, da zaradi podpiranja nedemokratičnih predsednikov in političnega sistema, ki je zasnovan na osebnih intrigah in prilizovanju glavnemu šefu, Rusija zamuja pri izvedbi gospodarskih in političnih reform in tako škoduje sebi in drugim. Čas bi bil, da bi lahko politični analitiki ocenjevali ozračje v Rusiji po razmerju sil v parlamentu ali rezultatih javnega mnenja, ne pa da se gnetejo pred jeklenimi vrati tiste nesrečne ruske bolnice, ki jo vsak dan gledamo po televiziji, in štejejo avtomobile, ki vozijo noter in ven. Samo želimo si lahko, da bo dežela Čajkovskega in Tolstoj končno postala država življenja: mnogi od nas so že sili v glikomičnosti ruske klinike Schwarzwald in ponavljajočih se državnih pogrebov.

Mag. Tomaž Lovrenčič

Iz Zagreba piše
Narobe svet

V državi, ki ne priznava rezultatov volitev, izvoljene lokalne oblasti, zmago opozicije na lokalnih volitvah pa razglasa za državni problem številka ena, bi bilo že to hudo narobe, četudi bi bila nekako obvarovana pred drugimi težavami. Gre za našo južno sosedo, kjer je opozicijski Zagreb tako razjezil centralno haidezejsko oblast, da se je tako rekoč čez noč otrešla še zadnjih ostankov demokracije ali vladavine ljudstva in tudi tam, kjer so ji volilci odrekli »poslušnost«, ne priznava niti statistike: 64 odstotkov glasov, ki jih je dobila opozicija na mestnih volitvah v Zagrebu, je za centralno oblast manj kot je 36 odstotkov glasov za HDZ in njeno pravaško podružnico.

V takih okoliščinah celo tisti, ki so na oktobrskih volitvah še oddali svoj glas za HDZ, pravijo, da so se hadezejci iztirili. V resnici pa je najbolj vznemirjena glavna volilna baza HDZ-ja, to pa so pregnanci in begunci, zlasti tisti iz bosanske Posavine, ki so samo v Zagrebu pripravili več množičnih demonstracij, na katerih so sežigali Tuđmanove slike in do včeraj ljubljene očeta hrvaškega ljudstva razglasali za drugega največjega izdajalca v nacionalni zgodovini.

Tako sta se Tito in Tuđman, veliki vzornik in njegov učenec ali posnemovalec, znašla v istem kotlu: prvi naj bi Srbom prodal Srem in Boko Kotorsko, drugi bosansko Posavino in polotok Prevlako na skrajnem jugu Hrvaške. Prvi se sicer ne more braniti niti z besedami, drugi pa lahko z vsemi sredstvi, ki so mu na voljo, se pravi z močno vojsko in policijo zagotovi, da obvelja samo njegova resnica, ki ob drugem pojašnjuje zakulisje trgovine z Bosno, kot prizadeti imenujejo tritedenska mirovna pogajanja v Daytonu. Tako so uradno za padeč bosanske Posavine, za najbolj hrvaško območje v Bosni, krivi njeni prebivalci, ker so se, po Tuđmanu, v jeseni leta 1992 umaknili in jo prepustili Srbom. Druga resnica, ki je brčkone prava, pa govori drugače: bosanska Posavina je padla po umiku jugovojске z območja Dubrovnika, ko so vojaški poveljniki dobili ukaz, da svoje enote umaknejo čez Savo na hrvaško stran. Ta umik je bil tako bliskovit, da so srbski poveljniki tri dni ugibali, kaj se gredo Hrvati, šele zatem so

zasedli izpraznjene vasi in mesta. »Menili smo, da so nam Hrvati postavili pasti,« je pozneje priznal srbski general Mladić.

Hrvaški voditelj dr. Franjo Tuđman nenehno ponavlja, da ni nikakršnega dogovora s Slovanom Miloševićem, toda po trditvah sarajevskih oblasti - premiera Harisa Silajdžića in donedavnega voditelja Hrvatov v BiH Krešimirja Zubaka - ima najbolj prizadeta stranka v balkanski moriji pisne dokaze o trgovini Tuđman-Milošević. To pa je tudi edini razlog, pred dnevi dokončno odstopil predsednik Federacije BiH in HR Herceg-Bosne Krešimir Zubak. »Nisem tako naiven, da pred daytonskimi pogajanjmi ne bi vsaj dvomil o nekakšnih dogovorih Tuđman-Milošević. Rekel sem si, da se prav v Daytonu razkrilo ozadje umazane igre, kljub temu pa sem bil v pravem šoku, ko so zle slutnje potrdile in so pravzaprav Miloševićeve šale postale resničnost, češ da se o bosanski Posavini nimamo več kaj pogajati, ker je problem že urejen,« pravi Krešimir Zubak, ki je v očeh opeharjenih Hrvatov postal nacionalni junak tudi ob vsestranski podpori in blagoslovanju najmlajšega kardinala 50-letnega sarajevskega nadškofa Vinka Puljića, ki je s »prodajajočimi« prodajo bosanske Posavine izgubil skoraj tretjini svojih vernikov.

»Mir je vsekakor najvišja vrednota, toda ključni mir ne more trajati dolgo,« pravi kardinal, ki hrvaškim protestnikom vneto pošilja svoj apostolski blagoslov. Zato pa lahko v najbolj prebrnem primeru pričakujemo, da se napovedana mirovna Nata z okoli 87.000 vojakov (ob sklenitvi daytonskih sporazumov so predvideli »le« 60.000 vojakov) ne bo končala v enoletnem obdobju, temveč bo trajala nekaj desetletij. Bosanski Posavina ni edini problem, ki se je razglašil po Daytonu, temveč predstavlja le delček v hrvaškem mozaiku, ki ga sestavljajo tudi usode Slavonije in Bošnjakov, z njim pa po Daytonu, ni eden od oblastni v Zagrebu in Beogradu, nihče ni premožno zadovoljen. To pa pomeni začetek notranjih obračunov med tremi sprtimi narodi na Balkanu, ki se tudi lahko izidejo s prelivanjem krvi. Prihodnost še zdaleč ni tako svetla, kot si jo nekateri radi prikazali po Daytonu.

PETER POTOCNIK

VESTNIK

Izdaja Podjetje za informiranje Murska Sobotna
Casopisni svet: dr. Jože Bedemjak, Stefan Cigut, Zlatko Erlih, mag. Dalibor Geder,

Cilka Jakelj, Rajko Stupar, dr. Aleksander Šifnar.

Uredništvo: Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Janez Votek (odgovorni urednik), Ludvik Kovač (namestnik odgovornega urednika), Bernarda Balazic-Peček, Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri Maučec, Stefan Smej, Štefan Sobočan (novinarji), Nataša Juhnov (fotografinja), Nevenka Emri (lektorica), Ksenija Šomen (tehnična urednica).
Naslov uredništva in uprave: Murska Sobotna, Ulica arh. Novaka 13, tel. št.: 31 998 (naročniška služba), n.č. 31 960, 33 019 (novinarji Vestnika), Venera (trženje) 33 015, št. telefaksa 32 175. Nenaročenih kopij in fotografij ne vračamo. Naročnina za TV, trimesečje 1995 je 1.900,00 SIT, za naročnike v tujini 100 DEM letno.

Tekoči račun pri Agenciji RS za PPNi Murska Sobotna: 51900-603-30005, devizni račun pri Abanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512.

Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje št. 16/IB z dne 30. 1. 1992 se šteje tehnik Vestnik med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje pet-odstotni davek od prometa proizvodov.

Tako predsednik Slovenije Milan Kučan kot madžarski predsednik Árpád Göncz sta se v Lendavi počutila, kot da bi prišla domov

Imajo razloge za zaskrbljenost?

Osrednja proslava ob dvajsetletnici Pomurske madžarske narodne samoupravne skupnosti je bila v Dobrovniku, v Lendavi pa so pripravili mednarodno konferenco

Če kakšen jubilej počastita s svojim obiskom in nastopom kar dva državna predsednika, je to vsekakor velika čast. In to se je zgodilo minulo soboto ob praznovanju 20-letnice Pomurske madžarske narodne samoupravne skupnosti. Predsednik Slovenije Milan Kučan je bil celo pokrovitelj, madžarski predsednik Árpád Göncz pa je prišel na njegovo povabilo na enodnevni delovni obisk. Oba sta največ časa namenila srečanju ter pogovorom s pripadniki madžarske narodnosti in oba sta izjavila, da sta se počutila, kot da bi prišla domov. Göncz je pri tem omenjal tudi svojo ženo, ki da je bila doma iz teh krajev.

Osrednja proslava ob dvajsetletnem jubileju je bila že v petek v kulturnem domu v Dobrovniku. Začela se je z igranjem slovenske in madžarske himne, ude-

nim in političnim razmeram nenehno upada. Tega ne dokazujejo le podatki ljudskega štetja, ampak se je dovolj le sprehoditi po naseljih in videli bomo, da

vse druge. Med drugim pa dijaki, ki se odločijo za šolanje na Madžarskem, niso zadovoljni tudi z dokaj visokim obveznim plačili.

po odprtju novih mejnih prehodov. Madžarski predsednik je povedal, da ima njihova država pripravljen denar za gradnjo žle-

Madžarskemu predsedniku so pripravili prisrčen sprejem na mejnem prehodu v Pincah.

Milan Kučan in drugi gostje med pripadniki madžarske narodnosti v Lendavi

ležili pa so se je tudi veleposlanik Republike Madžarske v Sloveniji István Balogh in več poslancev slovenskega parlamenta (predstavnik večine strank). Morda so bili ravno zato tisto popoldne v Ljubljani nesklepčni.

Po besedah slavnostnega govornika na proslavi, predsednika Pomurske madžarske narodne samoupravne skupnosti Józsefa Balaska, je postala madžarska skupnost leta 1975 subjekt lastne usode. Začetek ni bil lahek, saj ni bilo vzorca, ampak je bilo potrebno najti samostojno pot.

Vzpostaviti je bilo potrebno sistem, v katerem so dejavnosti, ki so že obstajale, na primer dvojezično izobraževanje, narodnostno kulturo in narodnostno izobraževanje, dobile tako veljavo, da so lahko zares koristile ohranjeni narodnosti. Tedaj so se lahko začeli tudi tesnejši stiki z matičnim narodom, začela so se gostovanja madžarskih gledališč in drugih kulturnih skupin, ustanovljali so lastna kulturna društva, zaživela je narodnostna založniška dejavnost, izboljšale so se razmere za infomiranje pripadnikov madžarske narodnosti in še bi lahko naštevali.

»Ce se ozremo na prehojeno pot, se upravičeno sprašujemo, ali imamo sploh vzrok za nezadovoljstvo? Iskreno povedano, na to vprašanje ni mogoče odgovoriti neposredno. Nimamo ga, saj smo zgradili institucionalni sistem, ki je temelj za naše nadaljnje delo - tako za negovanje maternega jezika kot za ohranjanje našega kulturnega izročila. Imamo ga, ker število pripadnikov naše narodne skupnosti kljub tako rečkim idealnim prav-

uporabljajo mladi in otroci pri medsebojnem sporazumevanju madžarski jezik le redkokdaj. In za to niso odgovorni oni, ampak okolje: družina, šola, cerkev. Pri njej pogrešamo izpovedovanje pripadnosti. Ali bo naša narodna skupnost izginila? Upam in verjamem, da se to ne bo zgodilo.« Mi pa bi lahko dodali, da se ne sme zgoditi, saj si enako želimo tudi za pripadnike slovenske narodnosti, ki živijo v sosednjih državah.

Kaj bi bilo potrebno urediti

Predsednik Slovenije Milan Kučan se je ob prihodu v Lendavo (vse se je dogajalo v hotelu Lipa) najprej sestal s predstavniki madžarske narodnosti, da bi zvedel, kakšen je njihov položaj in katera so tista vprašanja, ki naj bi jih načel s predsednikom Madžarske Árpádom Gönczem, ki je pripotoval k nam nekoliko kasneje. Čeprav prihaja tudi do različnih pogledov, živijo Slovenci in Madžari v Pomurju po oceni Jozsefa Balaska v sožitju. Ker imajo v slovenskem parlamentu le enega narodnostnega poslanca, ki ni strankarski, pričakujejo, da bodo njihove predloge kljub temu enakovredno obravnavali. Trenutno jih najbolj moti, da še ni urejeno vprašanje nostrifikacije sričeval oziroma diplom in da morajo tudi dijaki iz Slovenije pred vpisom na katero od madžarskih univerz najprej na enoletne priprave, da bi se naučili govoriti madžarsko, čeprav je njihovo poznavanje tega jezika še kar dobro, saj jim je madžarsčina materni jezik. Poleg tega jih čakajo še sprejemni izpiti kot

lom (4.500 forintov) za zdravniški pregled.

Naš predsednik jim je obljubil, da bo v pogovoru z madžarskim kolegom Gönczem vse to omenil in izrazil pričakovanje, da bodo problemi čimprej odpravljivi. Na kasnejšem skupnem pogovoru obeh predsednikov je madžarski gost dejal, da pravzaprav ne ve, kakšne so dejanske težave glede nostrifikacije diplom, in da je na vsak način potrebno omogočiti izobraževanje pripadnikom madžarske narodnosti na madžarskih šolah pa tudi njihovo zaposlovanje v Sloveniji, saj se s tem oblikuje narodnostna inteligenca. Milan Kučan pa je omenil, da je sporazum o nostrifikaciji že pripravljen. Precej besed sta namenila tudi cestni in železniški povezavi med državama ter želji ljudi ob meji

zniške proge in da bi lahko začeli z deli leta 1987. Traso za železnico in avtocesto pa morajo določiti drugi, ne pa predsednika držav. Načrtujejo tudi odprtje dveh mejnih prehodov, da ne pride do realizacije, pa je vzrok pomanjkanje denarja. Vendar pa ob

Ob 20-letnici Pomurske madžarske narodne samoupravne skupnosti so podelili priznanja najzaslužnejšim narodnostnim aktivistom in posameznikom, ki so veliko pomagali pri njenem delovanju. Dobili so jih: Ernő Eöry, Ferenc Hajos, Rózsa Keresmár, István Molnár, Maria Pozsonc, József Varga, Sándor Varga, Geza Bačić, Ferenc Feher, Peter Winkler in Laszlo Göncz.

meji ni potrebno graditi palač, ampak poskrbeti za kulturne prehode ljudi.

Oba predsednika sta se za krajši čas pridružila tudi udeležencem mednarodne manjšinske konference in ob tej priložnosti posebej čestitala pripadnikom madžarske narodnosti ob 20-letnici delovanja Pomurske madžarske narodne samoupravne skupnosti.

Sledil je še delovni pogovor obeh predsednikov v hotelu Ajda v Moravskih Toplicah, kjer sta ob koncu srečanja podala tudi oceno obiska. Oba sta poudarila, da sta imela skoraj enake poglede na vsa vprašanja, tako tudi glede sporazuma v Daytonu, s katerim naj bi dosegli mir v Evropi. Árpád Göncz je ob tem tudi podprl naša prizadevanja za podpis asociativnega sporazuma z Evropsko zvezo, saj si Evropo težko zamišlja brez Slovenije.

JOŽE GRAJ

Fotografiji: JURE ZAUNEKER

Drnovšek: samotnejši od princeze in močnejši od Kučana

Med britansko princeso Diano in slovenskim premierom Drnovškom je kajpada tudi nekaj podobnosti. Oba živita samsko življenje, oba gledata spod čela in o obeh se priobčujejo fotografije z vadišč za telesno utrjevanje.

To pa je tudi vse, kar pri eni majesteti spominja na drugo. Saj si že v ozadju teh podobnosti nista več slična. Kar se samstva tiče: ona se vsa razvedri s kakim učiteljem jahanja, on pa vztraja pri svojem psu. Pogled spod čela: pri njej je »žmurkanje« igrane nedolžnosti, pri njem pritajena aroganca. Po fotografijah v športni opravi sta si sicer podobna tudi po anatomski začilnosti, oba imata koščena kolena! Toda razlika izbrune pri spolnem značaju kosti! Ene so ženske, druge moške.

Vse nadaljnje primerjave pa kažejo na naraščajočo različenost. Diana je zadnjič v znamenitem televizijskem intervjuju izjavila, da bi rada bila »kraljica src svojih podanikov«. Prvemu ministru Slovenije tovrstno kraljevanje seveda ne pomeni nič, kajti on je že v srcih svojih podanikov, ne kot ljubljene ampak kot alter ego. Drnovšek je redko besedna, a ponotrjena avtoriteta. Nelep, a v srcih.

Britanska princesa Diana in predsednik slovenske vlade Drnovšek sta si podobna po samstvu, pogledu spod čela in koščenih kolnih. Toda premier ljubi samoto, princesa se je otepa.

Slovenska visoka politika je, gledajoč na stopnjo medijske pozornosti, enako, kot je za Britanijo njen kraljevi dvor. Velika dinastična familija, v kateri sta, le pogledimo raziskave javnega mnenja, Drnovšek in Kučan prvi zvezdi. Dve zvezdi! Princesa je dejala, da bi v dvoje vzdržala, tesno ji je bilo samo v troje, skupaj z možo in ljubico.

Če bi Diana kot lojalna žena in vzgojiteljica njenih otrok še vzdržala ob (bledejšem) liku svojega moža, samo da one druge ne bilo, za Drnovška tega ni mogoče reči. On hoče biti zvezda sam. Kučan mu je čedalje bolj v napoto. Nemara mu ni po volji niti naraščajoča priljubljenost lastnega psa, ki ga zaradi tega v javnosti čedalje manj kaže, medtem ko ga duhamorni poslanci še kar omenjajo v parlamentu.

Dr. Janez Drnovšek je v zadnjem dobrem mesecu predsednika države tako rekoč ugasnil. Raziskava slovenskega javnega mnenja, ki jo opravlja Kučanov svetovalni krožek, je bila sklepna pred zadnjim naskokom monomana Drnovška, zato se jo še da citirati v prid predsedniku. Po tej raziskavi velja še vedno za največjega slovenskega politika. Poslej je drugače. Ali pa slovenska zunanja politika ne zadeva slovenske politične notranjosti.

Začelo se je s sprejemom pri Clintonu. Kučan je pri ameriškem predsedniku opelel kot da bi bil na kakšni interni »watch« listi. Javna »watch« lista je ameriški seznam nezaželenih politikov, na njem je bil nekdanji avstrijski predsednik Waldheim, ki je imel zaradi tega status nekakega predsednika za notranje zadeve Avstrije, zunaj pa ga ni sprejel nihče, razen nekaterih ekzotičnih arabskih držav.

Medtem ko se je Drnovšek s Hillary in Billom fotografiral ob kamnu Bele hise, je bil po funkciji najvišji uradnik slovenske države Milan Kučan v Washingtonu nekje na planem. Strogo protokolarno in hierarhično vzeto si Drnovšek tega ne bi smel privoščiti. Kljub očitnemu pregrešku zoper afiniteto gostitelja bi moral reči, sorry, nekdo je tukaj, ki je legalno bolj država kakor jaz. Diana je bila zmožna priznati, da je Charles večje utelešenje države kot ona!

Drnovšek je pred kakima dvema letoma v tujini kritiziral komunizem in ameriški diplomati so si to zapomnili, zato je Clinton sprejel njega, ne Kučana.

Od kod Clintonova afiniteta do slovenskega premiera in njegovo zavračanje Kučana, je jasno. Čeprav sta oba nekdanja komunisti, je predsednik države deponiral svojo partijsko izkaznico, predsednik vlade pa je pred kakima dvema letoma v Strasbourgu govoril slabo o komunizmu. Takrat se je zdelo, da tega nihče ni zaznal, Drnovšek pa je vedel, kaj govori. Ker ve, kaj se v diplomaciji beleži in pomni. Doma ni zoper komunizem rekel še nobene. Ameriški predsednik si seveda še vedno ne more privoščiti, tudi če bi si to še tako toplo želel, da bi se pred kamin postavil s kontinuiranim reformiranim komunistom. To je Drnovšek izkoristil.

Znano je, da je bil predsednik Milan Kučan pred dobrima dvema letoma, ko je takratni srbski predsednik Milan Panić priznal Slovenijo, zelo proti povratnemu dejanju. Iz notranjepolitičnih razlogov, ker se je bal, da bo obdolen jugonostalgije. V tistem času mu je opozicija iz nekkih drugih razlogov prav to očitala, in ker Kučan vso svojo politično podobnost in ugled vzdržuje samo na notranji politiki, je moral nastopiti proti.

Zdaj pa poglejte, kako je Drnovšek, milo rečeno, še enkrat deplasiral Kučana! Ugotavljanje

naklonjenosti Sloveniji pri približevanju Evropski uniji je seveda zadeva zunanjega ministristva, torej zadeva Drnovškove vlade. Seveda ni res, kakor so skušali nekateri zmanjšati osramočenje predsednika države v Bruslju, da so se nasi diplomati uračunali, ko so Kučanu namignili, naj gre tja in si ob glasovanju, ki se bo izšlo ugodno za Slovenijo, nastrga nekaj zunanjepolitičnega ugleda. Češ da sta tako govorila tudi premier in zunanji minster. Evropski poslanci so z 283 glasovi proti, s trinajstimi za in ob štirih vzdržanih zavrnili Slovenijo, pred predsednikovimi očmi.

Kdor vejame ali hoče verjeti, da se lahko, kakorkoli zaletava in naivna, diplomacija tako zmoti, tisti je pomilovanja vreden. Drnovškovi diplomati so Kučana zavedli po naročilu? Dokaz? Vlada je v času predsednikovega pomunjanja v Bruslju priznala Jugoslavijo, predsednik pa ni o tem nič vedel. Še večje sramote ga rešuje samo naključni intervju za beograjsko Vreme, ki ga je dal pred kratkim, v njem pa je govoril kakor vedno in kakor se diplomatsko govori, da se namreč srbski in slovenski narod nikoli nista sovražila. Lojalni, dobronamerni, nainvni in drugi čuvarji Kučanovega imena ali vsaj njegove funkcije iz tega izpeljujejo dokaz, da ga Drnovšek vendarle ni osmešil, da je intervju napovedoval priznanje. Hm!

V. OSREDKAR

Gidos

Zaradi perspektivne širitve kamnoseške in keramičarske dejavnosti v delniški družbi GIDOS vabimo medse novega sodelavca:

POMOČNIKA DIREKTORJA PE KAMNOSEŠTVO-KERAMIČARSTVO, VODJO DELAVNIC

Pogoji za zasedbo: končana VI. ali VII. stopnja gradbene smeri. Zaželjene so delovne izkušnje.

Prošnje z življenjepisom in dokazili o izobrazbi pošljite v 8 dneh na gornji naslov.

Vse dodatne informacije dobite v tajništvu podjetja, telefonska številka je 75 420.

Kljub zmanjšanimu obsegu proizvodnje bodo gornjeradgonski mesarji poslovno leto uspešno sklenili

Stavijo predvsem na kakovost svojih izdelkov

Ponovno odpiranje nekdanjega jugoslovanskega trga jih ne bo pričakalo nepripravljene, zahtevajo pa, da se v reševanje nekaterih vprašanj aktivneje vključi tudi država

Mesna industrija Radgona se je v preteklosti ponašala z dobrimi poslovnimi rezultati in z odličnostjo svojih izdelkov, kar je potrdilo tudi eno od ocenjevanj v okviru mednarodnega kmetijskega sejma v Gornji Radgoni, ko je ta mesna industrija s svojimi mesnimi izdelki postala nosilec kakovosti. Na vprašanje, ali to še drži, direktor Branko Križan pritrdilno odgovarja za kakovost, medtem ko nad poslovanjem ni ravno navdušen. Po njegovem je položaj v slovenski mesnopredelovalni industriji zelo težak, saj imajo težave vse večje družbene firme. Vzrokov za to je več, od tistih z izgubo nekdanjega jugoslovanskega tržišča, do družbenih sprememb in vključevanja v Evropo ter prilagajanja evropskim normativom. Na evropski ravni je nastala nova konkurenca, ki bo ostala in s katero se bo potrebno spoprijemati, družbene mesne predelave pa imajo največ pripomb zaradi davčnega nerada v naši državi. Direktor Križan zatrjuje, da so zasebni mesarji v dosti ugodnejšem položaju, saj se dostikrat izogonejo nekaterim predpisom, nemalokrat pa tudi plačilo davkov.

Usmeritev na trge nekdanje Jugoslavije

Zaradi slabše konkurenčnosti in primerjavi z zasebnimi mesarji se morajo zato večji mesnopredelovalni obrati usmerjati v izvoz in tudi MIR iz Gornje Radgone bo letos 30 odstotkov prihodkov ustvaril s prodajo na tujih trgih. Zaenkrat prodajajo le na trgih nekaterih nekdanjih jugoslovanskih republik, najdlje z Makedonijo, kamor izvažajo že dve leti. V letošnjem prvem polletju so morali izvoz v to državo prekiniti, saj so imeli preveč neplačanih terjatev, junija pa so na osnovi akreditiv makedonske banke z izvozom nadaljevali.

Izvažajo tudi v Bosno in nekaj na Hrvaško, vendar je slednja likvidnostno problematična in hrvaški kupci s plačili zamujajo tudi do 200 dni. Navkljub vsemu so v drugem polletju izvoz povečali in oktobra so že izvozili 40 odstotkov proizvodnje.

Čeprav je kakovost Mirovih mesnih izdelkov sprejemljiva tudi za zahtevnejša tržišča, na zahodne trge ne izvažajo, saj ne dosegajo primernih cen in bi potrebovali prevelike subvencije države. Pravijo, da bi morala slovenska vlada narediti več za sodelovanje z Bosno in Makedonijo, saj bi zlasti za slednjo lahko bilo še večje zanimanje med izvozniki.

Tako pa ima Makedonija že dve leti višje carine za slovensko blago, kar seveda vpliva na obseg menjave s to državo. Makedonski kupci se tako zdaj za Mirove izdelke zanimajo predvsem zaradi dobre kakovosti. Radgonski mesarji pa seveda računajo tudi na tržišče Zvezne republike Jugoslavije in odpiranje tega trga jih ne bo dočakalo nepripravljene.

Uvažajo le najnujnejše

Ker je bil v letošnjem prvem polletju izvoz cenovno in plačilno sporen, so ga zmanjšali, to pa se bo poznalo tudi pri celoletni realizaciji, saj obseg proizvodnje ne bo bistveno presegel 85 odstotkov lanske. Seveda ob tem ne zanemarjajo domačega tržišča, ki je zanje še vedno prednostno. Radgonski mesarji pa pri tem stavijo predvsem na konstantno kakovost svojih izdelkov.

Razmerje med prodajo mesa in gotovih izdelkov je enakovredno, ob skrbi za domači prodajni trg pa dajejo v Mesni industriji Radgona tudi na nabavnem področju prednost slovenski živini. Tako v zadnjem mesecu niso uvozili niti ene svinjske polovice, pri govejem mesu pa uvažajo le najnujnejše, in to v glavnem zara-

di izvoza, saj je domača surovina predraga. Zatrjujejo pa, da se prav z uvozom dogajajo smešne stvari, saj uvažajo vsi in vseprek brez pravega nadzora, zato tudi ne preseneča, če vsi ti uvozniki državi dolgujejo čez 3 milijarde tolarjev neplačanih carin in dajatev. Mesne industrije Radgona med temi dolžniki ni.

Pri uvozu bo morala država narediti red, je pa dejstvo, da brez njega ne bo šlo, vendar s plačilom vseh dajatev, ki naj bi jih uvoznikom vrnilo ob izvozu. Radgonski mesarji pravijo, da se cena živine na domačem trgu ne more več povečevati, saj so pri govedu zdaj dosegli raven, kot jo imajo Avstrijci, pri prašičih pa so celo za 30 odstotkov dražji. Z vključevanjem v CEFTO in druge integracijske procese se bomo pač morali tudi pri nas prilagajati ter rezerve iskati drugje in ne v zviševanju cen.

Slabe izkušnje z lastno rejo

Navkljub pomanjkanju živine na domačem trgu v radgonski mesni industriji ne razmišljajo o organiziranju lastne prireje. S to imajo slabe izkušnje v preteklosti, zato Branko Križan pravi, naj se s tem ukvarjajo tisti, ki so za to poklicani, to pa so zadrage. Pred šestimi leti so imeli v pitanju 12 tisoč lastnih prašičev in 6 tisoč goved, ko se je liberaliziral uvoz, pa so bili na račun te reje oškodovani za 2 milijona mark in posledice čutijo še danes. Precej sredstev pa vlagajo v razvoj in tehnološko posodobitev proizvodnje, za kar so samo letos namenili poldrugi milijon mark.

Čeprav položaj ni rožnat in načrtovanega obsega proizvodnje ne bodo dosegli, upajo, da ne bodo imeli izgube.

V dobro gospodarjenje podjetja pa zaupajo tudi zaposleni, ki jih je trenutno 306, saj so lastniške certifikate vložili v podjetje in bodo tako postali njegovi delničarji.

Mesna industrija Radgona se lastnini po zakonu o zadrugah, 45 odstotkov vrednosti podjetja bo prešlo v solastništvo 17 zadrug, 20 odstotkov premoženja bodo dobili zaposleni z interno razdelitvijo in 35 odstotkov z notranjim odkupom. Po njihovem pa postopki lastninjenja tečejo prepočasi, saj so pravočasno vložili zahtevek, ki so ga ustrezno dopolnili, zdaj pa že leto dni čakajo na prvo soglasje agencije.

Ustrezno so rešili tudi denacionalizacijski zahtevek, saj bo denacionalizacijski upravičenec dobil del premoženja podjetja in bo tako postal okoli 9-odstotni delničar.

LUDVIK KOVAČ

Preobrazba videmskega podjetja

Ali sijaj zvezde iz Ščavniške doline blede?

V Holdingu od 80 strokovnjakov ostalo le osem - Sanacija in vodenje v prihodnje v družinskem krogu - Nelojalna konkurenca in blatenje zaradi političnih igrice

EEK Videm je bil konec osemdesetih in v začetku devetdesetih pojem uspešnega zasebnega podjetja. Tja so si želeli vsi pomurski strokovnjaki, ki so bili v tistih letih zaposleni v propadajočih podjetjih Elradu, Avtoradgoni, TPO-ju in drugih. Privlačevalo so jih visoke, že kar bajne plače in možnost zares samostojnega strokovnega dela pri raznih projektih. Reference EEK-ja so tako velike, da mu jih še danes zavida marsikateri veliki sistem: računalniško vodeno vodovodno omrežje v Splitu, športna dvorana v Mariboru, mariborska »vrata«, slovenski »Pentagon«, razni drugi objekti ministrstev. V zadnjih dveh letih pa se je marsikaj spremenilo; nekateri povezujejo poslabšanje razmer zaradi nakupa Cevovoda v letu 1993, drugi z vse večjo nelojalnostjo zaposlenih, ki so si ob pomoči EEK-ja ustvarili prostor za svoje samostojno delo. Dejstvo je namreč, da je danes v Holdingu namesto 80 le osem strokovnjakov, toda ostane vprašanje: ali so se razmere v podjetju začele slabšati zaradi odhajanja pomembnih ljudi ali pa so ti odhajali zaradi slabšanja razmer v podjetju in nerednih plač?

Direktor se vrača

Branko Kocuvan, direktor EEK-ja Videm, ima danes spet vizijo, kako poslovati v prihodnje; za vsako ceno bodo obdržali osnovno proizvodnjo v Vidmu in Mariboru, tako da bodo imeli možnost izdelovanja energijske opreme po naročilu ali serijskih izdelkov, če bodo potrebovali strokovno narejene projekte, jih bodo kupili oziroma naročili strokovnjakom, da jih izdelajo. Pred nekaj meseci je bilo vse nekako zamegljeno, ljudje so bili brezvoljni, opeharjeni, onemogočeni, denarja za že opravljena dela ni bilo. Delovna morala je bila na tleh. Tudi direktor se ne more otresti občutka, da so ga med njegovo odsotnostjo, ko je opravljal funkcijo direktorja Holdinga, doma prevarali.

Prav v času velikega vzpona in zavirljivega uspeha, ko so k njim prihajali priznani strokovnjaki »zvenečih imen«, so ustanovili EEK Holding kot »inženiring«, v katerem so bili zaposleni le strokovnjaki z višjo in visokošolsko izobrazbo. »Ta inženiring trenutno miruje, vse posle, ki jih je treba dokončati, je prevzel EEK Videm. Od okrog 80 strokovnjakov v Holdingu jih je videmsko podjetje prevzelo 8, in to zadostuje za potrebe področja, na katerem delujemo. Drugi so odpušteni ali je dogovorjeno, da so šli »na svoje« s samozaposlitvijo ali pa smo jih odstopili nekaterim drugim firmam. Nekaj smo jih tudi preusmerili v okviru tečaja v Montazi v Mariboru,« je povedal Branko Kocuvan, ki je bil prej direktor Holdinga. Celotna organizacija EEK-ja je dokaj nejasna. EEK je zaščitni znak sistema in pomeni energetika, elektronika in komunikacija. EEK Videm zaposluje

130 delavcev (od tega 50 v Mariboru), ki se ukvarjajo s proizvodnjo in montažo energijskih elementov in procesne tehnike. V

Branko Kocuvan, direktor EEK-ja Videm: »Glavne posle moraš voditi sam ali pa ljudje, ki jim stoođstotno zaupaš. Ko gre za denar, je tudi najboljši prijatelj lahko najbolj pokvarljivo blago. Moja velika napaka je bila, da sem zaupal »zvenečim« imenom.«

mariborski Montazi so od Sklada prevzeli 93 delavcev, v EEK ADRIA na Reki je zaposlenih šest ljudi, EEK TRADE Videm je prevzaprav predstavništvo TRADA Maribor, kjer je zaposlenih osem ljudi, ki skrbijo za prodajo in nabavo. EEK EKO M.Sobota se je preimenoval v SEPING; spremenila pa se je tudi struktura lastništva; danes je to delniška družba, katere 60-odstotni lastnik je g. Sraka, 40-odstotni pa g. Kocuvan. Vse družbe bodo v prihodnje specializirane za posamezna področja.

Branko Kocuvan je spet direktor EEK-ja Videm, to pomeni, da se je vrnil domov. Priznava, da je bilo dejansko težko obvladovati takšen kompleksen sistem, kakršen je bil v prejšnjih letih. Prevze-

ti posel od izdelave projektov do izvedbe in prodaje - tako gre le nekaj časa in pri resnih plačnikih, v sedanjem času splošnega neplačevanja pa je to zelo tvegano.

»Pozneje so začele nastajati težave pri nadzoru te izvedbe; za vodstvene in vodilne ljudi še vedno nimamo ustrezne zakonodaje, tako da lahko ti ljudje odnesejo v svoje ali konkurenčno podjetje znanje, projekte in kupce. Prav to pa je bil v tem Holdingu razlog, da smo rekli, da tako več ne gre. Holding je bil za nas prevelik strošek, plače so bile tako velike kot plače vseh drugih delavcev v Vidmu in Montazi. Vsak mesec je bilo od njih manj koristi, ti fantje pa so poleg svoje redne plače začeli služiti še ob delu, na črno. Zaupanje je bilo veliko, kontrola pa majhna. V glavnem gre za iste ljudi, ki so enkrat v preteklosti že zapustili svoje podjetje zaradi višje plače. To se je zdaj ponovilo že drugič. Čakam, da se bo to uredilo zakonsko, potem pa nameravam vložiti tožbe, kajti gre za nekaj milijonov mark povzročene škode.«

dem z 1,3 milijona prihodka in 74 zaposlenimi.

Vse to le dokazuje, da vlada pri razumevanju organizacije in poslovanja EEK-ja zadnje čase popolna zmeda, povsem jasen pregled nad vsem pa imajo verjetno le direktor in najožji družinski člani, kajti usmeritev v prihodnje bo, ustvariti trdno družinsko podjetje. Se bo to imenovalo EEK Videm ali pa bodo prisiljeni (kakor številna druga podjetja, kjer nas več ni preseneča) spremeniti ime? Kajti EEK Videm bi bil tudi danes kar uspešno podjetje in bi imel dovolj sredstev za tekoče plače in razvoj, če ne bi imel bremen Holdinga iz preteklosti. Videmsko podjetje skrbi za dokončanje večine projektov Holdinga, za katera še niso dobili plačila. Ali torej eno podjetje (in delavci) rešuje zgrešene poteze drugega zato, da bo oprano ime EEK-ja in direktorja obeh podjetij - Branka Kocuvana? Menda bodo dela plačana, najsi bo s prodajo terjatev ali prodajo nepremičnin v Umagu in Sarvarju na Madžarskem, neplačana dela pa so tudi v Ljubljani in Mariboru, kjer so zaradi stečaja Gradisa postali upniki. Čeprav bodo prodali nepremičnine in dobili nekaj denarja, je vprašanje, kakšna bo vrednost tega.

Vprašanje, če bodo letošnje poslovanje sklenili z izgubo, je Branko Kocuvan odločno zanikal. »Videm ne bo imel izgube, to absolutno ne, pokazan bo absolutno čisti dohodek, ne bomo pa ga mogli koristiti, ker ga bomo uporabili za dokončanje objektov, ki jih delamo, kjer v principu je strošek, dohodka pa ni. Vendar pa zdaj prioritarno rešujemo Videm, da bo likviden in bo lahko delal, ker če ne bo imel sape za naprej, potem je vsaka sanacija brezpredmetna.«

Tako torej v Vidmu. Kakšno bo usoda drugih podjetij, katera bodo poleg Montaže še šla v stečaj, pa nismo izvedeli. Odgo-

EEK Videm je še vedno zelo iskan, ko gre za izdelavo posebej občutljivih in varnih izdelkov, najsi bo za domači ali tuji trg.

Kdo bo likviden, kdo bo ostal ...

Poleg odhajanja nekdanjih »zvezd« Holdinga sta nam v zvezi z EEK vzbudili pozornost vsaj dve objavljeni zadevi. Prva je prodaja terjatev 28. septembra letos v Avkcijski hiši na Šmartinski 152 v Ljubljani, kjer je EEK Holding Videm prodajal čez 5,2 milijonov tolarjev terjatev, EEK Montaza Maribor pa skoraj milijon tolarjev terjatev - pri tem je potrebno pozabiti na 30 odstotkov vrednosti. V Gospodarskem vestniku pa so bili prejšnji mesec objavljeni podatki 500 največjih zasebnih podjetij v letu 1994, kjer je na 42. mestu EEK Holding Videm z 1,4 milijona prihodka in 77 zaposlenimi, na 45. mestu pa spet EEK Holding Vi-

vor na to vprašanje je bil le: eno podjetje mora biti močno, da potem lahko sanira drugo, delavci pa postopoma »prenašajo« tja, kjer je poslovanje dobro.

EEK Videm ne bo propadel, moral pa se bo tako ali drugače rešiti iz finančne stiske. Gre za milijonske vrednosti in samo »dobra volja domače banke« pri tem ne bo dovolj. Kljub vsemu že razmišljajo o nakupu nove tehnologije, saj bodo le tako lahko konkurenčni na tujem trgu, dva milijona strojništva in inženirji elektrike pa pripravljajo vse potrebno za pridobitev standarda ISO 9001.

Priljubljeni se tudi na odprte »južnega« trga, še prej pa bodo morali zaposliti več varilcev in ključavničarjev, ki jih že nekaj časa neuspešno iščejo - kljub ve-

BERNARDA B. PEČEK

Polna izkoriščenost zmogljivosti

Lendavska Petrokemija se kljub ostri konkurenci na zahodnoevropskih trgih dobro uveljavlja. Po lanskem zastoju v proizvodnji, ko so izgubili pomembne kupce, so uspeli pridobiti večino izgubljenega trga in ga še povečati s prodorom na zahodnoevropsko tržišče.

Danes so proizvodne zmogljivosti ponovno izkoriščene, polno izkoriščenost pa pričakujejo tudi pri proizvodnji FF-smoi. Matanol so bolj kot doslej namenili za proizvodnjo lendasformi, UF-lepil in drugih izdelkov. Na ta način namreč lahko metanol bolje ovrednotijo.

Prav takša usmeritev pa obeta, da bodo v Petrokemiji še naprej zagotavljali neprekinjeno proizvodnjo brez zastojev in problemov pri oskrbi s surovinami.

Jani

Zdravilišče Moravske Toplice neuradno končalo lastninjenje

Milijon mark dobička

4,7 milijarde tolarjev premoženja ima že znane lastnike - Zadovoljni s sodelovanjem Sklada - Črna pika vodstvu zaradi prijave UNZ-ja

Zdravilišče Moravske Toplice je prav gotovo eno najbolj priljubljenih in cenjenih slovenskih zdravilišč, še prav posebej novi hotel Ajda (ki je sicer star že pet let), zato ni čudno, da so karseda hitro končali zbiranje certifikatov za javno prodajo delnic. S postopkom lastninjenja so lahko začeli se sredi leta, in to s soglasjem Sklada za razvoj, saj je bilo zaradi predhodnih zapletov in neresenih sodniških tožb do konca leta 1994 premoženje moravskega zdravilišča preneseno na Sklad R Slovenije za razvoj. V nasprotju z večino »podržavljenih« podjetij so v zdravilišču s sodelovanjem Sklada in njegovega pooblaščenca Gorazda Tršana zadovoljni.

V primeru moravskega zdravilišča je Sklad le pomočnik pri lastninjenju in ne nadzornik, kar je razumljivo, saj je bilo zdravilišče preneseno na Sklad nekako po krivici. Zgodba je stara že nekaj let in danes že lahko trdimo, da so bile v ozadju politične igre in zasebni interesi povzpetnikov mlade države Slovenije. Kljub težkemu finančnemu položaju, ko je bilo potrebno podjetje dokapitalizirati in vračati posojilo, ki so ga najeli za terapijo, Termal in Ajda, in čeprav so imeli revizijo SDK-ja in prijavo UNZ-ja, so skoraj petih letih uspeli obdržati zdravilišče na kakovostni ravni in v letu 1995 ustvariti za 20 milijonov mark prometa ter preddividoma milijon mark dobička.

V začetku devetdesetih let je bilo le redkokateremu podjetju dovolj znano, kaj se sme in kaj ne pri gospodarskem in organizacijskem preoblikovanju podjetij. Vsek zase je iskal najboljše možnosti in številna takrat ustanovljena »by pass« podjetja obstajajo še danes, čeprav je na dlani, da so jih ustanovili na škodo družbenega premoženja. Zdravilišče Moravske Toplice je 1991 leta iskalo možnosti za finančno sanacijo podjetja; najprej so se obrnili po pomoč na Sklad, vendar so jim povedali, da nimajo denarja. Tako so se dogovorili s

Hitom iz Nove Gorice, ki je predlagal, da bi del denarja (poslovni sklad) prenesli najprej na Hit, nato pa na novo skupno družbo Holding. Taki prenosi na osnovi 145. člena Zakona o podjetjih so

pol leta, od konca 1991. leta do srede 1992. leta. Ko je prišla v podjetje revizija SDK-ja, ni ugotovila nobenih tovrstnih nepravilnosti. Kljub vsemu pa direktor Dušan Bencik še vedno čaka na poziv sodišča, da se bo zagovarjal zaradi obtožbe gospodarskega prekrška.

S prijavo UNZ-ja se ne strinja, saj po njegovem v času pregleda in revizije ni bilo nobenih nepravilnosti: »Jaz si postavljam vprašanje, zakaj takrat v podjetje ni prišla SDK, ki je strokovna organiza-

»Ne morem biti samo jaz osebno odgovoren za morebitne nepravilnosti pri finančni sanaciji, saj smo se z njo ukvarjali vsi, tudi pravna in finančna služba,« trdi direktor Zdravilišča Moravske Toplice Dušan Bencik.

se takrat opravljali po vsej Sloveniji: očitno je bila razlaga vsebine člena nepravilna oziroma je Ustavno sodišče razišlo, da je prenos premoženja možen le med povezanimi podjetji. Še preden je bil sklep Ustavnega sodišča objavljen, so v zdravilišču vzpostavili prvotno stanje - poslovni sklad je bil torej odstopljen le dobrega

cija in pooblaščenca za kontrolo premoženja poslovnega sklada. Postopek SDK-ja je naslednji: naredi se zapisnik, dana je možnost pripomb in po uskladitvi zapisnika s pripombami se izda odločba. To se pravi, da če bi v obdobju, ko del poslovnega sklada ni bil v našem podjetju, prišla v hišo SDK, bi izdala odločbo, da se ta sklad mora vrniti

nazaj v podjetje. To se ni zgodilo. V podjetje je prišla UJV in ponovno se sprašujem, zakaj, takrat so začeli razmišljati o vsebini kaznivnega dejanja in sprožili postopek. Ta zadeva je sedaj na sodišču, stoji, nisem bil še klican na zagovor, vendar menim, da osebno nisem odgovoren za gospodarski prestopok. S finančno sanacijo podjetja, ki je bila uspešna, smo se ukvarjali trije, poleg mene še pravnik in finančnik. Po strokovni plati je vse rešeno. Drug problem pa je, da tudi organi, kot so SDK, UNZ in sodišče med sabo ne sodelujejo.«

Revizija SDK-ja pa je prinesla na plan drugo »nepravilnost«, za katero pa niso bili krivi zaposleni v podjetju. Po mnenju revizorjev naj bi najeti cenilec nepravilno ocenil vrednost kapitala. Ker napaka ni bila namerna, so na lastno pobudo sklicali sestanek za poravnavo. »Splet okoliščin je kriv«, da jih je družbeni pravobranilec raje tožil. Ko je prvostopenjsko sodišče zavrnilo tožbo, se je pritožilo na drugostopenjsko, to pa je zadevo vrnilo sodišču v Murski Soboti. Čez čas se je pokazalo, da je bilo vse zrežirano zaradi zavlačevanja, saj pravobranilec do spomladi ni uspel zbrati novih argumentov za dokaz krivde, ampak je tožbo pred iztekom roka umaknil. Seveda pa je medtem že potekel čas za lastninjenje, zato je Zdravilišče Moravske Toplice z letom 1995 formalno postalo državna last. Na srečo zares le formalno.

Čez trideset odstotkov premoženja ima že znanega lastnika vse od 1991. leta, največji pa so Radenska, Pomurska banka in HIT. Preostanek družbenega premoženja so lastninski po zakonu, in sicer je bilo 40 odstotkov premoženja že preneseno na sklade, 13 odstotkov premoženja so pridobili zaposleni, preostanek pa bodo olastnili z javno prodajo, v kateri sodelujejo predvsem gostje prekmurskega zdravilišča.

BERNARDA B. PEČEK

Novo vodstvo Pomurske turistične zveze

Za najlepšo turistično deželo ob Muri

Štefan Dravec novi predsednik zveze - Nova specializirana organiziranost PTZ-ja prehitela državo - Slovenska zakonodaja zavira razvoj turizma

Na 2. redni volilni skupščini Pomurske turistične zveze, ki je bila 30. novembra v kongresni dvorani hotela Radin, so pregledali minulo štiri letno delo, sprejeli program dela za prihodnje leto, predlog nove organiziranosti ter izvolili novo vodstvo. Dosedanje predsednika Erika Mohorka so razrešili te funkcije ter na njegovo mesto izvolili dosedanjega sekretarja Štefana Dravca. Novi 17-članski izvršni odbor so sestavili tako, da so v njem predstavniki z raznih območij in področij delovanja; poleg predsednika in treh podpredsednikov Marije Gaberc, Alberta Giorgiuttija in Franca Hubra ga sestavljajo še Elica Horvat, Janja Brumen, Franc Cipot, Andrej Gerencner, Evgen Kisilak, Anton Kous, Zlatko Mir, Venedel Ostrič, Borut Praček, Franc Pücko, Ignac Rajh, Franc Šadl in Janez Ori. Pomurska turistična zveza je danes še edina trdna povezava na območju nekdanje upravne regije Pomurja. Čeprav se predvsem v letošnjem letu čutijo finančne posledice nesodelovanja nekaterih novih občin in bodo leto sklenili namesto z načrtovanimi 11 milijoni tolarjev dohodka le s sedmimi, pa upajo, da bodo tudi nove občine ugotovile koristnost vlaganja v turizem.

Najlepše je v Pomurju

Pomurska turistična zveza je ohranila enotno turistično podobo Pomurja kot razvite turistične regije. jo predstavljala na sejnih, v publikacijah ter v letošnjem letu tudi na samostojnih predstavitev pomurske regije v drugih regijah v Sloveniji. Prav podoba pokrajine ob Muri, kjer se ljudje zavedajo svojih naravnih bogastev, neokrnjenega okolja ter ga polepsujejo in pestrijo s svojo dejavnostjo, veliko poma-

IZ RAZPRAVE:

Franc Cipot (župan občine Moravske Toplice): »Način financiranja je potrebno sistemsko rešiti tudi na državni ravni, saj ni prav, da se tako uspešna organizacija mora ubadati s problemi pomanjkanja sredstev za golo preživetje; v naši občini lahko razvijamo kar 20 turističnih projektov.«

Rada Vukotič (Počitniška zveza Slovenije, Piitra): »V programu Pomurske turistične zveze pogrešam več prizadevanj za razvoj mladinskega turizma, saj v Pomurju ni prav nobene primerne ponudbe niti popustov in drugih ugodnosti za mladino.«

ga pri promociji zdraviliškega turizma - vsak trženjski strokovnjak ve, da dandanes ne morejo prodajati te tople vode in hrane, zato bi morali še kako podpirati razvoj turističnih društev, informacijskih centrov in podobnega. Tudi turistična društva potrebujejo sodelovanje podjetij, ki živijo od turizma, in predsednik Turistične zveze Slovenije Marjan Rožič je povedal, da imajo najboljše rezultate tisti turistični kraji in podjetja, kjer so vodstva podjetij spodbujala svoje delavce, da sodelujejo v turističnih društvih.

Pomurska turistična zveza povezuje danes 19 registriranih turističnih društev (pred štirimi leti jih je bilo 13), več drugih društev in klubov s športnega in turistično-rekreativnega področja, kakovostna gostinska podjetja, turistične kmetije in drugo.

Pomurje je po turistični razvitosti takoj za obmorsko in alpsko regijo; katera pomurska gospodarska dejavnost se lahko pohvali, da je na tako visoki ravni? Na to je opozoril Bela Sever. Prav vsi v tej pokrajini, še posebej pa turistični delavci in župani, bi si morali postaviti cilj: čim boljše predstavjati Pomurje kot najlepše urejeno in pristno pokrajino, ki jo najbolje poznajo le domačini, zato jo lahko turistom tudi najbolje predstavijo.

Prehitejajo državo po levi ali po desni

Zakon o turizmu, ki naj bi določil temelje bodoče turistične organiziranosti od občin pa do vlade, še ni sprejet. Tudi nujni podzakonski akti že sprejetega zakona o gostinstvu še niso zagledali belega dneva. Zaradi zavlačevanja trpi in je prikrajšan v glavnem turizem, denar, ki naj bi ga dobile občine in nasploh turizem za svojo promocijo, pa trošijo druga ministrstva in organizacije.

Pomurska turistična zveza bo v prihodnje delovala v okviru treh centrov. Center za razvoj društvene dejavnosti bo vodil Erik Mohorko, ukvarjal pa se bo z dejavnostjo turističnih in drugih društev, s turistično ponudbo društev, turističnimi podmladki, pravnim svetovanjem in administrativnim servisom. Center za pospeševanje, promocijo in prodajo turistične ponudbe bo vodil Milan Hojnik, ukvarjal pa se bo z razvojem turistične ponudbe in uvajanjem novih ponudb, sejemsko in promocijsko dejavnostjo, prireditvami, izletniško dejavnostjo in turističnimi spominki.

Turistično-informacijski center (TIC) je v okviru Pomurske turistične zveze nastal že lani, vendar se tako kot preostalih 19 TIC-ov v Sloveniji ukvarja s pomanjkanjem finančnih sredstev, saj ga država noče zakoniti in finančno podpreti, je povedal vodja centra Franc Peterka. Regionalni informacijski center ima zbrano ponudbo iz vsega Pomurja, kmalu pa naj bi z namenom posredovanja informacij odprli tudi prvo informacijsko pisarno v Murski Soboti.

Pomurje bo torej imelo svoje centre pred zakonsko ureditvijo, kar je lahko dobro ali slabo. Slabo bo, če občine in upravne enote ne bodo želele sodelovati. Znano je na primer, da ima Upravna enota M. Sobota rezervirana za delo v turizmu kar štiri delovna mesta, za katera bo dobivala tudi denar. Poleg tega si bodo svoje »turistične ministre« zamislile tudi bogatejše občine.

Ali bodo to res turistično in strokovno usposobljeni ljudje, ki se bodo zavedali pomena sodelovanja z zvezo, podjetji, društvi in klubi, ali pa bodo to dosednji birokrati, ki bodo le presedljali z enega stolčka na drugega, samo da bodo ostali v upravni zgradbi? Država bi svojo organiziranost lahko prilagodila posamezni regiji, saj je dejavnosti neumno podvajati.

BERNARDA B. PEČEK

Izdelki ljutomerskega Muralesa so si utrli pot na svetovna tržišča

V Rusijo z lastno blagovno znamko

Visoki stroški dela zmanjšujejo konkurenčnost, vendar zaenkrat z izvozom ne ustvarjajo izgub - Rezerve so v tehnološki posodobitvi

Če bi poslovanje ljutomerskega Muralesa ocenjevali po obsegu proizvodnje, potem zadovoljstva ne kaže skrivati, če bi ga ocenjevali po dohodkovnosti, pa je položaj nekoliko manj ugoden, pravi Stanko Škalič, direktor tega ljutomerskega podjetja, ki se je po izločitvi iz mariborskega Muralesa pred leti podalo na samostojno pot. Čeprav takrat nekateri niso bili povsem prepričani o pravilnosti takšne odločitve, se je že kmalu pokazalo, da Murales kot samostojno podjetje dosega boljše poslovne rezultate. Odgovorni v ljutomerskem podjetju so že pred izločitvijo nenehno opozarjali, da morajo za skupne službe Muralesa plačevati preveč, prave koristi pa od tega niso imeli, saj so večino poslovnih funkcij opravljali sami.

Zdaj je že jasno, da so ljutomerski mizarji za izločitev iz Muralesa izbrali pravi trenutek in to jim je omogočilo tudi obstoj. Čeprav je konkurenca v lesni in pohištveni industriji izredno velika, postajajo pozitivno. Prve ocene kažejo, da bodo tudi letošnje poslovno leto sklenili z dobičkom, vendar bo ta bistveno manjši kot v prejšnjih letih. Tudi pohištvena industrija spada med delovno intenzivne dejavnosti in mizarji se tako otepajo s podobnimi težavami kot v drugih podobnih dejavnostih. Visoki stroški dela in kapitala zmanjšujejo konkurenčnost »posobnost na tujih trgih, izvoz pa je tudi za ljutomerske mizarje nujna, saj na slovenskem trgu za vse ni dovolj prostora.

omejujejo na izdelavo pohištva za opremljanje kuhinj in jedilnic, v zadnjem času so ta program do-

V Muralesu so se specializirali za izdelavo pohištva za opremljanje kuhinj in jedilnic, v zadnjem času pa so ta program obogatili še z vitrinami.

polnili še z vitrinami, vsi izdelki pa so iz masivnega lesa. Dobršen del proizvodnje izvozijo, saj s prodajo na tujih trgih dosegajo od 55 do 60 odstotkov prihodkov, najpomembnejše pa je, da

z izvozom ne ustvarjajo izgube. Res da tudi kakšnih večjih dobičkov s tem ne ustvarjajo, priznavajo pa, da imajo še nekaj notranjih rezerv, ki jih bodo morali kar najbolj izkoristiti.

Na tujih trgih imajo največ možnosti za prodajo izdelkov srednjega in višjega kakovostnega razreda, največji konkurenti pa so jim italijanski izdelovalci. Največje tržišče je Nemčija, nekaj izvažajo na Švedsko, v zadnjem času pa povečujejo izvoz v Rusijo. V slednje leto že prodajo za 600 tisoč mark izdelkov, so pa možnosti, da se obseg prodaje še poveča. Čeprav predstavlja celotno realizacijo na tujih

trgih klasični izvoz, na zahodnih in vzhodnih tržiščih ne nastopajo z lastno blagovno znamko, medtem ko v Rusiji uveljavljajo svojo blagovno znamko.

Ko govorijo o notranjih rezervah,

mislijo predvsem na posodobitev tehnologije, ki so ji že v preteklosti namenjali precej pozornosti, z najnovejšo naložbo v lakirnico pa so zaokrožili vlaganje v tehnologijo. Ta naložba jih je stala 1,4

milijona mark, v lakirnici so namestili tudi robota, in če se bo obnesel, bodo to delo povsem robotizirali. Zdej jih čakajo še vlaganja v zagotavljanje boljših delovnih razmer in ena od prednostnih nalog na tem področju je vračanje toplega zraka. Potrebovali pa bi tudi več skladiščnih prostorov, zlasti za les, ki ga sedaj skladiščijo na prostem.

V mnogih slovenskih podjetjih se srečujejo z likvidnostnimi težavami, ki pa v Muralesu niso posebej izrazite. Čeprav imajo samo v lesu vezanih več kot 1,8 milijona mark, v zalogi pa imajo tudi gotove izdelke, tekočo proizvodnjo financirajo z lastnimi sredstvi, medtem ko so za naložbo v lakirnico najeli posojilo.

Trenutno je v Muralesu zaposlenih 270 delavcev, večjih jih je bilo 316, nato pa se je njihovo število zmanjšalo na 250. Ostati želijo pri sedanjem obsegu zaposlenih, saj razen v lakirnici delajo v eni izmeni, v novi lakirnici pa bodo tudi prešli na eno izmeno. Procese lastninjenja so v tem ljutomerskem podjetju končali, pred tremi meseci so prejeli drugo soglasje agencije, zdaj čakajo le še na registracijo na sodišču. Murales je tako delniška družba, katere 30-odstotni lastniki so zaposleni, 30 odstotkov vrednosti podjetja pa so prodali v javni prodaji. Pri tej prodaji so računali predvsem na svoje in sorodnike zaposlenih, paket delnic podjetja pa je kupila tudi Pomurska investicijska družba.

LUDVIK KOVAČ

Dr. Matthias Schneider, strokovnjak za agrarno ekonomijo pri Inštitutu za gospodarske raziskave na Dunaju

Kmetje ne propadajo zaradi Evropske zveze

Ker je čutili strah slovenskih kmetov in živilskopredelovalne industrije pred članstvom v Cefti in zaradi skupne kmetijske politike Evropske zveze, smo se z dr. Matthiasom Schneiderjem, strokovnjakom, ki se ukvarja z razvojem ekonomske teorije in prakse v evropskem kmetijstvu in katerega raziskave so bile podlaga za odločitev avstrijske vlade o pristopu k Evropski zvezi, pogovarjali o nekaterih posledicah za avstrijsko kmetijstvo ter prihodnosti tega gospodarskega sektorja.

Profesor Schneider, z začetkom članstva v Evropski zvezi 1. januarja letos je Avstrija sprejela tudi obveznosti iz sodelovanja v skupni agrarni politiki EZ; tako so bile recimo odpravljene vse ovire v trgovanju s kmetijskimi izdelki znotraj Zveze. Ali so se predvidevanja cele vrste sektorjskih in medsektorskih raziskav - tudi Vašega inštituta -, ki so merile in prikazovale predvsem pozitivne učinke članstva za avstrijsko gospodarstvo, namreč nižje cene in večjo konkurenčnost, v teh nekaj mesecih tudi dejansko uresničila?

SCHNEIDER: Letos aprila smo na Inštitutu naredili prvo bilanco stanja za vse sektorje gospodarstva, za kmetijsko ministrstvo smo napisali tudi izvedensko mnenje o posledicah članstva izključno za ta sektor, kmalu pa bo na voljo tudi - zaenkrat samo še interno dosegljiva - študija, ki prikazuje prve ocene tega koraka v letu 1995. Že sedaj lahko povemo, da so se naša predvidevanja v glavnem izpolnila; prišlo je do pričakovanega znižanja cen, čeprav različno za posamezne proizvode. Pri tem moram opozoriti, da smo pri izračunavanju teh ocen zmerom izhajali iz »normalnih« let. Kot vemo, pa v kmetijstvu ne moremo govoriti o enotni ravni cen, marveč vedno o cenovni ravni na primer sadja, zelenjave, grozdja, vina. Poleg tega imajo tukaj veliko vlogo tudi dejavniki, kot so količina pridelka, ciklični dejavniki pri ponudbi in podobno. Zaradi tega ne moremo enostavno reči, leta 1995 smo v Evropski zvezi, leta 1994 pa nismo bili, in potem na podlagi ugotovljenih razlik sprejemati prehitrih sklepov, marveč se moramo vprašati, ali je v obeh letih prihajalo v kmetijstvu do izjemnih situacij, skratka, koliko so bila ta obdobja dejansko »normalna«. To seveda ni vedno lahko, vendar če to upoštevamo, lahko povemo, da so se pričakovanja o znižanju cen v kmetijstvu uresničila.

»Izumiranje kmetijstva«

Ob pristopu k Evropski zvezi so bile v ospredju želje po povečanju konkurenčnosti avstrijskega agrarnega sektorja. Na Biotehniški univerzi na Dunaju je bila že pred vstopom narejena tudi raziskava o posledicah, ki naj bi jih imela priključitev za agrarni trg delovne sile v Avstriji. Hofreither in Weiss v tej študiji predvidevata, da naj bi bilo v prihodnjih šestih letih kar 30 000 zaposlenih v tem sektorju prisiljenih iskati delo v drugih delih gospodarstva. Ali gre dejansko za »izumiranje kmetov« v Evropi?

Smer avstrijske kmetijske politike znotraj Evropske zveze je jasna; Avstrija se je obvezala, da bo v celoti prevzela agrarno politiko EZ in je to tudi že storila. Tu in tam so sicer mogoča minimalna odstopanja, vendar je zdaj agrarna politika Zveze tista, ki jo moramo pri nas uveljavljati, in sicer tako v kmetijski tržni kakor tudi strukturni politiki.

SCHNEIDER: Pri branju takšnih predvidevanj moramo biti seveda natančni. Večino kmetov smo v Avstriji izgubili že pred članstvom v Evropski zvezi. Medtem ko je bila še v začetku petdesetih let v kmetijstvu zaposlena kar tretjina vseh za delo sposobnih Avstrijcev, je bil lansko leto delež zaposlenih v kmetijstvu že manjši od 5 odstotkov. To se je zgodilo brez EZ in takšen razvoj bi se nadaljeval tudi brez članstva v EZ. Mogoče je k temu nekoliko prispevalo članstvo, vendar se hkrati postavlja tudi vprašanje, kakšna pa je bila sploh druga možnost. Na primeru Švice, kjer ravno sedaj prihaja do stavk kmetov, lahko vidimo, da se pritiskom na kmetijstvo ni mogoče izogniti preprosto z odklanjanjem članstva v tej evropski integraciji. Vprašanje je torej samo, ali se je manjšanje števila zaposlenih v kmetijstvu v Avstriji s članstvom pospešilo ali ne. Od začetka petdesetih let se je število zaposlenih v kmetijstvu v povprečju zmanjševalo za 3,5 odstotka letno. Na začetku devetdesetih pa pride do krepke pospešitve zmanjšanja števila zaposlenih, in sicer se leta 1991 dvigne ta številka na 5,5 do 6 odstotkov zaposlenih v kmetijstvu. Zakaj tako? Razprava o pričakovanih spremembah v kmetijstvu se je v zadnjih letih še posebej razvnela; tako so časopisi že vnaprej napovedovali, da bo s članstvom v Evropski zvezi prišlo tudi do znižanja cen, da se bodo z zadnjim obrokom GATT-ove pomoči prepolovile nekatere subvencije v kmetijstvu in da bo z dvigom železne zavese Zahodna Evropa preplavljena s poceni izdelki iz nekdanjih dežel planskega gospodarstva. Zaradi tega so ljudje potem tudi pravočasno ukrepali. Mislim, da bi do zmanjšanja števila zaposlenih v kmetijstvu prišlo tudi brez članstva v Evropski zvezi.

V Sloveniji spada kar 80 odstotkov vseh zaposlenih v kmetijstvu med tako imenovane »polkmete«, torej tiste, ki jim kmetijstvo ni edini vir dohodka. Iz tega podatka bi bilo mogoče sklepati: ker gre za zelo fleksibilno agrarno populacijo, bodo ob prihodu, recimo CEFTI in Evropske zveze, tržni mehanizmi poskrbeli za selitev zaposlenih iz primarnega sektorja v industrijo. Na makroravni ta kazalnost drži, in regionalni ravni, recimo v Pomurju, kjer velik del gospodarstva sloni na dveh konjunktorno deficitarnih dejavnostih, to je na kmetijstvu in tekstilni industriji, pa ne moremo pričakovati, da bo preustroj potekal v to smer. Kakšne so avstrijske izkušnje na tem področju?

SCHNEIDER: Nazadnje narejene strukturne statistike iz leta 1993 kažejo, da se stanje v Avstriji na tem področju ne razlikuje prav dosti od tistega v Sloveniji; tudi pri nas se številke vrtijo med 70 in 75 odstotki kme-

»Večino kmetov smo v Avstriji izgubili še pred članstvom v Evropski zvezi. V začetku petdesetih let je bila v kmetijstvu zaposlena kar tretjina vseh za delo sposobnih Avstrijcev, lansko leto pa je bil delež zaposlenih v kmetijstvu prvič manjši od 5 odstotkov. To se je zgodilo brez EZ in takšen razvoj bi se nadaljeval tudi brez članstva v EZ.«

to, ki jim kmetijstvo ni poglavitna dejavnost. Glede preseljevanja delovne sile pa gre za vrednostne sodbe, torej za vprašanje, kaj je za nekoga pozitivno in kaj negativno. Z vidika proizvodnih stroškov je že tako, da lahko veliki proizvodni obrati obratujejo na enoto proizvoda ceneje. Manjši obrati lahko temu temu konkurirajo samo delno, in sicer z večjim povezovanjem, s strojnimi krožki, skupnimi nakupi in prodajo, sosedsko pomočjo in podobnim. Vendar manjši obrati že zaradi kapitalnega vlozka praviloma proizvajajo dražje od velikih. Tako je torej z vidika učinkovitosti. Družbenopolitično pa si moramo zastaviti vprašanje takole: ali je družbeni cilj neke države imeti čim več zasebnikov, ljudi torej, ki imajo lastnino, ali ne. Če so to vrednote, ki jih neka družba ceni, potem takšno strukturo tudi oceni kot pozitivno. Gre torej za vrednostno sodbo

neke družbe o tem, ali je dobro obdržati ljudi na podeželju ali ne. Pri nas v Avstriji težimo k pozitivni družbenopolitični oceni ohranjanja življenja na podeželju, ki naj temelji na zasebni lastnini, zagotovljeni določeni socialni varnosti, torej da človek ob izgubi zaposlitve ne ostane dobesedno na cesti.

Vendar pa posameznemu kmetu, ki na svojih 2-3 hektarjih prideluje samo za zadovoljevanje lastnih potreb, ni potrebno toliko razmišljati o ekonomskih izračunih, torej koliko ga ta proizvodnja stane; medtem ko si midva najin delovni čas, ki ga ravnokar preživljava ob tem pogovoru, morava ustrezno obračunati, pa kmet svojega delovnega časa, dela svoje stare mame in starega očeta ne obračuna.

Samooskrba v kmetijstvu

Ali Evropa se potrebuje svoje kmete? Vse kaže, da nam ne preostane nič drugega, kakor da kmetijstvo jemljemo kot »javno dobro« in pritrđimo argumentom zagovornikov multifunkcionalnega kmetijstva kot izgovora za velikost agrarnega deleža v proračunu Evropske zveze.

SCHNEIDER: Sredstva, letos namenjena agrarnemu sektorju, zajemajo približno 50 odstotkov proračuna Evropske zveze. Toda to ni nobeno merilo. Če se namreč agrarna politika financira v Bruslju, socialna pa v Avstriji, potem je to lahko zelo zavaja-

joče. Nacionalna prometna politika je samo delno financirana iz Bruslja, financiranje nacionalne socialne politike pa recimo sploh ni v domeni Bruslja, tudi pokojnine se plačujejo iz državnega proračuna. Če bi bile tudi druge gospodarske panoge, recimo industrijska ali gradbena, vključene v proračun Evropske zveze, potem bi delež kmetijstva predstavljal zgolj majhen odstotek skupnega proračuna. Iz tega razloga torej ne moremo enostavno trditi, da je polovica proračuna namenjena za agrar, kar je preveč denarja zgolj za ta gospodarski sektor. O samooskrbi v kmetijstvu pa bi dejal, da to nikakor ne more biti rešitev za prihodnost. Če bi pa kdaj že res bilo tako, potem je kmetijska proizvodnja zgolj za zadovoljevanje lastnih potreb še zmerom boljša, kakor da imamo ljudi na cesti. Toda dolgoročni cilj gospodarske politike mora biti čim večja in po možnosti čim produktivnejša zaposlenost. Na primeru Avstrije lahko vidimo, da ima danes na primer zvezna dežela Vorarlberg na švicarsko-nemški meji, ki je bila v preteklosti po gospodarski strukturi ena najbolj agrarnih avstrijskih regij, podoben delež zaposlenih v kmetijstvu kot recimo Dunaj. Kljub zmanjševanju zaposlenih v kmetijstvu v tej regiji namreč ni prihajalo do selitve prebivalstva drugam, ker so našli zaposlitev v drugih sektorjih gospodarstva doma; ljudje, ki so tam odrasli,

so potem mogoče obdelovali zgolj nekoliko večjo ohišnico, naslednja generacija pa že več niti tega ne. Če je namreč mogoče najti zaslužek v drugih gospodarskih sektorjih in če je zagotovljena določena socialna varnost, potem naslednja generacija ni več pripravljena ostati na

kmetiji. Gre torej za vprašanje alternativnih možnosti za zaposlitev. Ko drugih možnosti ni, potem je kmetijstvo zelo cenjeno.

Pri strukturni politiki, konkretno pri letno pojemajočih nadomestnih plačilih kmečkemu gospodinjstvu, se mi zdi nekoliko nelogično, da ste avstrijski pogajalci pri pogajanjih o članstvu v EZ vztrajali pri krajšem prehodnem obdobju, kot vam ga je ponudil Bruselj; namesto petih let sprejemanja denarja ste vztrajali pri štirih.

Dokler je mogoče najti zaposlitev drugod, kmetijstvo ni zanimivo. Zaposlitev v kmetijstvu je cenjena šele takrat, če ni druge možnosti.

SCHNEIDER: Pri tem gre preprosto za vprašanje financiranja teh plačil. Za to je potreben denar.

Že, že, vendar denar iz Bruslja.

SCHNEIDER: Vsota denarja, ki ga dobimo iz Bruslja, je določena, razlika pa moramo plačati iz državnega proračuna sami. Vendar so po mojem mnenju tudi ti zneski previsoki. Sam nisem bil pristaš tako visokih in tako obsežnih nadomestnih plačil, kajti to je denar, na katerega lahko potem, ko je izplačan, pozabimo. Mislim, da bi bilo pametneje ta denar vložiti v neposredno spodbujanje naložbene dejavnosti kmetov, živilskopredelova-

lne industrije, organizacij za spodbujanje prodaje in trženje, kajti vse to potem zagotavlja veliko večjo konkurenčnost našega kmetijstva v prihodnosti. Denarja, ki bo v obliki nadomestnih plačil šel kmečkemu gospodinjstvu po štirih letih, preprosto ne bo več.

Kmetje, zadruga in predelovalna industrija

V enem od svojih člankov ste zapisali, da ostane kmetom v povprečju 30 odstotkov drobnoprodajne cene kmetijskih proizvodov. Kakšna je v Avstriji lastninska naveza med kmeti, združenimi v zadrugah, in predelovalno industrijo?

SCHNEIDER: To je že dokaj stara in vedno znova aktualna razprava. Ali naj bi integracija kmetov potekala čim bolj vertikalno, torej da bi se vključevali tudi v živilskopredelovalno industrijo? V Avstriji imamo tri taka področja: mlekarstvo s 85-odstotnim deležem zadrugnih mlekarov, potem pridelava sladkorja, kjer je tudi velika udeležba kmetov, in škroba. Po moje je odločilno, da ima tisti, ki proizvode tudi tržni, močan vpliv na tržišču; to pa je lahko tako zadruga kot zasebno podjetje. Poglejte, pri nas imamo mlekarstvo kot zadrugo, ki je ekonomsko neučinkovita in je v bistvu na tleh kmetov pa v breme. Mislim, da bi lahko ekonomsko učinkovita zasebna podjetja ravno tako izdelovala izvrsten jogurt ali sir ter ju potem prodajala v Grčiji, na Portugalskem in južni Italiji ter kmetom tako zagotavljala zaslužek. Odločilna je torej moč na tržišču in ne toliko vertikalna integracija, če pa že, potem samo, ko gre za integracijo z dovolj velikim tržnim deležem. Za avstrijsko mlekarstvo bi bilo to mogoče v osemdesetih letih, danes pa je v konkurenci skupnega evropskega trga kaj takega praktično nemogoče. Povezovanje zadrug z živilskopredelovalno industrijo ima lahko prednosti, če do njega pride, zaradi boljše ekonomske učinkovitosti. V nasprotnem se pojavijo težave; kupovati je pač treba pri tistem, ki je učinkovitejši. Imamo torej dva dejavnika za uspeh. Najprej moramo imeti ekonomsko učinkovitega predelovalca, ki ima ugodne cene, zahtevano kakovost in ki se lahko uveljavi na tržišču. Praviloma je to lahko prej zasebnik kot zadruga. Potem pa seveda vpliv in moč tega predelovalca na trgu. Gre torej za kombinacijo med stroški, kakovostjo in tržno močjo. Ko pa gre enkrat zgolj za izkoriščanje lastne tržne moči v odnosu do porabnika oziroma drobnoprodaje, potem je to seveda družbeno škodljivo.

Kako gledate z agrarnega vidika na željo po čim hitrejši priključitvi dežel srednje in vzhodne Evrope v EZ? Ali obstajajo kakšni utemeljeni strahovi v deželah in evropske integracije?

SCHNEIDER: Praktične rezultate takšnega vključevanja lahko opazujemo na primeru nekdanje Nemške demokratične republike. Tam je nekdanja vzhodnoevropska dežela čez noč postala članica Evropske zveze. Pri tem je šlo za ekonomsko najbolj učinkovito članico Varšavskega sporazuma. Kmetijstvo vzhodne Nemčije se je sesulo z bliskovito hitrostjo. Naenkrat nihče - tudi v Vzhodni Nemčiji ne - ni več hotel kupovati vzhodnonemškega blaga.

Postopoma gre sedaj v tamkajšnjem kmetijstvu na bolje; pride je do privatizacije kmetijskih obratov, ki so ohranili svoj obseg in imajo 100-300 hektarjev, zmanjšali so stroške na enoto proizvoda in podobno. Sedaj počasi postajajo zanimivi tudi kot konkurenti.

Biokmetijstvo in nevarnost v Vzhoda

Kako realna je perspektiva za preživetje v kmetijstvu, vidite pri biološki pridelavi živil? Je kupna moč evropskega porabnika dovolj velika, da bi lahko ekopridelovalci zaradi boljše kakovosti svojih izdelkov tudi cenovno konkurirali množični proizvodnji?

SCHNEIDER: Bival se trenutno širi po Evropi. Sedaj je seveda težko napovedati, kako dolgo bo ta trend še trajal in kakšen tržni delež si bo zagotovil. Jaz pred nekaj leti še nisem verjel, da se bo tržni delež tega segmenta tako povečal. V Avstriji je prišlo je do vključitve velikih trgovskih verig, kot sta recimo Billa in Julius Maier, in sedaj celo ni zadostne ponudbe. Tukaj so torej velike možnosti za kmetijstvo in mislim, da bi kmetje to možnost morali izkoristiti. Koliko kme-

tijskih proizvajalcev bo lahko od tega tudi živelo, pa je odvisno od kmetijstva samega in od trženja v kmetijstvu. Pri tem pa mora biti jasno določeno, kaj je in kaj ni biološka oz. ekološka pridelava, tako da ne sme prihajati do zavajanja porabnikov, da je kupcu zagotovljeno, da za svoj denar tudi dobi tisto, kar mu je bilo obljubljeno. Obstajati mora določena kontrola, pregled nad informacijami, in na podlagi tega se potem pridobi zaupanje potrošnikov. Mislim, da je to odločilno.

Kakšne so možnosti za uveljavljanje določenih območij v avstrijskem kmetijstvu po »podprtju meja« v Evropski zvezi glede na ponudbo cenejših izdelkov iz dežel južne in jugozahodne Evrope?

SCHNEIDER: Potrebna je določena reforma tržne strukture. Prej smo si zaradi zaščitnih carin lahko privoščili pridelavo živil, ki zaradi podnebja, tal, v Avstriji ne uspevajo najbolje. Tako recimo dokler nismo prodali domačih breskev ali domačega zgodnjega krompirja, nismo uvažali tistih iz Španije in južne Italije. Sedaj, ko meja za kmetijske proizvode ni več, pa je drugače. Določena proizvodnja v avstrijskih razmerah je postala enostavno predraga. Obstajajo pa seveda tudi proizvođači, kjer smo Avstrijci konkurennejši; medtem ko smo pri zgodnjem krompirju dva tedna prezpozni, naše možnosti pa so pri prodaji solate v južne kraje, kjer je julija in avgusta huda vročina, zelo velike. Tudi trajnost avstrijskega poznega krompirja lahko jemljemo kot prednost pred italijanskim.

Kako gledate z agrarnega vidika na željo po čim hitrejši priključitvi dežel srednje in vzhodne Evrope v EZ? Ali obstajajo kakšni utemeljeni strahovi v deželah in evropske integracije?

SCHNEIDER: Praktične rezultate takšnega vključevanja lahko opazujemo na primeru nekdanje Nemške demokratične republike. Tam je nekdanja vzhodnoevropska dežela čez noč postala članica Evropske zveze. Pri tem je šlo za ekonomsko najbolj učinkovito članico Varšavskega sporazuma. Kmetijstvo vzhodne Nemčije se je sesulo z bliskovito hitrostjo. Naenkrat nihče - tudi v Vzhodni Nemčiji ne - ni več hotel kupovati vzhodnonemškega blaga.

Postopoma gre sedaj v tamkajšnjem kmetijstvu na bolje; pride je do privatizacije kmetijskih obratov, ki so ohranili svoj obseg in imajo 100-300 hektarjev, zmanjšali so stroške na enoto proizvoda in podobno. Sedaj počasi postajajo zanimivi tudi kot konkurenti.

Toda kako dolgo bo za preustroj potrebovala Poljska? Ali kaj se bo zgodilo, če bodo že jutri odpravljene meje med Madžarsko in Avstrijo? Madžarski tržišče bo preplavljeno z izdelki iz Evropske zveze in po določenem času - odvisno od kapitalističnega vlaganja pač - potem pride tudi do modernizacije kmetijske proizvodnje in trženja. Kot smo lahko videli na primeru Vzhodne Nemčije, kratkoročno ni strahu pred konkurenco z Vzhoda, saj na začetku tem podjetjem ne bo na začetku tem podjetjem ne bo z rožicami postlano, dolgoročno pa je strah upravičen. Jasno je, da so na teh območjih velike zmožljivosti, obsežne površinske delovna sila, in ko bo vse to enkrat modernizirano in ustrezno organizirano, potem lahko postanejo razmere zelo zanimive.

Pogovarjal se je A. H. Fotografija: Öko-Sozialforum

Posojila Ekološkega razvojnega sklada

Tudi za pitno vodo!

Do 4. januarja 1996 lahko občine ali izvajalci ustreznih gospodarskih javnih služb prijavijo projekte za najem ugodnega posojila

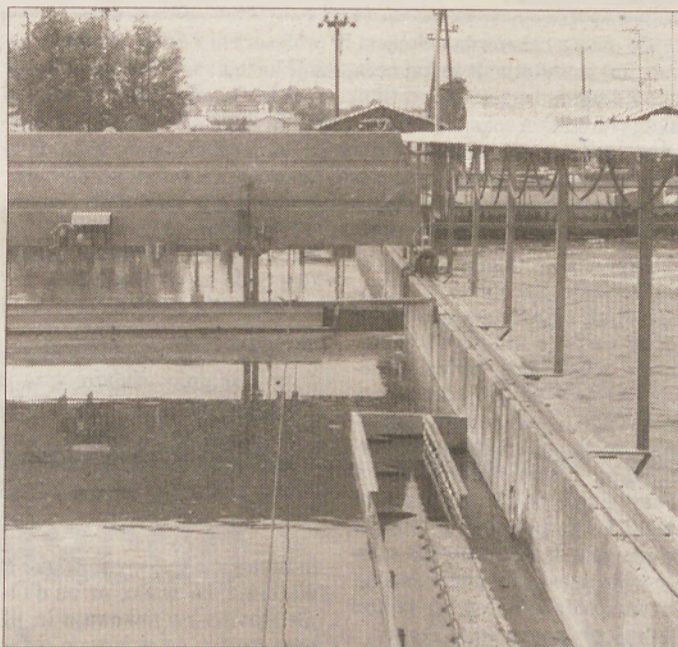
voda bodo imele prednost naložbe, kjer se dosega najmanj biološka stopnja čiščenja, ki omogočajo varovanje ekološko občutljivih območij (jezera, morje, kraški svet, področja vodnih virov, narodni parki), ki zajemajo

Ekološki razvojni sklad Republike Slovenije d. d. je v 66. številki Uradnega lista objavil drugi letošnji razpis za dodeljevanje posojil z ugodno 6-odstotno obrestno mero; višina razpisanih sredstev znaša 710 milijonov tolarjev, odplačilna doba pa je petnajst let. Sredstva so namenjena za posojila za lokalno infrastrukturo, in sicer za oskrbo s pitno vodo, za odvajanje in čiščenje komunalne odpadne in padavinske vode, za ravnanje s komunalnimi odpadki in za razdelilna plinska oziroma vročevodna omrežja za stanovanjska območja ter za koflarne in plin za daljinska ogrevanja stanovanj. Dodatne informacije lahko dobijo vsi zainteresirani pri odgovornem na Ekološko razvojnem skladu mag. Andreju Tavcarju (061 125 51 78 ali 061 125 20 91), ki je tudi predsednik razpisne komisije.

670 milijonov od razpisanih 710 bodo najelo kot posojila lokalne javne službe varstva okolja za oskrbo s pitno vodo (200 mio), odvajanje in čiščenje komunalne odpadne in padavinske vode (350 mio) ter ravnanje s komunalnimi odpadki (120 mio), okrog 40 milijonov pa bo možno najeti za gradnjo okolju primerne tehnologije. S posojilom bo mogoče plačati 50 odstotkov investicijske vrednosti, posamično posojilo pa bo lahko znašalo največ 100 milijonov tolarjev. Na razpis se lahko prijavijo občine ali izvajalci ustreznih gospodarskih javnih služb, ki morajo biti organizirani v skladu z zakonom o gospodarskih javnih službah za opravljanje dejavnosti, za katero so porabljeno posojilo tega razpisa. Kandidati morajo poleg vloge in raznih izjav priložiti tudi odlok

lokalne skupnosti o gospodarski javni službi, lokacijsko dovoljenje oziroma odločbo o priglasitvi del, investicijski program, izvajalsko pogodbo iz leta 1995 ter razna dokazila o usposobljenosti. Pred sklenitvijo posojilne pogodbe (če bodo izbrani), bodo morali predvidoma marca 1996 predložiti še gradbeno dovoljenje za predlagano naložbo.

Pri dodeljevanju posojil bodo upoštevani prednostni kriteriji, navedeni v 21. členu Statuta Ekološkega razvojnega sklada, poleg tega pa bodo posojila prednostno dodeljena pri oskrbi s pitno vodo za naložbe s hkratnim urejanjem odvajanja in čiščenja komunalnih in padavinskih voda, za naložbe v magistralno in primarno omrežje in za naložbe na vododeficitarnih območjih; pri čiščenju komunalnih odpadnih

priljučitev omrežja na čistilne naprave, in naložbe, ki zmanjšujejo ogroženost urbanega območja. Pri ravnanju s komunalnimi odpadki bodo imele prednost naložbe v nova odlagališča (zmogljivosti morajo zadoščati za najmanj 40 tisoč prebivalcev za 20 let) ali povečanje zmogljivosti obstoječih odlagališč, naložbe, ki uvajajo ločeno zbiranje odpadkov in zagotavljajo predelavo

tako zbranih snovi, ter naložbe v sanacijo odlagališč, kjer je dokazan vpliv na vir pitne vode.

V Prekmurju bi se prijavljeni lahko oprli tudi na »zmanjšanje ogroženosti urbanega območja« in »vpliv na vir pitne vode«, vendar se kljub temu s postavljenimi pogoji in prednostnimi dejavniki ne moremo strinjati. Dokazano je namreč, da je pitna voda na prekmurskem polju najbolj ogrožena, razlogi za to pa so intenzivno kmetijstvo in neurejena kanalizacija.

Ogroženost zdravja ljudi zaradi onesnažene pitne vode je večkrat omenjena v zdravniških in okoljevarstvenih krogih (najbolj kruti dokazi so povečanje števila obolelih), zato bi vasi, ki si želijo urediti vodovode, zajetja pitne vode ali kanalizacijo, morale imeti prednost tudi na takih razpisih, pri tem pa bi jim morale pomagati tudi občine in upravne enote.

BERNARDA B. PEČEK

Nova reinjekcijska vrtina SOB-1R v Murski Soboti

Ko bomo vedeli, kaj imamo

Na prvi izredni seji soboškega mestnega sveta so sklenili, da bodo podprli projekt nove reinjekcijske vrtine. Locirana bi bila severno od Murske Sobotice v bližini vasi Markišavci, predvidevajo, da je v globini 600 metrov.

Celotna investicija bo stala 90 milijonov tolarjev, v prvi fazi, za katero so se odločili sedaj, pa bo potrebno sorazmerno 57 milijonov tolarjev. Ker so v Sloveniji odstopili od nekega projekta, je ostalo deset milijonov tolarjev. S tem denarjem lahko, če se hitro odločijo za ta projekt, sofinancirajo tretjo vrtino v Murski Soboti. Poleg tega

bi šest milijonov financirali iz letošnjega proračuna, ostalo, kolikor bi še manjkalo, pa bi primaknili iz proračuna mestne občine za prihodnje leto. Sredstva naj bi prispevala tudi ministrstva in porabniki, na seznam slednjih pa se bodo vpisali Radenska, Moravske Toplice, Komunala in Diana.

Po predstavitvi projekta so se po-

javile dileme in vprašanja svetnikov. Tako je Draga Šiftarja zanimalo, kje bomo dobili 41 milijonov tolarjev, kajti če se bomo odločili za takšen projekt, moramo imeti bistvena zagotovila, da denar bo. »Dvomim, da nas na ministrstvih komaj čakajo. Ne smemo si natikati očal, če tega denarja ne bo.« Dr. Štefan Šcap je podprl izkoriščanje termalne vode, vendar ga je zanimal način in pristop izkoriščanja. Potrebno je imeti izdelan sistematičen elaborat, kdo je financer, kdo in kako

lahko vrtino izkorišča ter kakšen bo ekonomski učinek.

Projekt reinjekcijske vrtine ni nekaj novega, saj so se z njim že dalj časa ukvarjali tudi na Geološkem zavodu v Ljubljani, kjer so pod vodstvom Petra Kralja izdelali več projektov. Z namenom, da ga sofinancira tudi Evropska zveza, so se odpravili v Bruselj. Vendar brez uspeha, kar je podrobneje pojasnil župan Andrej Gerencner. V Bruslju so razložili, da bi financirali vrtino z enim milijonom evrov, če bi imeli pri geotermalni

V Murski Soboti že obstajata dve vrtini, s katerima se ogrevata hotel Diana in Zvezda, nekateri poslovni objekti, termalni bazen ter nekatera stanovanja v Mojstrski ter Vrtni in Kocljevi ulici. Letno se tako prihrani 260 tisoč litrov kurilnega olja. S tem se tudi izboljša kakovost okolja, predvsem zraka.

vrtini 49-odstotni lastniški delež. »Tega nismo sprejeli,« je povedal župan, »ker za tak denar ne bi želeli, da bi kak tujec »sedel« na naši topli vodi.« Peter Kralj pa je dodal, da so v Bruslju tudi zahtevali, da bi bil projekt delan v Zahodni Evropi in Evropski uniji. Tako na ta denar ne moremo računati.

Princip ogrevanja je sedaj tak, da se energijsko izrabljena voda odvaža v Ledavo, temperaturo te vode pa je približno 35 stopinj, kar ekološko ni dopustno. S pomočjo nove vrtine pa bi izrabljeno geotermalno vodo vračali v podzemne plasti in bomo s tem ohranjali hidrodinamično stanje ter ne bomo uničevali favne in flore v Ledavi.

Mnoge je tudi zanimalo, ali tak projekt resnično potrebujemo. Ker Murska Sobota leži na geotermalnem območju, je mogoče narediti nekaj edinstvenega. Pri tem bi šlo za pomemben strateški projekt, saj bi raziskava odgovorila, ali lahko v prihodnosti resno računamo na to energijo. Poleg tega, da se lahko uporablja za ogrevanje, je to vodo možno izkoriščati tudi v kmetijstvu, za ogrevanje rastlinjakov, lahko pa se tudi zelo uspešno vključi v razvoj turizma. Veliko sredstev se je že vložilo v to in škoda bi bilo, da bi odnehali na pol poti. Z raziskavo dobimo, če drugega ne, vsaj to, da pridemo do spoznanja, kaj imamo.

A. N. R.

Očitno je, da teh aktov namesto njih ne more pripraviti nihče drug. Župani so hkrati opozorili, da bi moral v prihodnje denar, ki ga bodo dobivali za demografsko ogrožena območja in iz različnih subvencij, bolj tekoče pritekati v njihove občine, saj je od tega v marsičem odvisna uresničitev dobro zamišljenih naložbenih načrtov.

Sicer pa je vladni svetovalec v ministrstvu za finance Slavko Tekavčič opozoril, da uveljavitev omenjenih zahtev pomurskih županov ni odvisna zgolj od ministrstva za finance, ampak so v te projekte vključena tudi druga ministrstva. Zato je nujno usklajeno delovanje vseh ministrstev, od prizadevanja samih županov pa bo v marsičem odvisno, katere naložbe bodo v prihodnje dobile prednost pri financiranju iz javne porabe.

Posvet v Moravskih Toplicah je bil zatorej vsekakor koristen, saj so se neposredno seznanili s konkretnimi problemi in pobudami iz posameznih novih pomurskih občin, ki se srečujejo s težavami tudi na tem pomembnem področju svojega delovanja. Po drugi strani pa bodo lahko ustrezna resorna ministrstva lažje načrtovala financiranje posameznih področij javne porabe.

MILAN JERŠE

Pomurski župani o financiranju javne porabe

Za sprotnejše pritekanje denarja

V sejni sobi hotela Ajda v Moravskih Toplicah je bil posvet o financiranju javne porabe v letu 1996 in dokončni usklajitvi javne porabe za leto 1995, kar je povezano s pripravo rebalansa proračunov za letošnje leto in proračunov za prihodnje leto. Poleg županov pomurskih občin se je posvetu udeležil tudi svetovalec vlade v ministrstvu za finance Slavko Tekavčič. Ob tej priložnosti so obravnavali tudi pripombe na oblikovanje meril resornih ministrstev za financiranje posameznih področij javne porabe.

Ker je med 20. in 25. decembrom letos pričakovati spremembe glede proračunskih sredstev, kar bi pomenilo sprejem rebalansov občinskih proračunov, so precej pozornosti namenili financiranju javne porabe v letu 1996. Pri tem je predlagano, da zato, ker se ni sprejel državni proračun za prihodnje leto, v občinah ne bi kazalo posebej hiteti s sprejetjem svojih proračunov, saj jih bodo morali prilagoditi izhodiščemu državnemu proračunu. Dotlej pa naj bi javno porabo zagotavljali na osnovi proračunov za leto 1995.

Na posvetu je bil govor tudi o nadaljnjem financiranju in nujnosti izravnavanja sredstev iz državnega proračuna, o akontacijah, ki jih bodo posamezne občine prejele v začetku prihodnjega leta, in sicer od sprejema državnega proračuna in občinskih proračunov. Poleg tega so župani iz pomurskih občin postavljali veliko vprašanj o različnih tema-

tskih področjih, povezanih z delovanjem posameznih ministrstev. Tako so se v razpravi zlasti zavzeli za to, da v prihodnje ne bi smelo prihajati do sprejemanja različnih kriterijev v občinah, ki bi bili odvisni zgolj od njihove velikosti oziroma gospodarske moči, ker bi to privedlo do nezaželjenih posledic. V takih primerih bi namreč uveljavili nekakšno razvrščanje občin po določenem vrstnem redu, kar vsekakor ne bi bilo priporočljivo.

Za popolno uveljavitev meril pri zagotavljanju javne porabe pa bodo v občinah, kot so poudarili, morali poskrbeti za ustrezno delovanje občinskih uprav. Brez njih namreč ne bo možno sprejemati različnih zakonov in pridobiti gmotnih sredstev iz različnih ministrstev na državni ravni. Pri tem so imeli v mislih predvsem pripravo določenih izračunov pa tudi potrebnih projektov in dokumentacije za konkretne naložbe.

Seja vlade

Država bo Romom pomagala takoj

Slovenska vlada je priznala Zvezno republiko Jugoslavijo - Podaljšanje roka za vložitev certifikata do 30. 9. 1996 - Tujci do lastnine nad nepremičninami po treh letih bivanja pri nas - Država obljublja izdatno pomoč občinam, kjer živijo Romi

Po seji vlade je zunanji minister Zoran Thaler sporočil, da je Slovenija priznala Zvezno republiko Jugoslavijo in da se z novelo zakona predlaga ukinitve vseh sankcij proti tej državi. V bližnji prihodnosti tudi pričakujejo odprtje veleposlanstev v Ljubljani in Beogradu. Tako naj bi se odnosi med državama uredili; glavni razlog našega hitrega sprejetja naj bi bil pogajalski položaj Slovenije, saj se bomo zdaj dogovarjali iz položaja države, ki je uredila odnose - vsaj na papirju - z Jugoslavijo.

Vlada je obravnavala zakon o privatizaciji pravnih oseb in premoženja, ki je last države. Soglašala je tudi z zakonskim predlogom in ga poslala v državni zbor v drugo branje. V njem je tudi določeno, kako bi lahko državljani s certifikati postali delničarji v javnih podjetjih. Tako bodo javno prodajo delnic začeli s Telekomom, Petrolom, Slovenskimi železnicami, Istrabenzom ter z zdravilišči Atomske toplice, Laško in Dobrna.

Vlada je tudi spremenila uredbo o izdaji, razdelitvi in uporabi lastniških certifikatov; tako imajo po novem posamezniki čas do 30. 9. 1996, da svoje certifikate zamenjajo za delnice v postopkih lastninskega preoblikovanja podjetij. Podaljšanje roka je bilo potrebno, ker je pri Agenciji Republike Slovenije za prestrukturiranje in razvoj po zadnjih podatkih še 491 programov lastninskega preoblikovanja podjetij. To pa v praksi pomeni, da se bodo ta podjetja lastninska šele v prvi polovici prihodnjega leta. Poleg podjetij, ki so že oddala programe lastninskega preoblikovanja, je tudi veliko takih, za katere bo rok za izvedbo lastninskega preoblikovanja začel teči šele po revizijskem postopku, kar lahko pomeni tudi po izteku sedaj veljavnega roka konec leta. Ker veljavni rok za uporabo lastniških certifikatov velja tudi za certifikate upravičencev do denacionalizacije (Slovenski fondskodninski sklad še ni začel z izdajanjem letih) in certifikate negospodarskih organizacij (le-ti pa se lahko uporabljajo le za nakup delnic ali drugega premoženja Republike Slovenije, zakon, ki naj bi uredil navedeno področje, pa še ni sprejet), je bil doseženi veljavni rok uporabe lastniških certifikatov bistveno prekratek.

Ministrica za pravosodje Meta Zupančič je povedala, da so za prvo obravnavo v državnem zboru predlagali zakon o lastninskih in drugih stvarnih pravicah, ki naj bi na novo uredil urejanje lastnine kot ene od temeljnih ustavnih pravic ter urejanje drugih stvarnih pravic, temelječih na zasebnem lastninskem konceptu. V zvezi z lastninsko pravico tujcev ustava v 68. členu določa, da tuji lahko lastninsko pravico pridobijo na nepremičninah pod pogoji, ki jih določa zakon, ne morejo pa jo pridobiti na zemljiščih, razen z dedovanjem ob pogoj vzajemnosti. V novem zakonu je predlog, da bi lahko lastninsko pravico na nepremičninah in stavbah dobili tuji, ki v Sloveniji opravljajo dejavnost in potrebe za to dejavnost, pa tuji, ki imajo dovoljenje za stalno bivanje v Sloveniji, in tisti tuji, ki živijo v Sloveniji najmanj tri leta.

Vsi Romi v vrtce

Vlada je obravnavala predlog programa za pomoč Romom v naši državi, ki je nadaljevanje dejavnosti vlade, ki se je s to problematiko seznanila na seji aprila letos. Osnovna ugotovitev je, da Romi avtohtono živijo v naši državi, so ogrožen del prebivalstva, in da se velik del teh ljudi ne bo mogel dvigniti iz splošne zaostalosti, revščine in diskriminiranosti brez organizirane pomoči. Glavne ovire za njihovo uveljavitev v sodobni družbi so predvsem socialna ogroženost, skromne želje in nizka izobrazbena raven, ki jim zapira pot do vseh zahtevnejših poklicev.

Kljub prizadevanju državnih organov in občin, kjer Romi živijo, procesi integracije in socializacije potekajo prepočasi. Gre za zapletene procese, ki zahtevajo veliko strokovnega dela, vztrajnosti in materialnih sredstev, ki ne morejo biti samo stvar občin, kjer Romi živijo. Zagotoviti je potrebno strokovno pomoč države in njenih služb; vlada je naložila pristojnim ministrstvom in vladni službi, da pripravijo program ukrepov, ki naj skupaj z aktivnostmi v občinah prispevajo k urejanju življenjskih razmer Romov v našem prostoru ter ohranjanju njihove kulturne in jezikovne identitete. Za ureditev bivalnih razmer država omogoča občinam, kjer živijo Romi in kjer delujejo neprofitne stanovanjske organizacije ali stanovanjski neprofitni skladi, da sodelujejo na razpisih stanovanjskega sklada Slovenije, ki omogočajo tudi pridobitev socialnih stanovanj.

Ministrstvo za šolstvo in šport je v predloge novih šolskih zakonov vneslo pravno podlago za posebne pogoje izobraževanja romskih otrok. Tako bodo vsaj dve leti pred vstopom v šolo mali Romi obiskovali vrtce. V šolah bodo imeli dodatne ure v majhnih skupinah zunaj matičnega razreda. Pomagali jim bodo pri zunajšolski dejavnosti, šoli v naravi, pri nabavi šolskih pripomočkov in brezplačni prehrani. Vsak Rom, ki se bo vpisal v pedagoško smer visokošolskega študija, bo dobival štipendijo. Raziskovalne naloge, ki bodo obravnavale razvoj misljenja, čustvovanja in oblikovanja vrednosti pri Romih, bodo imele prednost pri financiranju.

Številne aktivnosti predvidevajo tudi pri zaposlovanju Romov, skrbi za družino, pri zdravstvenem varstvu Romov, preprečevanju kaznivih dejanj in kulturnemu razvoju romskih skupnosti. Ministrstvo za kulturo bo poskušalo zaposliti organizatorja kulturne dejavnosti v Murski Soboti, ki bi se ukvarjal predvsem z romsko ljubiteljsko kulturo. Iz proračunskih sredstev naj bi se sofinancirale tudi redne radijske oddaje na lokalnih radijskih postajah v Murski Soboti in Novem mestu.

Marjan Horvat

Lendavski Center za socialno delo in Varstveni in delavni center za razvojno moteno mladino

Pridobitev novih pristorov

V lendavskem kinu je bila včeraj slovesnost ob otvoritvi novih prostorov Varstvenega in delovnega centra za razvojno moteno mladino in Centra za socialno delo. Zaradi neprimerne lokacije starih prostorov so se odločili na nakup novih v Partizanski ulici. Nova nalozba je skupaj znašala 159 milijonov tolarjev. Varstveno-delovni center je dobil tako ob svoji deseti obletnici nove delavnice, v katerih se bo usposabljal trideset varovancev.

Spregovorili sta tudi Angela Ščap, ravnateljica šole s prilagojenim programom, in Erika Vrbancič, direktorica Centra za socialno delo, ki sta poudarili, da bodo vključili vse strokovne moči, da bodo lahko čim bolj pomagali ljudem v stiski in da bodo njihove želje kar najbolje izpolnili.

Novi delovni prostori Centra za socialno delo bodo omogočili zaposlenim in vsem, ki bodo tja prihajali, boljše delovne razmere kot doslej. Z neprimerne lokacije so se iz starih prostorov preselili bližje v center, kjer bo v bližini tudi avtobusna postaja. Na otvoritev je prišla tudi Anka Osterman, državna sekretarka pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve. Povedala je, da so s tema centroma zaokrožili socialno podobo socialnega varstva v Lendavi. V za vse državljane prijazni državi je potrebno, da sprejememo različnost. Kajti ljudje so različni, imajo različne potrebe – zaradi starosti, invalidnosti, težav z odrasčanjem, zato si moramo prizadevati, da bomo živeli drug z drugim, ne pa drug ob drugem. Država mora biti prijazna vsem državljanom in za to si prizadevajo na Centru za socialno varstvo. Urejenost tovrstne problematike in sprejemanje različnosti sta ogledalo družbe. Kajti samo na takšen način bo zagotovljena višja kakovost življenja. Vsem, tudi tistim, ki takšne pomoči ne potrebujejo.

Aleksandra Nana Rituper

Dr. Trstenjak na Osnovni šoli Negova Nekdanji učenec pomaga

Ob koncu preteklega tedna si je nekdanji učenec dr. Anton Trstenjak ogledal negovsko osnovno šolo, povrh pa opravil strokovno nalogo

Dr. Trstenjak je med drugim tudi strokovnjak za barve, saj je napisal knjigo Človek in barve. Z OŠ Negova so ga zaprosili, da bi določil, s kakšnimi barvami bi opremili šolske prostore. Ravnateljica Dragica Starovasnik ga je popeljala po prostorih in opisala njihovo namembnost, on pa je določal barve, pri čemer mu je s šopkom barvnih spektrov pomagala pleskarica mojster Drago Leskovar, ki bo sicer prepleskal prostore. Za zbornico je menil, da mora biti v takih barvah, da bodo le-te blago delovale na učitelje. Za ravnateljstvo pisarno pa se je pošalil, da mora biti barva prostorov odvisna od njegove npravi: ali je strog ali blag. Potem ko je dal svoje mnenje o barvah vseh prostorov, je zapisal v šolsko spominsko knjigo: *Ko sem leta 1912 vstopil v prvi razred negovske ljudske šole, se je reklo, da hodimo v novo šolo, ki so jo odprli leta 1907, v nasprotju s staro šolo, ki je na portalu nosila letnico 1860. Danes pa moji nekdanji novi šoli pravijo stara šola, ker tu poleg zidajo in odpirajo že tretjo negovsko šolo, ki sem ji danes moral določiti, kakšne barve naj ima njena*

notranjščina. Tako teče svet iz stoletja v stoletje; zmeraj nova poslopja, novi rodovi mladine in nove misli, duh pa vedno kaže smer naprej in kvizku. Tako želi svoji visoki šoli pri Negovi njen davni učenec akademik dr. Anton Trstenjak.

Negovsko šolo bodo odprli spomladi prihodnjega leta. Poimenovali jo bodo po dr. Trstenjaku. Sam je menil, da je to nenavadno, da kak objekt poimenujejo po še živem človeku, a če že želijo, jim tega ne brani. Gradnja šole, ki bo imela 1.600 kvadratnih metrov uporabnih prostorov, bo stala okrog 200.000.000 tolarjev.

Dr. Anton Trstenjak je po srečanju z Negovčani obiskal še nedavno odprte novozgrajene veroučne učilnice župnije v Gornji Radgoni, za katere je tudi sam primaknil večji znesek. Tam sta župan Občine Gornja Radgona Miha Vodenik in radgonski župnik Andrej Zrim podpisala pogodbo, ki omogoča uporabo prostorov vsem vernim in tudi nevernim občanom Občine Gornja Radgona. Sopotpisnik je tudi dr. Trstenjak.

L. KRAMBERGER

Za gimnazije naj bi veljal poseben pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja Preverjanje (še) ni ocenjevanje

Za zahtevano poznavanje snovi ocena »zadostno«, za poglobljeno razumevanje snovi in ustvarjalno uporabo znanja pa »odlično«

Če morda nekaterim učiteljem in profesorjem v šolah ni povsem jasno, kaj je preverjanje in kaj ocenjevanje znanja, saj včasih povezujejo eno z drugim, bo z novim pravilnikom, ki je v pripravi kot podzakonski akt novih šolskih zakonov in so se z njim že seznanili ravnatelji na nedavnem strokovnem srečanju v Portorožu, to natančno opredeljeno. Prav tako ne bi smelo biti več nejasnosti, kako mora potekati ocenjevanje, kako je s popravnimi izpiti ob koncu pouka, kaj je splošni učni uspeh, koliko so lahko dijaki oziroma učenci obremenjeni itd.

Preverjanje znanja je torej le ugotavljanje, kako učenec oziroma dijak razume posredovane učne vsebine in (še) ni namenjeno ocenjevanju. Učitelj preverja znanje pred posredovanjem novih učnih vsebin, med njim ali ob koncu. Šele nato sledi ocenjevanje (vrednotenje) znanja. Preverjanje poteka na ustni ali pisni način pri pouku, ocenjevanje pa v obliki sprotnega spraševanja oziroma v obliki šolskih in kontrolnih nalog ter testov znanja pri pouku ali na izpitu.

V pravilniku, ki se posebej nanaša na gimnazije, gotovo pa bo dokaj podobno urejeno tudi za druge srednje šole, bo po vsej verjetnosti tudi opredeljeno, da je potrebno pisno ocenjevanje napovedati za celotno ocenjevalno obdobje (»redovalno konferenca«) in morda bo sprejeta tudi varianta, da je potrebno napovedati tudi ustno ocenjevanje, in to najmanj tri dni prej. Če bo tako, se bodo tega prav gotovo dokaj razveselili dijaki in dijakinje, saj jih v tem primeru ne bo več vsak dan strah, ali se bo učiteljevo ali učiteljico oko ustavilo prav na njihovem imenu v redovalnici,

ampak bodo že vnaprej vedeli, kdaj bodo na vrsti. Cilj take rešitve naj bi torej bil, da bi učitelji

Z oceno zadostno (2) se oceni zahtevano poznavanje snovi, z oceno dobro (3) se oceni zahtevano poznavanje in razumevanje snovi, z oceno prav dobro (4) se oceni zahtevano razumevanje in uporabo znanja, z oceno odlično (5) pa se oceni poglobljeno razumevanje snovi in ustvarjalno uporabo znanja.

in učiteljice spraševali dijake in dijakinje, ko znajo, ne pa da bi jih »lovili« na neznanju in jih tako strašili, da se morajo redno učiti.

Preverja in ocenjuje se znanje iz posameznih predmetov v skladu s katalogi znanj, določenimi z izobraževalnim programom. Dijakovo znanje se pri posameznem predmetu v vsakem ocenjevalnem obdobju (zaenkrat so določena tri, predlog pa je, da bi bili v gimnazijah le dve, če ne za vse, pa vsaj za četrte letnike) oceni najmanj dvakrat, od tega enkrat pisno in enkrat z ustnim spraševanjem (izjema so nekateri predmeti, kjer se z ustnim spraševanjem ne more oceniti znanja). Takšno določilo velja že sedaj,

vendar se ga posamezni učitelji in učiteljice ne držijo, češ da nimajo časa za ustno spraševanje. Tako dijaki in dijakinje morajo največkrat pisati razne kontrolne in šolske naloge (le-te so določene) in teste znanja. Kršenje tega določila pa v pravilniku ni sankcionirano. Pravzaprav se lahko učitelji in učiteljice izgovarjajo na izbirnost, in sicer da se posamezne predmete lahko ocenjuje ustno ali pisno, če je tako določeno z izobraževalnim programom. Pravica do izbire je sicer prepovedana dijakom oziroma dijakinjam, vendar je v praksi drugače, ker le-ti ali ne vedo za to ali ne upajo predlagati tako, kot bi bilo

akov in dijakinji? V istem tednu smejo biti največ tri oblike skupinskega preverjanja in ocenjevanja znanja v oddelku ali učni skupini (pisne naloge in testi znanja oziroma naloge objektivnega tipa), in to ne več kot ena dnevno. To je tudi sedaj tako urejeno, po novem pa bodo morali učitelji skupaj z dijaki analizirati vzroke za neuspeh, poleg tega pa o njih obvestiti ravnatelja in ravnateljico. To velja, če bo več kot tretjina (varianta: več kot polovica) dijakov ocenjenih negativno. Govori pa se tudi o tako imenovani didaktični pogodbi, s katero bi se lahko pisno dogovorili, da kdaj bi pustili nekemu dijakom ali dijakinji čas, da se pripravi za popravljanje slabe ocene.

Glede opravljanja popravnih izpitov pa kaže, da bo edina novost, da bodo lahko ravnatelji iz utemeljenih razlogov določili tudi izredne roke, če si bo za takšno odločitev pridobil še pozitivno mnenje učiteljskega zbora.

Omenjeni pravilnik pa vključuje tudi pravice staršev, ki se imajo med šolskim letom možnost seznanjati z usehom dijakov – ali na govorilnih urah ali sestankih z ravnateljem. Ob koncu ocenjevalnega obdobja pa mora šola obvestiti starše o doseženem uspehu dijakov in dijakinji pri posameznih predmetih, ob koncu pouka pa še o splošnem učnem uspehu.

Upati je, da bo nekoliko spremenjen in prilagojen pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja v veliko pomoč tako pedagoškemu delavcu kot dijakom in dijakinjam, ki bodo predvsem upoštevali.

JOŽE GRAJ

njim najbolj po volji. Običajno tudi ne upajo »negodovati«, če jim učitelj takoj po spraševanju ne povedo, kakšno oceno so jim vpisali v redovalnico, oziroma ne popravijo in ocenijo pisnih izdelkov, čeprav bi to morali storiti najkasneje v sedmih dneh. Tudi za neupoštevanje teh in drugih določil v pravilniku niso »zagroženi« kazni, kar je vsekakor pomankljivost. Ali pa ga bodo pred sprejemom s tem še dopolnili?

Obremenitve, izredni izpitni rok, didaktična pogodba

In kako je (naj bi bilo) z »ocenjevalnimi« obremenitvami dijakov?

AIDS: skupne pravice – skupna odgovornost

Aids je bolezen, ki je v zadnjih letih postala velik zdravstveni in socialni problem. Žal je kljub prizadevanjem strokovnjakov v svetu še vedno neozdravljiva in se s hitrimi koraki epidemično širi po vseh državah. Na resnost problema opozarja tudi Svetovna zdravstvena organizacija, ki je izbrala 1. december za svetovni dan aidsa z namenom, spodbuditi in intenzivirati akcije v boju proti tej bolezni. Osnovni metodi preprečevanja okužbe z virusom HIV in s tem aidsa sta tudi informiranost prebivalcev in zdravstvena vzgoja, ki mora posameznika spodbuditi k varovanju lastnega zdravja in ga naučiti strpnost sprejemati okužene in že bolne za aidsom ter z njimi skupaj varno živeti.

Preprečevanje okužb z virusom HIV je neizpodbitno najpomembnejši cilj vseh nas, ki se bojujemo proti tej bolezni. Da bi ga dosegli, moramo delovati na treh ravneh:

- pri preprečevanju spolnega prenosa bolezni,
- pri preprečevanju prenosa s krvjo,
- in pri preprečevanju prenosa z matere na otroka.

Da bi preprečili spolni prenos bolezni, moramo spodbujati varno spolno vedenje ljudi: obojestransko zvestobo spolnih partnerjev, nepreznodnje prve spolne odnose, zmanjšanje števila občasnih spolnih partnerjev in obvezno pravilno uporabo kondoma ob vsakem tveganim spol-

nem odnosu (vsakem odnosu zunaj dolgotrajne zveze med neokuženima partnerjema, ki je temeljil na obojestranski zvestobi). Danes se večina ljudi na novo okuži z nezaščitenim heteroseksualnim spolnim odnosom. Večinoma so to mladi ljudje, zato je potrebno predvsem mlade vzgojiti, da bodo zdravo spolno živeli. Raziskava, opravljena med pomurskimi srednješolci v letošnjem letu, nas opozarja, da je 75 % naših srednješolcev zaskrbljenih zaradi možnosti okužbe z virusom HIV, 30 % pa jih ocenjuje svoje spolno življenje kot tvegano glede možnosti okužbe. Seznanjanje z aidsom in drugimi spolno prenosljivimi obolenji je povezano s spolno vzgojnimi programi za mlade. Za njihovo

varnejše spolno življenje pa jim moramo omogočiti tudi lažjo in boljše dostopnost do kakovostnih in ne predragih kondomov (npr. prodajni avtomati na primernih lokacijah).

Za preprečevanje prenosa virusa HIV s krvjo, krvnimi pripravki, iglami ali kirurškimi instrumenti je v vseh naših zdravstvenih ustanovah poskrbljeno. Problematična pa so igle in pribor, ki ga uporabljajo odvisniki od nedovoljenih drog. Osebam, ki pri vbrizgavanju drog uporabljajo pribor drugih ali uporabljajo nečisti pribor, grozi velika nevarnost, da se okužijo z virusom HIV. In ker se v zadnjem času spoprijemamo s široko problematiko narkomanije v Pomurju, je prenos aidsa med narkomani le še ena od mnogih nevarnosti, ki jim pretijo. Ker je boj za zmanjševanje potrebe po psihoaktivnih drogah dolgotrajen in velikokrat neuspešen, je bolj dosegljiv cilj, poskušati zmanjšati škodo v zvezi z virusom HIV: zmanjšati število odvisnikov od intravenoznih drog, poskušati zamenjati vbrizgavanje drog z metadonskim programom, zmanjšati souporabo ali uporabo nečistega pribora za vbrizgavanje ter poučiti odvisnike o spolnem prenosu aidsa.

Aids se nezadržno širi po vseh državah in tudi v Sloveniji se je v letošnjem letu število obolenih podvojilo. Na novo je bilo v tem letu prijavljenih 13 obolenih. Do 20. novembra letos smo skupno evidentirali 50 bolnikov in 59 okuženih z virusom HIV. Med bolelimi in okuženimi je 44 moških, 4 ženske in 2 otroka. Ob postavitvi diagnoze je bila več kot polovica moških starih od 25 do 39 let. Največ bolnikov z aidsom je prijavljenih na območju Ljubljane, a tudi v Pomurju smo letos odkrili prvega bolnika. To pa ne pomeni, da med nami ni večjega števila okuženih in da se okužba z viru-

som HIV sedaj med prebivalstvom ne širi. Večina odraslih bolnikov v Sloveniji se je okužila pri spolnih stikih z drugimi moškimi, vse štiri bolnice pa s heteroseksualnim stikom. Aids je med nami in z njim bomo morali živeti.

Ljudem, okuženim z virusom HIV, in bolnikom z aidsom moramo zagotoviti vsestransko varstvo in ponuditi vso socialno podporo. Vsestransko varstvo pa vključuje klinično oskrbo, zdravstveno nego, svetovanje in oskrbo na domu. Nobenih razlik ne sme biti v primerjavi z drugimi bolniki, ki imajo podobne potrebe. Pri tem lahko imajo pomembno vlogo skupine za samopomoč, njihove družine in prizadete skupnosti. V Sloveniji smo jeseni letos sprejeli tudi nacionalni program za preprečevanje in obvladovanje aidsa do leta 2000 in v njem zahtevali nediskriminacijsko zakonodajo in politiko v odnosu do oseb, okuženih z virusom HIV.

Aids kot neozdravljiva bolezen hudo prizadene vse, ki za njo zbolijo ali se okužijo z virusom in ga imajo vrsto let, preden zbolijo. Te osebe propadajo telesno in morda še hujše trpijo duševno. Vsi so se okužili v preteklosti nenamerno, nevede, slučajno... Vsi imajo pravico živeti normalno, človeka dostojno življenje do preostali čas. Pravico. Zlasti tisti, ki so še brez vsakih težav in bodo morda boleli šele čez deset ali več let. Ne znanjimo jih, ne odvrinjamo jih, ne otežujemo jim časa, ko so med nami. Naučimo se z njimi živeti varno in brez tveganja. Bolimo odgovorni do svojega zdravja in ne slepimo se z mislijo, da bomo varni pred aidsom, če izoliramo vse okužene. Kaj pa vsi skriti in neznanu okuženi, s katerimi smo morda vsak dan v stiku?

Dr. med. Zorica Levčič - Turk

Število zaposlenih se manjša

Pomurje s 17,1-odstotno stopnjo brezposelnosti je na drugem mestu, takoj za dravsko regijo. V septembru 1995 je bilo 9.181 brezposelnih, v oktobru 9.216, medtem ko se bodo številke povzpelle še višje, saj je število stečajnikov, ki so prišli med brezposelne iz Pomurke, okrog 230.

Registrirana brezposelnost od januarja do septembra 1995 je narasla v primerjavi z enakim obdobjem lani za 3,4 %. Največ delavcev je postalo brezposelnih maja, ko se je med stečajniki znašlo okrog 200 delavcev podjetja PAN-ANGRA iz Murske Sobotne in TEHNO-STROJA v Ljutomeru. Tem se je novembra pridružil še okrog 230 stečajnikov iz POMURKE v Murski Soboti. Pojavlja se seveda vprašanje, kam z vsemi temi delavci, predvsem po obdobju, ko ne bodo

več upravičeni do denarnega nadomestila. Podatki z Republiškega zavoda za zaposlovanje, Območne enote M. Sobotne kažejo, da se je zmanjšalo povpraševanje po delovni sili, in sicer po delavcih za 0,7 in po pripravnikih za 27,4 %. Kar 70 % izraženih potreb po delavcih je le za zaposlitev za krajši čas, ki pa je zgolj začasna rešitev.

Po 1. 7. 1995 je pripravništvo opravljalo samo 18 oseb, medtem ko ga je v enakem obdobju lani opravljalo okrog

264. To je posledica politike Republiškega zavoda za zaposlovanje, ki je določil novo čakalno dobo, po kateri je pripravljen sofinancirati pripravništvo, ta pa je eno leto ali več. Seveda gre za prvo zaposlitev. Kot »rešitev« sicer obstaja ukrep povračila prispevkov delodajalcev, vendar je ta korak za delodajalce tvegan, saj je pogoj zaposlitev za nedoločen čas, ti delavci pa so brez delovnih izkušenj.

Med nezaposlenimi je bilo septembra kar 33,3 % ljudi, ki so stari od 18 do 25 let. Med brezposelnimi so predvsem moški (59,9%), medtem ko kar 42,2 % ljudi, ki so prijavljeni na Zavodu, čaka na novo zaposlitev že več kot 24 mesecev.

Najnižje denarno nadomestilo v septembru 1995 je bilo 41.582,00 SIT, naj-

višje po novem zakonu pa je štirkratnik najnižjega denarnega nadomestila in znaša 99.640,00 SIT. V Pomurju je dobivalo denarno nadomestilo (od januarja do septembra) 37 upravičencev. Povprečni znesek enkratnega denarnega nadomestila je znašal okrog 567.687,23.

Za ljudi, ki čakajo na zaposlitev, so organizirani določeni programi, kot na primer javna dela, priprava na samozaposlitev, različni tečaji, organizirane prekvalifikacije itd. Vprašanje pa je seveda, koliko ljudi je še možno vključiti v t. i. javna dela, v katerih je tačas zaposlenih 191 ljudi. Kaj se bo zgodilo z 230 delavci Pomurke in tistimi, ki jih brezposelnost še lahko doleti? To pa bi morali vprašati tiste, ki so podjetje pripeljali do propada!

A.P.

Bodimo pozorni na trakuljo

Ikravost pri govedu

Z mesom doma zaklanih živali se lahko okužimo

Ker v zadnjem času v klavnih pri govedu dokaj pogosto ugotavljamo ikravost, menimo, da bi bilo o tej bolezni koristno zapisati nekaj vrstic.

Človeška trakulja, imenovana Taenis saginata, prebiva v človekovem tankem črevesu in je dolga do 15 m. Od odrasle trakulje se ločijo odrivki, ki vsebujejo jajčeca in s človeškimi iztrebki lahko okužijo živalsko krmo. To so navadno trava, detelja in podobno. Odrivki z jajčeci so relativno dolgo časa sposobni za okužbo govedu, saj so odporni proti zunanjim vplivom: na travnikih preživijo do 150 dni. Tudi zelo nizke temperature jih ne uničijo tako zlahka.

Ko žival poje hrano, okuženo z odrivki trakulje, se iz prebavil prenese po krvi razvojna oblika trakulje v mišice. Prizadeta »okužena« žival praviloma ne kaže vidnih znamenj bolezni. Le v primeru močne invazije se pri živali dvigne telesna temperatura. Žival je neješča, ne prežvekuje. Bolezen se zelo težko ugotavlja, saj se po 8-12 dneh zdravstveno stanje spontano izboljšuje. V 10 odstotkih množične invazije žival pogine.

Veterinarji ikravost ali stroko-

vno cisticerkozo ugotavljamo samo pri zaklanem govedu. Ikravost je v mišičnih vlaknih v obliki vodnih belkastih mehurčkov velikosti 7,5-9 mm x 5,5 mm.

Najpogostejše so mehurčki v žvečkalah, jeziku, med rebri in mišicami in v sru.

Če je okuženost manjšega obsega, se meso da v predelavo, kjer se razvojna oblika trakulje uniči z nizko temperaturo do -15 °C ali kuhanjem. Če je v mišicah veliko iker, se meso celega goveda zapleni in uniči na človeku neškodljiv način.

Da preprečimo okužbo, živali krmimo z neoporečno čisto krmo. Odrivki z jajčeci so namreč zelo odporni proti zunanjim vplivom, zanesljivo pa jih uniči sili-

ranje krme. Največja nevarnost za ikravost govedu so travne površine ob avtocestah z neurejenimi stranišči ob parkiriščih, ob avtobusnih postajah med naselji, travne površine okoli velikih gradbišč in podobno.

Nevarne so predvsem okužene fekalije, ki se mešajo z gnojeko, ki jo kmetje polivajo po travnikih.

Človek se najpogosteje okuži s trakuljo, če uživa veterinarsko nepregledano meso. To je meso doma zaklanega goveda, ki je nekoliko cenejše ali pa tudi ne. »Črni zakoli« so brez kakršnega koli pregleda in kontrole.

Statistični podatki kažejo, da imamo v Sloveniji 0,77 % govedu, okuženih z ikrami, kar sicer ni preveč, toda tudi ne premalo. In zaradi tega previdnost ni odveč.

VETERINARSKI ZAVOD SLOVENIJE
OE M. SOBOTA
mag. BORISLAV ŠIMUNDIČ, dr. vet. med.
specialist epizootiolog

Zorica Abraham - Panič, dipl. kmet. inž.

Rejska središča zasebne prašičereje v Pomurju

(nadaljevanje iz prejšnje številke)

Zgradili so se številni objekti - zelo moderni, od katerih pa so danes žal nekateri tudi prazni. V zadnjem času se tehnologija gradnje objektov nekako prilagaja tudi počutju živali in ne samo normativom, ki dajejo najgospodarnejši učinek ne glede na počutje živali.

Osnovno je, da skušamo v plemenskih rejah posamezne faze proizvodnje med sabo ločiti. Predvsem je pomembno, če lahko ločimo porodnišnico in čakališče pa tudi vzreja pujskov naj poteka ločeno, ker zahteva drugačne zootehnične normative, kot so potrebni za plemensko svinjo.

Vzreja plemenskih mladic poteka v skupinskih boksih z možnostjo izpusta, pri čemer imajo živali večjo možnost gibanja in s tem pridobivanja boljše kondicije. Porodnišnice so v glavnem na nastilj s poševnim vklršenjem ali dvizno košaro, imamo pa tudi še sistem rešetk, ki je ob skrbi negi prav tako zelo primeren.

Tehnologije krmjenja so v glavnem suho krmljenje s pripravo krmnih mešanic ali koncentratov za posamezne kategorije živali posebej ter dodatno krmljenje s koruzo (suha, konzervirana, silirana). Tekoče krmjenje se ni najbolj obneslo in so ga rejci opustili.

Tehnologija reje je pomembna, vendar bi lahko z manjšimi vlaganji in več adaptacijami že obstoječih objektov dosegli prav tako solidne rezultate. Včasih z dragimi gradnjami tako obremenimo prašičerejo, da tega ne prenese nobena ekonomska kalkulacija.

5. Zdravstveno varstvo

Kmetije, ki imajo status rejskega središča, so pod stalno kontrolo veterinarske stroke, ki vsako leto opravlja z zakonom določene preglede (tuberkulizacija, TGE, AUJESZKYJEVA, leptospiroza in bruceloza). Prav tako so vse živali brez zunanjih in notranjih parazitov.

Vsa rejska središča imajo poseben veterinarsko-sanitarni red. Vsakdo, ki pride na kmetijo, se mora pred vhodom v hlev razkužiti in po možnosti dobi tudi zaščitni plašč.

6. Kratek opis delovanja rejskega središča

Rejska središča v taki obliki, kot so sedaj, in s takšnim nacionalnim selekcijskim programom, imajo prihodnost. Cilj je, da bo povprečna velikost kmetije, ki se ukvarja z vzrejo mladic, nekje 30 čistopasemskih živali v osnovni čredi ali več. Še večji poudarek moramo dati tehnologiji vzreje mladic in prehrani živali nasploh v rejskih središčih. Cilj rejskih središč je vzreja čim kakovostnejših mladic s čim večjim deležem uspešno prapuščenih živali po prvi prasitvi.

Kmetije, ki se ukvarjajo z vzrejo mladic v Pomurju:

1. FRANC BERTALANIČ, Sodisinci 17, p. Tišina
2. ALOJZ BERDEN, Filovci 67a, p. Bogojna
3. SLAVKO ČERNEL, Slaptinci 18, p. Videm ob Ščavnici
4. BRANKO KOLAR, Logarovci 19, p. Križevci pri Ljutomeru
5. ALOJZ KRALJ, Spodnja Ščavnica 71, p. G. Radgona
6. KAREL KUZMIČ, Nuskova 56, p. Rogoševci
7. JOŽE LANČIČ, Zihlava 9, p. Videm ob Ščavnici
8. JANEZ MARIN, Boreci 40, p. Križevci pri Ljutomeru
9. JOŽE MEOLIC, Mali Bakovci 22, p. Murska Sobota
10. FRANC SINIC, Vanča vas 46, p. Tišina
11. ŠTEFAN ŠERUGA, Pečarovci 78, p. Mačkoveci
12. JANKO VRZEL, Dragotinci 31, Videm ob Ščavnici

Kmetija, ki se odloči, da si bo pridobila status rejskega središča, mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- nekajletna prašičerejska tradicija z ustreznimi oziroma nadpovprečnimi rezultati,
- zaokrožena kmetija z dovolj obdelovalne površine za pridelavo krme in možnostjo uprabe gnojevke in gnoja, ki nastane pri reji,
- kmetija, ki ima naslednika in prihodnost.

To so osnovni trije pogoji, da se kmetija lahko poteguje za pridobitev statusa rejskega središča.

Čreda plemenskih živali, ki je na kmetiji, se postopoma začne nadomeščati z osnovno pasmo materino linijo, to je švedska landrace, in pripadajočim merjascem velikim jorkširo, ki mora biti najmanj iz kategorije pleme - osemenjevanje. Pujske, ki so produkt križanja med švedsko landrace in velikim jorkširo, začnemo označevati - tetovirati, ko so stari nad sedem dni, in sicer ženske živali, ki imajo več kot 13 zdravih seskov. Čreda se zdravstveno pregleda, in če je zdrava, dobi potrdilo. Prav tako se pošiljajo vsi podatki o plodnosti na obdelavo v Ljubljano na katedro za prašičerejo, od koder potem dobimo povratne informacije o plodnosti in drugih parametrih, ki so potrebni za presojo doseženih rezultatov na kmetiji.

Ko imamo na kmetiji 15 čistopasemskih živali pripadajočega merjasa, objekt za vzrejo mladic in potrdilo o zdravstvenem stanju ter dovolj podatkov o plodnosti, damo vlogo za pridobitev rejskega središča republiški komisiji za licenciranje, ki po ogledu odloči, ali si kmetija zasluži status ali opozori na pomankljivosti, ki jih mora odpraviti do naslednje seje komisije.

Status rejskega središča pridobi kmetija za eno leto, in če rezultati niso ugodni, se lahko status kmetiji začasno ali tudi dokončno odvzame.

Osnovna dokumentacija na kmetiji je kartica svinje, na kateri je ušesna številka živali, rodovniška številka, ki jo plemenska svinja pridobi ob prvem tetoviranju pujskov, osnovni podatki o živali in na to kartico se sproti zapisujejo vsi pripusti, prasitve in odstavitve. Poleg tega osnovnega dokumenta se vodi mesečna dokumentacija (dnevnik pripustov, dnevnik odstavitev, dnevnik izločitev, dnevnik prasitev, odbira mladic, pripusti mladic), ki jih pošilja na obdelavo na BTF na katedro za prašičerejo. Osnovno pravilo in vodilo v rejskih središčih je opazovanje živali, pravilno zapisovanje in evidenca, kar je osnova za uspeh rejskega dela.

Sistem, ki ga imamo v Pomurju, to je vzreja in prodaja brejih mladic linije 12, pa zahteva še dodatno delo. Pravilno zapisovanje ušesnih števil, načrtovanje pripustov, pravočasni pripusti in kontrola brejosti z ultrazvokom.

Vsak prašičerejec, ki se ukvarja z vzrejo mladic, pa se zaveda, da se vzreja začne že z uspešnim pripustom matere, pravilno prehrano, tako v nizki še bolj pa v visoki brejosti, pravilnim porodom, zdravimi in vitalnimi pujski, s pravilno in uspešno odstavitvijo pujskov in na koncu seveda s pravilno vzrejo (nega živali in prehrana) mladic. Naš sistem vzreje mladic narekuje, da žival ob ustreznem času in pravilno pristupimo k ustreznemu merjascu, kar je potem jamstvo, da dobimo res kakovostno mladič, ki bo sposobna uspešno prasitve in bo lahko ponovno prapuščena.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Tovarna sladkorja v Ormožu bo letos predelala 274 tisoč ton sladkorne pese

Do konca leta plačilo celotnega pridelka

Ormoška tovarna se mora tehnološko tako posodobiti, da bo letno lahko naredila 80 tisoč ton sladkorja

Vreme pridelovalcem pese že dolgo ni bilo tako naklonjeno kot letošnje jesen. Lepo vreme med spravilom pridelka pa je povzročilo tudi nekatere neugodne posledice, ki so se kazale predvsem pri prevzemu. V ormoški tovarni sladkorja priznavajo, da so bili prav na tem področju nekoliko slabše organizirani, zato se je dogajalo, da so morali deponije občasno zapirati in ustavljati prevzem sladkorne pese od pridelovalcev. Letošnje izkušnje bodo morali zato upoštevati pri organizaciji prevzema v prihodnjem letu, načrt spravila pa bo potrebno izdelati tako rekoč za slehernega pridelovalca. To so ugotavljali tudi na zadnji seji upravnega odbora Zadruga pridelovalcev sladkorne pese, ko so ob oceni letošnje kampanje spregovorili tudi o načrtih pridelovanja te poljščine v letu 1996.

Po koncu prevzema ugotavljajo, da bodo predelali 274 tisoč ton sladkorne pese. Nekaj manj kot 142 tisoč ton so je prevzeli od zasebnih pridelovalcev na deponijah, skoraj 40 tisoč ton so je pridelovalci sami pripeljali v tovarno, družbena kmetijska gospodarstva so pridelala skoraj 93 tisoč ton, poleg tega pa bodo v tovarni storitveno predelali še 15 tisoč ton madžarske pese. Povprečno je vsa prevzeta pesa vsebovala blizu 15 odstotkov sladkorja, povprečna vsebnost primesi pa je v tovarni znašala 17,28 odstotka.

Tudi cena je za pridelovalce spodbudna, saj je pri sladkorni stopnji 15,5 odstotka znašala 7 tolarjev za kilogram, pri čemer je potrebno še nekatere spodbude, s katerimi se ta izhodna cena poveča na 7,38 tolarja za kilogram. Sladkorna pesa ostaja tako še na prejšnjem dohodkovno zelo zanimivem poljščini, zato tudi ne preseneča, če se za pridelavo zanima vedno več novih pridelovalcev, ki ji namenijo iz leta v leto več površin. Že prihodnje leto naj bi se površine sladkorne pese pri kmetih povečale za 1.200 hektarjev, družbena posestva bi jo pridelovala na približno enakih površinah kot letos (2.000 hektarjev), skupno pa bi ji tako v Sloveniji namenili

okoli 7.600 hektarjev. V ormoški tovarni sladkorja sedaj dnevno predelajo povprečno 4.200 ton sladkorne pese, kot pravijo v tovarni, pa morajo zagotoviti takšne predelovalne zmogljivosti, da bodo lahko slovenskemu trgu letno ponudili do 80 tisoč ton sladkorja, zato bo potrebno podjetje posodobiti in dokapitalizirati tako z domačim kot tujim kapitalom.

Hkrati z večanjem površin sladkorne pese se bo potrebno tudi opremiti z ustrežno mehanizacijo, pomembno vlogo pri tem pa bo morala odigrati tudi Zadruga pridelovalcev sladkorne pese. Le-ta je letos za nakup specialne kmetijske mehanizacije razpisala 8 milijonov tolarjev posojila, ki je bilo v celoti izkoriščeno, medtem ko je tovarna prispevala precej sredstev za ureditev odkupnih postaj. Letos je vanje vložila 60 milijonov tolarjev, tako da so sladkorno peso tokrat prevzemali na 36 prevzemnih postajah. Pridelovalci pese, združeni v specializirano zadrugo, bodo morali v prihodnje še aktivneje sodelovati tudi pri oblikovanju cen strojnih storitev. Letos so se okvirno sicer dogovorili za cene posameznih strojnih storitev, ugotavljajo pa, da se vsi lastniki strojev tega dogovora niso držali, zato so bile cene storitev

od območja do območja različne.

Po besedah mag. Vinka Štefančiča, direktorja Tovarne sladkorja v Ormožu, pridelek plačujejo tako, kot je bilo dogovo-

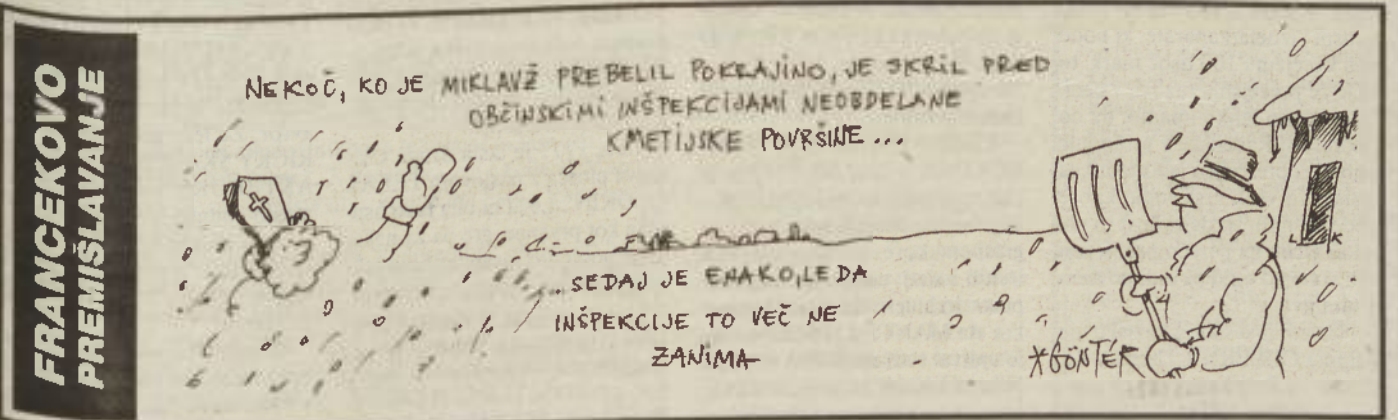
odstotni delež in do novega leta bodo pridelovalci dobili plačilo za vse količine, vrednost prevzete pese pa znaša skoraj 2 milijardi tolarjev. Za to si v tovarni prav gotovo zaslužijo pohvalo, saj so morali sredstva za plačilo priskrbeti sami. Če upoštevamo, da so vse letošnje tržne presežke pšenice prevzele blagovne rezerve,

rjeno. 60 odstotkov vrednosti prevzete pese so pridelovalcem že plačali, za to pa so morali zagotoviti 1,1 milijarde tolarjev. V tednu po 18. decembru bodo začeli izplačevati še preostali 40-

odkup pa je sofinancirala država, za kar je morala zagotoviti 2,2 milijarde tolarjev, potem sta odkup in plačilo sladkorne pese za tovarno še toliko večji uspeh.

LUDVIK KOVAČ

FRANCEKOV
PREMIŠLJAVANJE

732 milijonov iz proračuna za naložbe lokalnih javnih služb 153 milijonov za prekmurske komunalne projekte

Od 178 prijavljenih ponudb za sofinanciranje je Ministrstvo za okolje in prostor izbralo 63 najbolj upravičljivih naložb

Čeprav se letošnje leto že izteka, vsi še vedno niso dobili obljubljenih ali zahtevanih proračunskih sredstev. Te dni je bil objavljen seznam občin in projektov, ki so bili izbrani na podlagi javnega razpisa za pridobitev sredstev iz proračuna Republike Slovenije za leto 1995, namenjenih za sofinanciranje lokalnih javnih služb. Na razpis je prispelo 178 ponudb, Ministrstvo za okolje in prostor pa bo dodelilo skupno 732 685 000 tolarjev za 63 naložb.

V glavnem gre za nujne komunalne naložbe v gradnje vodovoda, kanalizacij, čistilnih naprav, deponij in v varstvo zraka. V primerjavi z reševanjem velikih »slovenskih ekoloških problemov«, kot so termoelektrarne, je to bore malo denarja, vendar so prav vse naložbe za določeno lokalno območje velikega pomena, marsikje je od njihove uresničitve odvisno tudi zdravje ljudi. Nerazumljivo je, da je ta denar nakazan (če je sploh že nakazan) šele proti koncu leta, saj je potrebno v tem primeru odgovoriti tudi na vprašanje, na kateri banki je bil denar naložen in v kakšen namen se bodo porabile obresti od tega denarja. Izbranih je le 63 investicij, čeprav je na razpis prispelo kar 178 ponudb - torej bo potrebno pomagati tudi drugim, in to čim prej. V veliki meri je uresničitev tovrstnih projektov odvisna tudi od sodelovanja domače občine, krajevne skupnosti in krajanov. Marsikje (vsaj v Pomurju) so obupali nad nesodelovanjem države in so si vodovodno, kanalizacijsko ali drugo omrežje zgradili z lastnim denarjem ali pa so ostali brez pomoči države samo zato, ker niso znali sestaviti pravih in pravih ponudb. Vsekakor bi nove občine morale prijavljati čim več projektov na državne razpise, za kar pa je potrebno sproti informiranje pri pristojnih državnih službah, spremljanje Uradnega lista in objav razpisov ter najetje primernih strokovnjakov in pravnikov, ki jim bodo pripravili prijave. Če ne vložijo nobenega truda in denarja, ne morejo pričakovati ustreznih učinkov niti sofinanciranja države.

Iz proračunskih sredstev za leto 1995 bodo v Pomurju sofinancirali šest projektov, in sicer v višini 153 564 000 tolarjev. Glede na to, kaj vse bodo z ekološkim proračunskim denarjem financirali v drugih slovenskih krajih (kanalizacije v mestnih ulicah, kolektorji, reaktivacije deponij, toplifikacije in plinifikacije), bi verjetno moral imeti marsikateri prekmurski in prleški projekt prednost.

Izvajalec (občina)	Naziv naložbe	Višina sofinanciranja
S PODROČJA KANALIZACIJE		
Mestna občina M.S. Odranci	gradnja zadrževal. bazena	40 502 000
Mestna občina M.S. Cankova - Tišina	gradnja kanal. in ČN - 3.faza	25 000 000
Moravske Toplice	kanaliz. omrežje Rakičan - 2.faza	42 444 000
Ljutomer	gradnja kanal. vCankovai - 2.faza	11 741 000
	gr. kan. vMartjancih - 2.in 3.faza	33 904 000
S PODROČJA ČISTILNIH NAPRAV		
Ljutomer	čistilna naprava v Veržeju	8 660 000

Za vodooskrbo bosta sofinancirana tudi projekta Vitomarci in Zg. Partinje v višini 14 milijonov, za deponije in naložbe v varstvo zraka pa iz Pomurja ni bilo izbranega nobenega projekta.

Sestanek članov mednarodnega razvojno-raziskovalnega projekta v Radencih

COPERNICUS v Radencih

V letu 1994 začetek projekta strokovnjakov iz Nizozemske, Poljske in Slovenije, ki ga v okviru programa COPERNICUS financira Evropska zveza

Minuli teden se je v Radencih sestala pestra skupina strokovnjakov iz Nizozemske, Poljske in Slovenije, ki se že drugo leto ukvarjajo z izpopolnjevanjem (za laike dokaj neznan) metode rentgenske fluorescence s totalnim odbojem. Pravzaprav je strokovno delo zares natančno in na najvišji ravni, koordinira ga prof. dr. Renne van Grieken z Univerze v Antwerpnu, s slovenske strani pa je vodja projekta in koordinator dr. Peter Kump z Inštituta Jožef Stefan v Ljubljani. Če pa poskušamo njihovo delo opisati z enostavnimi besedami: želijo iznajdi aparat, ki bo zelo natančno analiziral kakršno koli tekočino in ne bo predrag. Takšen aparat bi izdelali v sodelovanju s Philipsom in naj bi bil dostopen vsem, le tako bi potem lahko omogočili tudi primerljivost rezultatov. Zdaj le težko dokazemo, da je pitna voda v Rusiji bolj onesnažena kot v Kaliforniji, saj se pri tem uporabljajo povsem različne analitične tehnike, vse pa je odvisno tudi od opremljenosti laboratorijev.

Evropska zveza vsako leto financira razvojne in raziskovalne projekte prek programov TEM-PUS, ACE, COST, PEKO, COPERNICUS in drugih. 1994. leta je na te razpise prispelo kar 1641 prijav, od tega iz Slovenije 303. Sprejetih je bilo le 38, odobrena sredstva pa znašajo okrog 2,5 milijona ekujev. Večina prijavljenih iz Slovenije, ki niso uspeli, je spregledala zelo pomembno določilo v razpisih: raziskovalna skupina si je morala poiskati uporabnika. Tako se je dr. Peter

Kump z Inštituta Jožef Stefan obrnil na raziskovalno skupino Radenske in dr. Jožeta Drinovca, kajti prav Radenska je zelo zainteresirana za natančne raziskave pitne in mineralne vode. Njihova naloga je, da pripravijo vzorce, ki jih zanimajo in za katere želijo imeti natančne analize, poleg tega pa so določili elemente, ki še posebej zanimajo Radenske.

Poleg tega je bil pogoj za pridobitev sredstev tudi, da v projektu sodelujeta vsaj dve vzhodnoevropski državi in ena država

Davčni manifest

Lahkotna neznosnost idealnega davčnega sistema

Posamezni davčni sistemi v svojem zgodovinskem razvoju so posledica kompromisa med različnimi interesnimi skupinami določene države. Schumpeter na primer vidi razloge za določeno strukturo davčnih sistemov posameznih držav predvsem v različni politični in ekonomski strukturi ter prerazdelitvi moči odločanja. In ko tej definiciji dodamo še zgodovinski vidik razvoja, je slika zaokrožena.

Gre torej za dejstvo, da davčni sistem posamezne države določa njena politična ureditev; če pa je pritisk kapitala na odločitve dovolj močan, potem ima seveda besedo tudi ekonomija. Klasični konflikt med kapitalom in delom tukaj na videz izgine; oboji so si enotni v želji po plačevanju čim manj in čim nižjih davkov. Tako si podjetja in nosilci finančnega kapitala želijo čim manj davčnih obremenitev premoženja in dobičkov, posamezniki čim manjšo obdavčitev dohodka, vsi skupaj pa manj davkov. Zadeva se ideološko zaostri šele na strani davčne s tem pa tudi prerazdelitvene politike v neki družbi. Tukaj ima potem besedo politično-ekonomski sistem, s tem pa seveda politična in ekonomska ideologija.

V teoriji, in to normativni, je tudi pri davčnih sistemih svet zelo enostaven: najučinkovitejši bi tako bil sistem neposredne obdavčitve v obliki neposrednega pavšalnega davka »po glavik«, to je tako imenovani »poll tax«, kot si ga je ob koncu osemdesetih let zaželela vlada angleških konzervativcev. Temu davku je praktično nemogoče »ubežati« ali ga prevliti na drugega, je pa hkrati zelo nepravičen, saj morata enak davek plačati tako kralj kakor tudi berač; vsak davkoplačevalec mora plačati enak absolutni znesek davčne obveznosti. Prikazano na konkretnem primeru bi to pomenilo, da mora recimo delavec Pomurke za nove sedeže v slovenskem parlamentu odšteti enako vsoto denarja kot recimo direktor tega podjetja.

članica Evropske zveze. Za celotni projekt, ki bo sklenjen v dveh letih, naj bi dobili okrog 400 tisoč ecujev. Kakor je povedal vodja projekta prof. dr. Van Grieken na tiskovni konferenci, ki je bila 30. novembra, so v prvi fazi sodelovanja naredili tudi analizo predpisov in dosedanjih raziskav iz sodelujočih držav. Ker se je pomen in uspeh raziskovalnega dela v sodelovanju s Philipsom že razširil, se projektu želijo pridružiti tudi druge države.

To občutljivo metodo rentgenske fluorescence s totalnim odbojem so raziskovali v preteklosti tudi drugi, saj je v znanstvenem svetu znana že okrog 15 let, vendar je še vedno v fazi izpopolnjevanja. Aparati, ki sta jih doslej prodajali družbi ATOMICA in RIGAKU, so stali okrog 500 tisoč mark. S poenostavitvijo bo Philips uspel izdelati aparate, ki bodo stali kvečjemu 100 tisoč mark, to pa je že precejšnja razlika v ceni. Upravičeno lahko upamo, da bo laboratorij Radenske v prihodnje najbolj opremljen laboratorij za raziskavo vseh vrst voda, kar je glede na njihovo dejavnost in nasploh glede na perečo problematiko vode v Pomurju tudi povsem razumljivo.

Naslednji sestanek raziskovalne skupine COPERNICUS bo v Krakowu na Poljskem čez pol leta.

BERNARDA B. PEČEK

V praksi je vsa stvar potem dosti bolj zapletena. Da bi bilo čim težje ubežati davčnemu bremenu in čim lažje financirati dejavnosti države, si je klasična evropska država davčnogermanskega tipa, ki je v veljavi tudi pri nas, v zadnjih sto petdesetih letih izmislila toliko novih davkov, prispevkov, taks in podobnih neprijetnosti, ki nam vsakodnevno grenijo življenje, da sedaj že sestavljalci, pobiralci in drugi družbeni nategovanci v en glas kličejo: Reforme, reforme, reforme!

Za kaj gre torej pri želji sestavljalcev davčnih sistemov, da bi bil volk sit (država polna denarja) in koza cela (socialna blaginja)? Na primeru iskalcev tako imenovane

Učinkovitost je torej redko tudi pravična. Pravičnost nekega davčnega sistema se meri predvsem s tem, koliko večje davke plačujejo tisti, ki zaslužijo več od tistih, ki zaslužijo manj, in koliko socialnih ugodnosti svojim državljanom je pripravljen financirati takšen davčni sistem.

»racionalnega davčnega sistema« si lahko ogledamo zadnji krik moderne znanosti na tem področju.

»Racionalni davčni sistem« V smislu normativne teorije davčnih sistemov gre za prenos temeljnih davčnih načel Adama Smitha, razvitih v okviru teorije javnih financ, kot so enakomernost (proporcionalnost), določenost (opredeljenost), cenenost in udobnost obdavčenja, na celotni sistem obdavčenja.

Tukaj iščemo tako imenovani »racionalni davčni sistem«, ki naj bi čim bolj ustrezal danim eko-

nomskim in družbenim razmeram. Zgodovinski razvoj je pokazal, da lahko tak racionalni sistem obstaja samo v obliki skupine več davkov in ne zgolj enega samega davka. V skladu z izročilom nemške davčne tradicije stojijo davčni sistemi modernih industrijsko razvitih držav z demokratično in tržno ureditvijo predvsem na splošnem davku na dohodek (v njegovem primeru v obliki obdavčitve gospodinjstev, s polnim splittingom) in na splošnem davku na porabo.

Pri davku na dohodek je poudarjena prerazdelitvena funkcija javnega sektorja. Ta davek je torej tisti, ki kot dohodnina zadene vse nas, ki prejemamo dohodek preko žiroračuna. Splošni davek na porabo v obliki davka na dodano vrednost pa ima v tem sistemu samo vlogo fiskalne dopolnitve davka na dohodek. Obdavčevanje premoženja, dediščine, cestnega prometa, alkohola in cigaret ter čedalje bolj tudi energije predstavlja v racionalnem davčnem sistemu tako imenovane dodatne davke, ki imajo lahko prerazdelitveno (distributivno), razmestitveno (alokativno) pa tudi krmilno funkcijo. Gre torej za obdavčenje nastanka dohodka, njegove porabe ter za obdavčenje premoženja.

»Pravičnost« versus »učinkovitost«

V zvezi z opredelitvijo »pravičnosti« obdavčevanja stoji na prvotni dve temeljni načeli obdavčevanja: obdavčenje glede na plačilno zmožnost (ability-to-pay-principle, Leistungsfähigkeits-Prinzip) in obdavčenje po storjenih uslugah (benefit principle, Äquivalenz-Prinzip). Pri prvem je v ospredju obdavčitev glede na ekonomsko moč posameznega gospodarskega subjekta in njegovo zmožnost plačevanja davkov, kjer ni neposredne povezave med višino plačanih davkov in »povračilom« v obliki storitev javnega sektorja. Pri drugem mora biti dosežena izenačitev med višino obdavčitve posameznega gospodarskega subjekta in storitvami, ki jih dobi v povračilo za ta svoj »strošek« (izenačitev stroškov) oziroma za to izgubo koristi, ki mu jih vzame plačilo davka (izenačitev koristi). Moderni davčni sistemi vsebujejo lastnosti obeh temeljnih načel.

V okviru normativne teorije davčnih sistemov govorimo o tako

imenovani »optimalni obdavčitvi« (optimal taxation, optimale Besteuerung), kjer poskušamo uskladiti neskladnost med »pravično« in »učinkovito« obdavčitvijo. Ekonomska teorija blaginje tukaj poudarja, da učinki ukrepov fiskalne politike, med katere v glavnem prištevamo davke, nikoli ne morejo biti nevtralni, torej zgolj fiskalni, marveč imajo nujno tudi razmestitvene posledice. Ob vsaki uvedbi davka ali javnega izdatka prihaja namreč do »dohodkovnega« in »substitucijskega učinka«, ki ne pomenita samo gole rasti oz. zmanjšanja fiskalnih prihodkov, marveč tudi drugačno razmestitev resursov v posameznih delih ekonomskega sistema. Pri optimalni obdavčitvi pa gre zmerom le za minimalne razmestitvene neučinkovitosti oziroma njene maksimalne učinkovitosti in zadovoljevanje zgolj »najnujnejših« vidikov (socialne) pravičnosti.

Čeprav je iz teorije optimalne obdavčitve zelo težko izpeljati kakršne koli praktične nauke, pa lahko povemo, da so za davčni sistem, ki se nagiba v korist »pravičnosti«, torej k prerazdelitvenim vidikom obdavčevanja, značilne strme progresivne lestvice pri davku na dohodek in parcialnih davkih na porabo. To pa je v okviru teorije optimalne obdavčitve velika »dodatna obremenitev« (excess burden, Zusatzlast), ki pelje narodno gospodarstvo v smeri razmestitvene neučinkovitosti.

Prevedeno v jezik normalnih smrtnikov in prikazano na primeru zelo realnega ter zelo socialnega davčnega sistema na Švedskem pomeni to: najvišaja mejna stopnja davka na dohodek je januarja letos na Švedskem znašala 66 odstotkov, povprečna pa 47 odstotkov bruto dohodka. Tako obsežna skrb države za določeno - sicer večinsko - skupino svojih državljanov srednjega sloja lahko potem pripelje v drugo skrajnost: nikomur se več ne splača delati - tistim, ki dobro zaslužijo, zato, ker jim skoraj ves zaslužek pobere država, tistim, ki so socialno ogroženi, pa zato, ker bodo tako ali tako deležni finančne in materialne podpore države. Rešitev tega problema vidi moderna ekonomska teorija v čim bolj vseobsegajočih davkih in v odpravi vseh parcialnih davkov.

ANDREJ HORVAT

Glasba

V razdajanju čustev

12. decembra bo v Ljubljani nastopil legendarni ameriški pesnik in glasbenik GUY CLARK. V svoji dvajsetletni karieri je izdal le osem albumov in je tudi zaradi tega bolj znan kot pisec pesmi in manj kot izvajalec. Glasbena govornica Guya Clarka je sicer intima, a bolj zadržana v razdajanju čustev. Tisto, kar poslušalca najprej prevzame, so izjemen vokal, melodične kitarske fraze in skrbno upesnjene zgodbe.

Rodil se je 6. novembra 1941 v Rockportu v Teksasu. Kitaro je začel igrati s šestnajstimi leti, prve resne nastope pa je imel v poznih šestdesetih letih v Houstonu, Austinu in Dallasu. Njegovi sodobniki so Jerry Jeff Walker, Hoyt Axton, John Prine, Townes Van Zandt in Jimmie Dale Gilmore.

Clarkov prvenec OLD NUMBER ONE je izšel leta 1975 in je ena najboljših kantavtorskih plošč iz sedemdesetih let. Clarkove glasbene korenine so v tradiciji irskih balad, countryjevskih napevov in bluesu teksaških legend, kot sta MANCE LIPSCOMB, ki je vplival tudi na BOBA DYLANA, in LIGHTNIN HOPKINS, ki sta bila znana po svojih blue-

sovskih pesmih o vsakdanjem življenju.

Med najbolj znanimi skladbami s prvega albuma je vsekakor balada DESPERADOS WAITING FOR THE TRAIN, ki jo je posnela tudi zvezdniška skupina HIGHWAYMEN (Johnny Cash, Willie Nelson, Waylon Jennings, Kris Kristofferson).

Leta 1977 je izšla druga Clarkova plošča z naslovom TEXAS COOKIN'. Leta ni bila tako uspešna kot prvenec, gre pa za nekakšno posvetilo pisani kuhinji teksaške glasbe: bluesu, countryju, tex-mexu, cajunu in glasbi evropskih priseljencev. Pri albumu je sodelovalo veliko znanih imen, kot so EMMYLOU HARRIS, WAYLON JENNINGS, HOTY

AXTON, JERRY JEFF WALKER idr.

Leta 1978 je izdal tretji album s preprostim naslovom GUY CLARK, ki je zanimiv zaradi nenavadne kombinacije countryja in zasedbe s čelom, čembalom in klarinetom.

Guy Clark je bil leta 1981, ko je izdal četrti album z naslovom THE SOUTH COAST OF TEXAS, kljub desetim letom življenja in dela v meki countryja, v Nashvillu, še razmeroma neznan avtor. Že leto pozneje, ko se je RICKY SKAGGS s pesmijo HEARTBROKE povzpел na prvo mesto countryjevske lestvice, pa je zanj slišalo tudi širše občinstvo, kar je pomenilo, da so se njegovi albumi začeli zelo dobro prodajati.

Glasbo Guya Clarka vam bomo predstavili na Murskem v sobotni oddaji Predstavljamo vam ob 9.15.

Bojan Kos

Ignac Meden

Neslika noče biti slika

»Komaj pred petnajstimi leti sem se prvič jasno zavedal, da sem pač ujet v svet pravil, ki oblikuje poseben svet, da so ta pravila podvržena posebnemu dojetju in (re)produciranju prostora.« Tako nekako je zapisano v dnevniku akademskega slikarja Ignaca Medena. In ta njegov svet lahko spoznamo tudi ob pomoči njegovih del, predvsem pa njegove razstave, ki si jo lahko ogledate v soboški Galeriji. Čeprav slikarji dojetjanje sveta raje izražajo s svojimi mediji, smo ujeli nekaj njegovih misli.

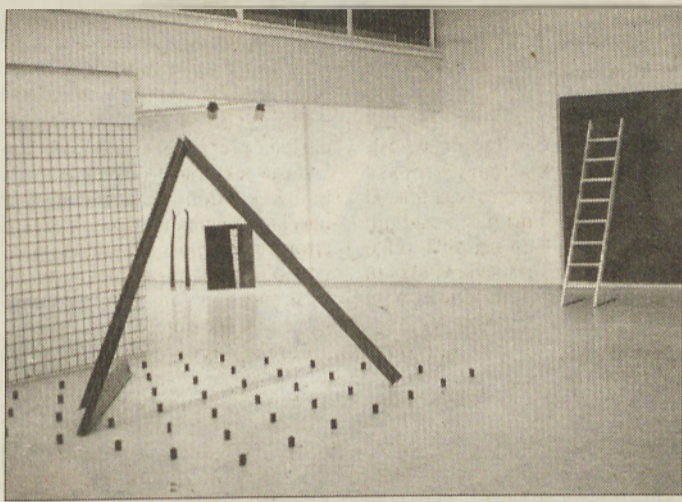
Za kakšen pristop gre v primeru vaše razstave Neslika/Za Rafaelom?

Meden: »Kot že naslov pove, ne gre le za sliko ali za objekte ali za inštalacije. Če pa bi se že moral opredeliti, bi verjetno rekel, da gre za inštalacije. Kajti inštalacije so lahko marsikaj. Vsekakor gre v izhodišču najprej za slikarski problem, za mesto slike danes: kaj je slikovno polje, kaj je prostor v sliki in ob sliki, in vse tiste ugotovitve, ki iz tega sledijo.«

Kakšno je vaše dojetjanje prostora in predstavitev v njem?

Meden: »Menim, da je prostor danes enoten, še posebno takrat in zato, ker se vanj vključijo čas. Konec koncev pomeni 20. stoletje konec mehanskega časa in mehanskega prostora. Prostor in čas postajata enotna. Ne moreš misliti o prostoru brez časa in obratno. Čas in prostor sta postala enotna, kar pomeni, da bi bilo potrebno tudi o likovnem prostoru tako misliti. V že uveljavljenih kategorijah bi to pomenilo, da je prostor arhitekture, kiparstva in slikarstva pravzaprav en sam.

Vendar ne na takšen način, kot je to počela renesansa, se pravi na način mehanskega prostora s točnimi meritvami, s centralno perspektivo in z vsem, kar spada zraven. Gre za drug, kreativen

način, ki je vsemu temu, kar se danes dogaja, primeren. Tu je prišlo do bistvenih sprememb. Tudi različni mediji, ki so danes novi, ali pa so novi na primer 150 let, nekateri 50, drugi pa še manj, so odvisni od teh sprememb in nanje vplivajo. Stvari so se

spremenile, ne moreš misliti več o prostoru ali kreaciji prostora na enak način, kot se je to dalo še pred petdesetimi leti. Vse to pa je plod novega znanja, novega vedenja.«

Veliko ste govorili o odnosu med klasično sliko in nesliko. Kakšna je v bistvu razlika?

Meden: »So neslika, nočejo biti slika. Če niso slika, jih ni treba in jih ne moremo gledati kot klasično sliko. Od njih ne moreš

zahtevati enakih odgovorov kot od tako ali drugače mimetične slike. Zato ravno naslov Neslika/Za Rafaelom.«

Kako se lahko takšni postavitvi zagotovi trajnost, ali ni zapisana eni sami razstavi?

Meden: »To je vsekakor problem. Najprej je problem v tem, da takšna razstava predstavlja neki razmislek: že v tem smislu ne gre za sliko ali klasičen artefakt. Čeprav mu te dimenzije ne gre jemati. Res je, da bi si večino teh stvari ali del teh stvari težko predstavljali kot del stanovanjske opreme ali kaj takega. Nekatere stvari bi lahko sodile tudi v takšen prostor, druge pa so delane izključno za galerijo. Prav to je problem funkcije umetniškega dela. Če pa se vrnemo k enotnosti prostora, je treba odgovoriti na vprašanje, kam bi ustvarjeno najbolj sodilo? To bi najbolj sodilo tja, kjer je prostor mišljen enotno oziroma bi bilo najustreznejše takšen prostor oblikovati. Arhitektura je tista, ki najbolj definira prostor in najbolj razločno poudari njegove vrednosti. Del tistega, kar sem naredil, je torej tudi arhitektura.

Ta galerija je na eni strani dobra, na drugi pa ima pomanjkljivosti. Če postaviš takšno zadevo, se izkaže, da ne ustreza najbolje, ker ima preveč motečih elementov; preveč je razbita in ima preveč »zmečkanega« prostora. Posega prav v postavitev. Najbolj primeren bi bil nevtralen prostor, čim večji po možnosti. Samo tako se lahko z njim pogovarjaš.«

Verjetno je drugače, ko gre za razstave slik. Ali pa je tudi tam razstavnim prostorom moteč?

Meden: »Slika ima popolnoma drugačno življenje. Če o njej mislimo popolnoma dosledno, je omejena s svojimi robovi, s svojim okvirjem, je omejeno slikovno polje in znotraj teh robov slike se vse dogaja. Tisto, kar je okoli, ni bistveno.«

Vendar pri vas gre ravno za to, da slika ni omejena z robovi, ampak se slike in elementi pri vas ponavljajo.

Meden: »Pravzaprav sta ponavljanje in omejeno slikovno polje res iz iste zibelke. V prvem prostoru je vse narejeno na temo mnogost in na temo ponavljanja. Namenoma, seveda. Eden od razlogov je denimo, da ko grem na razstavo, se mi marsikdaj zdi, da gledam popolnoma iste stvari

in mi je vseeno, ali vidim štiri slike ali pa štiriindvajset. Tako se ustvarja blagovna znamka. Ni zanimivo, je pa koristno.«

Pa problem nizanja?

Meden: »Gre za isto stvar. Mišlite na 49 glav. To so stalni slikarski problemi, kako eno stvar nadgradimo z drugo. S tem da se to nanaša na klasično sliko, in zdi se mi, da se izkaže za nezadostno. Gre za nekaj, kar ne ustreza problemu prostora danes. Tisto se mogoče lahko zdi komu lepo ali zanimivo v tem tradicionalnem smislu, toda stvar je v tem, da poskušas stopiti prek.«

Izražate se z oljem, z grafikami, z inštalacijami ...

Meden: »Človek pač mora delati. Tudi tisto, kar mora delati, da živi. Tudi tam največkrat poskušas ugledati kaj »koristnega«. Vsaka stvar je določena izkušnja. Vsekakor pa bi si človek želel delati samo stvari, ki jih nakazuje razstava, o kateri govoriva, vendar za to nimam možnosti. Problem pri takšni postavitvi je dvojen: na eni strani to veliko stane, na drugi strani pa mora biti tisto, kar narediš, pregledno, sklenjeno. Prav zaradi slednjega narediš takšno razstavo. Tega bi bilo lahko veliko več, s tem bi bilo veliko bolj raznoliko in širše, a linija bi ne bila jasna in stvar ne bi bila pregledna.«

Kakšna je razlika v izražanju, ko gre za olja ali inštalacije...? Ali se poskušajo povedati različne stvari?

Meden: »Seveda se poskušajo povedati različne stvari. Če sem prej govoril o tem, da je klasična slika omejena z robovi, je to, kar ni klasična slika, neslika. Temu lahko mirno rečemo tudi inštalacija. Vendar sem hotel nakazati, da je problem ravno v tem, kar pravi naslov Neslika/Za Rafaelom. Moraš pa imeti izkušnjo s klasično sliko, da poskušas misliti relevantno.«

Pri svojih delih operirate z osnovnimi čistimi barvami: modro, rumeno, črno, belo ... Ima to kakšen pomen?

Meden: »Vsekakor to nima simbolnega pomena. Gre pa za to, da če se operira z barvo, potem je treba izbrati tisto, kar barva je. Ali natančneje, kar je barva in kar je nebarva. Če govorimo o tem, so izhodiščne ali končne barve tri ali pa v neki varianti štiri, drugo je nebarva. Ko gledam povsem dosledno, ugotovim, da gre za sedem barv oziroma nebarv. Za črno, belo, sivo in za rdečo, modro, rumeno, zeleno. Pravzaprav stara zgodba.«

Vaša likovna umetnost je velikokrat povezana s filozofijo.

Meden: »Jaz temu ne bi rekel filozofija, lahko pa rečem mišljenje o delu in za delo, saj ne vem, kako lahko kdor koli kaj napravi, ne da bi konsekventno mislil. Čeprav se dandanes prav to od slikarja ali umetnika pogosto zahteva. To marsikdaj zahteva tudi sam od sebe. Kot da je čisto čutno - čustvena masa.«

Aleksandra Nana Rituper

O NOVEM SLOVARJU

(Cankarjeva založba iz Ljubljane je pred kratkim izdala nov Madžarsko-slovenski, slovensko-madžarski slovar Elizabete Bernjak)

Kljub vzornim in tesnim stikom med obema sosednjima narodoma in kulturama je dokaj nenavadno, da je jezik še dandanes vzrok velikim težavam in marsikdaj predstavlja malodane nepremagljivo oviro. Na eni strani je to sicer razumljivo, saj spadata oba jezika v različni jezikovni skupini in imata le malo podobnosti ter vzporednic. Pa tudi politične in zgodovinske razmere so mnogokrat delovale prej zaviralno kot spodbudno. Toda vendarle je bilo na obeh straneh, še posebej pa v Prekmurju, kjer se življenje Slovencev in Madžarov vsakodnevno prepleta, premalo storjenega, da bi olajšali jezikovno spoznavanje in srečevanje. Ker se zanimanje in potreba po učenju madžarskega jezika povečujeta, bi vendarle kazalo pripraviti ustrezno pomožno literaturo, učbenike, slovnice knjige, splošne pa tudi strokovne slovarje.

Prvi Madžarsko-slovenski slovar in nekoliko pozneje Slovensko-madžarski slovar, ki ju je sestavil Franc Šebjanič, sta nastala v šestdesetih letih, ko se začela oblikovati zelo ugodna in vzorna slovenska narodnostna politika, ki med drugim spodbuja subvencioniranje prevodov in izdajanje najpomembnejših madžarskih in slovenskih literarnih del. Slednji je bil vse do danes edini slovensko-madžarski slovar, čeprav je njegovo besedišče zastarelo in ne ustreza sodobnim jezikovnim potrebam. Sledil je Hradilov Madžarsko-slovenski slovar (1982) z »izbranim šolskim besediščem«, ki naj bi med drugim obravnaval tudi najpomembnejšo terminologijo posameznih šolskih predmetov. Vsebuje približno 25 000 gesel in 18000 besednih zvez. Pri gestih so označene besedne vrste, sledijo najpomembnejše pripone, navedene pa so tudi najpomembnejše slovnice oblike. Besedišče slovarja je vendarle precej pomanjkljivo, zahtevnejših potreb ne zadovoljuje, pri posameznih gestih manjkajo nekatere pomenske inačice, prevodi v madžarski jezik so velikokrat neustrezni.

Leta 1990 je izšel Slovar družbeno-politične terminologije, delo Sandorja Szunyogha, ki vsebuje tiste družbeno-politične pojme, ki v madžarskem jeziku ne obstajajo, v slovarju pa naj bi dobili enotne nazive. Nekatere besedne zveze in termini so zastareli že ob izidu slovarja, zato je založnik poskušal zadrego rešiti s skromnim dodatkom novih terminov. Poleg tega je slovar po svoji strukturi nepregleden, nesistematičen, na nekaterih mestih ne upošteva niti abecednega reda.

Tudi Madžarsko-slovenski frazeološki slovar Franceka Mukiča, ki vsebuje pr. 22000 frazeoloških enot, je namenjen le ozkemu krogu uporabnikov. Vključuje stalne besedne zveze, jezikovne klišeje, reke in rekla pa tudi pregovore. Je neke vrste eksočnični priročnik, dostopen dobrim poznavalcem obeh jezikov in prevajalcem, ki se v sedmih srečevanju z nekaterimi ustaljenimi besednimi zvezami, frazami in reki. Povedati pa je treba, da v slovenskem prevodu oz. delu niso vedno navedene najustreznejše različice, včasih bi bilo treba zapisati več možnih in obstoječih slovenskih variant.

Že zaradi povedanega je Madžarsko-slovenski, slovensko-madžarski moderni slovar Elizabete Bernjak tako po obsegu kot sestavi razveseljiva novost. Z besediščem madžarskega in slovenskega jezika se srečamo na enem mestu, gesla so opremljena z razlagalnimi delom (slovnici, fonetičnimi navodili...), sledi prevodni del. Slovensko besedišče je zajeto na osnovi Slovarja slovenskega knjižnega jezika, madžarsko pa se naslanja na Madžarski razlagalni slovar (Magyar értelmező szótár). Slovar je sodoben in praktičen.

Majhna nevsječnost se je Cankarjevi založbi zgodila na naslovnici, saj so besedo moderní v madžarsčino prevedli (menda brez avtoričine vednosti) z neustrezno besedo divatos (kar pomeni modni); toda z novim ponatisom so napako delno že odpravili. Poleg tega ima naslovnica glede na vsebino slovarja pomanjkljiv napis »Madžarsko-slovenski moderni slovar«, saj vsebuje tudi slovensko-madžarski del, kar je razvidno šele na hrbitišču knjige.

Kljub obsegu in pričakovanjem pa slovar vsebuje spet le tisto madžarsko in slovensko besedišče, ki je na »dvojezičnem območju najbolj v rabi«. Res škoda, da nismo dobili obsežnejšega in natančnejšega večnamenskega slovarja, ki bi ustrezno zapolnil vrzel na tem področju. Razlog za to je menda v sami obliki slovarja, saj sta v eni knjigi združena oba dela, posledica česar je seveda osiromašeno besedišče. Toda slovar Elizabete Bernjak je kljub vsemu dobro izhodišče in vzorec za prihodnje korake tako v smeri širitve kot vključitve tudi redkejših, bolj specifičnih besed. Potrebujemo namreč slovarje, ki bodo čim širše in podrobneje zajeli besedna zaklada madžarskega in slovenskega jezika, hkrati pa vsebovali tudi strokovne izraze posameznih področij.

Dejstvo je, da zahteva sestava slovarja veliko dela, potrpežljivosti in doslednosti. Veliko primerov kaže na to, da je ravno zaradi tega skupinska oblika dela bolj posrečena.

Gabriella Gaal

kulturni koledar

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA: V galeriji Murska Sobota si lahko ogledate predstavitev prostorskega projekta Ignaca Medena z naslovom Za Rafaelom/Neslika. Postavitve bo na ogled do 17. decembra.

MURSKA SOBOTA: V galeriji si lahko ogledate tudi razstavo del udeležencev slikarske kolonije, ki jo je pripravilo Slovensko protestantsko društvo Primož Trubar.

MURSKA SOBOTA: V razstavnih prostorih Pokrajinskega muzeja si lahko ogledate razstavo karikaturnih, stripa in risanege filma ob 70-letnici Mikija Muštra. Razstava bo na ogled do konca letošnjega leta vsak dan razen ponedeljka od 10. do 12. ure, v četrtek pa tudi od 16. do 18. ure.

MURSKA SOBOTA: Razstavo študentov in dijakov, udeležencev likovne kolonije KPŠ, si lahko ogledate v razstavnem salonu Zavarovalnice Triglav.

ČERNE LAVCI: V galeriji poslovne zgradbe Roto je na ogled razstava likovnih del »Velike umetnine malih umetnic«, kjer se predstavljata Nuša Pavlinjek in Simona Sraka.

RADENCI: V razstavnem salonu razstavlja svoja dela Miki Beer.

RADENCI: V galeriji Medikoss v hotelu Radin so na ogled dela akademskega kiparja Marjana Dreva in slikarke Veronike Rakoš iz Ptuja.

MURSKA SOBOTA: V razstavnem prostoru Zavarovalnice Triglav si lahko ogledate razstavo zbranih voščilnic z likovnega natečaja osnovnošolcev in cicibanov Novoletne voščilnice.

RADENCI: V galeriji muzeja Radenske si lahko ogledate razstavo likovnih del priznanih slovenskih in avstrijskih umetnikov: Iva Brančiča, Sergeja Kapusa, Ota Rimeleja in Stefana Galiča.

LJUTOMER: V galeriji si lahko ogledate razstavo slikarskih del Jožeta Šubica, ki bo odprta do 20. decembra.

GORNJI SENIK: V novi galeriji si lahko ogledate dela s slikarskega popotovanja dveh akademskih slikarjev Ferija Mesarica in Sandija Červeka.

LENDAVA: V Galeriji umetnika Ervina Reiserja.

MORAVSKE TOPLICE: V galeriji hotela Ajda si lahko do 15. decembra ogledate razstavo slik Ernesta Bransbergerja.

PRIREDITVE:

MURSKA SOBOTA: V sredo, 13. decembra, bo ob 19. uri v grajski dvorani gledališka predstava Zažig! Gostuje Mladinsko gledališče Ljubljana, igrajo Tanja Ribič, Sebastijan Cavazza, Gašper Tič in Grega Čušin.

MORAVSKE TOPLICE: V kavarni hotela Ajda bo v petek, 8. decembra, ob 18. uri razstava in nakup slik članov društva likovnih umetnikov Prekmurja in Prlekije. Denar od prodanih del bo v celoti namenjen mladostnikom s težavami odvisnosti.

MURSKA SOBOTA: V četrtek, 7. decembra, bo v Galeriji Murska Sobota ob 18. uri predstavitev knjige dr. Sanje Rozman Zaljubljeni v sanje.

DOBROVNIK, LENDAVA: V petek, 8. decembra, ob 16. uri bo v cerkvi sv. Jakoba koncert skupine Kalaka iz Budimpeste. Ob 18. uri pa bo enak koncert še v cerkvi sv. Katarine.

RADENCI: V petek, 8. decembra, bo ob 18. uri v cerkvi Sv. Cirila in Metoda koncert mezzosopranistke Katje Kranjc, ki jo bo na orglah spremljala Angela Tomanič.

Prleki ne berejo knjig

Prleki ne berejo knjig. Prleki v Ljutomeru jih tudi ne kupujejo. Kupujejo pa časopise. Kako?! Takšna misel se vsiljuje sama po sebi, če si ogledamo njihovo knjigarno. Knjigarna je tržno usmerjena. Prodaja tisto, kar ljudje kupujejo. V njej najdemo od kitajske posode in dišečih palčk, kičastega pliša, plastičnih avionskih modelčkov, torb, denarnic in lesenega nakita do papirnih izdelkov, pisarniških in šolskih potrebščin. Samo knjig je bolj malo. Zaman boste iskali Kosovelove integrale ali Ustavo. Če boste nekaj časa brskali po policah, boste odkrili tudi kakšnega Claudela. Imajo pa slovarje. Imajo tudi Janševe Okope. Imajo Agatho Christie in Victorio Holt. Več sreče boste imeli, če iščete kuharske knjige ali če vas zanima ad hoc pripravljen horoskop. Tudi za najmlajše boste kaj našli. Toda v knjigarni so prijazni ljudje. Naročili vam bodo tisto, kar želite imeti. Samo vedeti morate, kaj želite. Toda Prleki še vedno berejo. Hodijo v knjižnico. Sklepamo lahko, da imajo tamkajšnji ljudje bodisi preplitve žepa, da bi kupovali drage, predrage knjige, bodisi da se naveličani tržne usmerjenosti svoje knjigarne odpravljajo po knjige drugam.

KNJIŽNI MOLJ

V kakšni šoli naj bodo otroci s posebnimi potrebami?

Kdo naj odloča?

Različna mnenja, ali naj bi jih integrirali v redne osemletke ali pa še naprej razvrščali v »posebne« šole

Dejstvo je, da v zadnjih letih vse manj otrok obiskuje osnovne šole s prilagojenim programom, čeprav bi potrebovalo dodatno pomoč pri vzgojno-izobraževalnem procesu okrog 43.000 slovenskih otrok. Vzrokov za precejšen osip pri vpisovanju je več, v večini primerov pa na to odločilno vplivajo starši, ki se ne morejo sprijazniti, da bi bil ravno njihov otrok primeren le za tako imenovano posebno šolo, ne pa osemletko, ki jo obiskujejo drugi vrstniki.

Tako se je tudi bistveno zmanjšal vpis tudi na šolo Cvetka Golarja v Ljutomeru, kjer so imeli pretekli četrtek dan odprtih vrat, da bi kar najširšemu krogu ljudi predstavili njihovo življenje in delo ter da bi skušali najti rešitev, kako naprej. To je bila tudi tema okrogle mize z naslovom Otroci s posebnimi potrebami – v kakšni šoli? Na pogovoru je sodelovalo več strokovnih delavcev oziroma predstavnikov Zavoda Republike Slovenije za šolstvo in šport, Ministrstva za šolstvo in šport, Zveze društev za pomoč duševno prizadetim Slovenije, pedopsihiatričnega dispanzerja pri Zdravstvenem domu Maribor, Centra za socialno delo Ljutomer, Zavoda za zaposlovanje M. Sobota in drugi. Nanjo so povabili tudi vse ravnatelje osnovnih šol v občini ter osnovnih šol s prilagojenim programom v Pomurju in drugod, predstavnike ljutomerske občine pa tudi vse starše otrok, ki obiskujejo njihov zavod.

V Ljutomeru v zadnjih štirih letih niso uspeli vpisati v I. razred nobenega novince, ampak so se nekateri prepisali že med šolanjem v redni osemletki, ko je bilo ugotovljeno, da tamkaj res ne zmorejo uspešno napredovati. Tako jih je v vseh razredih šole v tem šolskem letu samo 21. To pa seveda že ogroža obstoj te ustanove. Če pa bi pri vsem tem predvsem upoštevali otroka, njegove sposobnosti in možnosti, potem bi bilo v posebnih programih vsekakor več otrok, pa najsi bi bile to pogojno rečeno posebne ali redne šole.

sabljanja. Trenutno je v ta center vključenih 23 varovancev, 5 mladostnikov (absolventov naše šole) pa je na usposabljanju za enostavna dela v tekstilni stroki. Od leta 1989 deluje pri nas tudi razvojni oddelek in vključuje predšolske otroke.

Dnevno varstvo obsega nego, hranjenje, počitek, igro, zaposlitev in delo. V lanskem šolskem letu je v naši občini začela delati tudi mobilna specialna pedagoginja za pomoč učencem z učnimi težavami na rednih osnovnih šolah, a zaenkrat še ne zmore zadovoljevati vseh potreb.

V nekaj letih se je vpis v osnovne šole s prilagojenim programom zmanjšal skoraj za polovico. Vzrokov je več. Eden je upad števila rojstev in s tem splošno zmanjšanje generacije šoloobveznih otrok. Duševna prizadetost kot naravna zakonitost pa se po podatkih svetovne zdravstvene organizacije in UNESCO pojavlja pri vsakem narodu in v vseh okoljih, in sicer približno 2 do 2,5 odstotka v generaciji. Velik razlog za upad števila otrok so starši. Težko se je sprijazniti z dejstvom, da je njihov otrok drugačen, da se mora prešolati v osnovno šolo s prilagojenim programom. To največkrat odklonijo, se na odločbo pritožijo in tako dosežejo, da njihov otrok obiskuje redno šolo. Že nekaj časa pa se v našem prostoru pojavlja tudi ideja o integraciji, ki jo marsikje po Sloveniji že tudi izvajajo ... Nedorečeno je tudi, kdo naj že razvrščenega otroka, poskusno vključenega v redno šolo, pripelje oziroma prešola na šolo

nega psihologa v pedopsihiatričnem dispanzerju Zdravstvenega doma Maribor PETRA SKUBRA, ki se je pridružil strokovnemu posvetu o otrocih s posebnimi potrebami v Ljutomeru, bi bilo možno otroke z motnjami v razvoju načeloma vključiti v redno šolo, kar se tudi dogaja. Toda le-ta ni usposobljena, nima ustreznih strokovnjakov, ki bi delali s takšnimi otroki, zato prihaja do hudih posledic.

»Bivanje našega otroka med normalno populacijo, če lahko tako rečem, je lahko ugodno, ker se učijo drug od drugega, moramo pa biti v takšnih primerih zelo previdni, realni, ne pa idealni. Če je otrok v redni šoli, mora biti za to tudi razredni učitelj in takrat moramo tudi vedeti, da ima osnovna šola vedno večje zahteve in večje probleme. Večkrat se zgodi, da takšen otrok, četudi je samo eden, prevzame preveč pozornosti in so potem zanemarjeni drugi. Na to moramo pomisliti. Za naše otroke pa je tudi pomembno, kako se počutijo. Bili smo nekako navajeni, da smo strokovnjaki tisti, ki odločamo, nekaj pa smo dopustili staršem, da rečejo, kako se temu streže. Morali pa se bomo navaditi, da bomo tudi moteno osebo vprašali, kako se počuti. In v primerih, ko ti otroci vseeno ostanejo na redni osnovni šoli, jo končajo, potem pa se usposobijo še za kakšen poklic v skrajšanem programu, ugotavljamo, da ni bila dosežena osebna rehabilitacija. Takšni otroci postanejo potem nevrotični, psihotični in včasih jih moramo napotiti tudi v umobolnice. To, kar smo lahko danes videli tu, pa je rezultat dela v šoli s prilagojenim programom. Ti otroci so sproščeni in takšni bi morali biti kasneje tudi v naši družbi.«

Nekateri grozijo tudi s sekiro

V komisiji za tako imenovano razvrščanje otrok – ali spadajo, pogojno rečeno, v redno ali posebno osnovno šolo – vsekakor nimajo lahkega dela. Direktor Centra za socialno delo v Občini Ljutomer BORIS SUNKO, ki je predsednik občinske komisije, je bil že večkrat deležen tudi hudih groženj staršev (da bodo storili kaj hudega sebi ali njemu), ko so dobili predlog komisije, naj bi njihov otrok obiskoval osnovno šolo s prilagojenim programom. Po drugi strani pa se čuti tudi pritisk omenjene šole, češ da je komisija kriva, da ni za prilagojen program razvrščenih več otrok. In kako je bilo pravzaprav v zadnjih desetih letih?

Do srede osemdesetih letih je bilo komisiji povprečno prijavljenih na leto okrog 20 otrok. V drugi polovici osemdesetih let se je ta številka razpolovila, od leta 1992 pa je bilo prijavljenih samo še 6 otrok, od tega letos le 2. V letih 1989-1990 okrog tretjino prijavljenih otrok, ki naj bi po možnosti obiskovali »posebno« šolo, v praksi niso razvrstili.

Po drugi strani pa se je povečalo število otrok, ki so bili razvrščeni, a niso bili prešolani, čeprav gre predvsem za povečanje v odstotkih, v številkah pa so to le 3 otroci. Prav toliko pa so jih med šolskim letom zares

prešolali na osemletko s prilagojenim programom.

»Pritožb je v zadnjem času več kot prej, in čeprav se je komisija odločila za razvrstitev po dokaj tehtnem premisleku, je kar dosti pritožb, ki jim na drugi stopnji ugodijo. Torej so bile odločbe na drugostopenjski komisiji razveljavljene. Praviloma se je to zgodilo, ko je šlo za šolske novince, in sicer z obrazložitvijo, da ima otrok pravico poskusiti v redni šoli. Ponovnih prijav pa je potem

ampak so prepričani, da se bo otroku že »odprlo« ipd. Lahko bi odgovorili pritrdilno, čeprav ni verjetno, da bi se želeli odločiti v škodo svojih otrok. Zato se velja tudi vprašati, ali je kaj narobe tudi s »posebno« šolo, pred katero imajo starši tako velik odpor.

»Jaz nimam nič proti tej šoli, saj dobro vem, da je na visoki strokovni ravni, da je prostorsko sodobna, lepo urejena, da ima prizadevne učitelje in da majhnost omogoča neposrednejše

nim programom. Prepričan sem, da je edina prava rešitev, da se na neki način integrira v redno osnovno šolo.«

Za postopno integracijo

Vsi, ki so se zbrali v Ljutomeru, pa so želeli še zlasti slišati mnenje dr. MIRKA GALEŠA, predstavnika Ministrstva Republike Slovenije za šolstvo in šport ter enega najvidnejših strokovnjakov za vzgojo in izobraževanje otrok z motnjami v razvoju. Najprej se je dotaknil dileme, ali je kaj narobe s starši, šolo ali učitelji in odgovoril, da z nobenim ni nič narobe.

V svetu je to področje različno urejeno, trendi pa gredo v smeri, da bi bili vsi otroci, torej tudi tisti z motnjami v duševnem ali telesnem razvoju, ki imajo zaradi tega posebne vzgojno-izobraževalne potrebe, v eni šoli. To pa predvsem zato, da ne bi delali med njimi razlik oziroma zaradi problemov, ki jih ima človeštvo v zvezi z rasizmom, nacizmom ali drugimi oblikami zapostavljanja otrok. Zato ni druge rešitve, kot da oblikujemo eno šolo. To je bilo osnovno stališče, ki so ga lani sprejeli v Španiji, kjer si bili navzoči predstavniki iz več kot 90 držav. V slovenskem prostoru pa se n

e da najti recepta, kako rešiti probleme posameznih šol s prilagojenim programom, ampak bo potrebno iskati za vsako okolje drugačno rešitev. Nikakor ne gre za to, da bi zdaj kar naenkrat ukinjali šole s prilagojenim programom, ampak jih moramo postopoma integrirati v redne šole, kot bodo to narekemale razmere.

Če na določenem območju ne bo več otrok, ki bi jih vpisali v šole s prilagojenim programom, enostavno ne bodo mogle več obstajati in se bo potrebno s tem delom programa povezati z rednimi osemletkami, da bi specialni pedagogi in drugi strokovnjaki pomagali pri učnih težavah tam, kjer se bodo pokazale potrebe. Slišati je enostavno, vendar se bo najbrž precej zatikalo pri finančranju.

»Skratka, da me ne boste narobe razumeli: jaz sem za postopen prehod. Ne verjamem, da bodo te šole ukinjene recimo v Mariboru, Ljubljani, Celju in v drugih večjih središčih, problemi pa bodo v manjših krajih ... Predlagam, da se imenuje skupina, ki bo našla neko rešitev. Mislim, da ne bo taka, da bi se zdajle odpravili tej šoli, temu usposabljanju, začrtati pa kaže pot, kako vse otroke združiti v eni šoli.

Trenutno pa je možna taka rešitev: To strokovno znanje, ki je v osnovnih šolah s prilagojenim programom praktično nabito, je treba zdaj uporabiti v osnovni šoli. To pomeni, da se tidve šoli morata med seboj povezati, in to ne le sramežljivo prek potujočih specialnih pedagogov, ampak veliko učinkoviteje.

Kakor sem načelno za integracijo, to je vprašanje morale, kar verjamem v ljubezen, v pozitiven premik, ampak to ne pomeni, da bomo jutri vse te otroke integrirali, zagovarjam, in to je tudi v beli knjigi, kontinuum programov.«

Mnenja o tem, kakšno šolo naj obiskujejo otroci z motnjami v razvoju, so glede na povedano in zapisano deljena. Vse pa kaže, da se bodo osnovne šole s prilagojenim programom sčasoma tudi v Sloveniji združile oziroma integrirale z rednimi osemletkami, k čemur bodo največ prispevali zlasti starši otrok s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami, ki imajo tako rekoč odločilno besedo pri vpisovanju otrok in se, v mnogih primerih zaradi neosposobenosti, nikakor ne morejo sprijazniti, da bi ravno njihov otrok obiskoval »posebno« šolo. S tem pa jih največkrat omogočijo, da bi bili tudi oni uspešni.

JOŽE GRAJ

DR. MIRKO GALEŠA: »Zagovarjam kontinuum programov.«

zelo malo oziroma jih skoraj ni. Glede teh podatkov si lahko vsak misli svoje. V zvezi s postopkom za razvrščanje pa lahko trdim, da je komisija korektno opravila svoje delo. In četudi bi razvrstili vse otroke, ki so bili zadnja leta prijavljeni, ne bi bilo številčno stanje na šoli dosti boljše. Vedno pa so bile težave s prešolanjem. Moj občutek je, da se zadnja leta celo stopnjujejo. Namesto da bi vse bolj razgledani starši razumeli pravico otroka do prilagojenega programa za šolanje, je obrat-

osebne odnose. Vem tudi to, da je za otroke, ki so lažje duševno prizadeti, bolje poskrbejlo, če so v prilagojenem programu, da se več naučijo, predvsem tisto, kar bodo v življenju najbolj potrebovali, in da so tukaj veliko zadovoljnejši. Predsodki v okolju pa povzročajo, da je otrok, ki pride v šolo s prilagojenim programom, pač stigmatiziran. Zato se mi zdi, da je odpor staršev pravzaprav odpor proti tej stigmati. Ko starši slišijo predlog za prešolanje njihovega otroka, enostavno

ZLATKO ZDOVC, profesor psihologije in tudi oče otroka, ki je »moral« obiskovati šolo s prilagojenim programom:
»Starši se vedno bolj zavedajo svojih pravic do otrok in v zvezi z njimi. So bolj izobraženi, kot so bili svojčas. Tudi okolje, v katerem živimo, ima dosti več znanja in dosti bolj sproščene odnose, kot so bili v minulem obdobju ... Spominim se časov, da so bili starši zaradi avtoritativnih odnosov enostavno tihi. Če jim je kdo rekel, da je z njihovim otrokom tako in tako, so to sprejeli kot nekaj normalnega in se niso pritoževali nad ukrepi. To ni želja po starih časih, saj se demokratičnih odnosov ne da ustaviti. Treba bo s tem živeti. Koliko lahko naredimo vsi skupaj pri osveščanju, pa je druga stvar. Stigme so bile tudi prej, ampak ljudje se jih verjetno sedaj bolj zavedajo ... Toda, ali imajo le starši pravico odločiti, kako bo z njihovimi otroki, saj bodo kasneje živeli brez njih!«

no. Ne vem, kaj je to, ampak kaže, da je postal zadnja leta šolski uspeh vse bolj pomemben, kajti možnosti za takojšnjo zaposlitev po osnovni šoli skoraj ni več, izobraževanje po končanju šole s prilagojenim programom pa je zelo omejeno. Ko se pogovarjam s starši, skoraj ne srečam takih, ki bi bili pripravljeni kar takoj pristati, da bi šel njihov otrok v prilagojen program. Vsi so proti prešolanju. V redkih izjemah se strinjajo, da bi bila to za njihovega otroka najboljša rešitev.«

In zakaj so starši tako proti? Ali je kaj narobe z njimi, da niso sposobni razumeti oziroma sprejeti otrokove prizadetosti in realno oceniti njegove sposobnosti,

no prenehajo racionalno razmišljati. Niso dovtetni za še tako jasne argumente in reagirajo dostikrat tudi agresivno. Na centru doživljamo večkrat kaj več kot samo verbalni izbruh. Dogaja se, da nas želijo napasti s sekiro, grozijo, da bodo svoje otroke pobili, naredili samomor ... Ko te stvari doživljaš, se sprašuješ, ali je smiselno, kar počneš. Za starše torej niso pomembne vse prednosti, ki jih ta šola nedvomno ima, ampak se ne morejo sprijazniti, da bo otrok nosil vse življenje pečat, da je obiskoval »posebno« šolo.

In če ni mogoče odpraviti predsodkov, če ni mogoče spremeniti staršev, nam ostane samo to, da nekaj naredimo s prilagoje-

Kdor je prislunil otrokom ljutomerske osnovne šole s prilagojenim programom, kako lepo so peli (še posebej petošolec Boštjan Rajh) in pripovedovali o svojih doživetjih, je dobil občutek, da gre za zelo sposobne učence. Kaj potemtakem iščejo v »posebni« šoli, je najbrž marsikdo pomislil. Toda če bi obiskovali redno osemletko, bi bili skoraj gotovo med najslabšimi in vprašanje je, če bi sploh imeli kdaj priložnost, da bi nastopili pred širšim občinstvom in se veselili uspehov.

Kljub dobremu namenu v škodo otroku

IRENA CVETKO, ravnateljica OŠ Cvetka Golarja Ljutomer, med drugim ugotavlja: »Vključevanje v življenje in delo je cilj, ki ga dosega velika večina absolventov naše šole. Otroci pridobivajo znanja, spretnosti in navade ter prvine socialne prilagodljivosti. Usposabljanje temelji na njihovi lastni aktivnosti in individualiziranem usposabljanju. Potem se vključijo v varstveno-delovni center, kar je tudi osnovni cilj uspo-

s prilagojenim programom, ko se izkaže, da otrok tamkajšnjega programa ne zmore. Ostajanje teh otrok v redni osnovni šoli, čeprav z najboljšimi nameni staršev in pedagoških delavcev, je v škodo otroku, saj pomeni zanj stalno neuspešnost, nenehne pritiske in zahteve, kar ima lahko hude posledice pri odrasčanju, kasneje pa pri vključevanju v delo in nasploh v življenje.«

Lahko pride do hudih posledic

Po večletnih izkušnjah klinič-

Dogajanja na ljubljanski borzi

UBK-banka, d. d., je 29. novembra objavila sporočilo za javnost v zvezi s spremembo poslovne politike. Poslovna politika banke, ki je bila podlaga za izdelavo Prospekta za javno ponudbo delnic in obveznic UBK-banke, d. d., v letu 1994 se zaradi uveljavitve sklepa Banke Slovenije spreminja tako, da se v delu, ki se nanaša na poslovanje z občani, zoži za posle zbiranja denarnih vlog občanov v tuji valuti (6 % bilančne vsote banke). Banka prav tako ne bo izdala nove emisije delnic in obveznic v letu 1995 v skladu s sklepom zbora banke iz maja 1995, kar predstavlja spremembo podatkov, objavljenih v Prospektu. Razlog za tako spremembo je dosežena visoka kapitalna ustreznost banke za poslovanje, ki ga banka trenutno opravlja. Novi podatki bodo v dopolnitvi Prospekta za emisijo delnic in obveznic UBK-banke, d. d., iz leta 1994.

Naslednjega dne je objavila sporočilo za javnost tudi Finmedia. Le-to se je nanašalo na obvestilo družbe Proficia Dadas, d. o. o., ki je v imenu in za račun skladov, ki jih upravlja, kupila več kot 10 odstotkov delnic Finmedia.

Borzna kotacija A - redne delnice

Na ravni prejšnjega tedna (13000) se je 29. novembra zadržal enotni tečaj delnice LEK-a, prometa pa je bilo za 195 tisoč dolarjev.

Enotni tečaj delnice Probanke je v torek padel z 18879 na 18550, ko je bilo za 6,1 mio dolarjev prometa, naslednjega dne porasel na 18842 ob 4,5 mio dolarjev prometa, v četrtek pa padel na 18721 (5,7 mio dolarjev prometa). V petek je njen enotni tečaj padel na 18621, ko je bilo za 5,8 mio dolarjev prometa, v ponedeljek pa na 18459 (4,1 mio dolarjev prometa).

Z 18386 na 17663 je v torek padel enotni tečaj Salusove delnice, ko je bilo za 14,3 mio dolarjev prometa, naslednjega dne porasel na 18007 ob 6,5 mio dolarjev prometa, v četrtek pa na 18200 (546 tisoč dolarjev prometa). Tudi v petek je njen enotni tečaj padel (18165), ko je bilo za 1,1 mio dolarjev prometa, prav tako pa tudi v ponedeljek (17847) ob 3,4 mio dolarjev prometa.

V torek je padel enotni tečaj delnice SKBR-ja z 38265 na 38113, ko je bilo za 31,1 mio dolarjev prometa, naslednjega dne poskočil na 39045 ob mnogo večjem prometu (401,6 mio dolarjev), v četrtek pa padel na 39000 (33,4 mio dolarjev). V petek je ostal njen tečaj tako rekoč na isti ravni (39002), ko je bilo za 11,7 mio dolarjev prometa, v ponedeljek pa padel na 38919 ob 49,5 mio dolarjev prometa.

Borzna kotacija A - obveznice

Enotni tečaj obveznice Banke Celje (BCE1) je v torek poskočil s 106,4 na 107,0, vendar je bil promet skromen (94 tisoč dolarjev), naslednjega dne pa na 108,0 ob prometu 133 tisoč dolarjev. Tudi v petek je njen enotni tečaj porasel, tokrat na 108,2, ko je bilo za 922 tisoč dolarjev prometa, v ponedeljek pa na 108,5 ob prometu 621 tisoč dolarjev.

28. 11. je porasel enotni tečaj obveznice RSL1 s 104,2 na 104,4, ko je bilo za 27,9 mio dolarjev prometa, naslednjega dne na 104,7 ob 21,8 mio dolarjev prometa, v četrtek pa na 104,8 (2,8 mio dolarjev prometa). V

petek je njen enotni tečaj porasel na 105,1, ko je bilo za 49,3 mio dolarjev prometa, naslednjega dne pa na 105,6 ob 20,3 mio dolarjev prometa.

Za 0,5-odstotne točke na 116,9 je v torek porasel enotni tečaj obveznice RSL 2, ko je bilo za 49 mio dolarjev prometa, naslednjega dne na 118,1 ob 18,4 mio dolarjev prometa, v četrtek pa na 118,5 (58,5 mio dolarjev prometa). V petek je njen enotni tečaj padel na 188,0, ko je bilo za 18,1 mio dolarjev prometa, v ponedeljek pa na 117,5 ob 6,7 mio dolarjev prometa.

Le en lot obveznice RSL 8 je zamenjal lastnika v sredo po tečaju 99,0 (+0,4-odstotne točke), v petek je bil prijavljen aplikacijski posel v vrednosti 27 tisoč dolarjev po tečaju 98,9, v ponedeljek pa je bilo za 238 tisoč dolarjev prometa po tečaju 96,0.

Z obveznico RS11 je bilo v torek za 43,1 mio dolarjev prometa, njen enotni tečaj pa je poskočil s 101,8 na 103,0. V petek so bili v vrednosti 102 mio dolarjev prijavljeni aplikacijski posli po nespremenjenem tečaju.

V torek je rahlo porasel enotni tečaj RS01 z izkoriščeno davčno olajšavo, in sicer s 102,1 na 102,2, ko je bilo za 86 tisoč dolarjev prometa, naslednjega dne poskočil na 103,9 ob prometu 432 tisoč dolarjev, v četrtek pa padel na 103,0 (359 tisoč dolarjev prometa). V petek se je njen enotni tečaj vrnil na 103,9, ko je bilo za 3,3 mio dolarjev prometa, v ponedeljek pa padel na 103,1 ob 1,7 mio dolarjev prometa. Za 1,5-odstotne točke na 117,5 je v ponedeljek porasel enotni tečaj obveznice RS02 z izkoriščeno davčno olajšavo, prometa pa je bilo za 6,7 mio dolarjev.

Za 0,4-odstotne točke na 106,0 je v sredo porasel enotni tečaj obveznice SKB1, ko je bilo za 33 tisoč dolarjev prometa, naslednjega dne na 106,1 ob 5,4 mio dolarjev prometa, v petek pa na 107,3 (134 tisoč dolarjev prometa). V torek je porasel enotni tečaj obveznice SKB 2 s 110,3 na 111,5 (10,1 mio dolarjev prometa), naslednjega dne na 111,9, ko je bilo za 2,2 mio dolarjev prometa, v četrtek pa na 112,5 ob 5,1 mio dolarjev prometa. V petek je njen enotni tečaj porasel na 113,0 ter se na isti ravni zadržal tudi v ponedeljek, skupno pa je bilo za 3,5 mio dolarjev prometa.

Enotni tečaj obveznice Sklada za razvoj (SKR1) se je v torek zadržal na petkovi ravni 82,0, ko je bilo za 10,2 mio dolarjev prometa, naslednjega dne poskočil na 84,1 ob 2,3 mio dolarjev prometa, v petek pa padel na 83,5 (1,7 mio dolarjev prometa).

Borzna kotacija B - redne delnice

V torek je padel enotni tečaj delnice BTBR-ja, in sicer s 15294 na 15019, ko je bilo za 1,1 mio dolarjev prometa, naslednjega dne rahlo porasel na 15076 ob 1,8 mio dolarjev prometa, v četrtek pa na 15302 (21,2 mio dolarjev prometa). V petek je njen enotni tečaj ostal tako rekoč nespremenjen (15300), ko je bilo za 5,4 mio dolarjev prometa, naslednjega dne pa zdrsnil na 15089 ob 9,2 mio dolarjev prometa.

28. novembra je porasel enotni tečaj Dadasove delnice s 182657 na 183133, ko je bilo za 76,4 mio dolarjev prometa, naslednjega dne na 185170 ob 339,2 mio dolarjev prometa, v četrtek pa padel na 184391 (53,8 mio dolarjev prometa). V petek je njen enotni tečaj porasel na 184665, ko je bilo za 29,7 mio dolarjev prometa, v ponedeljek pa na 185519 ob 49,7 mio dolarjev prometa.

V torek je padel enotni tečaj delnice Finmedia z 29676 na 28580, ko je bilo za 5,5 mio dolarjev prometa, naslednjega dne porasel na 29846 ob prometu 149 tisoč dolarjev, v četrtek pa padel na 27644 (13,9 mio dolarjev prometa). V četrtek je njen enotni tečaj porasel na 28060, ko je bilo za 3,2 mio dolarjev prometa, v ponedeljek pa padel na 27154 ob prometu 543 tisoč dolarjev.

Z delnico Gradbenega podjetja Grosuplje je bilo v torek za 250 tisoč dolarjev prometa, njen enotni tečaj pa je porasel za 20 dolarjev na 25030.

Enotni tečaj delnice Hmezad banke je porasel v torek s 17000 na 17029, ko je bilo za 2 mio dolarjev prometa, v petek na 17560 ob 3,1 mio dolarjev prometa, v ponedeljek pa padel na 17051 (1,7 mio dolarjev prometa).

S 16542 na 16372 je v torek porasel enotni tečaj MK Založbe, ko je bilo za 5,5 mio dolarjev prometa, naslednjega dne na 16401 ob 5,6 mio dolarjev prometa, v četrtek pa neznatno padel na 16399 (7,6 mio dolarjev prometa). V petek je njen enotni tečaj porasel na 16434, ko je bilo za 4,8 mio dolarjev prometa, v ponedeljek pa padel na 16112 ob 8,9 mio dolarjev prometa.

V torek je padel enotni tečaj Nikine delnice, in sicer s 5277 na 5201, ko je bilo za 1,6 mio dolarjev prometa, naslednjega dne na 5180 ob 2,2 mio dolarjev prometa, v četrtek pa na 5154 (2,1 mio dolarjev prometa). V petek je njen enotni tečaj porasel na 5510, ko je bilo za 56,7 mio dolarjev prometa, v ponedeljek pa padel na 5290 ob 13,3 mio dolarjev prometa.

V torek je padel tudi enotni tečaj delnice Term Čatež (s 1161 na 1144), ko je bilo za 3,4 mio dolarjev prometa, naslednjega dne porasel na 1159 ob 6,7 mio dolarjev prometa, v četrtek pa na 1183 (19,4 mio dolarjev prometa). V petek je njen enotni tečaj padel na 1173, ko je bilo za 38,3 mio dolarjev prometa, v ponedeljek pa na 1127 (26,5 mio dolarjev prometa).

Borzna kotacija B - prednostne delnice

28. novembra je padel enotni tečaj delnice KBTP-ja z 41072 na 40803, ko je bilo za 653 tisoč dolarjev prometa, naslednjega dne porasel na 40900 ob prometu 245 tisoč dolarjev, v četrtek pa na 41000 (1 lot prometa). V petek je njen enotni tečaj padel na 40538, ko je bilo za 2,1 mio dolarjev prometa, v ponedeljek pa na 38328 ob 4,3 mio dolarjev prometa.

Za 1,97 odstotka na 63638 je v torek padel enotni tečaj delnice Primofina, ko je bilo za 19,7 mio dolarjev prometa, naslednjega dne porasel na 65048 ob 5,9 mio dolarjev prometa, v četrtek pa padel na 63162 (15,9 mio dolarjev prometa). V petek je njen enotni tečaj porasel na 63381, ko je bilo za 10 mio dolarjev prometa, v ponedeljek pa padel na 61856 ob 1,9 mio dolarjev prometa.

Na ponedeljkovi ravni (15990) je v sredo ostal enotni tečaj delnice UBKP-ja, ko je bilo za 7,8 mio dolarjev prometa, v ponedeljek pa padel na 14500 ob prometu 73 tisoč dolarjev.

Tončka Božinović

AbAk

T.M.

Mikloša Kuzmiča 4, tel.: 22 162

IZVAJAMO

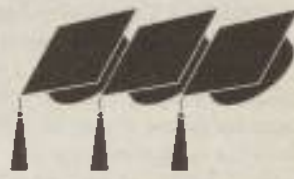
Računalniška usposabljanja:

Windows 95

Word za Windows 6.0

v slovenski različici

Internet in uporaba Interneta

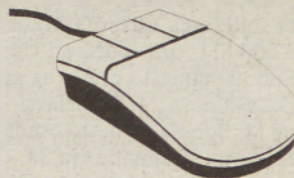
PRODAJAMO

računalnike

tiskalnike

multimedijske komponente

in drugo ...

PREIZKUSITE

Windows '95

v slovenski različici v trgovini

vklučitev v omrežje Internet

z možnostjo enomesečnega brezplačnega vstopa

IZDELUJEMO

programe po naročilu

v okolju Windows za podjetja

in samostojne podjetnike

```
Sub MAIN
On Error Goto Izhod
If Left$(FileName$(0), 8) = "Document" Then
Dim dlgSave As FileSaveDialog
GetCurValues dlgSave
Dialog dlgSave
FileSummaryInfo dlgSave
EndIf
Dim dlg As FileSaveDialog
GetCurValues dlg
Dialog dlg
FileSaveAs dlg
Izhod:
End Sub
```

Edini v Pomurju s predstavitvijo svojega programa v Microsoftovem glasilu.

AVTOKLEPARJI
AVTOLIČARJI

NE
PREZRITE

BARVE IN MATERIAL ZA SPLOŠNO PORABO

DUPONT

(Belgija) avtoreparaturne barve in mešalnice

3M

(Švica) brusni in drugi avtoreparaturni materiali

VOSSCHEMIE

(Nemčija) kiti, maskirne folije in pregrinjala

OPREMA IN ORODJA

AUTOROBOT

(Finska) ravnalne mize za avtokleparje

RUPES

(Italija) lakirne kabine

NOVA VERTA

(Italija) brusni strojčki in oprema za odsesavanje

DYNABRADE

(USA) zračni brusni strojčki

DRESTER

(Švedska) infra grelci, pralni avtomati za pištole

DEVILBISS

(Nemčija) lakirne pištole

STANZANI

(Italija) priključki in orodja za avtokleparje

PREDSTAVITVE
V MURSKI SOBOTI
pri Kavčičevih, Matije Gubca 9, tel. 26 189
15. decembra ob 10.00

5 let,

Bratov Milavcev 61, 68 250 Brežice, tel. (0608) 62 277, faks: 62-266

Brnčičeva 7, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 16 13 407, faks: 16 13 414

PROGRAMI, VREDNI VAŠE POZORNOSTI

NIKA
BORZNO
POSREDOVNIŠKA
DRUŽBA d.d.

BREŽICE
Trg Izgnancev 1a, tel. 0608 62-236

LJUBLJANA
Dunajska 20, tel. 061 133-11-55

MARIBOR CELJE
Partizanska 3-5 Ljubljanska 3a
tel. 062 29-460 tel. 063 28-936

KRANJ PTUJ
Koroška 2 Znidaričeva n. 11
tel. 064 211-644 tel. 062 772-531

KOPER
Ferrarska 12, tel. 066 36-290

Darovali za opremo

Do 23. 11. 1995 so nakazali prostovoljne prispevke za opremo Ginekološko-porodnega oddelka naslednji darovalci: Sindikat uprave občine M. Sobota namesto cvetja na grob očeta sodelavke Anite Jablanovec, Lendavska 4, M. Sobota - 5.000 SIT; Jolanka Škraban, Zitna 31, M. Sobota, namesto venca za pok. Gezo Kerčmarja, Dijaška 10, M. Sobota - 5.000 SIT; Mira in Stanko Prelec, Z. Kvedrove 8, M. Sobota, namesto venca za pok. Gezo Kerčmarja, Dijaška 10, M. Sobota - 3.000 SIT; Sindikat uprave občine M. Sobota namesto cvetja na grob očeta sodelavke Erike Hriberšek, Dijaška 10, M. Sobota - 5.000 SIT; Učenci 6. c OŠ I in razredničarka namesto cvetja na grob pokojne mame sošolke Sandre Konkolič - 3.000 SIT; Sindikat uprave občine M. Sobota namesto cvetja na grob upokojenca Andreja Mlinariča, Trnje 13 - 5.000 SIT; družina Temlin-Kelhar iz Veščice 25 d, namesto cvetja za pokojno Heleno Gomboc (Fartekova teta), Št. Kovača 6, M. Sobota - 20.000 SIT; Sindikat uprave občine M. Sobota namesto cvetja na grob upokojenca Janeza Berdena, Grad 194 b - 5.000 SIT; Sindikat uprave občine M. Sobota namesto cvetja na grob očeta sodelavca Edvarda Mlinariča, Cvetkova 14, M. Sobota - 5.000 SIT; ožji sodelavci Upravne enote in Mestne občine M. Sobota namesto cvetja na grob pok. očeta Milene Kocuvan, Dalmatinova 24, Černelavci - 8.400 SIT; Sindikat uprave občine M. Sobota namesto cvetja na grob očeta sodelavke Milene Kocuvan, Dalmatinova 24, Černelavci - 5.000 SIT; Sindikat uprave občine M. Sobota namesto cvetja na grob očeta sodelavca Dušana Grofa, Martjanci 93 - 5.000 SIT; SSS SDDOS Uprava občine M. Sobota namesto cvetja na grob upok. Štefana Pečka, Št. Kuzmiča 9, M. Sobota - 5.000 SIT; SSD SDDOS Uprave občine M. Sobota namesto cvetja na grob pokojnega očima sodelavke Angele Pok, Št. Kovača 21, M. Sobota - 5.000 SIT; SSS SDDOS OOS Uprave občine M. Sobota namesto cvetja na grob upok. Štefana Pečka, Št. Kuzmiča 9, M. Sobota - 5.000 SIT; Sindikat uprave občine M. Sobota, za pokojnega očeta sodelavke M. Serac, M. Črnci - 5.000 SIT; Sindikat uprave občine M. Sobota namesto cvetja za pokojnega očeta sodelavke Vesne Zadravec - 5.000 SIT; Prašičerija Podgrad, sodelavci, namesto venca za pokojnega Franca Zvera - 10.730 SIT.

Vsem darovalcem se za prispevke najlepše zahvaljujemo.

Prispevke zbiramo še naprej na žiroračun Splošna bolnica, M. Sobota, štev.: 51900-609-90030, s pripisom: ZA NAKUP OPREME GINEKOLOŠKO-PORODNEGA ODDELKA.

Kolektiv Ginekološko-porodnega oddelka

Paberki iz Lotmerka

Mekopromet Ljutomer - Hvala upravnemu vodstvu za stopnišče pred diskontno prodajalno zelo znanih dobrot tega predelovalnega podjetja. Starejši in invalidi bomo poslej lažje vstopali. Marsikje drugje pa še ni tako, zato pristojni inšpekciji predlagamo, da obišče vse tiste trgovce in druge ustanove, ki imajo previsoka stopnišča in brez obzidnih držal. Na primer: Segrad, knjigarna ... Ostareli in invalidi vam bomo hvaležni.

Komunala Ljutomer - Hvala vam, ker ste imeli vsaj en dan v letu, in to na dan mrtvih - 1. novembra - na pokopališču odprte sanitarije. V prihodnje pa poskrbite vsaj za odprto angleško stranišče na »štrbunk«. Tako kot ga imajo ob avtocestah. Tega, ki je v glavnem zaprto, pa dajte v muzej, ko pa se zanj tako bojite. Hvala pa za estetske koše za smeti, ki so nameščeni na zidovih večjih trgovin. Še več bi jih bilo treba.

Turistično društvo Ljutomer - Prebivalci Občine Ljutomer si v prihodnje želimo malo bolj pestrega martinovanja, na katerem naj bi bilo tudi kaj več za pod zob. Prleški sejem po celem Lotmerki, ki ga prirejate v avgustu, tudi ni pravi. Naj se na rožnjih bolj dimi in tudi iz prške »tūnke« kaj privleče! Prebudite se že!

Apoteka in zdravstveni dom - Predlagam, da pristojni občinski organ namesti prometni znak pred parkiriščem pred Apoteko, ki bi prepovedoval parkiranje tovornjakom in priklopnikom! Zdjaj, ker prepovali ni, ti večkrat stojijo tam, zato ne morejo parkirati osebnih vozil in si iščejo prostor okrog bližnjega parka. Tudi prenikzo vejevje okrog zdravstvenega doma bi bilo treba skrajšati, saj nas ovira in se moramo pripogibati.

IVAN MUHIC/Ljutomer

S skupnimi močmi asfaltirali cesto od Gibine na naši strani skozi Banfi na Hrvaškem

Veseli in ponosni

Državna meja med Slovenijo in Hrvaško je prinesla nelagodje med ljudi, ki so dolgo časa živeli v sosesčini in lahko šli drug k drugemu po najbližji poti, ne da bi jih pri tem opozarjali napisi Pozor, državna meja (Pažnja, državna granica), kaj šele da bi naleteli na kontrolo obmejne policije ali vojske, ki bi jih povpraševala po potrdilu o dvolastnosti. Tako je samo med Globoko in Gibino v Krajevni skupnosti Razkrižje okrog 20 tako imenovanih zelenih poti, ki vodijo iz ene v drugo državo. Pravzaprav skoraj sploh ni čutili, da bi res šlo za dve ločeni državi. To se potrjuje tudi v praksi, če sta med ljudmi le dobra volja in razumevanje.

Zadnji takšen zgled je asfaltiranje okrog 3 kilometrov dolge ceste od Gibine na slovenski strani skozi hrvaško vas Banfi do Štrigove. Ob njej stoji blizu 20 domačij, poleg njih pa je približno enkrat toliko vinskih kleti, ki so večinoma v lasti slovenskih državljanov iz Bistic in drugih krajev z obeh strani meje. Ta cestna povezava je bila ob slabem vremenu (dezevju, odjugi ipd.) večkrat skoraj neprevozna za osebne avtomobile, zato je bila želja vseh, ki jo uporabljajo, da bi jo asfaltirali. V Banfiju so ustanovili gradbeni odbor, ki ga je

vodil Vlado Kolmanič, in začeli zbirati denar. V akcijo so vključili tudi »vikendaše«, in sicer so predlagali, naj bi oni prispevali po 1.200 nemških mark, stalno naseljene domačije pa po 2.200 nemških mark (nekateri so prispevali celo po 5.000 DEM), kar je zneslo blizu 60.000 mark. Ker so pomoč obljubili tako rekoč vsi - domačini so opravljali nekatera dela tudi prostovoljno - in ker jim je odobrila finančno pomoč tudi Medžimurska županija s sedežem v Čakovcu (okrog 70.000 DEM), so uspeli akcijo uspešno pripeljati do konca. Minulo sobo-

Človek in njegov poklic

Kovač, ki žge tudi oglje

Janez Sukič iz Kovačevca se vse življenje »igra« z ognjem - V kovačnici tudi kačja slina

Tla na prostem v bližini kovačnice so bila ogorela. Pomislil sem, da so Sukičevi imeli koline, saj marsikje prašica ne pari, ampak mu ščetine skurijo z ognjem. Zbal sem se, da sem jih zmotil pri kolinah. Pa ni bilo tako: pogorišče je nastalo zaradi žganja oglja.

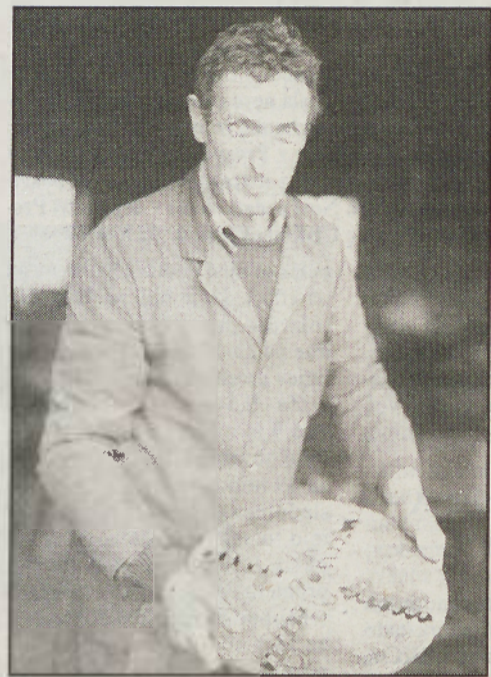
Možje v kovačnici

V kovačnici se je razgrinjala plašč teme, ki mu luči niso bile kos, zato tudi ni uspela fotografija iz notranjosti, ampak objavljam nadomestno, ki je nastala na prostem - pred kovačnico. Morda bi bil primernejši izraz kovaška delavnica, saj tudi Janez Sukič ne vztraja več pri klasičnem kovaštvu, ampak je sčasoma nakupil mnogo opreme, ki olajša delo: električni varilni aparat, brusilko, stružnico ... Je pa ohranil kovaško peč, zanjo pa je seveda potrebno dobro oglje. Le zakaj bi ga kupoval, ko pa ga lahko sam pripravi. Tako je tudi pred kratkim zložil niz kostanjevih polen v kopico, jih prekril s smrekovimi vejicami, nato z ostanki od prejšnjega žganja in nazadnje še z zemljo. Včasih je kopico prekril s hlevskim gnojem, zdaj pa ne več, ker preveč smrdi. Po nekajdnevem tlenju se les spremeni v oglje, ki je uporabno ne le za kovaški ogenj, ampak tudi za

žar. Janez ga nekaj porabi za pečenje mesnih dobrot, največ pa vendarle v kovačnici. Tam je oglje tudi sicer shranjeno. V njej pa sem opazil tudi nekaj, česar ne vidiš v drugih kovačnicah: kotel za žganjekuho. Ne, ni bil tam le shranjen, ker bi drugje ne bilo prostora, ampak je kovačnica njegovo pravo mesto. V njej namreč tudi kuhajo žganje. Ob mojem obisku tega sicer niso počeli, toda kovač Janez in njegovi prijatelji niso bili brez kačje sline, saj je nekaj »žganice« še bilo v steklenici.

Izobraževal se je v Mariboru

Janez Sukič se je rodil v Vidoncih. V Mariboru je končal Industrijsko kovinarsko šolo in dobil naziv industrijski kovač. Vešč je seveda tudi drugih del: strugarstva, brusilstva ... Najprej je delal na domu, potem se poročil v Kovačevce in si uredil manjšo delavnico kar poleg stanovanjske hiše, sčasoma pa zgra-

Pa običajno so kovačnice temni prostori in tako je tudi v kovaški delavnici Janeza Sukiča v Kovačevcih. Ker je bilo v notranjosti premalo svetlobe za snemanje brez bliskovke, sem ga posnel zunaj. Vsak, ki bo uganil, kaj drži v rokah, sme priti k Janezu na požirek kačje sline! - Fotografija: Š. S.

dil veliko kovačijo na koncu gospodarskega poslojpa.

Čeprav je klasičnih kovaških del (na primer varjenja z ognjem) malo, je v kovačnici ohranil

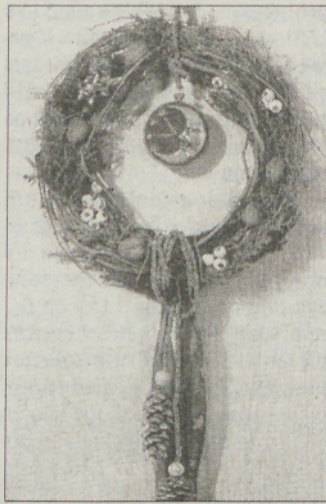
običajno opremo: peč na oglje, nakovalo, ducat klavir ... Šel pa je tudi v korak s časom in kupil električno stružnico, varilni aparat, kotno brusilko, električne vrtnalne stroje ... Sprva je okaval le-

sene vozove, potem je sam izdeloval železne vozove z gumijastimi kolesi, naredil je množico traktorskih prikolice za prevoz živine pa ducat vrtnih in baškonskih ograj ter še marsikaj drugega. Ni pa se iznevil tudi tistim klasičnim kovaškim delom, ki so še potrebna: popravilo vozov, klepanju lemežev in tako naprej. Strank ne manjka, kajti sam se je pohvalil, da prihajajo »od Mure do Ledave«. Je pa tudi neke vrste inovator. Bučna seme na in krljice (pogoričko »šklojci«, po markovsko »ključeci«) ne suši na prostem ali v krušni peči, ampak na svojem »patentu« - sušilnici na topli zrak, ustvarja pa ga kurjenje s plinom. Naprava ni kar tako, ko pa so nekaj takih sušilnic kupili celo Avstriji. S. S.

Vse diši po božiču in novem letu

Bistvo nakupovalne mrzlice je predvsem doživetje ob nakupu. Čeprav je le-ta večkrat na leto, je na vrhuncu prav v tem času. Jesen, zima, advent

Kdo še ni globoko vdihnil in rekel posebno pred božično-novoletnim časom, ko je stopil v kako cvetličarno: »Ah, tu vedno tako lepo diši!« Kako ne bi opazili cvetja - lončnico, kot je božična zvezda Euphorbia pulcherrima, ime pomeni najlepša. Zvezdnice kupujemo, ko so najbolj barvite. In kje jo imamo v stanovanju? Ustreza ji primerno svetlo mesto, kjer je temperatura od 12 do 21°C. Na prevročem ji ne ustreza, kjer je zrak presuh, se listi zvijejo, rumenijo, sušijo in odpadejo. Nikar ne uporabljajte listnega loščila, ker je božičnica ponavadi posajena v šotni substrat, skrbimo pa, da bo precej

vlažna. Nikoli ne dopustimo, da se substrat popolnoma posuši, tudi rosenje je primerno.

Če jo hočemo obdržati do na-

prostor zelo topel, se zelenje suši relativno hitro. Zelo dolgo trpežnost imajo hortenzije, borovžbožje drevesce (flex). Ne pozahju

slednjega leta, jo porežemo in presadimo. Ob ustreznih svetlobi, temperaturi in vlagi cvete od 3 do 6 mesecev. Ne pozabite jo tudi gnojiti.

Vonj v cvetličarnah razširjajo tudi jelke, bori in drugi iglavci. Ponudba cvetličnih potpurijev in dišavnih olj je neizčrpna.

Dišavni šopki, dišeče sveče ...

Pri izbiri dekoracije za božično-novoletni čas je posebej treba paziti, da je stil glede na izbiro materiala estetski. Material je lahko mnogovrsten in bogat. V prvi vrsti zelenje, čim bolj bogato je, tem bolj sveže deluje. Če je

mo na venčke in aranžmaje s suhim sadjem in raznobarnimi vejami. Kar se spomladi in poleti sveti v dišečih veselih barvah, se svetlika letos v zlatih in modrih tonih - to je namreč trend letošnje božične floristike, čeprav se znova in znova sega po tradicionalni rdeči barvi. Vrhunski floristi pravijo: »Dovoljeno je vse, kar ugaja.«

Jasno je, da gre pri dodatnih artiklih za ekološko sprejemljive materiale, ki pa nikakor ne delujejo dolgočasno. Ne pustite, da gre božično-novoletno razpoloženje mimo vas!

Olga Varga

V tem predelu Banfija na Hrvaškem so minulo soboto pripravili slavno otvoritev cestnega odseka Gibina-Banfi-Štrigova, ki so jo posodobili s skupnimi močmi domačinov, lastnikov vinskih kleti in sofinanciranjem hrvaške države. Asfaltirano cesto je formalno odprl župan Medžimurske županije Marjan Ramovšček. (Fotografija: J. G.)

to so nas povabili na proslavo, ki je bila skoraj takšna, kot če bi odpirali kakšen odsek avtoceste. Igrala je godba na pihala iz Štrigove, nastopili sta folklorni skupini Društva upokojencev Ljutomer in Kulturnega društva Ferda Godine Bistrica ter domača tamburaška skupina, trak čez cesto

pa je prerezal župan Medžimurske županije MARJAN RAMOVŠČAK. Navzoči so bili tudi drugi ugledni gostje z obeh strani meje. Vsi so poudarili, da gre za pomembno pridobitev, ki potrjuje, da je ob meji možno dobro sodelovanje in razumevanje.

JOŽE GRAJ

Obnovljena cesta Lipovci-Gančani

Ob križišču z magistralno cesto Murska Sobota-Beltinci je bila v nedeljo slovesna otvoritev obnovljene občinske ceste Lipovci-Gančani v dolžini 1,6 kilometra. Uvodni nagovor je imel predsednik sveta Krajevne skupnosti Lipovci Janko Bežjak, ki je predstavil to naložbo, vredno 33,5 milijona tolarjev. Večino denarja, in sicer 22,3 milijona tolarjev, so zagotovili iz proračuna Občine Beltinci, tretjino potrebnih sredstev pa je prisrkel Pomgrad kot upravljalec gramoznice v Ivancih, saj so njegovi veliki tovornjaki močno načeli ta cestni odsek.

Veliko zadovoljstvo nad to naložbo je izrazil tudi beltinski župan Jožef Kavaš, ki je poudaril, da je ravno ta cesta prva pomembnejša pridobitev novonastale občine. Hkrati je izrazil željo, da bi bilo takih objektov v prihodnje čim več, saj v novi Občini Beltinci lažje urejajo interese občanov.

Trak sta slovesno prerezala župan Jožef Kavaš in predsednik občinskega sveta Občine Beltinci Marjan Maučec, obnovljeno cesto pa je blagoslovil beltinski župnik Jože Hozjan. Ob tej priložnosti so pripravili tudi kulturni program, v katerem sta se predstavila moški in ženski pevski zbor iz Lipovec.

M. JERŠE

Dopolnilna dejavnost na kmetih Prvi vinotoč na Goričkem

Emil Kuzmič iz Vidonec naj bi prvi uradno registriral vinotoč v gornjem delu Prekmurja. Kakšne so izkušnje?

»Zdaj ni ravno sezona obiskovanja vinotočev,« sta menila Anica in Emil, ko sem ju pobaral, kaj je vzrok, da ob mojem obisku ni bilo gostov. Pojasnila sta, da jih je bilo poleti kar precej. Pa ne le domačinov in okoličanov, ampak tudi turistov, ki pridejo peš, se pripeljejo z avti ali celo z avtobusi.

Emil je bil dolgoletni kooperant Agromerkurja, saj je 22 let redil piščance. V enem turnusu kar 9.000! Nekaj let je bila pri hiši tudi svinjska farma, iz katere po nekaj mesecih reje oddali po 120 bekonov. Anica pa je bila učiteljica. Ker ima Emil zdravstvene težave, je farmo prepustil hčerki, ki že tretje leto redi v enem turnusu po 3.000 puranov, sam pa se je posvetil vinogradništvu in kletarstvu. Ima namreč »gorice« z 2.000 trsi šipona, rizlinga, souvignona in nekaj sto trsi renskega rizlinga. Čeprav s prodajo vina doslej ni bilo težav, se je vseeno odločil za varnejšo pot: prodajo »na litre« v domačem vinotoču. V ta namen je k starim hišam naredil ustrezen vinoto-

ški prizidek in seveda sanitarije. Srečno naključje pa je tudi, da je Emil tudi domači mesar in predelovalec mesnih izdelkov, zato mu ni težko pripraviti tudi dobre goričke šunke, ki pa seveda ne nastane čez noč, ampak po nekaj mesecih zorenja, klobas, zaseke. Anica, upokojena učiteljica, se je prav tako odlično vživela v nov »poklic«, saj ne le da pripravi narezke, ampak jih tudi lepo okraši.

Tudi sezonska zelenjava se znajde na mizi. Še nekaj je, kar vabi h Kuzmičevim: Emil je tudi harmonikar. Nekoč je zabaval po gostijah in v drugih družbah, zdaj, ko je pri hiši vinotoč in ne manjka gostov (seveda v sezoni), pa s prostotonsko ali klavirsko

harmoniko zabava svoje turiste in domače obiskovalce. Kuzmičeva bi lahko živela in preživela brez vinotoča, toda odprla sta ga tudi zato, ker imata rada veselo družbo. V dveh sobah je prostora za 60 ljudi, poleti, ko lahko sedijo zunaj, pa je lahko seveda go-

»križarko«. Zdaj pelje namreč mimo tega vinotoča (in mnogoterih hiš) le makadamska cesta, po kateri se v sušnem obdobju dvigajo oblaki prahu.

O kakovosti vina, ki ga pride-lata več kot 3.000 litrov, pa bi skoraj pozabil kaj zapisati. To,

Kuzmičeva iz Vidonec sta k starim hišam zgradila prizidek, v katerem je prostora za okrog 60 ljudi, poleti pa je lepo posedeti (in se okrepčati) na klopih iz razpolovljenih hlodov. Ko pa se oglasi harmonika, potem pa je sploh prijetno. - Fotografija: Š. S.

stov veliko več. Zunaj je namreč nekaj klopi in miz iz rapolovljenih hlodov, še več pa jih bo prihodnje leto.

Morda pa se bo v bližnji prihodnosti uresničila tudi želja po asfaltni cesti med Gradom in

da dobe vzorci šipona in rizlinga na ocenjevanjih več kot 16 točk (od 20 možnih), nekaj pove, mar ne? Emil Kuzmič je tudi član Društva vinogradnikov Prekmurske gorice.

Š. SOBOČAN

Velik poseg v soboško čistilno napravo Ogromen zadrževalni bazen s pokritim črpališčem

Čistilna naprava v Murski Soboti, ki je na desnem bregu Ledave vzdolžno od mesta in severno od naselja Rakičan, je bila zgrajena že leta 1971. Takrat je bila namenjena zgolj za čiščenje komunalnih odpadkov iz mesta in industrijskih odpadkov, zlasti iz bližnje mesne industrije. Z nenehnim širitvijo mesta in postopnega priključevanja primestnih naselij ter širitve bolnišničnega kompleksa v Rakičanu so obremenitve presegle projektirano zmogljivost čistilne naprave. Zaradi varovanja okolja in meritev, ki jih je opravil Inštitut za varstvo okolja iz Maribora letošnjega januarja, je nujna obnova soboške čistilne naprave.

Sicer pa bosta na čistilno napravo poleg mesta Murska Sobota in primestnih naselij Černelavci, Veščica in Nemčavci kmalu priključeni naselja Rakičan in Martjanci, kjer je gradnja kanalizacijskega omrežja tik pred koncem. S tem bi bilo na čistilno napravo vezanih nekaj čez 18 tisoč prebivalcev. Poleg tega je treba upoštevati še največje obrate prehranske industrije, kot so klavarnica perutnine, mesna industrija, tovarna predelave mleka in severni industrijski kompleks v Murski Soboti pa tudi bolnišnični kompleks v Rakičanu.

Zato je Vodnogospodarsko podjetje Mura iz Murske Sobote izdelalo idejni projekt za rekon-

strukcijo čistilne naprave z dvema različicama čiščenja odpadkov. Po prvi različici bi morali zgraditi bazen za predčiščenje, za stabilizacijo blata pa stolp za gnitje. Obnova čistilne naprave zajema tri sklope objektov in naprav. To so naprave za čiščenje odpadnih voda, upravni in spremljači objekti, končna razporeditev blata in preverjanje kakovosti odpadnih voda pred izpustom v Ledavo.

Ugotovljeno je, da je sedanja čistilna naprava, ki leži na površini 62,53 ara, oddaljena le 500 metrov od roba mesta, preveč obremenjena in ne ustreza sodobnim tehnološkim zahtevam. Saj znaša maksimalna zmogljivost črpalk le 60 litrov na sekun-

Zmogljivost načrtovane obnove čistilne naprave v Murski Soboti je 42.000 ekvivalentnih enot. Od tega odpade na komunalne odpake 30.000 EE, na klavnicno in predelavo mesa 5.000 EE, na rezervo za industrijsko območje in za komunalno po 2.000 EE, za predelavo mleka in klavnicno perutnine pa po 1.500 EE. S priključitvijo biofiltra bi zmogljivost čistilne naprave lahko povečali največ do 70.000 ekvivalentnih enot.

Obnovljena čistilna naprava v Murski Soboti bi omogočala onesnaženost 42 tisoč ekvivalentnih enot, medtem ko bi bazen za predčiščenje in lovilniki maščob zagotavljali hidravlično obremenitev 300 litrov na sekundo deževnega naliva. Zmogljivost takega deževnega zadrževalnega bazena bo namreč 1.600 kubičnih

metrov. Poleg tega je treba računati na pokrito črpališče, kamor bi lahko odtekala odvečna odpadna voda iz omenjenega bazena.

Gradnja novih objektov in naprav bo seveda terjala tudi povečanje sedanjih površin. Skupna površina bo znašala okrog 3,54 hektarja, kar je v primerjavi s sedanjimi 62,53 ari povečanje za 2 hektara in 92 arov. Predvidevajo etapno gradnjo. V prvi etapi bodo zgradili zadrževalni bazen in prečrpališče severno od potoka Ledava, ker je industrijski zbirnik iz obrtne cone priključen neposredno na ta objekt. V drugi etapi bodo zgradili črpališče, grabelno postajo, lovilnik peska in preuredili sedanji oksidacijski jarek ter usedalnik v bazenu za predčiščenje. V tretji etapi načrtujejo anaerobne in oksidacijske bazene, vzporedno pa bodo gradili deponijo blata, upravni objekt in okrasno laguno. Postopoma pa bodo odstranili vse tiste objekte, ki ne izpolnjujejo osnovnih funkcij.

MILAN JERŠE

Letos manj krvodajalcev

Lendavska občina je bila znana po velikem številu krvodajalcev, ki so kri darovali običajno v mesecu novembru. V zadnjem času pa je opaziti padanje števila krvodajalcev, saj se jih je letos manj. Pred nekaj leti pa je bilo 400 in več. Po mnenju predstavnikov občinskega odbora Rdečega križa je vzrok v nezaposlenosti in težavnem gospodarskem položaju občine. Krvodajalskih akcij se udeležujejo predvsem ljudje srednjih let, zato je spodbuden podatek, da je bilo letos med njimi tudi nekaj mladih. Letos je potekala krvodajalska akcija v zdravstvenem domu. jani

V soboto pri Gradu na Goričkem Andrejev sejem

V soboto, 2. decembra, je bil v gornjem delu naselja Grad tako imenovani Andrejev sejem, ki sta ga organizirala Krajevna skupnost in Turistično društvo Grad - Med obiskovalci tudi Ivan Obal in Ciril Pucko

Po sv. maši v grajski kapeli so se obiskovalci razkropili po prostorih kluba radioamaterjev, ki jih imajo v tamkajšnjem gradu. Tam jih je že čakala brezplačna pogostitev: kuhano vino, kava in raznovrstno pecivo, ki so ga po tradiciji splekle vaščanke. Omeniti je potrebno, da gre za nekaj letno ustaljeno navado. Domačinke, predvsem z gornjega dela vasi, so pred leti na andrejevo po končani maši v grajski kapeli navzoče pogostile s pecivom in pi-jaco. V prijetnem okolju so se pogovorili o vsakdanjih težavah in se tako bolje spoznali. To se je potem nadaljevalo in pojavila se je zamisel, da bi na andrejevo

medse povabili različne predstavnike oblasti, da bi tako še oni zvedeli za probleme ljudi. Tokrat sta jih poslušala poslanec krščanskih demokratov Ciril Pucko in državni sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo Ivan Obal. Najbolj vroča tema tokratnega pogovora je bila ustanovitev Občine Grad. Slišati je bilo tudi nekaj ostrih besed na račun dela poslancev. Marsikaj je bilo povedano, obljubljeno, a koliko od tega bo uresničeno, bo pokazal čas. Druženje pa je bilo prijetno, za kar je poskrbel tudi pevski zbor.

Krajevna skupnost in Turistično društvo Grad si prizade-

vata, da bi bil Andrejev sejem v gornjem delu vasi vsako leto. Svoječas je bilo pri Gradu več sejmov, v novejšem obdobju pa imajo le dva: 15. avgusta na praznik Marijinega vnebovzvetja, ki je v spodnjem delu vasi, in na andrejevo, ko je sejem v gornjem delu naselja pri grajskem poslo-pju. Zakaj sejem ravno na god sv. Andreja, zaenkrat še ni dognano. Ne vedo niti, ali je sv. Andrej zavetnik grajske kapele ali ne. Zanesljivo pa lahko zapišemo, da je Andrejev sejem postal znan in enako dobro obiskan kot tisti v dolnjem Gradu (na »veliko mešo«) in da je prerasel vaške okvire.

MARJANCA FERKO

Prleški fuček

Miklošič so odšli mujmo! Čehova Julika z Bregof je pje anšendig nastovila - juj; ta ka jo še zaj intršjaki tišijo! Milodorof pa je ne bilo kaj ta provih.

Radgunčane pje tudi neki intršjaki tišijo f toten gospodarsken rascveti. Te pa so na enoj stroni ceste postavili bencinsko pumpo Petrol, na drugoj stroni pa te ÖMW Istra. Zaj do te ene še bole tišali intršjaki, ka do te vanda hüde žüle dobili; ka se pre kcoj sprovlajo še za tretjo bencinsko pumpo, v Arconi pre; tan mojo samo zgübo z izvozom bivalnih kišt. Te pa do pje Radgunčani pumpali no pumpali no pumpali. Pa se je že cajt, ka toto šiso vün spumpajo, kera smrdi že od tistega cajta, gda so eni Avtoradgono kokompokonzorali, te pa šli na lüštino, namesto f kajho.

V Negovi pa mojo pre že fsi šolari žüle na petah, ka so jih intršjaki natišali, gda so letali kak ti nori sateliti f šolo mujmo ene kalapinče, kera se pre smrtno nevarno podira; streho joj je otpihnilo. Zaj pa se te bojijo, ka de kokega šolara tan pokopalo, ta kak je poleti ovega čeha na storen vrelci, se vete, v Rodincih. Cela radgonska občina pa zaj te ne ve, kera je tista kuča, kera se podira ...

Unterhund! Kak so intršjaki tišali ormoško mladino, gda so ovi den v Unterhundü fšüper zljatrali rockofski koncert. Mamike pa so se pje križale; dvakrot, gda so preštele, ka pre nastopijo: Mamojebac s Krka, Zambo Zoet Workestra z Ilirske Bistrice pa Absend Mindet s Kopra. No, za Mamojebaca bi še nekaj šlo, ka so toti zaj v inozemstvu. Naši pa bi si denok lahko zmislili bole slovenska imena!

Vekše šolje, ka je nedo intršjaki tišali, de te zaj mela 'tudi lotmerska gimnozija. Ovi den so položili temeljni kamen za novi prizidek. Te pa je častiti gospot dohtar Anion Trstenjak bija ves navdušeni nad Miklošičon, ka se pujen imenüvie tota gimnazija. Reka je, ka je bija lancman Miklošič pre kevi človik za celi svet - gda je priša leta 1845 z Dunaja v Lüblano, te so ga pre celo noč vohtali; vohtali pa so Lüblančani ne pret nigdor nikoga, samo mrtvece. Pje, Lüblančani so že vedli, zakoj so ga vohtali! Miklošič je bija tak pame-ten, ka so se ga bojali, ka bi te grotala prleščina slovenski knižni jezik.

Za sedenosedesetletnico, gda je generol Maister osvoboja severno granico, so jemi pje pantle vesili no peli, kak se sliši za generola - »generoli« Kučani pa so f Slovenskoj Bistrici ovi den izročili spominski dor ob petoj obletnici policijskega sindikota.

V Boračovi pa sploh vanda nemajo več intršjakof; tak joko se pripravljajo, ka de pre še krj tekla - ja, gda so mesorili. Zaj pa mo hüdo krj direktor podjetja Gales, ker se zaj tožori s sindikalisti, ka so jemi pre šoferi med štrajkon ne pustili, ka bi otpela svoj avto. Ohohoo! Toto podjetje je pre že ot aprila f stečojnen postopki. Če bi bili delafci bole pametni, firma nebi propola. Pa direktora bi mogli pitati, s kerimi penezi je küpja svoj ardeci Peugeot 405.

Samo če si pameten, gnešij den čim meje spitovleš. Poglednite vi rajši f krmlenšak! Tan pje že prcajine špehate krce kujkujičeje, kak da so tote krmlenke hlopale vün s kopaje fsoki živi den samo uvoženo tisto küšnšno umetno hrono, po keraj se mole prasice ganijo že tri tjeđe za ten, kak se skotijo. He, če mote duma gujdeke, ka so za Prlekijo zaj prehuđi cajti, ka bi uvožali tisti giť, pa Prleki rajši pologajo pučekon zbobojeno repo no runo pa šekino zvoro. Eni provijo, ka je bojše prascon zvoro vleti, kak jo odovati, ka pre vün božno pločajo ... Ka bo, pač bo. Še majncüciko, te pa do oca nabrušili zabodjok, mati pa do pripravili gvirce, te pa mo meli koline. Juhuhu!

MIROS

Regulacija Kobiljanskega potoka

Med Kobiljem in Prosenjakovci bodo delavci Vodnogospodarskega podjetja iz M. Sobote letos in prihodnje leto regulirali kakih 9 kilometrov Kobiljanskega potoka. Ta potok je bil doslej v Kobilju ve urejen, a je ob večjih nalivih poplavljal. Tokratna regulacija naj bi predvsem zagotovila hitrejši pretok vode ob večjih nalivih, zato bodo nekatere dele potoka razširili in uredili brežine. Pri regulaciji bodo pazili na ekološko ravnotežje. jani

Zduženje Sever Prizadevanje za status vojnih veteranov

Ob šesti obletnici akcije Sever, ko so preprečili miting resnice, so sklicali sejo predsedstva regionalnega odbora združenja Sever. Sestanka, ki ga je vodil predsednik združenja Alojz Flisar, so se udeležili predstavniki petih pododborov na območju štirih nekdanjih pomurskih občin. Pregledali so realizacijo programa v prejšnjem letu, osnutek programa ter se posvetovali o praznovanju pete obletnice vojne v Sloveniji ter o statusu vojnih veteranov, še posebej pa si bodo prizadevali, da bodo vsi delavci organov za notranje zadeve čimprej dobili status vojnega veterana po zakonu o vojnih veteranih.

Prihodnje leto bo peta obletnica »bojev za Slovenijo«, zato bodo to leto poudarili zasluge slovenske policije v procesih za osamosvojitve države. Izvedli bodo peti tradicionalni pohod po poteh bojev policije ter v sodelovanju z regijo ali samostojno pripravili slovesnost. Prizadevajo si tudi, da bi ob tej obletnici vsem pripadnikom ONZ, posameznikom in ustanovam, ki so v procesu osamosvajanja aktivno sodelovali s pomursko policijo, podelili spominsko značko. Opozorili so, da je slovenska vojska dobila že dve znački, slovenska policija pa še nobene.

Prizadevajo si tudi za sodelovanje z vsemi sorodnimi združenji in organizacijami, ki imajo podobne cilje kot oni. Spregovorili so tudi o večji povezavi z občinskim odborom Zveze združenj borcev NOV.

Tudi predsednik Zveze borcev Štefan Šebjan je izrazil željo, da bi tesneje sodelovali, ker borci ne morejo več zagotavljati vodstva, poleg tega njihova tradicija in izkušnje ne bi smele iti v pozabo. Še naprej pa bodo sodelovali v projektu Policija med vojno ter glede na to, da se po njihovem mnenju pozablja na vlogo policije, aktivneje sodelovali na javnih tribunah, okroglih mizah in drugih oblikah informiranja javnosti. ANR

Ne zgodi se vsak dan

zvezde vam kažejo

OVEN

Ona: Nekaj noči ne boš trmo spala, saj je pod pepelom preteklosti še vedno nekaj tlečih isker. Prijatelji te bodo sicer povabili na zabavo, vendar boš konec tedna preživela na povsem drugačen način.

On: Nikar se ne oziraj na dogodke, ki te poskušajo speljati na slepo pot. Vse skupaj je le dobro zrežirana slika, ki ti jo skuša vsiliti nekdo, ki si se mu pošteno zameril. Raje zaupaj svojemu partnerju - ne bo ti žal.

BIK

Ona: Kaj hitro se boš pre naglila v svojih besedah, kasneje pa ti bo žal. Prijatelj te bo vsekakor držal za besedo in ne bi bilo dobro, da bi ga poskušala preslepiti. Posle pa raje pusti pri miru in počakaj ugodnejši trenutek.

On: Namesto da bi pametno molčal, se boš na vse kriplje širokoustilil, kar ti bo nakopalo obilo poslovnih težav. Pa tudi v ljubezni se ti ne obeta nič dobrega. Drži se raje tistega, kar že imaš!

DVOJČKA

Ona: Ker si si premalo prizadevala, si izgubila nekaj tistega, kar ti je veliko pomenilo. Toda nikar se ne delaj užaljeno, temveč se raje posveti prihodnosti, ki ti lahko prinese še kaj lepšega.

On: V prepiru boš hotel imeti tako prvo kot tudi zadnjo besedo, kar pa marsikomu ne bo čisto po godu. Nikar ne razglabljaljaj toliko o načelih, ampak stori tudi nekaj, da se leta začnejo vsaj počasi realizirati.

RAK

Ona: Pripravi se na neljubo spremembo, ki bo do dobra zmedla tvoje ljubezenske načrte. Na dan bodo privreli občutki ljubosumnja, kar ti lahko samo škoduje. Najbolje bo, da poskušaš ohraniti karseda mirno kri.

On: Z močno voljo lahko narediš preobrat tako v svojem poslovnem kot tudi ljubezenskem življenju. Presenetil te bo obisk starega prijatelja, ki ti bo prinesel še presenetljivejše novice.

LEV

Ona: Neka zadeva ti bo najprej sicer spodletela, ko pa boš poskusila znova, boš dosegla prav neverjeten uspeh. Presenetljiv uspeh te bo spravil v odlično razpoloženje, neuspeh iz preteklosti pa bo v hipu pozabljen.

On: Vpletel se boš v dogodiščine, ki ti bodo dalj časa lepšale življenje in jih boš ohranil v kar najlepšem spominu. Pa še obilico koristi boš imel tako v ljubezni kot tudi v poslovnem življenju.

DEVICA

Ona: Srečala boš nekoga, ki si bo kar preveč prizadeval, da bi ti ustregel. Raje razmisli, preden se boš podala v kakršno koli pustolovščino. Konec koncev ti tudi sedaj ne gre ravno slabo, ali ne?

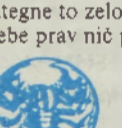
On: Nikar ne obupaj zaradi trenutnih malih nesoglasij s prijatelji, saj ni s tem mislila nič hudega. Raje se potruži in ji predlagaj spravo, ki se lahko kaj hitro sprevrže tudi v kaj lepšega in prijetnejšega.

TEHTNICA

Ona: Naj te ne motijo pesimistične napovedi tvojih prijateljev, temveč poskusi ravnati po svojem lastnem prepričanju. Tisto, kar že dolgo načrtuješ, se ti bo tudi tokrat izmaknilo, toda nikar ne obupaj.

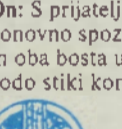
On: Povsem nepričakovano boš srečal osebo, ki te bo ponovno spomnila na dobre stare čase. Toda nikar se preveč ne razneži, saj utegne to zelo škoditi trenutnim poslovnim razmeram, ki niso do tebe prav nič prizanesljive.

ŠKORPIJON

Ona: Prihajaš v obdobje popolne harmonije s svojim novim partnerjem in prav nič ti ne more pokvariti občutka sreče. To bosta potrdila tudi tvoj videz ter razpoloženje in kaj hitro bodo rezultati tudi drugje.

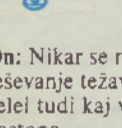
On: S prijatelji se boste kar pošteno povesečili, za nameček pa boš ponovno spoznal še izredno privlačno dekle iz daljne preteklosti. In oba bosta ugotovila, da sta si bila že takrat zelo všeč, sedaj pa bodo stiki konkretnější.

STRELČEK

Ona: Še vedno te bo spremljala neverjetna sreča. Vseeno pa bi bilo dobro, če bi se začela počasi zavediti, da lahko to tudi mine. S prijateljem se boš zapletla v nekaj lepega, kar bo žal le prehodne narave.

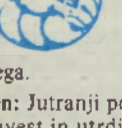
On: Nikar se ne zatekaj v stalne depresije, saj to ni pravi način za reševanje težav. Sprejel boš povabilo prijatne osebe, s katero bi si želel tudi kaj več. Seveda pa bo to odvisno le od tebe in tvojega nastopa.

KOZOROG

Ona: Za tvoj načrtovani korak je še nekoliko zgodaj, vendar pravi trenutek ni več tako daleč. Prihaja dokaj nestabilno obdobje, iz katerega pa lahko čisto po naključju izveleš marsikaj zanimivega.

On: Jutranji pozdrav neznane lepote ti bo ponovno vrnil samozavest in utrdil prepričanje, da vendarle ni vse tako črno. Toda nikar ne pričakuj preveč, ampak se sreče navajaj postopoma. Prihodnost je vsekakor tvoja.

VODNAR

Ona: Opletanje z jezikom te bo pripeljalo v dokaj nenavaden položaj, ki ga boš kaj hitro izkoristila v svoj prid. Konec tedna boš preživela z osebo, ki ti je še kaj več kot le dober prijatelj.

On: Ko se boš odločal med poslovno uspešnostjo in ljubeznijo, se bo tvoja odločitev nagnila na stran poslovnosti. Je že tako, da imaš rad predvsem finančno stabilnost, za drugo pa boš poskrbel kdaj kasneje.

RIBI

Ona: Poskusi ugoditi prijateljevim željam in vide-la boš, da si s tem naredila veliko uslugo. Ob koncu tedna te čaka veselo snidenje, prav tako pa boš dobila odgovor na že zdavnaj postavljeno vprašanje.

On: Na noben način ne boš privolil v kompromis, saj si prepričan, da je tvoja pot edina pravilna. In finančni učinki tvoje ideje bodo to tudi prepričljivo potrdili, zato nikar ne popuščaj, ampak vztrajaj.

Iskanje zlatih zrn

Zlato je od nekdaj veljalo za simbol moči in oblasti. Tako je tudi danes, ko skušajo dediči ene najstarejših civilizacij na svetu, ki je vzniknila na bregovih Tigrisa, s težaškimi izpiranjem blatne in umazane vode odkriti kako pozabljeno zrnce. Največ iskalcev zlata je ob mostu, ki vzhodni del Bagdada povezuje z zahodnim. Tam je v zadnjih letih zraslo sodobno mestno središče. Življenje v Iraku gre namreč navkljub njegovemu tiranskemu voditelju s hitrimi koraki naprej.

Desetletni American Lawrence Shields je samo z desetimi dolarji zaslužil celo bogastvo. Toliko je namreč plačal za dovoljenje za izkopavanje v rudniku dragih kamnov v Doid Cityju. Pri tem je našel na večkaratni črni safir, katerega vrednost je po ocenah strokovnjakov najmanj 35.000 dolarjev. Oče desetletnika je dejal, da bo denar namenil za sinovo izobraževanje, Lawrence pa ima druge namene; odločil se je, da bo kupil ribiško ladjo in jo poimenoval Safir

Od kod so prišli Madžari?

Madžari so se pojavili v Evropi 895. leta - od kod so, še danes ne vedo. So nemara prišli iz Nepala? Snemalec dokumentarnih filmov Ferenc Lovass bo skušal poiskati povezave z nepalskim plemenom Magarov. Spodbudo je dal ptič, ki ga imenujejo guru, zaradi katerega se je snemalec septembra odpravil v zakotje Himalaje, da bi tam poiskal pradomovino Madžarov.

Odkar so se Madžari pred petimi leti otrsli komunizma, se zelo radi ukvarjajo z iskanjem prednikov.

Prihod Madžarov v srednjo Evropo je natanko datiran: pred 1100 leti. Tedaj, v letih 895/96, so se predniki Madžarov pod kraljem Arpadom pojavili ob Karpatih. Bili so na pol nomadi, dobri konjerejci in spretni, ne ravno nežni bojevnik. Njihova prvotna domovina je prav tako zavita v temo kot motiv za selitev. Dokler so Sovjeti skrbeli za usmeritev madžarske znanosti, so morali raziskovalci venomer ponavljati staro zgodbo, da so ugrofinsko ljudstvo, ki je do 4. stoletja živelo na vzhodnem robu Urala, ki se je v več etapah prek baškirskih step prebilo do Kavkaza in k Črnemu morju. Verjetno je to tudi res, vendar je vedno več takih, ki dvomijo v to teorijo.

Ferenc Lovass, sicer ugledni sodelavec madžarske telavi-

zije, meni, da je madžarska pradomovina verjetno v Nepal. Tam namreč okrog 200 kilometrov od Katmanduja živijo ostanki nomadskega plemena, ki se imenujejo Magari in niso podobni ne Tibetancem, ne Indijcem in ne Kitajcem, pač pa so s svojimi rjavimi očmi in mogočnimi brki videti kar se da madžarski. Lovass bo najprej poiskal magarske družine, ki menda živijo v Katmanduju. V svojih sanjah se Lovass že vidi nesmrtno slavnega, kot človeka, ki je Mažarom razkril njihovo resnično preteklost.

Namesto ročice za vodo potegnil zasilno zavoro

Med angleškima krajema Wolwhamptonom in Abersytwythom se je na odprti progi na hitro ustavil vlak. Sunek je bil tako hud, da je nekaj potnikov zgrmelo na tla. Vsi so se hudo vznemirili, saj so se ustrašili, da se je pripetila nesreča. Pa ni bilo tako hudo. Vse se je pojasnilo, ko je iz stranišča v enem od vagonov prišel zmeden potnik in se začel vsem naokrog opravičevati. Zmotil se je in namesto ročice za vodo potegnil zasilno zavoro.

Železničarji se bodo morali šele odločiti, ali mu bodo poslali račun za škodo, ki so jo imeli zaradi ustavitve vlaka in zamude, zaračunali pa bi mu lahko tudi namestitve nove zasilne zavore.

Robert Overacker je načrtoval, da bo z motornimi vodnimi sanmi zdrvel čez rob slovitega podkvastega slapa in nato s padalom pristal v Ontarijskem jezeru. Toda padalo na njegovem hrbtu se ni odprlo.

Robert je vodstvo nacionalnega parka prvič zaprosil za dovoljenje za drzni podvig pred letom dni. Zavrnilo so ga. Potem je obiskoval tečaje za kaskaderje, kupil si je motorne vodne sani in se vsak teden pojavil s svojo prošnjo. "Ko je končno dobil dovoljenje, je na sani napisal »rešite brezdomce«, saj je hotel s svojim podvi-

gom zbirati denar zanje. Za opozorila se ni zmenil, je pač mislil, da zna leteti bolje od ptic. Njegov žalosten konec je zabeležil na sliko neznani turist.

Praznična miza

Praznično pogrnjena miza vabi kot dišeč vonj iz kuhinje, kot vabljivo praznično pecivo. Da zložite partičke v tako lepe oblike,

ni treba veliko spretnosti, potrebujete le suho cvetje, nekaj plastičnih ali tekstilnih okraskov ali pa začimbo iz kuhinje, kot je, recimo, janež. Vse drugo vam bodo povedale fotografije.

Limone

Kupujte le limone s tanko lupino, ker vsebujejo veliko več soka. Ostanke limon se ne bodo zasušili, če jih s

prerezano stranjo položite na krožnik, potresen s sladkorjem ali soljo; sveže ostanejo tudi, če vlijete na krožnik malo kisa. Uvele in zasušene limone podržite za nekaj trenutkov nad paro, zmehčale se bodo in postale spet sočne. Lahko pa jih tudi nekaj ur namakate v topli vodi, ki jo večkrat menjate. Zelene limone hitro dozoriš, če jih položite v posodo z vodo, jo postavite na toplo in pustite stati nekaj dni. Limonin sok lahko tudi konzervirate: precedite ga, nato pa prekuhate nad paro. Še vročega nalijte v steklenice, jih tesno zaprite in shranite na hladno. Tako pripravljen sok se obdrži tudi nekaj let.

Adventni koledar

Če sami izdelate adventni koledar, boste z njim razveselili predvsem otroke, seveda pa bo pričakovanje božičnega večera tako lepše tudi za vas. Z malo ročne spretnosti sesijte vrečke iz blaga z različnimi vzorci. Označite jih s številkami od 1 do 24 in jih napolnite z bomboni, orehi ali položite vanje kakšna druga darila. Številke lahko nanesete na blago z barvami za slikanje na tekstil. Naredite še zanimive pentlje, potem pa vrečke obesite na

primerno ogrodje, tako da bodo lepo razporejene. Ali pa si pripravite majhno drevo iz zelenja in nanj obesite darila. Vsaka vrečka naj prinaša presenečenje, saj vsak dan adventnega časa snamemo eno in jo odpremo.

Kuhajte z nami

Topli napitki za hladne zimske dni

V zimskih dneh prijazno topli napitki. Med nje prištevamo čaje in mlečne napitke. Čaje delimo na zeliščne in sadne. Oboji pa imajo poleg slastnih okusov večje ali manjše zdravilne učinkovine, ki blažijo prehladne bolezni in nadloge. Sadne čaje, ki so novejšega izvora, pripravljamo po navodilih na embalaži. Domače cvetne in zeliščne čaje, npr. iz kamilice, lipovega in bezgovega cveta, koprive, citronske melise in druge, pripravljamo večinoma tako, da jih prelijemo z vrelo vodo, pokrijemo in pustimo stati 15-20 minut, da se izlužijo zdravilne učinkovine. Najboljši so vedno sveže pripravljene čaji. Čaji iz plodov (šipek, kumina ipd.) naj vro nekaj minut, nato pa še pokriti stoje toliko časa, da so primerni za pitje.

Nabiranje zelišč, plodov in cvetov ter priprava domačih čajev se prenašata iz roda v rod. V sodobnem času je zelo pomembno, da jih nabiramo na neškropljenih in od prometnih poti odmaknjenih območjih. Pomemben je tudi čas nabiranja in sušenja ter shranjevanja suhih čajev. Nikoli ne nabiramo mokrih ali rosnih cvetov in zeli, nabiramo pa jih dopoldne. Sušimo v senci, na vetru ali prepihu, shranjujemo v papirnatih vrečkah.

Zimske mlečne pijače

Toplo medeno mleko: 2 žlički medu raztopimo v 1/4 l toplega mleka. Zelo vroče mleko negativno vpliva na zdravilne učinkovine v medu.

Limonino mleko: 1/4 l mleka zavremo z dvema nageljnovima žbicama (klinčki) in majhnim koščkom cimeta. Nato ga precedimo in vanj zamešamo 1 žlico limoninega sirupa.

Jagodovo mleko: V 1/4 l mleka damo 1-2 žlici jagodovega sirupa in vse skupaj močno zmešamo ali stepemo.

Vroč mandeljnovo mleko: 1 žlico zmletih mandeljnov skuhamo v 1/4 l mleka. Dodamo 1 žlico sladkorja v prahu in precedimo.

Prava kava, pravi (ruski) čas in kakav spadajo v posebno skupino napitkov. Čeprav so zelo znani in jih pijejo po vsem svetu, jih ne prištevamo v skupino zdravilnih napitkov zaradi alkaloidov, ki jih vsebujejo. V kavi je kofein, v čaju tein in v kakavu teobromin. Alkaloidi imajo na človeški organizem začasno poživljajoč učinek. Cilka Sukič

d.d. MARIBOR PRODAJNI CENTER MURSKA SOBOTA Cvetkova 2a tel.: 31 760

PONUDBA TEDNA

VEDNO DOBRO ZALOŽENI!

orodje - okovje - vijačno blago - vodovodni in elektromaterial TUDI S TALNIMI OBLOGAMI IN PREPROGAMI SMO DOBRO ZALOŽENI! S KARTICO ZVESTOBE ŠE 5 % POPUSTA! Veselimo se vašega obiska!

Glasbene lestvice

NAJBOLJŠIH SEDEM NA MURSKEM VALU: N S T S N M V
1. FALLIN' IN LOVE - La Bouche
2. AEROPANE - Red Hot Chili Peppers
3. FAIRGROUND - Simply Red
4. A GIRL LIKE YOU - Edwyn Collins
5. POUR QUE TU M'AIMES ENCORE - Celine Dion
6. ONLY WANNA BE WITH YOU - Hootie & The Blowfish
7. MAS ALLA - Gloria Estefan
PREDLOGI:
MISHALE - Andru Donalds
LOVE & DEVOTION - Real McCoy
THE WORLD IN MY HANDS - Snap
LESTVICA SLOVENSKE ZABAVNE GLASBE: 7 VELICASTNIH

1. BODI TU - Regina
2. ZDAJ ŽIVIM - Vili Resnik
3. VZEMI ME NA KRAJ SVETA - Tomaž Domicelj
4. SRČNA DAMA - Irena Vrčkovnik
5. BABY - Oliver Antauer
6. CE... - Bogdan Barovič
7. SPOMNI SE NAME - Dominik Kozarič

PREDLOGI:
LJUBI NEŽNO - Aleksander Mežek
SRČNI TAT - Damjana Golavšek
NE ZEJVI - Nova legija
LESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE: S KRŠČAKON, CEKRON PA Z MARELOF

1. ISCEM PRAVO PUNCO - Štirje kovači
2. CEBELAR - Ans. Lojeta Slaka
3. NOČOJ SI POVEJMO - Zasavci
4. KO PESEM OBRISJE SOLZE - Ans. Francija Zemeta
5. ZATO SVA NAJRAJE DOMA - Fantje treh dolin
6. SE ŠE SPOMINJAŠ POLETJA - Ans. Slovenija
7. ZELEN ROZMARIN - Alpski kvintet

PREDLOGI:
TUDI TI NEKOČ BOŠ MAMICA POSTALA - Jožica Kališnik
OBISKAL ME JE ABRAHAM - Ans. Varašanci
NA BOŽIČ NIHČE NI SAM - Nagelj
Izpolnjene kupone pošljite do četrtega, 14. decembra 1995, na naslov: Murski val, Ulica arhitekta Novaka 13, 69000 Murska Sobota, za glasbene lestvice.

Kupon št. 49

Glasujem za skladbo:

"tuja

"domaća

"narodnozabavna

Ime in priimek ter naslov:

Briljantna strokovnjakinja

»Peljal te bom k briljantni mladi strokovnjakinji,« je rekel Boter, »ta ti bo vse uredila.«

Tako sta se pogovarjala Francišek in Boter med malico. Problem je bil v tem, da je Francišek nekemu obrtniku 'na fuš' izdelal pano, ki mu ga ta sedaj noče plačati.

Škrlica Žožo in Janko sta mu svetovala, da vložijo tožbo, ki mu jo bosta onadva oziroma eden od njiju sestavila, za uslugo pa bo plačal kavo z rumom (za oba). Francišek pa ni hotel nič slišati, dokler ni našel Botra, ki mu je priporočil briljantno odvetnico.

Vrnili smo se v pisarno in začeli z delom, to se pravi s pripravami na drugo kavo. Ko smo jo že skoraj spili, se je vrnil Francišek. Videti je bil čemerno razpoložen, pričel je iskati kakšno skodelico s kavo. Bilo jih je veliko, toda vse so bile prazne. Postal je še bolj čemeren in že je imel čik v ustih.

»No, kako se je odrezala briljantna mlada strokovnjakinja?« je vprašal Žožo z neprikrto ironijo.

»Saj vem, da potrebuješ kavo,« je rekla Mica. »Toda ta bo zadnja, če jutri ne prineseš vsaj dvajset dek zrnja.«

Francišek je potem začel pripovedovati. Boter ga je peljal k mladi advokatki Barbki, ki je Botrova nečakinja v drugem kolektivu. Žožo ga je prekinil in omenil, da je potemtakem pač mlada strokovnjakinja Botrica.

Francišek je nadaljeval: »Sprejela naju je v krasno opremljeni pisarni. Moderno pohištvo, debele preproge na tleh, moderne slike po stenah. Računalniki, diktafoni, teleks, telefon pa še mobilni za povrh. Z Botrom sta se pogovarjala o družinskih težavah, na koncu me je vprašala, kaj me žuli. Razložil sem ji vso zadevo, ki jo je modro pretehtala in mi svetovala tožbo. Pogledala je še mojo pogodbo, se usedla za računalnik in seštevala točke. Točk je nanoslo za 6650 SIT.«

»No, si jo pa še pomeni odnesel,« je menil Janko. Žožo je izrekel eno samo besedo: »Osell!«

Potem je Janko izračunal, da je mlada briljantna strokovnjakinja računala sto točk za nasvet, deset za ogled dokumentacije in še nekaj kar tako za povrh. Verjetno je pristela še vmesni telefonski pogovor z neko jezno stranko.

Francišek je protestiral: »Saj se je z menoj ukvarjala le nekaj minut, preostali čas se je pogovarjala z Botrom.«

»Vidiš, midva pa bi ti računala le kavo z rumom v bifeju čez cesto,« je triumfirala Žožo.

Cene se je vmešal v pogovor: »Predlagam, da mu ga prvič, ko pride Boter po kakšen nasvet, dobro zaračunamo.«

Kmalu zatem je vstopil Boter, prišel je po neki star uradni list. Učeno ga je listal in si nekaj izpisoval. Potem je pogledal k Francišku in rekel:

»Ta mala je pa res 'kapsl' za jus, mar ne?«

»Pa še kakšen,« je rekel Francišek, »ta se ne bo nikoli znašla v stiski.«

»V kakšni stiski pa si?«

»S tem denarjem bi moral živeti še cel teden, do plače, če seveda bo.«

Boter se je zahvalil za uradni list in se na hitro opravičil, češ da se mu mudi, da ima nujne opravke.

Borivoj Repe

Žajbelj pomeni modrost. Egipčani so ga imeli za sveto rastlino, Grki in Rimljani za zdravilno, Kitajci pa so tako cenili njegovo aromo, da so za košaro žajblja dali kar tri košare čaja. Žajbelj je uporabljen tudi v kozmetični industriji, saj kožo očisti in blago očišči, pospešuje pa tudi rast las in jim daje lesk. Vidno mesto zavzema tudi v medicini, saj je znan po svojem antiseptičnem učinkovanju in blagodejnem delovanju proti krčem. Kot dodatek različnim likerjem tudi odlično vpliva na

prebavo. Žajbelj čaj pa čudovito sprošča. Žajbelj je zelo uporaben tudi v kuhinji. Ima ga skoraj vsaka gospodinja, saj je znano, da list žajblja da ukus mnogim jedem, ki bi se sicer zdele plehke.

Ščepec žajblja bo dal marinadi odličan okus, ščepec sesekljane pa bo povsem spremenil okus pečenki. Prav posebno pa se priporoča pri pripravi različnih solat. Prav nič nenavadnega ni torej, če so žajbelj že v 15. stoletju uporabljali mnogi dvorni kuharji.

SESTAVIL MARNO NAPAST	DIJKA MACKA KARAKAL	ODPADKI PRI PILJENJU	PUTVA STRUGA S POČASNO VODO	HIPNOZI PODOBNO STANJE	NORDIJSKA MORSKA BOGALJA	CRNI LES TROPSKEGA DREVESA	HRANSKO ZGODOVINOPISEK
UPODOBITEV ZIVE OSEBE							
UPORABLJAJE							
SLOVENSKO DIRIGENT (DRAGO HARPIJA)							
UD ORGA NIZACIJE						NIKELI TISKAR	
SPLEAR-SKI DRUG S KAVLIJEM				CENT TOPNIČAR			
VPTIJE KRICANJE					RENA VROČOVNIK SKANDU		VELIKA ZGORAJA ODPRITA POSODA
AVTOMOBILSKA OZNAKA ŠVEDSKE			ZOLCA HLADETINA CLAN PO-SLANSTVA				
POPEVKA, PREPOSTA LJUDSKA PESEM							
JAPONSKA UMETNOST NA DRSAJKA (MIDORI)					STRUPENA KAČA IZRAELSKA LUKA		
RANOCELNIK							RINSKA SESTICA ANTON NANUT
JAPONSKI PESNIK IN PISATELJ MODERNE							
ANGEL UPO DOBLJEN S SESTIMI KRILI							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE - vodoravno: Everest, Mururoa, mladost, Agra, Er, Ta, Rada, RAI, oniks, metresa, PZ, Anam, S, Avala, oksalat, Neal, MI

ACONCAGUA

Januarja 1995 je Planinska zveza Slovenije organizirala skupino 43 planincev, ki naj bi se povzpeli na Aconcagua (7014 m), najvišji vrh Amerike. V skupini je bilo tudi 7 planincev iz Prekmurja. O vtisih s potovanja piše Janoš Vöröš.

Pa še hitro sem se utrudil zaradi velike višine. Ta del poti mi ni ugajal. Kakšnih tristo metrov sem se vzpenjal po tem grušču, nato pa so tla postala stabilnejša in vzpon blažji. Šel sem do sedla med enim od stranskih vrhov in kraterjem, nato pa je bila ura že tako pozna, da sem se obrnil. Moram povedati, da je bil naš tabor zelo slabo izhodišče za vzpenjanje na najvišji vrh, ki je bil daleč vstran na drugem koncu gore. Na najvišji vrh sta prišla le dva od naših planincev, preostali smo se zadovoljili z drugimi deli gore. Spust do tabora je bil bistveno manj naporen od vzpona. Po grušču sem kar oddrsal do snežišča. In v uri in pol sem bil v taboru. Do večera smo v glavnem dremali na soncu in poskusil sem potoček, ki je tekel pod šotorom, speljati mimo njega. Podnevi, ko sonce stopi sneg, voda napravi več potočkov, ki ponoči zamrznejo. En tak potoček je tekel pod šotorom, in ko bi ponoči zamrznil, bi z njim šotor primrznil na tla in lahko bi se strgal na ostrem robu ledu. Uspelo mi ga je speljati mimo šotora. To noč sem spal nekoliko bolje kot prej, me je pa tudi bolela glava. Zjutraj sem imel precej problemov s podiranjem šotora, saj so deli vendarle primrzli ob tla. Odtajal sem jih tako, da sem jih polival s toplo vodo. Jutranje umivanje smo opravljali v potoku, ki je bil nekoliko večji in je tekel blizu tabora. S kamnom sem razbil led, zjutraj je bila plast kar debela, da sem se lahko umil in obril. Za umivanje zob je bila ta voda seveda premrzla. Tudi brilo se nas je malo. Od Prekmurcev le Vili in jaz. Drugi so pustili, da jih narava okraši po svoje, in pred odhodom je bila naša skupina videti kar divje. Okrog devetih zjutraj smo se začeli spuščati nazaj v dolino. Spust je bil veliko manj naporen in hitrejši, kot je bil vzpon. Do planinske kočice, kjer smo pred dnevi čakali mule s prtljago, sem prišel med prvimi. Potem sem šel drugim naproti in videl, da jih je zadržal član skupine, ki je dobil tako hudo višinsko bolezen, da ni mogel več stati. Vso pot navzdol so ga morali podpirati. Še za sedenje je bil prešibak. Imel je srečo, da je bilo v skupini nekaj izkušenih gorskih reševalcev, ki so takšne težave obvladali. Tudi naš zdravnik je bil ves čas ob njem. Do kočice so ga spravili sami, naprej pa z mulami. Ta dan smo se spustili čisto v dolino. Taboriti smo nameravali ob cesti, kjer smo imeli prvi tabor že od vzponu. Nekateri pa smo nadaljevali še po cesti do nemške kočice, približno 7 km nižje. Kljub vročini, utrujenosti in plastičnim čevljevem smo hodili, tako zelo smo se želeli pošteno umiti, najesti in spiti kakšno pivo. Po uri hoje nam je celo ustavljal avtobus, da smo se kos poti še peljali. V koči so imeli tuš, pivo in jedačo pa še čudovit

pogled na San José. Spali smo sicer stisnjeni na skupnem ležišču, ponoči je bilo vroče in nekateri so imeli neprijetna srečanja z mišmi, ki so lezle po njih. Zaradi tega smo zjutraj zbarantali ceno prenočišča na polovico. Zjutraj je prišel po nas avtobus in nas odpeljal v Santiago. S tem sta bila aklimatizacija in prilagajanje na višino za nami in kar prileglo se nam je spet malo civilizacije.

V Santiagu smo tokrat ostali le en dan. To je bilo načelno dovolj. Na roke sem opral nekaj srajc in hlač in vse je bilo v nekaj urah suho. Nekaj umazanih stvari in oblačil sem vrgeč proč, nekaj sem jih spral za pranje doma. Pakiranje mi tokrat ni vzelo dosti časa, ker sem vedel, kaj potrebujem, in sem že imel izkušnje pri tem opravilu.

Pot na Aconcagua se je pričela s potjo v Mendoza po dovolilnico za vstop v nacionalni park Aconcagua. Na Aconcagua namreč ne spustijo vsakogar, ki pride mimo in si zaželi gor. Potrebuje posebno vizo, da sme sploh v bližino hriba. In na to vizo se čaka tudi po nekaj tednov. Mi smo jih rezervirali že pred odhodom v Ameriko in zdaj smo šli po njih.

Najprej smo Ande prečkali po visokem gorskem prelazu in znanem smučarskem središču Portillo (sezona smučanja imajo v avgustu) ter se na drugi strani Andov znašli na ravnini, kjer leži Mendoza, glavno mesto obmejne province. Vmes smo prečkali mejo, iz Čila prišli v Argentino, in to zelo blizu Aconcagua. Meje so odprte samo podnevi in čez se ne sme nositi hrane. Kakšnih večjih zapletov na meji nismo imeli. Nekaj ur pregledov in bili smo čez. Mendoza je mesto s približno pol milijona prebivalci. Leži na ravnini in potresnem območju, zato so hiše zaradi potresne varnosti največ dvonadstropne. Je zelo lepo in zanimivo mesto, sicer vroče kot večina mest v tem času v tem delu Amerike. V lokalnih se dobi pivo v litrskih steklenicah. V mestu je precej Slovencev, imajo tudi slovenski klub. Takoj po prihodu so nam tam priredili sprejem. V mestu imajo še slovenski trg z vodnjakom in klopni v gorenjskem stilu. Prespali smo v hotelu in naslednji dan opoldne odrinili proti Aconcagui. Izhodišče za vzpon na vrh je vas z imenom Puento del Incas (Inkovski most). Je tudi sicer turistična točka zaradi veliko izvirov tople zveplene vode in velikega naravnega mostu čez rečico. Vas je blizu argentinsko-čilske meje in veliko ljudi se tu ustavi. Sicer so hoteli v glavnem zasedeni s planinci na poti na Aconcagua ali z nje. Poleg teh hotelčkov in naravnega mosta (ki nima kakšne povezave z Inki) je tu kar velika vojašnica argentinske vojske in pod vasjo pokopališče žrtev Aconcagua. (Se nadaljuje)

Mag. Miran Puconja

Komunistična politika in njene posledice 12.

Kasneje so oškodovani kmetje, ki so trenirali konje na cvenski dirkalni stezi, v hlevu prepoznali svojo živino.

Oblast je težila k temu, da bi bili člani upravnega odbora tudi člani Partije, zlasti predsednik. Zato so tudi morali na trimesečne tečaje, cilj katerih je bil predvsem politično »prekovanje«. Prav tako so morali na tečaj brigadirji. Predsednik zadruga je delal vse po diktatu okrajnega ljudskega odbora v osebi Jožeta Tramška ter pod budnim očesom in ušesom Predaničeve udbaške ekipe.

V zadrugo so morali kmetje, ki so imeli nad 4 ha obdelovalne zemlje. Manjših kmetov niso preganjali. Velike kmete so obsodili kot »nevarne kulake« in so bili manjvredni državljani - več posestva je imel, manj je bil vreden.

Sistem delovanja zadruga: Izredno moč pri tem je imela Predaničeva udbaška ekipa, ki je ves proces spremljala z zastraševanjem in grožnjami, pri čemer ni izbirala sredstev, saj je imela v rokah vsa pooblastila.

Ker so se nekateri kmetje odločno branili vstopa v zadrugo, so jih zapirali. Tako je bil Anton Sovič starejši na sosednji Moti tri mesece v priporu. Mirko Prelog - Fric starejši je bil dva meseca zaprt v Ljutomeru. Njemu so naložili sramotilno kazen: takrat ko so šli v nedeljo farani zgodaj zjutraj k rani maši, je moral po Ljutomeru pometati pločnike in ulice.

Oba sta najdlje odklanjala vstop v zadrugo; šele čez dolgo časa sta potem v zaporu podpisala pristopni izjavi. Obstoječa oblast je sčasoma tako zagospodarila nad vsemi območji, da dolgoročno ni bilo videti drugačne rešitve. Ob takih skrajnih blokadah in pritiskih so bili kmetje hočeš nočeš prisiljeni iti v zadrugo.

Vedeti je treba, da pri teh zahtevah za obvezno oddajo obremenitev kmetov ni bila vedno pravična. Kmalu po osvoboditvi so prišli na oblast ljudje, ki so mislili, da se je zgodovina začela leta 1941 in so si za pomočnike izbrali na pol pisemne ljudi, katerim je bil trn v peti zlasti trden kmet. Tako sta se združila dva interesa: oblastniški cinizem in duhovna beda, vse v imenu »ljudske oblasti«. Jasno je, da nekdanji hlapec, črninar in viničar novih odnosov ni presojal z neke

saj mnogi posestniki v omenjenih vaseh kot tudi na Cvenu niso bili preveč bogati z gozdnimi površinami. Cene obvezno oddanih parcel je določila zvezna državna uprava. Pridelki so bili tako slabo plačani, da niso bili pokriti niti stroški. Za dodatno nagrado so po uspešno opravljeni oddaji kmetje dobili nakaznice - bone za nakup blaga, usnja in industrijskih izdelkov po znižani ceni. Seveda je bilo to bolj simbolično znižanje, poleg tega pa so se ti izdelki v trgo-

Gospodarsko poslopje Janka Makoterja, v karetem so bile »zadrugne krave«.

racionalne distance, marveč je skušal nad nekdanjim delodajalcem kazati kar največjo moč in oblast.

Spomladi leta 1946 se je obvezna oddaja razširila na les. Za posamezne vasi so naredili spisek gozdnih posestnikov ter količine lesa, ki jih morajo oddati. Les so morali dati tudi posestniki iz drugih krajev, ki so imeli gozd na območju katastrske občine Cven. Pritiski z obvezno oddajo so bili preveč rigorozni, zato so odborniki pri KLO-ju Cven in Mota ter obojega Krapja nasprotovali obvezni oddaji lesa. Ta odpor je bil razumljiv,

vinah v resnici zelo težko dobili. Na Cvenu so dobili kmetje take bone za oddan krompir po prvi oddaji.

Obvezna oddaja je postajala način življenja. To so kmetje spoznali, ko je bil opravljen temeljit popis kmečkih gospodarstev. Na tako imenovanem »zemljiškem listu za skupno gospodarstvo« so popisali vse zemljiško površine na kmetiji, velikost, kulturo in obseg ter redne in občasne družinske člane, zaposleno delovno silo in posle. (Nadaljevanje prihodnjič)

Godovni zavetniki

2. del

Pripravil: Štefan Sobočan

Ko je ljubosumni mladenič hotel zvedeti zaročenčevino ime, je Neža v zamaknenosti začela pripovedovati o Jezusu Kristusu. Roko lepe Neže je za sina poskušal izprostiti oče, a zavrnila je tudi njega. Mestni prefekt je pobesnel in Nežo dal odpeljati v borde. Tam jo je zaljubljeni sin hotel posiliti, a se je nenadoma mrtev zgrudil, vendar ga je Neža z molitvijo obudila k življenju. Sempronij jo je potem dal sežgati na grmadi. Legenda pravi, da so se plameni ovijali okrog Nežinega telesa, ne da bi zagorelo. Tedaj je sodnik ukazal vojaku, naj jo zabode z mečem. Češčenje/običaji: Prazniku sv. Neže so v ljudskem verovanju že od nekaj pripisovali velik pomen. V cerkvi na rimskem pokopališču ob Nomentanski cesti vsako leto 21. januarja blagoslovijo dva jagenjčka, iz njune volne pa stkejo paliže za nadškofe. Neža je na slikah upodobljena z jagnjetom pa tudi na grmadi.

25. januar: Francišek Saleški

Boj s Kalvinovim učenjem

Je (skupaj z Ivano Franciško Šantalsko) soustanovitelj reda Marjinega obiskovanja, kakor se

imenujejo salezijanke. Red je bil ustanovljen leta 1610, ko je bil star 44 let in je bil škof v Ženevi. Rodil se je 1567. leta, umrl pa 1622. v Lyonu v Franciji. Nanj je imel velik vpliv Kalvinov nauk, a se mu (po hudih duševnih bojih) ni priklonil. Narobe: na območju, kjer je deloval, je ponovno pridobil za katolištvo. Uveljavil se je tudi kot spoštovan pridigar. Po smrti so ga pokopali v cerkvi Marijinega obiskovanja v Anncyu južno od Ženevskega jezera. Tam leže tudi posmrtni ostanki njegove duhovne sodelavke Ivane, ki je umrla 1641. leta. Franciška slikarji upodabljajo samega ali skupaj z Ivano Franciško. Je zavetnik salezijank, katoliškega tiska, pisateljev in nekaterih mest, na primer Ženeve.

28. januar: Karel Veliki Rim ga ni priznal

Cesarja Karla Velikega je za svetnika razglasil kölnski nadškof Rainald pl. Dassel, in sicer 1165. leta 342 let po njegovi smrti. Rim tega dejanja ni priznal, pač pa je bilo pozneje dovoljeno le mestoma Aachen in Osnabrück, da ga castita kot blaženega. Karel Veliki se je rodil 747. leta Pipinu Mlajšemu in je kot poznejši frankovski kralj papežu potrdil

cerkveno državo. V svoji vnemi se je tudi venomer vmešaval v cerkvena vprašanja. Za cesarja ga je 800. leta kronal papež Leon III. Pravo katoliško prepričanje pa se je pri tem vladarju pogosto mešalo z veliko surovostjo. Pokopali so ga v palatinski kapeli v Aachnu, na temeljih katere je zrasla znamenita stolnica. Sredi njenega kora še danes stoji Karlov relikvarij. Karel Veliki je zavetnik učiteljev, mešetarjev in kositarjev.

28. januar: Tomaž Akvinski Plemiški sin v samostan

Rodil se je 1225. leta kot plemiški sin na gradu blizu Neaplja ter v zgodovino vstopil kot eden največjih teologov in mislecev. Ko mu je bilo 17 let, je stopil v dominikanski samostan. Po študiju je poučeval svetopisemske vede, bil pa je tudi glavni pridigar dominikanskega reda. Umrl je 1274. leta. Med njegova največja dela spadata Summa theologica in Summa contra gentiles. Papež Janez XII. ga je razglasil za svetnika 1323. leta. Njegove relikvije hranijo v več evropskih mestih, na primer v Rimu. Papež Leon XIII. ga je imenoval za zavetnika vseh katoliških visokih šol. Sli-

karji ga upodabljajo z njegovimi krepostmi: ljubeznijo, vero, upanjem, poslušnostjo ... Atributi so med drugim: bleščeča zvezda, golob, knjiga in pero ... Je zavetnik dominikancev, teologov, knjigarjev, izdelovalcev svinčnikov; k njemu se ljudstvo obrača s prošnjami proti neurju.

31. januar: Martina Umrla mučeniske smrti

O življenju te rimske mučenke obstajajo le legende. Bila naj bi diakonisa in je morda v 3. stoletju, v katerem se je sicer rodila (natančno leto ni znano), umrla mučeniske smrti. Že v 3. stoletju so ji v Rimu posvetili oratorij, za svetnico pa jo je razglasil 1634. leta papež Urban VIII., potem ko so našli njene telesne posmrtno ostanke. Zakaj so jo mučili, ni znano, domnevajo pa, da zaradi vere. Na slikah je upodo-

bljena z mučilnimi orodji, na nekaterih pa je prikazana pri obglavljenju ali z levom. V cerkvi sv. Luka in Martina v Rimu je njen kip, ki naj bi ga izdelal Menghini.

1. februar: Brigita Zavetnica živine

Nekaj utrinkov iz življenja Brigite iz kraja Kildare na Irskem: Rodila se je 453. leta, je zavetnica svoje domovine, porodnic in otrok, krav in druge živine; k njej se ljudstvo zateka po varstvo pred nesrečami. Krstil naj bi jo veliki pokristjanjevalec Irske Patricij. S 14 leti je sprejela tančico in v rojstnem kraju si je pod nekim hrastom naredila celico. Čez čas je ustanovila ženski, pozneje pa še moški samostan. V njenem življenju naj bi se neprestano dogajali čudeži. Njene relikvije so v več evropskih okrajsih. Del njenega čevlja iz srebra, medenine in draguljev hrani muzej v Dublinu. Na slikah je pogosto prikazana kot redovnica s palico opatinje, včasih pa naslikana tudi skupaj s kravo, kar naj bi kazalo na njeno kmečko ali pastirsko poreklo.

3. februar: Blaž

Zaščitnik muzikantov

Okoli Blaževe osebnosti je nastalo veliko običajev. Velja za zaščitnika muzikantov, k njemu se ljudstvo obrača s prošnjami proti boleznim mehurja, proti škodi, ki jo utegne povzročiti veter ... Častijo ga tudi kot zavetnika pred boleznimi grla, to pa najbrž zato, ker naj bi v ječi rešil mladeniča, ki se je dušil. Od 16. stoletja pa obstaja tudi

4. februar: Veronika Jezusova učenka?

Je zavetnica župnijskih gospodinj, peric, tkalcev, trgovcev v platnom, šivilj ... K njej se verno ljudstvo obrača s prošnjami za srečno smrt, pri hudih poškodbah in krvavitvah. Je ena najbolj priljubljenih svetnic, čeprav marsikaj govori proti njenemu resničnemu obstoju. Po legendi naj bi bila Jezusova učenka, kar pomeni, da se je rodila v prvih letih našega štetja. Spominjamo se je s šeste slike (sicer štirinajstih postav) križnega pila, kjer je upodobljena, kako Jezus na njegovi trnovi poti ponudi potni prt. Verniko upodabljajo kot matrono; v rokah drži razširjen prt z Jezusovo podobo, na glavi ima avbo ali tančico. (Se nadaljuje)

Ljudje in meja

Med ubežniki tudi boemi

Bomo z bogato obloženih prazničnih miz dali kaj tudi za tujce v prehodnem domu v Prosenjakovcih?

«Slovenija do osamosvojitve ni imela svoje begunske politike, to pa ne pomeni, da se ni srečevala z begunstvom, saj se še marsikdo spomni podhlajenih Tamilcev, romunskega utopljenca ... Njihova usoda se je reševala v Beogradu, begunci pa so bili nastanjeni v Padinski Skeli,« je na tiskovni konferenci povedal Miro Dovžan, direktor Prehodnega doma R Slovenije za tujce. Srečanje z novinarji je bilo v izpostavi prehodnega doma v nekdanji stražnici v Prosenjakovcih. Pa ne po naključju, kajti minili sta dve leti, odkar so ga odprli. Ob najhnejem jubileju so na stečaj odprli vrata vsem, ki jih zanima problematika begunstva, še bolj pa bivalne razmere.

V treh in pol letih 8.256 tujcev

O življenju in delu v prosenjakovski izpostavi nekoliko pozneje, zdaj pa še nekaj o tem, kar je v nadaljevanju izjavil Miro Dovžan:

«Jesen 1991. leta je bil v okviru Ministrstva za notranje zadeve ustanovljen Prehodni dom R Slovenije za tujce s sedežem v Ljubljani. Inštitucija je zaradi racionalnosti namenjena ne le tujcem, ki so v Sloveniji zaprosili za status begunca oziroma za azil (zatočišče), ampak tudi tujcem, ki so v postopku za ugotavljanje identitete in tujcem, ki čakajo na odstranitev iz države. Z vojno na Hrvaškem in v BiH je število beguncev nenadoma naraslo, zato je bil 1992. leta pri Vladi R Slovenije ustanovljen Urad za priseljevanje in begunce ... Zaradi potrebe po celostnem pokrivanju vojske problematike je 1993. leta začel delovati pri Ministrstvu za notranje R Slovenije Urad za tujce s posebnim sektorjem za asilante, kjer obravnavajo in rešujejo prošnje za status begunca oziroma prošnje za azil.»

V treh letih in pol (do 30. junija 1995) je bilo v prehodnem domu za tujce v Ljubljani nastanjenih kar 8.256 ljudi, od tega največ (6.192) takih, ki so tam čakali (ali pa le čakajo) na odstranitev iz države. Drugo večje število (1.010) predstavljajo tujci, ki so bili zavrženi na meji (nastanitelj italijanska policija Brnik), potem tujci (840), za katere je bilo treba ugotoviti identiteto, mladoletnih tujcev je bilo 150, prosilcev za priznanje statusa begunca pa 64. Največ tujcev je ljubljanski prehodni dom gostil lani, saj so vsa skupaj nasteli 2.479 ljudi, zlasti iz osemojzice Bosne in Hercegovine.

Odkod pa so tujci, ki najpogosteje pristanejo v prehodnem domu za tujce? Lani so se v njem zvrstili tujci iz kar 65, v prvi polovici letošnjega leta pa iz 35

držav. Doslej je bilo največ ubežnih Romunov (1.969), potem beguncev iz BiH (1.888), iz Srbije (1.015), Turčije (573), Albanije (432), ZRJ (69) itd. Število povprečnih bivalnih dni pa se iz leta v leto povečuje, saj je na primer 1992. leta tujec bival v domu v povprečju 9, letos pa že 23 dni.

Izpostava v stražnici v Prosenjakovcih

Množica tujcev, zlasti Romunov, je v Slovenijo prišla prek madžarsko-slovenske meje, torej čez Prekmurje. Ujete ilegalce so dolgo časa vozili v Ljubljano, pred dvema letoma pa so v Prosenjakovcih, v nekdanji stražnici, ustanovili izpostavo ljubljanskega

Tačas je v prehodnem domu v Ljubljani 100 beguncev, v njegovi izpostavi v Prosenjakovcih pa 30. Na fotografiji je nekdanja stražnica, v kateri imajo ubežniki skoraj hotelsko oskrbo. Prostor seveda ni ograjen. Zunaj ni nikogar, ker je na toplem prijetneje.

doma. Njen vodja je Ernest Bedek, ki je na tiskovni konferenci povedal, da se je v tej izpostavi v 1994. letu »izmenjalo« 1.680 tujcev, od tega kar 258 v lanskem juliju. Kaj pa podatki za 11 letošnjih mesecev (za december jih seveda še ni)? Našteli so 1.044 tujcev. Števila za posamezne mesece so bolj ali manj enaka: nekaj čez 100, največ (176) pa septem-

bra. Večina je dopotovala ilegalno, brez dokumentov ali pa ti niso bili v redu; tujci niso imeli vizumov ... Večinoma gre za ekonomske begunce in Slovenija naj

Miro Dovžan, direktor Prehodnega doma R Slovenije za tujce v Ljubljani, in Ernest Bedek, vodja izpostave v Prosenjakovcih, sta na novinarski konferenci obsirno spregovorila o ubežnikih. Tako v Ljubljani kakor v Prosenjakovcih se zvrsti največ Romunov.

bi jim bila odskočna deska za razvito Evropo. V izpostavi Prehodnega doma R Slovenije za tujce v Prosenjakovcih je bilo lani nastanjenih 162 tujcev, za katere se je ugotavljala identiteta, in 1.518 ljudi, za katere je tekel postopek odstranitve iz R Slovenije.

Tako kot v matičnem Domu v Ljubljani, je bilo lani tudi v izpostavi nastanjenih največ Romunov (763), nato državljanov BiH, ZRJ, Makedonije, Rusije, Ukrajine, Iraka, Turčije, Liberije, Nigerije, Albanije, Litve, Moldavije, Pakistana, Kenije, Maroka ... in - verjeli ali ne - tudi Japonske.

Direktor Prehodnega doma R Slovenije za tujce Miro Dovžan je

povedal, da je za večino ubežnikov Slovenija le bližnjica za zahodnoevropske države, za nekatere (na primer »Kosovarje«) pa tudi ciljna država. Presenetil

pa je s svojo izjavo, da v prehodnih domovih v Ljubljani in Prosenjakovcih niso gostili le ekonomskih in političnih beguncev, ampak tudi nekaj »avanturistov«. Gre za ljudi, ki jim njihova »filozofija ne dovoljuje«, da bi si dali urediti potrebne dokumente, da bi nosili denar ... Zgodí se, da takega hočejo vrniti v domovino, a noče domov, pač pa želi v to in to državo, da bi tako spoznal več sveta. Zanimivo je še, da se nekaterim tujcem prav nič ne mudi, da bi čimprej zapustili dom za tujce, saj imajo v njem odlično stanovanje in hrano (1.700 kalorij), ob določenih priložnostih (taki in drugačni prazniki, jubileji, godovi, rojstni dnevi ...) pa še posebno pozornost uprave domov. Posebne pozornosti pa so deležni otroci (otroška hrana, sladkarije ...).

In kako v naši državi gledamo na tujce v prehodnih domovih? Še kar strpni smo do njih! Morda je tako zato, ker v njih ne vidimo nevarnosti za svoje delovno mesto ali smo nasploh prijazni do siromakov? Drugače je na Zahodu, na primer v Nemčiji, kjer so tujci trn v peti zlasti nacionalistom. Nad vse lepa pa je tudi gesta ljudi iz Prosenjakovec in okolice, ki tujce iz pomurske izpostave lepo sprejemajo, ko ti začasno zapuste dom. Še več: pred lanskim božičem so mnogi obiskali nekdanjo stražnico v Prosenjakovcih in prinesli priboljšek. Bodi tudi letos tako. Hvalježni bodo tudi otroci beguncev.

Š. SOBOČAN
Fotografija: Š. S.

Zgodilo se je...

Smrt pri trosilniku gnoja

59-letni Franc L. iz Lahoncev pri Ivanjkovcih se je smrtno ponesrečil s traktorjem, h kateremu je imel pripeto prikolico - trosilnik gnoja. Po končanem delu je namreč stopil do zadnjega dela prikolice, na kateri pa trosilni trak na vrtečem se valju ni bil izključen. Zgodila se je huda nesreča, saj je valj zagrabil oblačila in nesrečnega traktorista je do pasu ovilo okrog traku. Poškodbe so bile tako hude, da je zaradi njih na kraju nesreče umrl.

Pešec umrl za posledicami nesreče

21. novembra se je zgodila na regionalni cesti v Rankovcih pri Murški Soboti huda prometna nesreča, kajti voznik osebnega avta Drago K. iz Rankovec je zaradi domnevne voznje preblizu desnega roba vozišča in prav tako domnevne alkoholiziranosti zapeljal v skupino pešcev, ki se je pripeljala z avtobusom. Štefan B., Regina C. in Marija L. so se zaradi naleta vozila hudo poškodovali, dve drugi peški pa sta sta dobili sledove poškod. Na žalost pa ni ostalo pri tem, kajti 49-letni Štefan Bodanec iz Rankovec je v ponedeljek, 4. decembra, za posledicami umrl v soboški bolnišnici.

Kuhinjski nož v sodelavca

V ponedeljek, 4. decembra, sta T. S. iz Kupetincev in G. V. z Murskega Vrha pomagala znancu z Murščaka graditi hišo. Okrog 18. ure sta se iz neznanega vzroka hudo sprla. Nista ostala zgolj pri hudih besedah, ampak je - kot so nam sporočili s policije - T. S. s kuhinjskim nožem zabodel svojega sodelavca G. V. Poškodbe so hude in prepeljali so ga v bolnico.

Trčil je v vaško kapelo

V Skakovcih se je zgodila nenavadna nesreča. Kristjan K. iz Bakocev se je 1. decembra okrog 18. ure peljal z osebnim avtom skozi omejen kraj in v ostrem ovinku je vozilo zaneslo na levo stran po spolski cesti, da je trčilo v vaško kapelo. Voznik se je lažje poškodoval, hude poškodbe pa je žal dobil njegov 2-letni sopotnik.

Zapeljal v občestni jarek

Voznik osebnega avta Zoltan B. iz Adrijanec se je prejšnji četrtek okrog 22. ure peljal iz Stanjevec proti Gornjim Petrovcem. Hitrosti voznje menda ni prilagodil voznim razmeram (spolska cesta), zato je vozilo zaneslo v občestni jarek. Gmotna škoda znaša okrog 250.000 tolarjev, voznik pa se je hudo poškodoval in so ga prepeljali v bolnišnico.

Ukradel televizijski sprejemnik

Med 25. novembrom in 2. decembrom je neznanec vlomil v nenaseljeno stanovanjsko hišo v Sovjaku, katere lastnik je Franc V., in ukradel barvni televizijski sprejemnik, radio, več oblačil, razno orodje in zbirko srebrnikov. Vrednost plena: 540.000 tolarjev! Policisti in kriminalisti za storilcem poizvedujejo.

Trčil je v peško Ivano

Ivo K. se je 3. decembra peljal z osebnim avtom po lokalni cesti v Kristancih pri Ljutomeru. Pri domačiji številka 3 je zaradi voznje preblizu desnega roba vozišča in domnevne vinjenosti trčil v peško Ivano Č. ter jo zbil po vozišču. Zaradi hudih poškodb so jo prepeljali v sobosko bolnišnico.

Kradejo že vilice in žlice

Med 26. novembrom in 4. decembrom je neznanec vlomil v leseno uto, katere lastnik je Ž. D. iz Murske Sobotne, in iz nje odnesel jedilni pribor, vreden okrog 50.000 tolarjev.

Naprave pregnale vlomilca

V noči s 3. na 4. december je nekdo poskušal vlomiti v trgovino Vesna na Cvenu. Noter je skušal priti skozi streho, saj je odstranil dve salonitni plošči; tedaj pa je moral popihati. Sprožile so se namreč alarmne varnostne naprave. Pa naj še kdo reče, da mehanično oziroma elektronsko varovanje ni uspešno.

Župnika so okradli

V ponedeljek, 4. decembra, med 17.30 in 18.35 je nekdo na še neugotovljen način prišel v prostore župnijskega urada v Martjancih in ukradel različni denar v vrednosti 220.000 tolarjev. Denar je bil župnijski in župnikov. Za storilcem poizvedujejo.

Pridržani in zavrženi

V preteklem tednu in v prvih dneh tega tedna so pomurski policisti posredovali na več mestih zaradi kršitev javnega reda in miru. Večinoma so se razgrajali po njihovem prihodu umirili, nekaj pa jih je bilo treba odpeljati in pridržati do iztreznitve, na primer Jožefa iz Gornjih Petrovec, ki je bil tako »rakurjen«, da je razbijal inventar v domači hiši in grozil, da bo z domačimi fizično obračunal. Na pomurskih mejnih prehodih so v obdobju našega poročanja zavržili na desetine tujcev, ki niso izpolnjevali pogojev za vstop v Slovenijo.

Sneg in ples avtomobilov

V noči s ponedeljka na torek je Pomurje (ne)pričakovano prekrila snežna oddeja in presenetila marsikaterega voznika, ki je pozabil, kako je treba sukati volan v spremenjenih voznih razmerah. Pa posledice? V torek dopoldne je na različnih točkah Prekmurja in Prlekije zdrsnilo s ceste (ali pa se med »plesanjem« celo zaletelo) 10 avtomobilov. Škoda je kar precejšnja: sreča v nesreči pa je, da se nihče ni hujše poškodoval. Prav gotovo pa bi se zgodilo manj nesreč, če bi imeli vozniki zimske gume in če bi cestarji, ki se sicer večkrat hvalijo, kako so pripravljani na zimsko službo, nasuli pesek. Sicer pa je to že »stara pesem« Š. S.

Poroke

Upravna enota Lendava, matično območje Turnišče: 25. novembra sta na matičnem uradu v Turnišču sklenila zakonsko zvezo Drago Vinčec, konfekar, iz Rankovec 65, in Majda Cipot, sobarica, iz Moravskih Toplic, Dolga ulica 59. Na matičnem uradu v Ljutomeru so se poročili: Bojan Tinta iz Ljubljane in Ana Sovič iz Nunske Grabe; Srečko Prša in Lidija Zemljič, oba iz Drakovec; Alojz Stanjko iz Vidanovec in Marija Šek iz Ljutomera. Čestitamo!

Dolgovaški mejni prehod

Plato bo zgrajen do leta 2005

Čakalna doba na dolgovaškem prehodu se je v zadnjih mesecih zmanjšala in je krajša kot štiri ure, nekoliko daljša je v nočeh s četrta na petek in s petka na soboto. Ugotovili so, da se je v teh nekaj mesecih stanje na prehodu bistveno izboljšalo in da se je naredilo več kot v zadnjih letih. Začeli so graditi tudi plato, ki naj bi bil končan do leta 2005. Zaradi izboljšanja razmer so od zapore odstopili, dogovorili pa so se, da bodo skupaj kontrolirali izvajanje zahtev iz protokola in zapisnika. In če ne bo šlo vse po pravilih, bodo zaporo znova napovedali.

Matjaž Dovšina, vladni koordinator za dolgovaški mejni prehod, je pojasnil, da so v sodelovanju s predstavniki šoferjev in sindikatov vse zahteve izpolnili v zadovoljstvo vseh. Zavedajo pa se, da mejni prehod Dolga vas še vedno ne izpolnjuje vseh pogojev za mednarodni mejni prehod. Ena od zahtev prevoznikov je tudi začetek gradnje dodatnega parkirnega prostora, ki so ga že začeli graditi. Sredstva iz programa Phare so že dobili, na obeh straneh meje pa so že izdelali načrt za rekonstrukcijo prehoda.

direktor republiškega carinskega urada, in povedal, da Madžari pravijo, da imajo krajši čakalni čas. Ker ne morejo skupaj uskladiti dolžine čakalnega časa, so se odločili, da bo komisija ugotavljala čas tako pri vstopu kot izstopu.

Spregovorili so tudi o zadnji spontani zapor 16. in 17. novembra. Zapora je bila izvedena proti vsem pravilom predvsem zaradi nepoznavanja protokola med Slovenijo in Madžarsko, vendar upajo, da takšnih ne bo več. Hilda Žezko, sekretarka pri Ministrstvu za promet in zveze, je dodala, da sindikati ne morejo prevzeti odgovornosti za takšne neorganizirane zapore. Če ne bo ugodno našim zahtevam, bomo zahteve reševali za mizo, če se problemov tudi tako ne bo dalo rešiti, pa bomo nastopili organizirano.

Aleksandra Nana Rituper

Radioklub Radenska Povezava s svetom

Predstavniki radiokluba Radenska Žare Rues pravi, da se nikoli niso zapirali vase, prej nasprotno: vedno so poskušali privabiti medse čim več ljubiteljev tehnike. Dokaz, da je res tako, sta dve najnovejši akciji. V petek, 8. decembra, bo v avli osnovne šole v Radencih predstavitev Interneta in druge radioamaterske tehnike. Predstavitev Interneta za uporabo v šolah prek omrežja ARNES bo ob 12. uri. Dve uri pozneje (ob 14. uri) pa bodo predstavili povezave strežnikov v IBM-mrežo in delovanje Interneta. Pozneje (ob 15.30) bo predstavitev storitev na mreži K2 podjetja ABM iz Ljubljane. To pa še ni vse! Vse, ki želijo postati radioamaterji, namreč vabijo na tečaj za radioamaterje, ki se bo začel v soboto, 8. decembra, ob 10. uri na Osnovni šoli Radenci. Š. S.

Namizni tenis - prva liga moški

Olimpija	9	9	0	51	: 12	18
Maribor	9	8	1	44	: 19	16
Krka	9	6	3	34	: 29	12
Melamin	9	6	3	36	: 27	12
Vesna	9	5	4	38	: 25	10
Preserje	9	4	5	31	: 32	8
Radije	9	3	6	25	: 38	6
MT SOBOTA	9	3	6	38	: 25	6
Slovan	9	1	8	11	: 52	2
Ilirija	9	0	9	7	: 56	0

Rokomet - druga liga ženske

Žalec	8	7	0	1226	: 160	14
Velenje	8	6	0	2208	: 174	12
Branik	8	5	1	2173	: 144	11
BAKOVC	8	4	1	3211	: 199	9
Lisca	8	4	0	4196	: 173	8
Ptuj	8	4	0	4178	: 181	8
Brežice	8	3	0	5152	: 195	6
ČRENŠ	8	1	0	7146	: 195	2
N. mesto	8	1	0	7163	: 232	2

Druga državna nogometna liga

Nafta jesenski podprvak

V jesenskem delu prvenstva v drugi državni nogometni ligi je lendavska Nafta, ki je v tej konkurenci edina predstavljala Pomurje, zasedla drugo mesto z 32 točkami in ji je za las ušlo prvo mesto, saj le za točko zaostaja za jesenskim prvacom Železničarjem iz Ljubljane. Z drugim mestom so pri Nafti zelo zadovoljni, saj so tako uresničili napovedi pred prvenstvom, da se bodo borili za vrh lestvice. Kaže, da so se predsednik Milorad Sakač, tehnični direktor Janoš Banotai in trener Stanislav Vugrinec vestno in načrtno lotili dela, zato rezultati niso izostali. Ves čas prvenstva je igrala Nafta zelo stabilno, saj na domačem igrišču ni izgubila niti enkrat, le z Mengšem je igrala nedoločeno, kar bi edino lahko štel za spodrseljaj. Nafta je bila na domačem igrišču najuspešnejše moštvo. V gosteh je bil boljši le ljubljanski Železničar, ki nobenkrat ni izgubil. Nafta je tudi moštvo z eno najboljših obramb v drugi državni nogometni ligi, saj je drugo moštvo, ki je prejelo najmanj golov (8), takoj za ljubljanskim Železničarjem (7). Na gostovanjih so Lendavčani trikrat izgubili s Šentjurjem, ljubljanskim Železničarjem in Črnučami, neodločno pa so igrali z Rudarjem v Trbovljah. Nogometaši Nafta so v osmem kolu celo prevzeli vodstvo na lestvici druge državne lige, vendar so ga po treh kolih prepustili ljubljanskemu Železničarju. Drugič

je Nafta prišla v vodstvo v trinajstem kolu. Najvišjo zmago je Nafta dosegla z Napredkom v Domžalah (4 : 1), s 3 : 0 pa je premagala mariborskega Železničarja, Šmartno in Radeče. Najboljši strellec pri Nafti v jesenskem delu prvenstva je Domin-

ko, ki je dosegel 8 golov in je med strelci druge državne nogometne lige na drugem mestu za Dobrnetom iz Šentjurja, ki je dal 10 golov. Sledijo: Prekazi 5 (sedmo mesto), Hranilovič 4, Kelenc 3, Tadič 2, Zver 2 ter Baša, Hozjan in Tompa po enega. V nadaljevanju prvenstva v drugi državni nogometni ligi ima tako Nafta lepo iztočnico in je eden najresnejših kandidatov za na-

slov prvaka in uvrstitev v prvo državno ligo. Igra tudi tekmo več na domačem igrišču, poleg tega pa bodo prišla vsa tri moštva Železničar Ljubljana, Črnuče in Šentjur, s katerimi je Nafta izgubila v jesenskem delu prvenstva, v Lendavo. Pri Nafti tudi predvidevajo, da se bodo za drugi del prvenstva okrepili s štirimi novimi nogometaši.

Feri Maučec

Rokomet - tretja liga moški

Prevent B	8	5	2	1	216	: 191	12
Pyramidia	8	5	2	1	198	: 166	12
RADGONA	8	4	2	2	228	: 198	10
Vuzenica	8	1	1	6	188	: 217	3
Drava B	8	1	1	6	156	: 214	3

Pomurski dobitniki Bloukovih priznanj

Bloukove nagrade

- 1968 - Miro Steržaj iz Ljutomera
- 1973 - Jože Vild iz Murske Sobotne
- 1977 - Konjenski klub Ljutomer
- 1992 - Marika Kardinar iz Dobrovnika

Bloukove plakete

- 1965 - Evgen Titan iz Murske Sobotne
- 1966 - Ljerka Zemljic iz Ljutomera
- 1967 - Ferdo Pihler iz Murske Sobotne
- 1968 - Tonček Žnidarič iz Radenec
- ŠSD Enotnost iz Murske Sobotne
- 1972 - Franc Fiegler iz Murske Sobotne
- Krajevna skupnost Murska Sobotna
- 1974 - Irena Pevec iz Gornje Radgone
- Henrik Hakl iz Murske Sobotne
- 1975 - Ciril Tručel iz Murske Sobotne
- 1976 - Peter Juteršnik iz Murske Sobotne
- 1977 - Kolesarski klub Pomurje iz Beltincev
- Tone Pevec iz Gornje Radgone
- 1978 - Anton Praček iz Murske Sobotne
- Vili Sekereš iz Lendave
- 1979 - Krajevna skupnost Lipovci
- 1980 - Ludvik Lebar iz Lendave
- Krajevna skupnost Bakovci
- 1981 - Mirko Unger iz Murske Sobotne
- Viktor Pelc iz Gornje Radgone
- 1982 - Ciril Klanjšček iz Murske Sobotne
- Ivan Peršak iz Ljutomera
- 1983 - Tonček Kos iz Murske Sobotne
- 1986 - Marika Kardinar iz Dobrovnika
- Dušan Jenko iz Rakičana
- 1988 - dr. Jože Šumak iz Ljutomera
- 1990 - Rudi Kocmut iz Gornje Radgone
- 1991 - Vlado Škof iz Gornje Radgone
- 1992 - Hary Steržaj iz Ljutomera
- Iztok Horvat iz Kroga
- Feri Maučec iz Beltincev
- 1995 - Brane Klun iz Gornje Radgone

Tretja državna nogometna liga

Bakovci med kandidati za prvaka

Končan je bil jesenski del prvenstva v tretji državni nogometni ligi, ki ga prvič vodi Območna nogometna zveza Murska Sobotna. V tekmovanju, ki je bilo zelo razburljivo, sodelujejo štiri pomurska moštva ali ena četrtina. To so: Turnišče in Beltrans, prejšnja drugoligaša, Bakovci, ki so že prejšnje leto tekmovali v tej konkurenci, in Odranci, ki so novinec. Najuspešnejši so bili nogometaši Bakovci, ki so z 31 točkami zasedli drugo mesto in za jesenskim prvacom Pohorjem zaostajajo le eno točko. Bakovci so na domačem igrišču premagali vse nasprotnike, neodločno so igrali s Pohorjem v Rušah ter izgubili z Uniorjem v Zrečah in Kovinarjem v Mariboru. Premagali so tudi vsa tri pomurska moštva. V nadaljevanju prvenstva imajo Bakovci lepe možnosti za prvo mesto, zlasti še, ker igrajo doma tekmo več, v goste pa jim prihaja tudi vodeče Pohorje. Trener Milan Koblencec ima na voljo nekaj zelo nadarjenih mladih nogometašev, ki so prišli iz Muri- ne šole. Pomembno vlogo v moštvu pa igra veteran Bojan Jančar. Drugo najbolje uvrščeno pomursko moštvo je Turnišče, ki je s 16 točkami na sedmem mestu. Nogometaši Turnišča so zelo dobro štartali, saj so prvič izgubili šele v petem kolu, in to v pomurskem derbiju z Beltransom v Veržeju. Sedmo mesto Turnišča je manj, kot je bilo pričakovati od,

nekdanjega drugoligaša. Treba pa je povedati, da je klub zapustilo nekaj dobrih igralcev in da je imel trener Jože Pal težave s sestavo moštva. Nogometaši Odrancev so po jesenskem delu prvenstva s 15 točkami na osmem mestu. Tudi Odranci so dobro štartali, saj so na domačem igrišču zmagali v prvih štirih tekmah. Potem sta sledila dva poraza z Dravinjo in Bakovci. Zanimivo je, da Odranci na gostovanjih niso osvojili niti točke. Trener Jože Rous pa je imel za tako zahvalno tekmo premalo dobrih igralcev. Najslabši konec so po jesenskem delu prvenstva potegnili nogometaši Beltransa iz Veržeja, ki so s 7 točkami na zadnjem mestu. Tako kot za Turnišče in Odrance velja tudi za

Beltrans, da je v novi sezoni solidno štartal, saj si je v petih kolih zagotovil šest točk in je bil v sredini lestvice. Nogometaši Beltransa pa so v preostalih osmih kolih osvojili eno samo točko. Sodeč po prikazanih igrah bi si nogometaši iz Veržeja gotovo zaslužili boljšo uvrstitev, saj so nekaj srečanj kljub boljši igri izgubili povsem po nepotrebnem. Imeli pa so tudi nekatere težave tako s trenerji kot igralci. Vsekakor pa imajo Veržežani v nadaljevanju prvenstva možnosti, da si zagotovijo obstanek med tretjeligaši. Najboljša strelca v jesenskem delu prvenstva v tretji državni nogometni ligi vzhod sta bila Aleš Majcenovič (Pohorje) in Tomaž Smonkar (Dravograd), ki sta dosegla po 11 golov. Sledijo: Štefan Lipič (Odranci) 10, Albin Lackovič (Turnišče) 8, Fa-

ruk Hujdurovič (Pohorje) in Marko Križanič (Dravinja) po 6, Bojan Jančar, Fabijan Cipot (oba Bakovci), David Ropoša in Zoran Osterc (oba Beltrans), Oliver Hafner (Pohorje) in Mario Kovačič (Aluminij) po 5 golov. Med najbolj discipliniranimi moštvi v jesenskem delu prvenstva so bili Bakovci s 66 kazenskih točkami pred Palomo, 72, Turniščem, 73, Dravinjo in Dravogradom, po 77, Pohorjem, 79, Odranci, 82, Beltransom, 85, Kovinarjem, 89, Kungoto, 90, Uniorjem, 95, Bistrico, 96, Aluminijem, 97, in Steklarjem, 104 kazenske točke.

V drugi slovenski mladinski nogometni ligi vzhod je naslov jesenskega prvaka osvojilo moštvo mariborskega Železničarja z 28 točkami pred Šmartnim, 22 točk. Mladinci Bistrice iz Dolnje Bistrice so z 12 točkami na šestem mestu. Beltrans iz Veržeja pa je z 12 točkami na sedmem mestu. Od preostalih moštev precej zaostajata Dravinja in Kozjak. Najboljši strellec v drugi slo-

Nogometaši Odrancev, člani tretje državne lige. Stojijo od leve: Dominko (predsednik), Rous (trener), Zver, Horvat, Slavi Kavaš, Marič, Hozjan, Vigič, Lipič, Majcen, C. Kavaš (fizioterapevt), Gostan (teh. vodja); čepijo: Cener, Kerčmar, Kreslin, Ozvatič, Balantič, Prša, Sebastjan Kavaš in Rozmarič.

Fotografija: Feri Maučec

III. SNL	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1 Pohorje		1:1	2:3	1:0	2:0	3:1	4:0	4:2	2:0	3:1	4:0	0:0	5:2	5:1
2 BAKOVCI	1:1		2:0	2:1	0:2	0:1	1:0	2:1	1:0	1:0	3:1	3:0	3:1	2:0
3 Dravinja	3:2	0:2		0:0	2:1	0:1	0:0	2:0	2:2	0:0	2:1	6:1	3:0	4:0
4 Dravograd	0:1	1:2	0:0		0:1	1:2	5:2	3:1	4:2	3:0	3:0	3:1	3:2	2:1
5 Kovinar	0:2	2:0	1:2	1:0		1:0	1:1	2:0	4:0	0:0	0:1	2:2	1:1	1:0
6 Unior	1:3	1:0	1:0	2:1	0:1		0:3	2:1	0:0	1:0	0:3	0:0	2:0	1:1
7 TURNIŠČE	0:4	0:1	0:0	2:5	1:1	3:0		4:2	2:2	2:0	1:1	0:2	4:1	1:2
8 ODRANCI	2:4	1:2	0:2	1:3	0:2	1:2	2:4		0:3	2:0	2:1	3:1	3:1	2:1
9 Aluminij	0:2	0:1	2:2	2:4	0:4	0:0	2:2	3:0		1:1	0:0	0:1	3:0	2:1
10 Kungota	1:3	0:1	0:0	0:3	0:0	0:1	0:2	0:2	1:1		2:2	2:1	3:0	2:1
11 Steklar	0:4	1:3	1:2	0:3	1:0	3:0	1:1	1:2	0:0	2:2		0:0	1:5	1:0
12 Paloma	0:0	0:3	1:6	1:3	2:2	0:0	2:0	1:3	1:0	1:2	0:0		1:2	1:0
13 Bistrice	2:5	1:3	0:3	2:3	1:1	0:2	1:4	1:3	0:3	0:3	5:1	2:1		3:2
14 BELTRANS	1:5	0:2	0:4	1:2	0:1	1:1	2:1	1:2	1:2	1:2	0:1	3:1	2:3	

venski mladinski ligi v jesenskem delu prvenstva je bil Robert Sunčič (Beltrans), ki je dosegel 15 golov. Sledijo: Boštjan Žel (SG) 9, Mitja Mulec (Beltrans), Jani Jančec (Aluminij) in Boštjan Hernav (Steklar) po 6 ter Dejan Kustec in Boštjan Graj (oba Bistrice), Vladimir Gregorič (Šmartno), Janez Lavrinc (Železničar), Dejan Tasevski (Kovinar), Igor Šmid (Steklar) in Boštjan Repas (SG) po 5 golov.

Najbolj disciplinirano moštvo v drugi slovenski mladinski ligi v jesenskem delu prvenstva je bilo moštvo Kozjaka z 32 kazenskih točkami pred Beltransom, 41, Kovinarjem (Štore) in Steklarjem, po 43, Aluminijem, 44, Bistrico (Dolnja Bistrica) in Šmartnim, po 48, Sl. Gradcem, 56, Železničarjem, 58, Sostem, 67, in Dravinjo, 77 kazenskih točk.

Feri Maučec

Nogometaši Nafta iz Lendave, drugouvrščeno moštvo v jesenskem delu prvenstva v drugi državni ligi. Stojijo od leve: Sakač (predsednik), Banotai (spolni direktor), Preradovič (pom. trenerja), Novak, Berenc (trener), Ulen, Dominko, Kovaš, Dravnik, Vugrinec (trener), Gašević, Starovasnik, Magdič; čepijo: Kelenc, Hranilovič, Hozjan, Gabor, Prekazi, Slavic, Tompa, Žižek, Baša in Lukič (fizioterapevt).

XXXII. anketa za izbor športnikov Pomurja

Marika Kardinar in Borut Horvat športnika Pomurja

NK Mura najboljši športni kolektiv Pomurja

Sportno uredništvo Vestnika je letos organiziralo že 32. anketo med novinarji za izbor športnika, športnice in športnega kolektiva Pomurja v letu 1995. V anketi je sodelovalo 12 novinarjev, ki se ukvarjajo s športnim pisanjem v Pomurju: Oste Bakal, Franc Bobovec, Boris Cipot, Mario Čep, Geza Grabar, Gorazd Gider, Tonček Gider, Feri Horvat, Peri Maučec, Drago Posavec, Bojan Peček in Niko Šostarič.

Za najboljšega športnika Pomurja v letu 1995 so izbrali kanuista Boruta Horvata, člana BD Mura iz Kroga, dobitnika srebrne medalje na svetovnem mladinskem prvenstvu na Češkem v spustu s kajakom enosedem, dobitnika bronaste medalje na svetovnem članskem prvenstvu v moštveni vožnji 3 x C-1 v spustu v Angliji, državnega mladinskega prvaka v maratonu ter drugouvrščenega na državnem mladinskem in tretjevrščenega na državnem članskem prvenstvu v spustu. Za drugega najboljšega pomurskega športnika je bil izbran Marko Slavič mlajši iz Kljutorca, član Konjeniškega kluba Ljutomer. Marko Slavič je z Dori Lobellom zmagal na državnem

prvenstvu v dvojicah. Na svetovnem ekipnem tekmovanju v Celju je bil najuspešnejši tekmovalac. Po-

zoni zasedli četrto, po jesenskem delu prvenstva pa so na odličnem drugem mestu. Poleg članskega moštva so mladinci Mure drugič zapored postali pokalni prvaki Slovenije.

Marika Kardinar - športnica Pomurja 1995

avna mladinska prvakinja v teku na 600 in 1000 metrov z novima državnima rekordoma. Je državna mladinska prvakinja v krosu, zmagala pa je tudi med mladinkami na vseh štirih mednarodnih krosih za pokal Adidas. Je državna rekorderka v teku na 1500 m za mlajše mladinke. Sicer pa je druga najboljša slovenska atletinja pri mlajših mladinkah.

Za najboljši športni kolektiv Pomurja v letu 1995 je bil izbran nogometni klub Mura iz Murske Sobotice. Nogometnaši Mure so z

premagal ukrajinskega predstavnika Dorožnika, a žal zaradi slabšega rezultata v Ukrajini izpadel iz nadaljnjega tekmovanja. Soboški odbojkarji tudi uspešno tekmujejo v interligi.

Za tretji najboljši športni kolektiv Pomurja je bil izbran odbojarski klub Pomurje iz Murske Sobotice, ki je letos dosegel največje uspehe. Na državnem prvenstvu je zasedel drugo mesto in se uvrstil na tekmovanje za srednjeevropski pokal, kjer je

Borut Horvat - športnik Pomurja 1995

premagal ukrajinskega predstavnika Dorožnika, a žal zaradi slabšega rezultata v Ukrajini izpadel iz nadaljnjega tekmovanja. Soboški odbojkarji tudi uspešno tekmujejo v interligi.

Sortniki Pomurja 1995

1. Borut Horvat (kajakaštvo) 198
2. Marko Slavič (kasaštvo) 82
3. Hary Steržaj (kegljanje) 72
4. Fujs Dejan (odbojka) 16
5. Slavko Zec (rokoborba) 14
6. Daniel Brezić (nogomet) 12
7. Geza Grabar (atletika) 10
8. Robi Markoja (strelstvo) 8
9. Milan Osterc (nogomet) 8
10. Štefan Škaper (nogomet) 8
11. Goran Hašaj (judo) 8
12. Tadej Korošak (motokros) 2
- Franc Vidonja (trap) 2
- Peter Lukašev (rokoborba) 2

stavil je več rekordov. Je eden najzaslužnejših za drugo mesto Konstruktorja na državnem in tretje mesto na svetovnem prvenstvu ter za uspehe državne članske reprezentance.

Za najboljšo športnico Pomurja v letu 1995 je bila izbrana kegljarka Marika Kardinar iz Dobrovnika, članica Miroteksa iz Celja. Marika Kardinar, ki je letos v Lendavi proslavila 20-letnico aktivnega tekmovanja, je na tekmovanju za svetovni pokal posameznic na Češkem zasedla drugo mesto in postala svetovna podprvakinja. Je državna članska prvakinja in državna prvakinja v dvojicah. Je rekorderka na več kegljiščih in ena najzaslužnejših, da je ekipa Miroteksa osvojila naziv državnega in svetovnega prvaka ter za uspešne nastope državne reprezentance.

Za drugo najboljšo športnico Pomurja je bila izbrana atletinja Barbara Berden iz Lipovec, sedaj članica ŽAK-a Ljubljana. Barbara Berden je na tretji olimpiadi mladih v Angliji v skoku v višino s 183 cm zasedla tretje mesto. Na državnem prvenstvu v Celju je prvič postala državna članska prvakinja v skoku v višino in je rekorderka med mlajšimi mladinkami in mladinkami. Je najboljša slovenska atletinja med mlajšimi mladinkami.

Za tretjo najboljšo športnico

Športni kolektivi Pomurja 1995

1. Nogometni klub Mura Murska Sobota 100
2. Konjeniški klub Ljutomer 80
3. Odbojarski klub Pomurje Murska Sobota 74
4. Rokoborski klub Murska Sobota 48
5. Košarkarski klub Pomurje Murska Sobota 16
6. Strelska družina Štefana Kovača Turnišče 8
7. Odbojarski klub Zavarovalnica MB Ljutomer 6
8. Teniški klub Murska Sobota 4
- Atletski klub Pomurje Murska Sobota 4
- Hokejski klub Lek Lipovci 4
- Hokejski klub Triglav Predanovci 4
12. NTK Moravske Toplice Sobota 2
- Brodarsko društvo Mura Krog 2
- Aeroklub Murska Sobota 2
- ŠD Radenska Pomgrad Murska Sobota 2
- KK Murska Sobota grad Rakičan 2
- Teniška sekcija Radenske Radenci 2

zmagalo v tekmovanju za državne pokalne prvake dosegli svoj največji uspeh. Uspešno so tekmovali tudi za evropski pokal UEFA, saj so doma premagali ukrajinskega pokalnega prvaka Žalgirisa, a žal izpadli iz nadaljnjega tekmovanja zaradi slabšega rezultata v Ukrajini. Na državnem prvenstvu so v prejšnji se-

premagal ukrajinskega predstavnika Dorožnika, a žal zaradi slabšega rezultata v Ukrajini izpadel iz nadaljnjega tekmovanja. Soboški odbojkarji tudi uspešno tekmujejo v interligi.

FERI MAUČEC

Druga državna rokometna liga Na derbiju zmagal Polet

V devetem kolu prvenstva v drugi državni moški rokometni ligi je Polet v Murski Soboti v lokalnem derbiju premagal Krog s 25 : 23 (11 : 10). Krog: Hanc, D. Kolmanko 3, A. Kolmanko 2, L. Sapač 3, A. Sapač 2, Hegeđuš 4, Meolic 2, Kovačič 5, Babič 2, Titan, Kosednar, Roškar. Polet: Kuhar, Murgelj 2, Sečko 2, Ferbežar, Lovenjak 13, Ferfer, Slamar, Horvat 2, Barišič, Žugelj 3, Krefit 3, Nemeš. Rokometnaši Pomurke iz Bakovec pa so premagali Veliko Nedeljo s 25 : 22 (13 : 13). Pomurka: Božič, A. Vereš 1, R. vereš, B. Kavaš 3, Škraban 3, Bedekovič 6, J. Buzeti 1, S. Buzeti 1, B. Vereš, Okreša 7, M. Kavaš, Lovenjak 3.

Rokoborba Visoka zmaga Sobočanov

V sedmem kolu prvenstva v prvi državni rokoborski ligi je ekipa Murske Sobotice v pomurskem derbiju v Ljutomeru z visokim rezultatom 32 : 8 premagala Mlekopromet iz Ljutomera. Rezultati posameznih borb: 48 kg: Miholič 0 : 4 b. b., 52 kg: D. Znidarič : Godvajš 0 : 4, 57 kg: Kočar 0 : 4 b. b., 62 kg: Lukašev : Baranja 4 : 0, 68 kg: Mitov : Nasevski 0 : 4, 74 kg: Sagaj : Bačić 0 : 4, 82 kg: Pihler : Zec 0 : 4, 90 kg: Vukan 0 : 4 b. b., 100 kg: Štrtak 0 : 4 b. b. in 130 kg: Žabot : Štrbad 0 : 4. (NS)

Prva državna odbojarska liga Tokrat brez zmage

V devetem kolu prvenstva v prvi moški odbojarski A-ligi je vodeči Marles Maribor po pričakovanju premagal Ljutomer s 3 : 0 (15 : 5, 15 : 9, 15 : 6). Ljutomer: Berlot, Kavnik, Belec, Savič, Rajnar, Grut, Pirrher, Zidar, Onišak in Šmauc.

V devetem kolu prvenstva v prvi ženski odbojarski B-ligi je ekipa Tabora v Murski Soboti nepričakovano premagala domačo ekipo MTC-SL-ROTO Sobota s 3 : 2 (15 : 5, 15 : 13, 11 : 15, 9 : 15, 13 : 15), čeprav so Sobočanke že vodile z 2 : 0. MTC-SL-ROTO Sobota: Forjan, Drevšek, Zver, Šlebingler, Casar, Mōrec, Osojnik, Kuhar, Cipot. Vodeča ekipa Krima pa je po pričakovanju premagala Ljutomer Zavarovalnico Maribor s 3 : 0 (15 : 4, 15 : 9, 15 : 4). Ljutomer: Kolar, Lukienko, Vrtnjak, Vahen, Ljubec, Senčar, Pirher, Novak in Šogovorič. (NS, FM)

Namizni tenis Moravske Toplice v finalu

V Murski Soboti je bil kvalifikacijski namiznoteniški turnir mladincev za ekipno prvenstvo Slovenije. Med šestimi ekipami sta bili dve iz Pomurja. Ekipa Moravskih Toplic Sobote (Horvat, Solar, Kocuvan, Koščak in Cigut) je prepričljivo zasedla prvo mesto in se uvrstila v finale, ki bo 6. in 7. januarja 1996 v Preseeru. Sobočani branijo lanski naslov državnih prvakov. Ekipa Moravskih Toplic je s 4 : 0 premagala Radgono, Ero II, Maribor in Petovio, s 4 : 1 pa Radlje. Najboljši igralec je bil Sobočan Horvat brez poraza. Ekipa Radgone je izgubila vsa srečanja in zasedla šesto mesto. Druga ekipa Moravskih Toplic Sobote je v Zalogu na turnirju premagala Melamin, druga srečanja pa izgubila in zasedla četrto mesto.

Nogomet Zoran Cirkvenič trener Mure

Na tradicionalni Murini noči, ki jo pripravlja vsako leto za ljubitelje nogometa Nogometni klub Mura, so predstavili novega trenerja soboškega prvoliigaša nekdanjega soboškega vratarja ter kasnejšega trenerja Zorana Cirkveniča. Nazadnje je bil Cirkvenič pomočnik Petra Nadoveze pri beltinskem prvoliigašu. Njegov pomočnik pa še naprej ostaja Mirko Skalič. Priprave bo soboška Mura začela že 4. januarja 1996. V Murski Soboti se tudi mudi Kamerunec Yvessa Bella Bella, ki naj bi okreplil napadalno vrsto Mure v drugem delu prvenstva. Gre za večkratnega državnega reprezentanta Kameruna, ki je nazadnje igral pri argentinskem prvoliigašu moštvu Atletico Alminare Brown.

Sport od tu in tam

Judo - Na mednarodnem mladinskem tekmovanju v judu, ki je bilo v Napoliju v Italiji, je sodeloval tudi Sobočan Danijel Vehab in v kategoriji do 60 kg zasedel peto mesto. Za svoj nastop se lahko zahvali pokrovitelju Agroservisu Murska Sobota.

Karate - V Miškolecu na Madžarskem je bilo tekmovanje za 4. svetovni pokal otrok in mladine v karateju. Med tekmovalci iz 52 držav so sodelovali tudi štirje soboški karateisti: Matjaž Kamničar, Miranda Huber, Tanja Bagar in Anita Kraher. Najuspešnejša je bila Anita Kraher, ki je v absolutni kategoriji med mlajšimi mladinka-

mi zasedla deveto mesto. (R. Horvat)

Nogomet - V Monostru na Madžarskem je bilo mednarodno tekmovanje v nogometu za dečke do 12 let za Szechenyijev pokal. Med osmimi moštvi so sodelovali tudi mladi nogometnaši Lendave in Bakovec. Lendavčani so zasedli tretje, Bakovčani pa peto mesto. V boju za tretje mesto je Lendava premagala Kosut z 2 : 0, Bakovci pa so za peto mesto premagali Arany Janos z 2 : 1. (F. Horvat)

Mali nogomet - Ženska nogometna ekipa Pande iz Gornjih Petrovec bo odigrala v soboto, 23. decembra, v Lendavi prijateljsko tekmo v malem nogometu z madžarskim moštvom Veszprem. Te-

kma bo v telovadnici lendavske šole ob 14. uri.

ŠD Dokonca organizira v soboto, 23. decembra, v športni dvorani lendavske šole turnir v malem nogometu. Turnir se bo začel ob 8. uri. (F. Bobovec)

Košarka - V desetem kolu prvenstva v slovenski moški košarkarski C-ligi je Radgono premagala Mascom iz Lenarta s 83 : 74 (37 : 36) in desetič zapored zmagala. Tako so si Radenčani že dve koli pred koncem prvenstva zagotovili prvo mesto in lepo izhodišče za končno tekmovanje in uvrstitev v državno B-ligo. Strelci: Ulaga 29, Pavlin 18, Banič 14, Bratkovič 14 in Lukič 10 košev. (B. G.)

Kegljanje - V sedmem kolu pr-

venstva v medregijski ženski kegljaški ligi vzhod je tretja ekipa Miroteksa premagala Nafto iz Lendave s 6 : 2 (2345 : 2245). Za Nafto sta zmagali Anica Varga 351 in Marica Varga 405 podrtih kegljev. Tekmovalce pa so še: Žaljkova 357, Novakova 376, Staničeva 383 in Ščapova 373 podtih kegljev.

Kegljači Nafto iz Lendave so sodelovali na 35. tradicionalnem mednarodnem tekmovanju za Naftni pokal v Nagykanizsi in med osmimi ekipami zasedli prvo mesto. Najboljši na tekmovanju je bil Radakovič s 442 podrtima kegljeva, Horvat je podr 421, Peric pa 416 kegljev. (M. Žalik)

Namizni tenis - V Mariboru je bil prvi selekcijski turnir za pionir-

rje SVR. V najboljši skupini je zmagal Sobočan Horvat. Uspešna sta bila tudi Očepec (Radgona), ki je bil tretji, in Gider, ki zasedel četrto mesto. V drugi skupini je bil Gorčan drugi, v tretji Just četrti in Šbul šesti. V četrti skupini je Trplan zasedel šesto ter Radgončana Ferencak sedmo in Soklič osmo mesto. (M.U.)

Badminton - V Budimpešti je bil tradicionalni turnir v badmintonu za dečke in deklice do 14 let za Miklošev pokal. Med 50 tekmovalci iz 8 klubov so sodelovali tudi Lendavčani in se lepo odrezali. Pri dečkih je zmagal Horvat pred D. Novakom, Petkovičem in J. Novakom, vsi Lendava. Pri deklicah je zmagala Gjurkačova pred Kon-

cutovo, obe iz Lendave. (V. Sekereš).

Kegljanje - V prvenstveni tekmi druge državne moške kegljaške lige je Kočevje premagalo Radensko s 6 : 2.

Športni ribolov - Športni ribiči Miro Matjašec, Danilo Hladen, Avgust Prelog in Željko Mavrič so letos osvojili naslov državnega ekipnega prvaka in bodo prihodnje leto sodelovali na svetovnem prvenstvu v Franciji.

Šah - ŠD Radenska Pomgrad iz Murske Sobotice organizira 8. prvenstvo Pomurja v pospešenem šahu. Tekmovanje bo v četrtek, 14. decembra 1995, ob 18. uri v hotelu Diana v Murski Soboti.

Odsevi mladosti

Prijetno, zanimivo in poučno

Taborniki smo se z učiteljico dogovorili, da bomo popoldan preživeli v naravi.

Odpravili smo se v gozd. S sabo smo vzeli kostanj in stare lonce. Nabrali smo dračje in zakurili taborni ogenj. Deklice smo vsak kostanj prerezale, da bi se lepše spekel. Nato smo ga dali v posodo in postavili na žerjavico. Gorazd in Mirko sta bila glavna kuharja. Mešala sta kostanj, pri tem pa so jima nekateri padali iz lonca. Zato smo jima zapeli:

*Naš Gorazd, ta pa ta,
pa kuhati ne zna.
Ga deklice učijo,
od lakote norijo.*

Pečen kostanj je bil zelo okusen in dober. Do sitega smo se ga najedli. Med igro je čas hitro minil. Pospravili smo za sabo, pogasili ogenj in se vrnili v šolo. Vse skupaj je bilo prijetno, zanimivo in poučno.

MAJA RAŠČAN
in BARBARA CIGUT, 4. c
OŠ Turmische

V gozdu

V sredo po jutranji telovadbi in zajtrku smo se tovarišicami odpravili v gozd. Najprej smo spoznavali smrekovega lubadarja. Veliko smo se pogovarjali o njem in drevsih. Tovarišica Metka je imela s seboj merilec za les in sveder za vrtnanje.

Pokazala nam je, kako se izmeri premer drevesnega stebila. S svedrom je zvrstala v steblo luknjo in ga počasi izvlekla. Na izvrtanem kosu lesa pa smo ugotovili, koliko je drevo staro. To je bilo zelo zanimivo.

JASMINA ROPOŠA, 3. b,
Podružnična OŠ Dokležovje

Ali veste?

(Pokrovitelj nagradnega kviza je Knjigarna in papirnica DOBRA KNJIGA M. Sobota)

Zadnjič smo vas spraševali, ali veste, kaj je to *španik*. Dobili smo 5 pravih odgovorov, pri zrebanju knjižne nagrade pa je imel največ sreče ANTON MIKL iz Čakove 3 pri Vidmu ob Ščavnici. Čestitamo! Odgovor pa povzemamo iz knjige Od Mure do gorice, ki jo je napisal iz izdal v samozaložbi Juš Makovec, in sicer da je *španik* lahko kmečko vozilo, praviloma za konjske vprege. *Španik* je imel pleten koš, namenjen za prevoz manjšega razsutega tovora. Za sedež je rabila prečna deska, nekoč pa so izdelovali tudi pletene sedeže, katerih sedežna »deska« se je odpirala podobno kot pri kovčku. Nekateri pa še pišete, da so se s *španikom* nekoč vozili ljudje k maši ali na razne zabave in da so mu ponekod rekli tudi *gigrlj*.

KUPON št. 13- ALI VESTE?

Ali veste, kje se skrivata napaki v naslednjih dveh primerih: apnenje tal in apnjenje žil? Odgovore pričakujemo najpozneje do 13. decembra.

Čudna noč

Odpravim se spat. Postelja je mrzla, zato se zvijem v klobčič. Počasi se grejem, medtem pa že zaspim.

Nekaj časa je še mirno, nato pa se znajdem v snežnem mežu. V noge me zebe. Ne vem, kam grem. Tavam, tavam ... Vedno hladneje postaja. Mrz mi prodira pod pižamo in komaj se še preimikam. Vlečem se skupaj in naenkrat omahnem v sneg. Zmrzujem, zmrzujem ... Začnem hlastati za toploto, iščem jo. Ni je! Dvignem se, pogledam čez rob postelje. Aha, tam leži! Pobrem jo in pomislim: »Zakaj za vruga me danes tako zebe?« Vključim radiator, se pokrijem in znova zvijem v klobčič. V sobi je vedno topleje in končno se ogrejem.

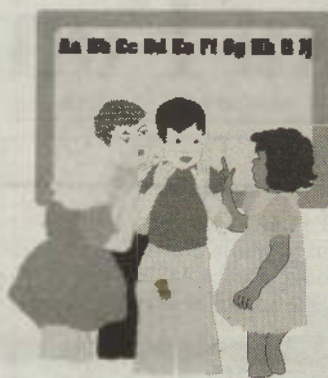
Kje sem? Tako vroče postaja! Odejo zbracam s sebe. Vedno bolj me žge vročina, loteva se me omotica, ne zavedam se ničesar več. Naenkrat začnem padati. Padam, padam ... nekam v globino, kjer ni konca. Nekaj udari obme in jaz obenj. Tema. Zdaj sem na tleh! Kaj pa delam tukaj? Kje je postelja? Ne vidim je! Začutim les. Ah, tu je! Dvignem se in zlezem nanjo. Spet se pokrijem. Tema, tema ... Pramen svetlobe

Ce bi ...

*Ce bi dobila krila,
poletela bi nad morja,
gozdove, reke in potoke,
v Ameriko, Italijo ...
in čim višje, čim dalje.*

*Srečala bi ptice,
poletela bi v vesolje
k Luni, zvezdam
in še dalje in še više ...*
SIMONA VINKOVIČ
OŠ Apače

se prikraje v sobo. Zasveti luč. Obrnem se proti kotu in zatisnem oči. Nič ne pomaga. Pred očmi mi poplesujejo krožci, proge in ... spet tema. Oči se umirijo in spet trdno zaspim. Spim mirno, čeprav mi je nekoliko vroče. Odejo zbracam s sebe.

Vročina nekoliko pojema in v sobi je prijetno toplo. Malo se premetavam po postelji in spet zaspim. Svetloba počasi prodira skozi rolete. Opsa, koliko pa je danes ura? Pol sedmih že?! Hitro se oblečem, vzamem torbo in nekaj piškotov ter odhitim v šolo.

SANDRA VRHOVEC, 7. a
OŠ Grad

Jesensko doživetje

Jeseni odpade z drevih listje, da postanejo gola. V tem času je poln plodov vseh vrst. Najrajši imam kostanj – pečenega ali kuhanega. Nekega dne je prišla k meni sestrična Nataša. Odpravili sva se nabrat kostanj. Gozd je bil zelo daleč, zato sva se peljali s kolesi. Bilo nama je vroče. Končno sva prispeli do babičine hiše, kjer sva odložili kolesi in šli iskat kostanj. Bilo ga je veliko. Nabrali sva dve polni vrečki.

Domov sva se lažje vozili, ker je vodila pot po hribu navzdol. Nato sva pekli kostanj, vendar ne tistega, ki sva ga nabrali, ker je bil presvež, ampak tistega, ki je bil nekaj časa že shranjen doma. Bil je zelo dober. Do sitega sem se ga najedla in odšla spat.

KATJA GOMBOC, 5. a, OŠ Cankova

Tekmovanje

Ura je zazvonila ob štirih zjutraj. Hitro sem se oblekel in zbudil atija. Prosil sem ga, če me odpelje na tekmovanje. Na dirkališču so v boksu že čakali moji mehaniki. Opremljali so mi avto za dirko v formuli. Bil je modro-bele barve s številko 0, znamke Renault Benetton. Oblekel sem si zaščitno obleko in sedel vanj. Pred začetkom dirke smo vozili poskusni krog. Uvrstil sem se na tretje mesto. Pred mano sta bila Damon Hill in Michael Schumacher. Na startu me je bilo malo strah. Potem se je začelo. Pred mano sta bila še vedno Hill in

Schumacher. Med dirko je Alessi odstopil zaradi okvare na motorju. V sedemindvajsetem krogu sem hotel prehiteti Schumacherja, sem ugotovil, da mi zmanjkuje goriva. Zavil sem s steze. Mehaniki so ga hitro nalili. Potem sem spet dohitel Schumacherja in ga tudi prehitel. Tri kroge pred koncem sem prehitel še Hilla in na koncu zmagal. Moji mehaniki so vriskali od veselja. Dobil sem štirideset soč mark in šampanjec. Doma so mi čestitali za zmago. Po radiju je bila objavljena novica o tekmovanju. Čestitat so mi prišli sosedni sorodniki, prijatelji in učiteljica.

NIKO MAUCEC, 4. c
OŠ I. M. Sobota

Glasbena uganka

Posebno velik boben smo morali pripraviti, da smo lahko vanj dali vse dopisnice s pravih odgovori, ki ste jih poslali. Nagrada pa je žal samo ena, in izžrebali smo dopisnico Simone Šebjanic, Gornji Petrovci 54, 69203 Petrovci. Čestitamo! Obvestilo o nagradi, ki vam jo poklanja trgovina M-Shop, bomo poslali po pošti. Vse pa vas vabimo k reševanju nove glasbene uganke, ki se glasi:

Ali je Miša Molk kdaj koli pela. Če je, napisite naslov kakšne njene skladbe!

Kupon št. 24

Odgovor:

Odgovore pošljite na naš naslov: Podjetje za informiranje, Ulica arhitekta Novaka 13, 69000 Murska Sobota, s pripisom za Pop Rock Noviceee. Napišite tudi, o katerih domačih in tujih glasbenikih želite brati v naši rubriki.

Rubriko pripravlja: ALEKSANDRA NANA RITUPER

POP ROCK noviceee

kozarec vina ali pivo. Ben se je prvič napil pri šestnajstih, oče ga je vzela s sabo na neko poroko, tam pa so ga neki starejši fantje tako napili, da je kar obležal. Eloyu se je nekaj podobnega zgodilo pri štirinajstih, ko sta bila s prijateljem sama doma in sta poskušala viskije. Lee pa je bil še mlajši, pri dvanajstih je lizal kosov sok in kasneje ugotovil, da

Novice od tu...

Po dolgem molku se je na glasbeni sceni znova pojavila ljubljanska skupina Borghesia. Te dni je izdala svoj novi album Pro Choice. Kot gostje na plošči sodelujejo Ali En, Lado Jakša in britanski operni pevec Alexander Brown.

Novo ploščo je izdala tudi Damjana Golavšek, naslov pa je Rime. Vsa besedila je napisala Damjana sama, razen naslovne, katera avtorica je Silva Bajc. Pri snemanju so sodelovali tudi Rok Golob in Katarina Habe (člana skupine So What).

... in tam

Liv, hčerko pevca skupine Aerosmith Stevena Tylerja, smo prvič videli v videospotu skupine svojega očeta. Sedaj pa je sama zakorakala po glasbeni poti. V sodelovanju s

Evom Dandom, pevcem skupine Lemonheads, bosta skupaj posnela skladbo, ki bo kmalu na tržnico.

Skupina glasbenikov je posnela album za pomoč žrtvam aidsa. Med tistimi, ki so prispevali svoje skladbe, sta tudi Elton John in Joe Cocker. Izkupiček od prodaje bo namenjen otrokom družin, katerih starši so zboleli za aidsom. Lani so s podobno akcijo zbrali tri milijone dolarjev

AUDIO - VIDEO - CD

M SHOP

69000 Murska Sobota,
Slomškova 43
TELEFON, TELEFAKS:
069/32-465

Predstavljamo na vašo željo

CAUGHT IN THE ACT

Caught In The Act je ena tistih uspešnih mladih skupin, ki so znale dobro izkoristiti formulo skupin Take That in podobnih. Čeprav so mnogi mislili, da bodo ostali pri enem hitu, se kar uspešno vzpenjajo po lestvicah. Prvič pa so se Eloy De Jong, Bastiaan Ragas, Lee Baxter in Benjamin Boyce. Na najvišje mesto so se najprej povzpeli v svoji domovini na Nizozemskem, potem pa so se uspehi hitro začeli nizati tudi po Evropi.

Skupina ima veliko oboževalcev, bolje povedano oboževalk, ki jih vedno spremljajo. Preden so postali zvezde, so si že nekaj časa sami služili denar. Eloy je začel delati, ko je imel petnajst let, na plantažah je pobiral paradiznik. Ben je pri trinajstih na trgu v Amsterdamu prodajal cvetlice, Lee pa že nekaj let dela na pošti, edino Bastian je svoj prvi

denar zaslužil kot glasbenik s svojo prejšnjo skupino.

V svojem prostem času, kolikor ga imajo, radi hodijo v disco. Eloy obožuje ples, in čeprav ima za to veliko priložnosti na odru, si kdaj pa kdaj zaželi neobveznega plesanja pod žarometi disca. Kdaj pa kdaj pa naredijo tudi kakšno neumnost. Čeprav člani Caught In The Act živijo v oko-

lju, kjer je droga še posebno »ectasy«, ni nič nenavadnega, da se vneto borijo proti njej. Kdaj pa kdaj pa fantje spijejo kakšen

je bil liker.

Čeprav pravijo, da imajo svoje oboževalke zelo radi, se kdaj pa kdaj morajo zakleniti v svojo garderobi in počakati, da se val umiri. Zelo radi pa imajo tudi živali, tako ima Bastian ptico Koko, Eloy pa se, ko ima le čas, ukvarja s konji, saj imajo njegovi starši pet jahalnih konjev. Lee ima psa, ki

mu je ime Cloe, in mačko Isis. tudi Ben obožuje živali, vendar trenutno zaradi velikih obveznosti raje nima nobene. Kar nekaj velikih uspešnic so že imeli, sedaj pa se proti vrhu evropskih lestvic vzpenjajo s skladbo Let This Love Begin. Vtis pa želijo narediti tudi na dekleta v žanru užjenih državah Amerike.

MURSKO-MORSKA LESTVICA

1. Oliver Dragojević - Nisan ja zate
2. Boris Novković: Kada ti ljubav zakuca na vrata
3. Vladimir Kočiš Zec - To je bila noć
4. Zorica Kondža - Tko ti je kriv
5. Magazin - Nek se ruke rukuju

Predlog:

Mladen Grdović - Canta amore

GLASUJEM ZA:

SUPERTRADE d.o.o.

MARIBOR, Ul. Fokuzskega bataljona 14, TEL.: 062/104-499

NAKUP IN PRODAJA VOZIL PONUDBA RABLJENIH VOZIL

TIP	BARVA	KM	LETNIK	CENA
OPEL VECTRA 1,8 4V	BELA	73.000	1992	17.950 DEM
OPEL VECTRA 1,8 4V	METALNA	76.000	1992	18.900 DEM
OPEL VECTRA 2,0 4V	ČRNA	75.000	1992	19.500 DEM
OPEL ASTRA 1,6 KARAV.	RDEČA	70.000	1992	19.100 DEM
OPEL ASTRA 2,0 KARAV.	RDEČA	88.000	1992	21.500 DEM
OPEL OMEGA 2,0 GL	MODRA	85.000	1992	18.700 DEM
VW BOLF IN DIESEL	BELA	62.000	1993	21.500 DEM
PASAT 1,8 I CL	BELA	82.000	1992	19.950 DEM
PASAT 1,8 CL	MODRA	60.000	1994	26.000 DEM
AUDI 100 20 E	BELA	90.000	1992	26.500 DEM
AUDI 100 20 E	BELA	78.000	02/93	28.000 DEM

STARO ZA STARO

LEASING ZA S.P. IN D.O.O.

STARO ZA NOVO

KREDITI ZA KMETOVALCE

KREDITI DO 8 LET BREZ POLOGA

Agencija za trženje
telefon:
(069) 33 015

Vestnik!

Trgovina KEKO ŠPORT
Prežihova ulica, Murska Sobota
Telefon: 21 212

SMUČARSKA OPREMA SVETOVNO ZNANIH IZDELOVALCEV

- VELIKA IZBIRA TRENIRK, COPAT,
- BUNDE ZA ZIMO, ROKAVICE, KAPE
- TENIŠKA OPREMA
- ROLERJI
- HOKEJSKE PALICE
- RIBIŠKA OPREMA

OB NAKUPU V NAŠI TRGOVINI DAJEMO RAZNE UGODNOSTI!

REFLEX d.o.o.

69250 GORNJA RADGONA, Podgrad 4
Telefon:069/61-974, 61-751, Telefax:069/61-947
PRODAJNI SALON Grajska 27, telefon:069/62-283

izredna ponudba v **NOVEMBRU**
5 % popust za nakup **KERAMIKE**
7 % popust za nakup **OKEN**

SREČNEGA NAGRAJENCA
ČAKA SUŠILNI STROJ GORENJE
PSG 800 SP

OBIŠČITE NAS, ČAKAMO 15.000. KUPCA

ASTRA '96 • CORSA '96

POPUSTI

ZA VPLAČANA VOZILA V MESECU DECEMBRU

CORSA 115.000 SIT

(za CORSO ECO ni popusta)

ASTRA 175.000 SIT

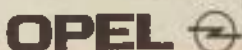
ASTRA SWING 1.4

3-vrata 90.000 SIT

Avtohiša KOLMANIČ & Co. d.o.o. Založba 15, Maribor tel.: 062 411-333

Avtohiša Kolmanič & DOKL, Murska Sobota, tel.: 069/31-645, Honsler d.o.o. Lendava, tel.: 069/76-020

LADA CENTER

62231 Pernica, Vosek 6d (ob cesti Maribor - Lenart), tel.: 062/640 540

ODPRTO: od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure, v soboto od 8. do 12. ure.

NAJVEČJA SALON VOZIL LADA V SLOVENIJI AVTOMOBILI V ZALOGI * OBREŠTNA MERA ŽE OD R+8%

- * NAJUGODNEJŠA POSOJILA, BREZ POLOGA, TUDI ZA RABLJENA VOZILA DO 5 LET
- * STARO ZA NOVO
- * NAJUGODNEJŠI LIZING - tudi za PODJETNIKE in KMETOVALCE

LADA SAMARA 1300 / 3V
samo **999.000 SIT.**
Mesečni obrok samo **26.000 SIT.**

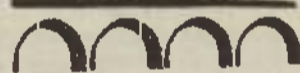
OB NAKUPU PODARIMO prevleke in preproge ter opravimo tehnični pregled.

POOBlašČENI PRODAJALEC IN SERVISER
11-LETNA TRADICIJA

- * rezervni deli
- * avtomehanika
- * avtokleparstvo
- * vulkanizerstvo

Borut Jagodič

POT V VARNO IN BOGATO JESEN

EDINO PRAVO

DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE

Ko bom velik, bom penzionist.

Tomaž, pripravnik, 23 let:

"Kar v redu sem delal v šoli. V srednji in na faksu. Pred menoj je še vse. Tudi vseh 40 let dela. Na penzijo še ne mislim, a bom vseeno že zdaj poskrbel, da bo dobra. Bom vsaj brez skrbi.

Pet jurjev mesečno bom plačeval, da bom potem dobival realnih **90909 SIT** dodatno na mesec. Super, ni kaj!"

Pokličite **061/13 12 073** ali **061/13 12 064**

Vsak delavnik od 8.00 do 18.00 ure. Tam vas čakajo dobre vesti! Strokovnjaki Sklada dodatnega zavarovanja vam bomo pošteno in utemeljeno svetovali za vse vrste varnega in donosnega dodatnega pokojninskega zavarovanja. Pogovorite se z nami!

EDINI S TRADICIJO.

Sklad dodatnega zavarovanja

Televizijski spored od 8. do 14. decembra

PETEK
8. DECEMBRA

TV SLOVENIJA 1

- 10.05 V zasneženi deželi, otroška oddaja
10.20 Otroci šimega sveta, ameriška nana-zanka
10.45 Roka rocka
11.45 Otok opičnjega božanstva; avstralska poljudnoznanstvena oddaja
12.40 Znanje za znanje: Učite se z nami
13.00 Poročila
14.30 Kam vodijo naše stezice, oddaja TV Koper
15.05 Vlak skrivnosti, ameriški film
17.00 Dnevnik
17.10 Učimo se ročnih ustvarjalnosti
17.25 Heatcliff, risana serija
18.00 Detektiva, angleška nanizanka
18.30 Umetniki za svet
18.45 Hugo, tv-igrice
19.10 Risanka
19.30 Dnevnik
20.05 Pogled in zadeni
21.40 Turistična oddaja
22.00 Dnevnik
22.20 Žarišče
22.40 Sova
Frasier, ameriška nanizanka
23.10 Načelnik Scali, ameriška nanizanka
0.00 Penzion Oskar, švedski film

TV SLOVENIJA 2

- 9.05 Učitelj, francoska nadaljevanka, 10/24
9.55 SP v alpskem smučanju: Veleslalom (ž), 1. tek
10.45 Forum
11.00 Omizje
13.25 Veleslalom (ž), 2. tek
14.20 Osmi dan
15.10 Detektiva, angleška nanizanka
15.40 Sova, ponovitev
Alfred Hitchcock vam predstavlja, ameriška nanizanka
16.10 Načelnik Scali, ameriška nanizanka
17.00 Posnetek veleslalom (ž)
18.00 Regionalni studio Koper
18.45 Izvija, poslovna oddaja
19.15 Pogled me!
20.05 Smrt Jugoslavije, angleška dokumentarna serija
20.55 Stanley in ženske, angleška nadaljevanka, 1/4
(Ne)znani oder
21.50 Videoples
23.20 Koncert orkestra Slovenske filharmonije

TELE 59 - MMTV

- 7.00 Videostrani - 15.20 Santa Barbara - 16.05 Triperesna detelja - 16.35 Policistova smrt, drama - 18.10 Kuhajmo skupaj - 18.40 Santa Barbara - 19.30 Glasbeni spoli - 20.00 Nulta točka, film - 21.40 Spot tedna Žive scene - 21.45 Radio F. M. - 22.15 Izdana ljubezen, kriminalka - 23.45 Popotnik, potopisi in nasveti potnikom - 0.15 Videostrani - 1.00 Deutsche Welle, program za tužce

TV HRVAŠKA 1

- 7.25 Poročila - 7.30 Santa Barbara - 8.15 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Sedmi planet - 11.40 Bon-ton-ton - 11.45 Činba-činbu - 12.00 Dnevnik - 12.20 Ljubezen, serija - 12.45 Julie, prisklednik, francoski film - 14.35 Smešna družina, serija - 15.05 Poročila - 15.10 Izobraževalni program - 16.15 Otroški program - 16.45 Hrvaška danes - 17.45 Kristalni imperij, serija - 18.15 Kolo sreče - 18.50 Pol ure kulture - 19.20 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov - 19.30 Dnevnik - 20.10 Javna zadeva - 20.45 Zaploskajte, prosim - 21.45 Nikola Frankopan, dokumentarna oddaja - 22.15 Dnevnik - 22.35 Slika na sliko - 23.05 V dvignji, dokumentarna serija - 0.00 Poročila

TV HRVAŠKA 2

- 18.15 Koledar - 18.25 Besede, besede - 18.55 SP v rokometu (ž), Hrvaška - Madžarska - 20.25 Alfred Hitchcock: Mamie, ameriški film - 22.35 Latinica - 23.50 Kako izgubiti nedolžnost, ameriški film - 1.25 Noč košarke

TV AVSTRIJA 1

- 6.00 Ebba in Didrik - 6.25 Otroški spored - 10.10 Pes, ki je dobil vojno, film - 11.45 Šport - 15.00 Glas: Pozdrav Franku Sinatri - 15.25 Obveznost, komedija - 17.15 Hook, film - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pogledi s strani - 20.15 Sneakers, film - 22.15 Šport - 22.25 Mlada belka išče ..., srhljivka - 0.10 Čas v sliki - 0.15 Poželenje, film - 1.50 Androcles in lev, film - 3.25 Tudi možem ni lahko, komedija - 5.15 Dr. Quinova, zdravnica iz strasti

TV AVSTRIJA 2

- 9.00 Čas v sliki - 9.05 Dvoboj src, film - 10.35 Michaelangelo: Agonija in ekstaza, film - 12.30 Zgodovinske prelomnice - 13.00 Čas v sliki - 13.10 Drug z drugim - 13.50 Ženska mojih sanj, film - 15.25 Dunaj, mesto mojih sanj - 17.00 Čas v sliki - 17.10 Pariz, počijo mesto - 18.00 Halo, kako ste kaj? - 18.25 Kristijan in čas - 18.30 Avstrija v sliki - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 19.54 Koncilski mit - 20.15 Luč v temi - 22.20 Čas v sliki - 22.25 Krížem krožem: Vatikan - 0.35 Missa solemnis, koncert - 2.05 Čas za kulturo - 2.45 Pogledi s strani - 2.50 Videonoč

TV MADŽARSKA 1

- 5.30 Vaška TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 Poročila - 9.05 Materialistični svet - 9.30 Dopoldne, magazin, vmes Dallas - 12.00 Poročila - 12.05 Gospodarska abeceda - 15.30 Evropski magazin - 16.00 Poročila - 16.10 Posel, gospodarske informacije - 16.25 Top model, serija - 17.00 Za upokojece - 17.30 Teka - 17.40 15 minut - 18.00 Okno, magazin - 19.00 Za otroke - 19.13 Muza, kultura - 19.30 Dnevnik, šport - 20.15 Dallas, serija - 21.10 Desert - 22.15 Lepotica dneva, francoski film - 23.50 Igra Benko Dixieland Band

TV MADŽARSKA 2

- 12.00 Siesta - 15.20 Alpe - Donava - Jadran - 15.50 Telesportov božič - 16.00 Madžarska danes - 16.30 Civilna korajža - 17.00 Za otroke - 17.30 Rin-Tin-Tin, serija - 18.00 Regionalni program - 18.20 Vesoljske game, serija - 18.50 Rokomet - 20.20 Bunuel, portret - 21.20 Slep in slabovidni - 21.45 Dnevnik - 22.00 Objektiv - 22.35 Športna stava - 22.45 Policijska poročila - 22.55 Žrtve, storilci, neznani heroji, dokumentarni film - 23.40 Rokomet

RTL

- 5.30 Poročila - 5.35 Družinski dvoboj - 6.00 Poročila - 6.05 Tvegano - 6.30 Poročila - 6.35 Dobri časi, slabi časi - 7.00 Točno ob sedmi - 7.35 Med nami - 8.00 Poročila - 8.05 Springfieldova zgodba - 9.00 Poročila - 9.05 Kalifornijski klan - 10.00 Bogati in lepi - 10.30 Čas hrepenjenja - 11.00 Vroča nagrada - 11.30 Družinski dvoboj - 12.00 Opoldanski magazin - 12.30 Zlata dekleta - 13.00 Umori so njen konjiček - 14.00 Barbel Schaler, šov - 15.00 Ilona Crisen - 16.00 Hans Meiser - 17.00 Tvegano - 17.30 Med nami - 18.00 Dober večer, magazin - 18.30 Zvezde - 18.45 Poročila - 19.10 Eksplozivno - 19.40 Dobri časi, slabi časi - 20.15 Hercules, film - 21.10 Trdo, ampak priskočno, film - 23.05 Robocop, film - 0.55 Boter, film - 2.40 Zlata dekleta - 3.10 Ekipa A - 4.00 Z in T - 4.45 Stvor iz močvirja - 5.10 Risane

SOBOTA
9. DECEMBRA

TV SLOVENIJA 1

- 8.00 Radovedni Taček: Kabina
8.10 Male sive celice, kviz
9.00 Tok, tok, kontaktna oddaja za mladostnike
9.45 Reportaža o Unicetu
10.10 Zgodbe iz školje
10.40 Prispevki Uniceta
11.25 Čarovnica, ki to ni bila, kanadski film
13.00 Poročila
13.05 Večerni gost: Ciril Zlobec
14.20 Malo angleščine, prosim
14.35 Tednik
15.20 Pogled in zadeni
17.00 Dnevnik
17.10 Veseli kabare, musical
18.00 Pande, avstralska poljudnoznanstvena oddaja
18.50 Hugo
19.10 Risanka
19.30 Dnevnik
20.10 Hipnotični svet Paula McKenne, angleški show
21.05 Skrivnostni svet Arthurja Clarka, angleška serija
21.30 Za tv-kamero
21.45 Ozare
22.00 Dnevnik
22.25 Grace na udaru, ameriška nanizanka
22.50 Kvadrofenija, angleški film

TV SLOVENIJA 2

- 9.00 Trio Arcadia
9.25 Moja najljubša teta, tv-nadaljevanka, 1/3
9.55 Turistična oddaja
10.10 Detektiva, angleška nanizanka
10.40 Sova, ponovitev
Frasier, ameriška nanizanka
11.10 Načelnik Scali, ameriška nanizanka
12.00 Videošpon
12.45 Športna sobota
Planica: Svetovni pokal v smučarskih skokih, prenos
15.55 DP v hokeju na ledu, Bled: Olimpija, prenos
18.30 Slovenski magazin
19.05 Karaoke
20.10 V Vatikanu s Petrom Ustinovom, ameriška serija
21.00 Obiskovalca, francoski film
23.05 Sobotna noč
Novice iz sveta razvedrija
Laibach, koncert ob 15-letnici
Angleška glasbena lestvica

TELE 59 - MMTV

- 7.00 Videostrani - 15.50 Nulta točka, film - 17.30 Radio F. M. - 18.00 Med prijatelji, narodnozabavna glasba - 18.30 MMTV-šport - 19.00 Kuhajmo skupaj, kulinarčna oddaja - 19.30 Glasbeni spoli - 20.00 Prispavek k miru, vojna drama - 21.35 Spot tedna Žive scene - 21.40 Polisti in latovi, akcijski film - 23.15 Tv-prodaja - 23.40 Videostrani - 1.00 Deutsche Welle, program za tužce

TV HRVAŠKA 1

- 8.45 Koledar - 8.55 Poročila - 9.00 Slanko, se-

- rija za otroke - 9.25 Risanka - 9.50 Otroški festival - 10.20 Charlie Chaplin, ameriški film - 11.35 Risanka - 12.00 Dnevnik - 12.20 Prizma, mednarodni magazin - 13.20 Hrvati in morje, dokumentarna oddaja - 14.10 Risani film - 14.45 Brijanteen, oddaja za mlade - 15.35 Svetovni reporteri - 16.25 Poročila - 16.30 Sinovi nevihi - 18.00 Televizija o televiziji - 18.30 Kdo prihaja na večerjo - 19.30 Dnevnik - 20.10 Nič osebnega, kanadski film - 21.45 David Copperfield - 22.45 Dnevnik - 23.05 Slika na sliko - 23.25 Polnočna premiera: Poirot

TV HRVAŠKA 2

- 16.40 Koledar - 16.50 Življenje na severu, ameriška nanizanka - 17.35 Serijski film - 18.20 Griffith - oče filma, dokumentarna serija - 19.30 Dnevnik - 20.10 Mame, dokumentarni film - 20.45 Vidikon - 21.30 Zjadri okrog sveta, serija - 22.00 Šport - 22.15 TOP 20

TV AVSTRIJA 1

- 6.05 Halo, sestrica! - 6.30 Otroški spored - 10.55 Sobotna igra - 11.00 Garfield in njegovi prijatelji - 11.25 Sobotna igra - 12.15 Kalifornijski klic v sili - 13.00 Šport - 15.00 Baywatch - 15.40 Loisove in Clarkove pustolovščine - 16.30 Beverly Hills - 17.15 Melrose Place - 18.00 Šport - 18.30 Večer v Espresso Rosi - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Šport - 20.15 Stavimo, da... - 22.05 Šport - 23.15 Razvedrilna oddaja - 0.15 Čas v sliki - 0.20 Ljubzenski pozdravi iz pištole, kriminalka - 2.00 Kalifornijski klic v sili - 2.45 Melrose Place - 3.30 Beverly Hills - 4.15 Ljubzenski pozdravi iz pištole, ponovitev

TV AVSTRIJA 2

- 9.00 Čas v sliki - 9.05 Halo, Avstrija - 9.40 Dr. Quinova, zdravnica iz strasti - 10.30 Sneakers, ponovitev filma - 12.30 Babe: Svinje govoriče nemško (zakulisje sinhronizacije) - 13.00 Čas v sliki - 13.10 Paž Gustava Adolfa, film - 14.40 Najboljši strelec, veseloigra - 16.15 Dežela in ljudje - 16.45 Živali iščejo dom - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Pogled v deželo - 17.53 Verstva sveta - 18.00 Milijonsko kolo - 18.25 Sporna vprašanja - 19.00 Avstrija v sliki - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pogledi s strani - 20.15 Pijanec, tv-igra - 21.55 Čas v sliki - 22.00 Prijazna družina - 22.25 Zdravniki - 23.55 Kraljica morskih razbojnikov, avanturistični film - 1.10 Pogledi s strani - 1.20 Šport - 2.30 Videonoč

TV MADŽARSKA 1

- 5.30 Vaška TV - 6.00 Sončni vzhod - 8.00 Otroški program - 11.00 Afrška ekspedicija - 12.00 Poročila - 12.02 Sobotni portret - 12.25 Sosedje - 12.55 Orkester, serija - 13.20 Tetovirana ženska, tv-igra - 14.30 Beli Čekani, Disneyjev film - 16.25 Računalništvo - 16.40 Čas X - 17.25 Jani gre na dom - 18.15 Štorije - 18.30 Kolo sreče - 19.10 Pravljica - 19.30 Dnevnik, šport - 20.10 Proza - 20.25 Boter film, ameriški film - 23.05 Koncert - 0.05 Nočni program s filmom

TV MADŽARSKA 2

- 6.45 Stiki brez meja - 7.30 Za kmetovalce - 8.00 Romski program - 8.25 Narodnostne oddaje - 11.00 Odprti studio - 11.20 Familija, serija - 11.50 Rojstvo rock opere - 12.40 Naravoslovni filmi - 13.40 Živali iščejo dom - 14.00 Natura magazin - 14.35 Lestvica popevk - 15.05 Telesportov božič - 15.15 Procesi pred 50 leti - 16.00 Teleavto - 16.30 Za otroke - 17.00 Športni program - 18.50 Za boljši jezik - 19.05 Familija, zabavna serija - 19.40 Razstava - 20.05 Bingo - 21.00 Beckett, drama v dveh delih, posnetek gledališke predstave

RTL

- 5.35 Različne risanke in nadaljevanke - 10.55 Power Rangers - 11.20 Beethoven - 11.50 Spideman - 12.15 Erte, Indiana - 12.40 Polna hiša - 13.10 Kdo je lukaj šef? - 13.35 Kreпка družina - 14.00 Princ iz Bel Aira - 14.25 Stvor iz močvirja - 14.50 T in T - 15.45 Ekipa A - 16.45 Beverly Hills - 17.45 Melrose Place - 18.45 Poročila - 19.10 Eksplozivno - 21.50 Boks - 0.30 Karate Tiger: Kralj bokserjev, film - 2.05 Pogodba, film - 3.55 Karate Tiger: Kralj bokserjev, ponovitev - 5.25 Risanka

NEDELJA
10. DECEMBRA

TV SLOVENIJA 1

- 8.40 Samo za punce, ameriška nanizanka
9.10 Živ žav
9.55 Čebelica Maja
10.20 Veseli kabare, musical
11.05 Grace na udaru, ameriška nanizanka
11.30 Obzorja duha
12.00 Opazujmo naravo, kanadska serija
12.30 Ljudje in zemlja, kmetijska oddaja
13.00 Poročila
13.05 Karaoke
14.05 Za tv-kamero
14.20 Polisti s srcem, avstralska nanizanka
15.05 Hobson v škripcih, angleški film
17.00 Dnevnik
17.10 Po domače
18.50 Hugo
19.18 Loto
19.30 Dnevnik
20.10 Nedeljskih 60
21.15 Antologija skupine The Beatles, angleška serija
22.15 Dnevnik
22.35 Sova
Spletke, francoska nadaljevanka, 1/4
Načelnik Scali, ameriška nanizanka

TV SLOVENIJA 2

- 7.35 Ljudski pevci in godci

- 8.05 Pogled me!
8.50 V vrtincu
9.35 Stanley in ženske, angleška nadaljevanka, 1/4
10.30 Hipnotični svet Paula McKenne, angleški show
12.05 Športna nedelja
Planica: Svetovni pokal v smučarskih skokih, prenos
14.45 Podelitev priznanj najboljšim atletom v letu 1995, posnetek iz Monte Carla
15.15 Tenis Compaq Grand Slam, finale
19.20 Lahkih nog naokrog
20.10 Biblija: Razodetje ali apokalipsa
20.40 Sabrina, ameriški film (čb)
22.30 Športni pregled
22.50 Billy, kako vam je uspelo, nemški dokumentarni film, 2. del

TELE 59 - MMTV

- 7.00 Videostrani - 10.00 Skrinjica želja, otroška oddaja - 10.30 Sandokan, risanka - 11.00 Cirkuske ločke - 12.00 Bad Influence, mladinska oddaja o računalništvu - 12.30 360 stopinj: Čile, dokumentarna oddaja - 13.00 Popotnik, potopisi in nasveti potnikom - 13.30 Zabavajmo se s fiziko - 14.00 Detektiva, nanizanka - 14.30 Videostrani - 16.25 Prispavek k miru, vojna drama - 18.00 Domači zdravnik - 18.30 Vrnjenje za vsakogar - 19.00 Zakladi preteklosti, dokumentarna oddaja - 19.30 Glasbeni spoli - 20.00 Arhivski problemi, komedija - 21.35 Spot tedna Žive scene - 21.40 Romper Stomper, akcijski film - 23.10 Tv-prodaja - 23.30 Videostrani - 1.00 Deutsche Welle, program za tužce

TV HRVAŠKA 1

- 8.30 Poročila - 8.35 Leteči medvedki, risana serija - 9.00 Ena prepreka več, film za otroke - 9.50 Risanka - 10.00 ZOO 2000, dokumentarna serija - 10.35 Igre na ledu, oddaja za otroke - 12.00 Dnevnik - 12.20 Kmetijska oddaja - 13.10 Folklorna oddaja - 13.40 Mir in dobro - 14.15 Opera Box - 14.50 Vedno v nedeljo - 16.50 Poročila - 17.00 El Diablo, ameriški film - 18.45 Risanka - 19.30 Dnevnik - 20.10 Bravo! - 22.20 Dnevnik - 22.40 Slika na sliko - 23.10 Čmi gad, angleška nanizanka - 23.40 Poročila

TV HRVAŠKA 2

- 8.55 Koledar - 9.05 Vidikon - 9.50 Zjadri okrog sveta - 10.20 Športna nedelja, košarka NBA - 10.50 Košarka FIBA SLAM - 11.20 Peta prestava - 11.50 Smučarski show - 12.20 Planica: Svetovni pokal v smučarskih skokih, prenos - 14.00 Tenis COMPAQ, finale - 16.55 Budimpešta: SP v rokometu (ž), Hrvaška - Brazilija - 18.10 DP v nogometu, Croatia - Osiijek, posnetek - 18.55 Atletika IAAF Gala - 19.30 Dnevnik - 20.10 Vzemi denar in zbeži, ameriški film - 21.40 Svetovni muzeji - 21.55 Športna oddaja - 23.00 Koncert

TV AVSTRIJA 1

- 6.00 Ebba in Didrik - 6.25 Otroški spored - 9.00 Babnjeki iz Benetk, komedija - 10.25 Butec, komedija - 12.00 Magazin za mlade - 12.55 Blossom - 13.20 Nič več spolnosti, komedija - 16.20 Vsi ljubijo Willyja Wulla, film - 18.00 Srečni otrok - 18.30 Srček - 19.00 Kreпка družina - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Oblaki na obzorju, filmska romanca - 21.45 Avtovizija - 21.55 K stvari - 23.10 Čas v sliki - 23.15 Vizije - 23.20 Media Magica - 0.15 Cinema Paradiso, melodrama - 2.15 Magična škatala, film - 4.00 Maraton upanja, film - 5.40 Baywatch

TV AVSTRIJA 2

- 9.00 Čas v sliki - 9.05 Čudovite podobe iz živalskega sveta - 9.30 Katoliška maša, prenos iz Gradca - 10.15 Marija - 10.30 Tedni kulture - 11.00 Evropski studio - 12.00 Iz parlamenta - 12.30 Orientacija - 13.00 Čas v sliki - 13.05 Tednik - 13.30 Tuja domovina - 14.00 Pogledi s strani - 14.35 Zgodovinske prelomnice - 15.00 Živijo nevarno - 15.30 Ženska ob Bodenskem jezeru, film - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Klub za starse - 17.55 Lipova cesta - 18.25 Kristus in čas - 18.30 Avstrija v sliki - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Bankok Hilton, srhljivka - 21.50 Čas v sliki - 22.00 Columbo - 23.30 Šport - 0.10 Lainskoameriški plesi - 1.20 Pogledi s strani - 1.30 K stvari - 2.45 Tedni kulture - 3.15 Videonoč

TV MADŽARSKA 1

- 7.25 Risanka - 7.50 Biblija - 7.55 Računalništvo - 8.30 Nedeljski magazin - 11.00 Pogled domov - 11.45 Minifestival '93 - 12.00 Zvon - 12.05 Poljudnoznanstveni film - 13.00 Top model, serija - 15.00 Delta - 15.25 Nujna pomoč - 15.35 Evangeličanski verski program - 16.00 Disneyjevi filmi - 17.05 Kultura bivanja - 17.35 Kratk film - 18.15 Advent - 18.25 Kolo sreče - 19.00 Teden, vmes poročila - 20.00 Pravljica - 20.10 Deklamacija - 20.25 Portret, ameriški film - 21.55 Nemogoče? - 22.40 Ferenc Farkas, portret

TV MADŽARSKA 2

- 7.35 Za mladino - 8.00 Julijin program z nedeljskim kuharjem - 8.35 Vesoljske game - 9.00 Otroški program - 10.00 Zgodovina književnosti - 10.30 Zakladi biblije - 11.00 Športni program - 12.30 Heviz-Herstein - 12.55 Tv-magister - 14.00 Sz. Szendrő, portret planinca - 14.40 Za otroke - 15.10 Gim, serija - 16.00 Telesportov božič - 16.10 Turistični magazin - 18.00 Baywatch, serija - 18.55 Rokomet - 20.30 Koncertni film - 21.45 Telesport - 23.00 Pogovor, sogovornik psiholog Csaba Pleh

RTL

- 5.35 Različne risanke in nadaljevanke - 10.45 Gargoyles, na krilih pravčnosti - 11.10 Čarovnikova mladost, film - 12.45 Fantastic Journey: Ujeti na otoku casa, film - 13.40 L. A.: Stroj - 14.30 Boks - 15.55 Pomorska raziskava DSV - 16.45 Earth 2 - 17.45 Naravnol, magazin o živalih - 18.45 Poročila - 19.10 Ob nedeljah odprto - 20.15 Božič z

- Willyjem Wuffom II., film - 22.10 Spieglov tv-magazin - 22.55 Prime Time - 23.20 Dark Shadows, na daljevanke - 0.15 Tehno Heads - 0.50 Igre gostov - 1.30 Earth 2, ponovitev - 2.25 Barbel Schaler - 3.25 Ilona Christen - 4.15 Hans Meiser - 5.05 Eksplozivno

PONEDELJEK
11. DECEMBRA

TV SLOVENIJA 1

- 10.00 Malo angleščine, prosim
10.15 Pritlikavčki, angleška nadaljevanka, 2/12
10.35 Izvija, poslovna oddaja
11.00 Obiskovalca, francoski film
13.00 Poročila
13.05 Športni pregled
15.50 Obzorja duha
16.20 Dober dan, Koroška
17.10 Radovedni Taček: Plavalec
17.25 Oglejmo si, dokumentarna serija
18.05 Simpsonovi, ameriška risana serija
18.30 Umetniki za svet
18.45 ABC - ITD., tv-igrice
19.18 Žrebanje 3 x 3
19.30 Dnevnik
20.05 Celia, španska nadaljevanka
21.00 Gospodarska oddaja: Made in Slovenia
22.00 Dnevnik
22.20 Žarišče
22.40 Sova
Fina gospa, angleška nanizanka
Načelnik Scali, ameriška nanizanka

TV SLOVENIJA 2

- 14.55 Utrip
15.10 Zrcalo tedna
15.25 Nedeljskih 60
16.25 Polisti s srcem, avstralska nanizanka
17.10 Sova, ponovitev
Načelnik Scali, ameriška nanizanka
18.00 Regionalni studio Maribor
18.45 Že veste
19.00 Sedma steza, športna oddaja
20.05 Gospodarska oddaja: 10.000 obratov
20.55 Skalagrig, angleška drama
22.15 Studio City
23.15 Brane Rončel izza odra

TELE 59 - MMTV

- 7.00 Videostrani - 14.55 Santa Barbara - 17.25 Kjer golobi umirajo, drama - 18.10 Domači zdravnik - 18.40 Santa Barbara - 19.30 Glasbeni spoli - 20.00 Detektiva, nanizanka - 20.30 Ziva žena - 22.15 Zalezovana, srhljivka - 23.50 Videostrani - 0.15 Videostrani - 1.00 Deutsche Welle, program za tužce

TV HRVAŠKA 1

- 7.25 Poročila - 7.30 Santa Barbara - 8.15 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Modul 8 - 12.00 Dnevnik - 12.20 Ljubezen, serija - 12.45 Gnev, britanska serija - 14.35 Otroški program - 15.05 Poročila - 16.45 Izobraževalni program - 16.15 Modul 8 - 16.45 Hrvaška danes - 17.40 Kristalni imperij, serija - 18.10 Kolo sreče - 18.45 Alpe - Donava - 19.30 Dnevnik - 20.10 Živa resnica, dokumentarna oddaja - 20.40 Noč za poslušanje, drama - 21.45 Politične stranke - 22.15 Dnevnik - 22.35 Slika na sliko - 23.05 Sodobni španski film - 0.35 Poročila

TV HRVAŠKA 2

- 16.15 Koledar - 16.25 Mestece Peyton, ameriška nadaljevanka - 17.15 Športna oddaja - 18.20 Podočno, toda različno - 18.30 Portret - 19.10 Otroška serija - 19.30 Dnevnik - 20.40 Vaška in svet - 21.30 Evronogomet - 22.10 Portret Murphy Brown, ameriška nanizanka - 20.40 Vaška in svet - 21.30 Evronogomet - 22.10 Portret man, serija - 23.20 Glasbena oddaja

TV AVSTRIJA 1

- 6.25 Otroški spored - 9.15 Kriminalka - 10.00 Baywatch - 10.45 Vesoljska ladja Enterprise - 11.30 Nič več spolnosti, komedija - 12.20 Otroški spored - 15.30 Čas v sliki - 15.45 Ves

Televizijski spored od 8. do 14. decembra

14.50 Eurokick - 15.20 Matematika - 16.00 Poročila - 16.05 Sloviti dnevi - 16.10 Denar je sve-la vladar - 16.30 Angleško podeželje - 17.00 Za otroke - 17.45 Arboretum Zirc - 18.00 O veri - 18.05 Odgovarjamo na telefone - 18.10 Begavčki - 18.15 Posel - 18.30 Kolo sreče - 19.00 Pravilni - 19.13 Muza - 19.30 Dnevnik, šport - 20.15 Lani posil FBI-a - 21.05 Panorama - 21.40 Serijski film - 22.35 Glasbeni spoti - 22.50 Madžarska v sedanem času

TV MADŽARSKA 2

14.00 Zasedanje parlamenta - 17.05 Stoletnica filma - 18.00 Regionalni program - 18.15 Dnevnik - 21.45 Dnevnik - 22.00 Objektiv - 22.35 Kviz, francoski film

RTL

5.30 Poročila - 5.35 Družinski dvoboj - 6.05 Tvegano - 6.35 Dobri časi, slabi časi - 7.00 Točno ob sedmih - 7.30 Poročila - 7.35 Med nami - 8.05 Springfieldova zgodba - 9.00 Poročila - 9.05 Kalifornijski klan - 10.00 Bogati in lepi - 10.30 Ločitveno sodišče - 11.00 Vroča nagrada - 11.30 Družinski dvoboj - 12.00 Opoldanski magazin - 12.30 Zlata dekleta - 13.00 Umori so njen konjiček - 14.00 Barbel Schafer - 15.00 Ilona Christen - 16.00 Hans Meiser - 17.00 Tvegano - 17.30 Med nami - 18.00 Dober večer - 18.30 Zvezde - 18.45 Poročila - 19.10 Eksplozivno - 19.40 Dobri časi, slabi časi - 20.15 Hero: Povsem navaden junak - 22.30 Extra: Magazin - 23.30 Šov Milla Abbota - 0.00 Dnevnik - 0.30 Cheers - 1.00 Prijazna družina - 1.30 Zlata dekleta - 2.00 Barbel Schafer - 2.55 Dnevnik - 3.20 Ilona Christen - 4.10 Hans Meiser - 5.05 Eksplozivno

TOREK 12. DECEMBRA

TV SLOVENIJA 1

9.55 Pogovori se z mano, otroška oddaja
10.55 Sabrina, ameriški film (čb)
12.45 Že veste
13.00 Poročila
13.05 Sedma steza, športna oddaja
14.05 Sobotna noč
16.20 Mostovi
17.00 Dnevnik
17.10 Samo za punce, ameriška nanizanka
17.40 Darilo za rojstni dan
18.00 Detektiva, angleška nanizanka
18.30 Umetniki za svet
18.45 Kolo sreče
19.30 Dnevnik
20.05 Učitelj, francoska nadaljevanka
20.55 Osmi dan
22.00 Dnevnik
22.20 Žarišče
22.40 Poslovna borza
22.50 Sova
Ko se srca vnamejo, ameriška nanizanka
Načelnik Scali, ameriška nanizanka

TV SLOVENIJA 2

15.00 Malo angleščine, prosim
15.15 Studio City
16.15 Simpsonovi, ameriška risana serija
16.40 Sova, ponovitev
Fina gospa, angleška nanizanka
Načelnik Scali, ameriška nanizanka
Regionalni program
Iz življenja za življenje: Prislunimo tišini
19.15 Videošpon
20.05 Srbija
21.45 Roka rocka
22.45 Somrak stoletja: Rdeči boogie, slovenski film
0.10 Svet poroča

TELE 59 - MMTV

7.00 Videostrani - 16.20 Santa Barbara - 17.05 Zvezdovana, srhljivka - 18.40 Santa Barbara - 19.30 Glasbeni spoti - 20.00 To je ljubezen, nanizanka - 20.30 Spot tedna Žive scene - 20.35 Avtorom MMTV - 21.35 Materini greh, drama - 23.10 Tv-prodaja - 23.30 Videostrani - 1.00 Deutsche Welle, program za tujce

TV HRVASKA 1

7.25 Poročila - 7.30 Santa Barbara - 8.15 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Majhen veliki svet - 12.00 Dnevnik - 12.20 Ljubezen, serija - 12.45 Junaki Guadalcanala, ameriški film - 14.35 Kako živijo živali - 14.50 Risanka - 15.05 Poročila - 15.10 Izobraževalni program - 16.15 Za otroke - 16.45 Hrvatska danes - 17.40 Kristalni imperij, serija - 18.10 Kolo sreče - 18.45 Turistični magazin - 19.30 Dnevnik - 20.10 Zgodbe iz Istre, dokumentarna oddaja - 21.00 Tv-parlament - 22.20 Dnevnik - 22.40 Slike na sliko - 23.10 Portret igralca: Relja Bašić - 0.10 Poročila

TV HRVASKA 2

19.25 Koledar - 16.35 Glasbena oddaja - 17.20 Margaret Thatcher, dokumentarna serija - 18.30 Govorimo o zdravju - 19.00 Otroška serija - 19.30 Dnevnik - 20.10 Reševalna, serija - 21.05 Črna bela v darvah: Robin in sedem gangsterjev, ameriški film

TV AVSTRJA 1

6.00 Halo, sestrice! - 6.25 Otroški spored - 9.15 Kriminalno je napisala - 10.00 Baywatch - 10.45 Vesoljska ladja Enterprise - 11.30 Spatzi, Fratzi in družina, komedija - 13.00 Otroški spored - 15.05 Popeyejev šov - 15.30 Mini Čas v sliki - 15.45 Ve-

soljska ladja Enterprise - 16.25 Baywatch - 17.15 Kdo je tukaj šef? - 17.40 Zlata dekleta - 18.10 Dr. Quinova, zdravnica iz strasti - 18.55 Pri Huxtablovih - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Šport - 20.15 Univerzum - 21.10 Oddelek za njuno pomoč: Junaki na operacijski mizi - 22.00 Nadlegovanje po telefonu, srhljivka - 23.30 Čas v sliki - 23.40 Presneto, vsi so, film - 1.50 Vohljak, film - 3.35 Detektiv - 5.30 Raj za živali

TV AVSTRJA 2

9.00 Čas v sliki - 9.05 Schiejkov vsak dan - 10.05 Moja sestra in jaz, film - 11.30 Angel na zemlji, komedija - 13.00 Čas v sliki - 13.10 Tema - 14.00 Avstrija v sliki - 14.25 Na lastno odgovornost - 15.10 Kriminalno je napisala - 15.05 Schiejkov vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pogledi s strani - 20.15 Akti XY - skrivnostni primeri FBI-a - 21.10 Reportaže - 22.00 Čas v sliki - 22.30 Na kraju samem - 23.05 Šov novega stila - 23.55 Šport - 0.40 Čas za kulturo - 1.15 Pogledi s strani - 1.25 Videonoc

TV MADŽARSKA 1

5.30 Vaška TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 Poročila - 9.05 Materialistični svet - 9.30 Dopoldne, vmes Bršljan - 12.00 Poročila - 12.05 Gospodarska abeceda - 12.15 Telepakk - 14.25 Evropski poslovni asistent - 14.50 Solrpinji - 15.05 Pomoč v duševni stiski - 15.20 Fizika - 16.00 Poročila - 16.05 Sposojena Zemlja - 16.25 Top model - 16.55 Televideo - 17.00 Koledar 1995 - 17.50 Išćemo izgignule odrasle - 17.55 Katoliška kronika - 18.15 Posel - 18.30 Družabna igra - 19.00 Za otroke - 19.13 Muza - 19.30 Dnevnik, šport - 20.15 Centerfor, serija - 21.15 Studio '95 - 22.05 Človek s kamero, dokumentarni film

TV MADŽARSKA 2

9.00 Zasedanje parlamenta - 16.35 Za otroke - 16.50 SP v rokometu (ž) - 18.25 Regionalni program - 18.45 Svet Srednje Evrope - 19.20 Magnum, kriminalka - 20.15 Glasba ... - 21.10 Vse ali nič, kviz - 21.45 Dnevnik - 22.00 Objektiv - 22.35 Čar športa

RTL

5.30 Poročila - 5.35 Družinski dvoboj - 6.05 Tvegano - 6.35 Dobri časi, slabi časi - 7.00 Točno ob sedmih - 7.35 Med nami - 8.05 Springfieldova zgodba - 9.05 Kalifornijski klan - 10.00 Bogati in lepi - 10.30 Čas hrepenenja - 11.00 Vroča nagrada - 11.30 Družinski dvoboj - 12.00 Opoldanski magazin - 12.30 Zlata dekleta - 13.00 Umori so njen konjiček - 14.00 Barbel Schafer - 15.00 Ilona Christen - 16.00 Hans Meiser - 17.00 Tvegano - 17.30 Med nami - 18.00 Dober večer - 18.30 Zvezde - 18.45 Poročila - 19.10 Eksplozivno - 19.40 Dobri časi, slabi časi - 20.15 Ropar z nežno roko, film - 22.15 Quincy - 23.15 Miami Vice, nanizanka - 0.00 Dnevnik - 0.30 Cheers - 1.00 Prijazna družina - 1.30 Zlata dekleta - 2.00 Barbel Schafer - 2.55 Dnevnik - 3.20 Ilona Christen - 4.10 Hans Meiser - 5.05 Eksplozivno

SREDA 13. DECEMBRA

TV SLOVENIJA 1

9.50 Pasje mesto, risana serija
10.50 Smrt Jugoslavije, angleška serija
11.40 Iz življenja za življenje: Prislunimo tišini
12.05 Skrivnostni svet Arthurja Ciarcka, angleška serija
12.30 Slovenski magazin
13.00 Poročila
15.20 Biblija: Razodetje ali apokalipsa
15.50 (Ne)znani oder
17.00 Dnevnik
17.10 Pod klobukom
18.00 Detektiva, angleška nanizanka
18.30 Umetniki za svet
18.45 Kolo sreče
19.30 Dnevnik
20.05 Forum
20.25 Vražji Tartini, dokumentarno igrani film
21.30 Jesen v Volčjem potoku
22.00 Dnevnik
22.20 Žarišče
22.40 Sova
Noro zaljubljena, ameriška nanizanka
Načelnik Scali, ameriška nanizanka

TV SLOVENIJA 2

14.55 Zgodbe iz školjke
15.25 Celia, španska nadaljevanka, 5/6
16.15 Detektiva, angleška nanizanka
16.45 Sova, ponovitev
Ko se srca vnamejo, ameriška nanizanka
17.10 Načelnik Scali, ameriška nanizanka
18.00 Studio Ljubljana
18.45 Starodavni vojsčaki, ameriška serija
19.15 V vrtincu
20.05 Športna središča
Kvalifikacije za EP v rokometu (ž), Slovenija: Francija
21.40 Namizni tenis (ž), Slovenija: Češka
22.30 Omizje

TELE 59 - MMTV

7.00 Videostrani - 15.35 Santa Barbara - 16.20 Materini greh, drama - 17.55 Umetnost mimike - 18.10 Kuhajmo skupaj - 18.40 Santa Barbara - 19.30 Glasbeni spoti - 20.00 Med prijatelji, oddaja o narodnozabavni glasbi - 21.00 Spot tedna Žive

scene - 21.05 Aladdin, avanturistični film - 22.20 Živa scena - 0.25 Videostrani - 1.00 Deutsche Welle, program za tujce

TV HRVASKA 1

7.25 Poročila - 7.30 Santa Barbara - 8.15 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Pisma in dnevniki, oddaja za otroke - 12.00 Dnevnik - 12.20 Ljubezen, serija - 12.45 Dvigni periskop, ameriški film - 14.35 Otroški program - 15.05 Poročila - 15.10 Portreti hrvaških skladateljev - 15.40 Tv-galerija - 16.15 Za otroke - 16.45 Hrvatska danes - 17.40 Kristalni imperij, serija - 18.10 Kolo sreče - 18.45 Obnova Hrvatske - 19.30 Dnevnik - 20.10 Poslovni klub - 20.45 Ekran brez okvira - 21.45 Glasbena oddaja - 22.15 Dnevnik - 22.35 Slika na sliko - 23.05 Z namenom in razlogom - 23.55 Poročila

TV HRVASKA 2

15.50 Koledar - 16.00 Robin in sedem gangsterjev, ameriški film - 18.00 Hrvatski ribiči na Pacifiku, dokumentarna serija - 18.30 Paži, steklo - 19.00 Otroška serija - 19.30 Dnevnik - 20.10 Buccaners, ameriška nadaljevanka - 20.55 Kvalifikacije za evropsko nogometno prvenstvo, irska: Nizozemska - 22.50 Glasbena oddaja

TV AVSTRJA 1

6.00 Halo, sestrice! - 6.25 Otroški spored - 9.15 Kriminalno je napisala - 10.00 Baywatch - 10.45 Vesoljska ladja Enterprise - 11.30 Columbo - 13.00 Otroški spored - 15.30 Mini Čas v sliki - 15.40 Vesoljska ladja Enterprise - 16.25 Baywatch - 17.10 Kdo je tukaj šef? - 17.35 Zlata dekleta - 18.05 Dr. Quinova, zdravnica iz strasti - 18.55 Pri Huxtablovih - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Šport - 20.15 Bankok Hilton, srhljivka - 21.45 Faust - 22.45 Zeleni Heinrich, film - 0.35 Čas v sliki - 0.40 Kdo je tukaj šef? - 1.05 Schiejkov vsak dan - 2.05 Dobrodošli v Avstriji - 3.55 Bal rolkarjev, film

TV AVSTRJA 2

9.00 Čas v sliki - 9.05 Schiejkov vsak dan - 10.05 Njen veliki preizkus, film - 11.40 Pogled v deželo - 12.25 Na kraju samem - 13.00 Čas v sliki - 13.10 Univerzum: V deželi kojotov - 14.00 Pravica do ljubezni - 14.25 Na lastno odgovornost - 15.10 Kriminalno je napisala - 16.00 Schiejkov vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pogledi s strani - 20.15 Nepozabni konec tedna na jezeru, film - 21.45 Pogledi s strani - 22.00 Čas v sliki - 22.30 Uri Geller - 23.00 24 ur ZDA - 23.50 Potovanja: Venezuela - 0.40 Čas za kulturo - 1.15 Pogledi s strani - 1.25 Videonoc

TV MADŽARSKA 1

5.30 Vaška TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 Poročila - 9.05 Materialistični svet - 9.30 Dopoldne, vmes Angleška lepota, serija - 12.00 Poročila - 12.05 Gospodarska abeceda - 12.15 Welcome to Hungary - 12.45 Telepakk - 15.20 Zgodovina za šolarje in za vsakogar - 16.00 Poročila - 16.05 Narodna glasba - 16.25 Top model, serija - 17.00 Čas za otroke - 17.45 Cerkevni referendum? - 18.15 Posel - 18.30 Družabna igra - 19.00 Za otroke - 19.13 Muza - 19.30 Dnevnik, šport - 20.15 Kot v kinu, vmes Prostor pod soncem, madžarski film - 22.40 Stoletjica filma, serija

TV MADŽARSKA 2

15.20 Moja knjiga o džungli - 15.40 Za otroke - 16.10 Telesport božič - 16.20 Klitinka za živali, serija - 17.10 Prosta ura, oddaja o poeziji - 18.00 Regionalni program - 18.55 Il Grande Cocomero, italijanski film - 20.35 Kriminalistične zgodbe - 21.10 Vse ali nič, kviz - 21.45 Dnevnik - 22.00 Objektiv - 22.35 Policijska poročila - 22.40 Glasbeni spoti - 22.55 Mali svet, okrogla miza

ČETREK 14. DECEMBRA

TV SLOVENIJA 1

9.50 Otroški program
10.20 Batman, ameriška nanizanka
10.50 Starodavni vojsčaki, ameriška serija
11.15 Po domače
13.00 Poročila
13.05 Oči kritike
15.30 Skalagrīg, angleška drama
17.00 Dnevnik
17.10 Živ žav
18.00 Samo za šalo, angleška nanizanka
18.30 Umetniki za svet
18.45 Kolo sreče
19.30 Dnevnik
20.05 Moja najljubša teta, tv-nadaljevanka, 2/3
20.35 Dokumentarije: Mož, ki je sanjal vz-ezde
21.10 Tednik
22.05 Dnevnik

22.25 Žarišče

22.55 Sova
Alfred Hitchcock vam predstavlja, ameriška nanizanka
Načelnik Scali, ameriška nanizanka

TV SLOVENIJA 2

16.15 Detektiva, angleška nanizanka
16.45 Sova, ponovitev
Noro zaljubljena, ameriška nanizanka
17.10 Načelnik Scali, ameriška nanizanka
18.00 Regionalni program
18.45 Znanje za znanje: Učite se z nami
19.15 Tok, tok, kontaktna oddaja za mladostnike
20.05 Moški, ženske
21.05 Umetniški večer: Portret Igorja Torkarja
23.00 Stoletnici filma naproti: Fiorille, italijanski film

TELE 59 - MMTV

7.00 Videostrani - 16.25 Santa Barbara - 17.10 Umetnost mimike - 17.25 Aladdin, avanturistični film - 18.40 Santa Barbara - 19.30 Glasbeni spoti - 20.00 Triperesna deteljica, nanizanka - 20.30 Spot tedna Žive scene - 20.35 On ni tujec, drama - 22.10 To je ljubezen ponovitev - 22.40 Zakladi preteklosti, dokumentarna oddaja - 23.10 Tv-prodaja - 23.30 Videostrani - 1.00 Deutsche Welle, program za tujce

TV HRVASKA 1

7.25 Poročila - 7.30 Santa Barbara - 8.15 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Veseli glasbeni četretk - 12.00 Dnevnik - 12.20 Ljubezen, serija - 12.45 Cesarski valček, ameriški film - 14.35 Zgodba o pihalnih glasbilih - 14.40 Risanka - 15.05 Poročila - 15.10 Evropske pokrajine: Finska - 15.35 Vikinskih poti, serija - 16.15 Veseli glasbeni četretk - 16.45 Hrvatska danes - 17.40 Kristalni imperij - serija - 18.10 Kolo sreče - 18.45 Moč denarja - 19.00 Klub d. d. - 19.30 Dnevnik - 20.10 Ugljedniki, dokumentarna serija - 21.10 Željka Ogresta in gostje - 22.15 Dnevnik - 22.35 Slika na sliko - 23.05 Theatron - 1.05 Poročila

TV HRVASKA 2

16.05 Koledar - 16.15 Ekran brez okvira - 17.15 Za pest dolarjev, serija - 17.45 Hrvatske katoliške misije - 18.30 Federacija in konfederacija - 19.00 Otroška serija - 19.30 Dnevnik - 20.10 Kitajska plaža, ameriška nanizanka - 21.00 Dokumentarni film - 21.50 Od 16 do 24 - 22.35 Stoletnica filma: Kitajska četrt, ameriški film

TV AVSTRJA 1

6.00 Halo, sestrice! - 6.25 Otroški spored - 9.10 Kriminalno je napisala - 10.00 Baywatch - 10.40 Vesoljska ladja Enterprise - 11.30 Nora luna, film - 12.05 Šport - 13.00 Otroški spored - 15.30 Mini Čas v sliki - 15.45 Vesoljska ladja Enterprise - 16.30 Baywatch - 17.15 Kdo je tukaj šef? - 17.40 Zlata dekleta - 18.10 Dr. Quinova, zdravnica iz strasti -

RADIO MURSKI VAL UKV 94,6 MHz (DOPOLDAN TUDI SV 648 KHz)

PETEK: 5.45 Prebujate se z nami - 5.45 Pozdrav in napovednik - 6.10 Vreme, ceste - 6.25 Obvestila - 6.30 Horoskop - 6.40 Pesem tedna - 6.45 Prebramo dnevne časopise - 7.00 Druga jutranja kronika - 7.30 Informacije v treh jezikih - 7.45 Maniborsko zvočno pismo - 8.00 Dopoldne na MV - 8.00 Poročila - 8.05 Obvestila - 8.10 Pozdrav in napovednik - 8.30 Mali oglasi - 9.00 Menjalniški tečajni bank - 9.15 Zamurjeni - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečajni agenciji - 10.30 Kinoventilator - 11.15 Od petka do petka - 12.00 Poročila BBC-ja - 12.05 Obvestila - 12.15 Kronika UNZ-ja - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na MV - 13.10 Pozdrav in napovednik - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 14.30 Romskih 60 minut - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.25 Obvestila - 16.30 Poročila - 17.00 Kultura in šport ob koncu tedna - 18.00 MV-dur - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Večerni program MV - 19.30 Sipi mi - 22.00 Želimo vam lahko noč sobota: 5.45 Prebujate se z nami - 5.45 Pozdrav in napovednik - 6.10 Vreme, ceste - 6.25 Obvestila - 6.30 Horoskop - 6.40 Džouži na obisku - 6.45 Pesem tedna - 6.50 Prebramo dnevne časopise - 7.00 Druga jutranja kronika - 7.30 Informacije v treh jezikih - 7.45 Ljubljanski zvočno pismo - 8.00 Dopoldne na MV - 8.00 Poročila - 8.05 Obvestila - 8.10 Pozdrav in napovednik - 8.30 Oaj, kak san zljuto ... nogomet - 9.00 Menjalniški tečajni bank - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečajni agenciji - 10.30 Kratki stik - 11.15 Mali oglasi - 12.00 Poročila BBC-ja - 12.05 Obvestila - 12.15 Kronika UNZ-ja - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na MV - 13.10 Pozdrav in napovednik - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 14.00 Subjektivo - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.25 Obvestila - 16.30 Poročila - 17.00 Poslušamo vas - 17.30 Mali oglasi - 18.00 Na narodni fani - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Večerni program MV - 19.30 Da in ne - 22.00 Želimo vam lahko noč

SREDA: 5.45 Prebujate se z nami - 5.45 Pozdrav in napovednik - 6.10 Vreme, ceste - 6.25 Obvestila - 6.30 Horoskop - 6.40 Džouži na obisku - 6.45 Pesem tedna - 6.50 Prebramo dnevne časopise - 7.00 Druga jutranja kronika - 7.30 Informacije v treh jezikih - 7.45 Zagrebško zvočno pismo - 8.00 Dopoldne na MV - 8.00 Poročila - 8.05 Obvestila - 8.10 Pozdrav in napovednik - 8.30 Mali oglasi - 9.00 Menjalniški tečajni bank - 9.15 Išćemo za vas - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.15 NST-SNMV - glasbena lestvica - 11.00 V živo o ... - 12.00 Poročila BBC-ja - 12.05 Obvestila - 12.15 Kronika UNZ-ja - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na MV - 13.10 Pozdrav in napovednik - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 14.00 Dogodek dneva - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.25 Obvestila - 16.30 Poročila - 17.00 V stiski - 17.30 Srebrne niti - 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Večerni program MV - 19.30 Murskormski val - 22.00 Želimo vam lahko noč

ČETREK: 5.45 Prebujate se z nami - 5.45 Pozdrav in napovednik - 6.10 Vreme, ceste - 6.25 Obvestila - 6.30 Horoskop - 6.40 Mlado jutro - 6.45 Pesem tedna - 6.50 Prebramo dnevne časopise - 7.00 Druga jutranja kronika - 7.30 Informacije v treh jezikih - 7.40 Kmetijski strokovnjak - 8.00 Dopoldne na MV - 8.00 Poročila - 8.10 Pozdrav in napovednik - 9.00 Menjalniški tečajni bank - 9.15 Sedem veličastnih - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečajni agenciji - 10.30 Reportaža tedna - 11.15 Mali oglasi - 12.00 Poročila BBC-ja - 12.05 Obvestila - 12.15 Kronika UNZ-ja - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na MV - 13.10 Pozdrav in napovednik - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila -

19.00 Pri Huxtablovih - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Šport - 20.15 Komisar Rex - 21.10 Pa prav Chicago! - 21.55 Cobra, nanizanka - 22.40 Čarovnice z oloča Bay Cove, film - 0.15 Čas v sliki - 0.20 Šport - 1.00 Asfaltna džungla, kriminalka - 2.45 Schiejkov vsak dan - 3.45 Dobrodošli v Avstriji

TV AVSTRJA 2

9.00 Čas v sliki - 9.05 Schiejkov vsak dan - 10.05 Sric iz Amerike, film - 11.40 Premiera, film - 13.00 Čas v sliki - 13.10 Reportaže - 14.00 Dežela in ljudje - 14.25 Gnezdomec, razvedrila nanizanka - 15.10 Kriminalno je napisala - 16.00 Schiejkov vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pogledi s strani - 20.15 Ko igra godba - 21.10 Vera - 22.00 Čas v sliki - 22.30 Šiling - 23.00 Literarni kvartet - 0.15 Pod modro zastavo - 50 let Združenih narodov - 1.05 Pod modro zastavo - 1.45 Pogledi s strani - 1.50 Videonoc

TV MADŽARSKA 1

5.30 Vaška TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 Poročila - 9.05 Materialistični svet - 9.30 Dopoldne, vmes Milijonska dediščina, serija - 12.00 Poročila - 12.05 Gospodarska abeceda - 14.55 Evropski poslovni asistent - 15.20 Književnost za šolarje - 16.00 Poročila - 16.05 Nemški magazin - 16.30 Top model - 17.05 Ljudska umetnost, dediščina - 17.50 Program madžarskih Židov - 18.15 Posel - 18.30 Igra s slikami, kviz - 19.00 Za otroke - 19.13 Muza - 19.30 Dnevnik - 20.10 Malo mesto, serija - 20.50 Škorpijon poje za zajtrk dvojčke, madžarski film - 22.25 Bestseller - 22.55 Gospodarski magazin

TV MADŽARSKA 2

15.40 Koliko je vreden podeželjan? - 15.55 Telesportov božič - 16.05 Obvezno čtivo za šolarje: En mesec na vasi, tv-igra po J.S. Turgenjevu - 17.03 Čakajoč na vlado - 18.00 Regionalni program - 18.50 SP v rokometu (ž) - 20.25 Telesport -

**KO IZ DOMAĆE PĚČI
PRIJETNO ZADIŠI**

**HITRO
PRIPRAVLJENA
ZAMRZNJENA
ŽIVILA**

RIBJE PALČKE
IGLO, 300 g

304.-

**SLADKE
OKRASNE
MRVICE**

balvina okrogle, 90 g
čokoladne, 90 g

155.-
perle, 70 g **275.-**

ROZINE
Mercator - Emba,
200 g

88.-

KOKOS
MOKA
Mercator - Emba,
200 g

90.-

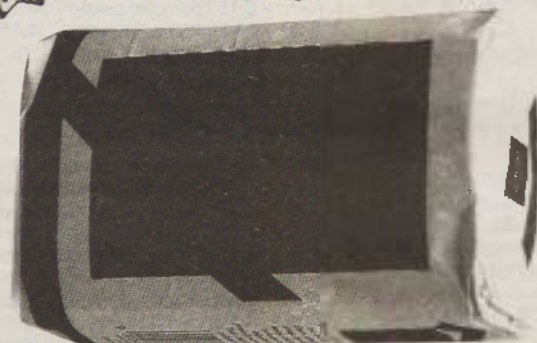
PUDING
čokolada 50 g, vanilija 40 g
Kolina

37.-

**NAMENSKA
MČKA**
Intesa, Milin, 5 kg

358.-

MOKA FARINA, 1 kg

83.-

MLADA ŠPINAČA
IGLO, 450 g

156.-

EVOMIX
dodatok jedem
Kolina, 250 g

241.-

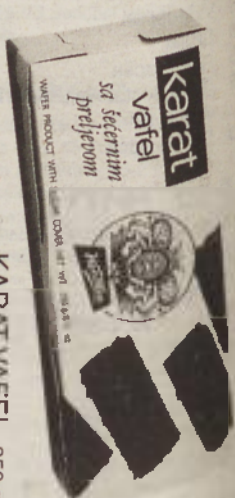
HRUŠKOV KOMPOT
EVERY DAY
olupljene polovice, 825 g

180.-

BRESKOV KOMPOT
EVERY DAY
olupljena polovica, 825 g

199.-

KARAT VAFEL, 250 g

236.-

BONBONIERA CZAPP

400 g

551.-

MEŠANICA
MEDENJAKOV
MANNER, 500 g

401.-

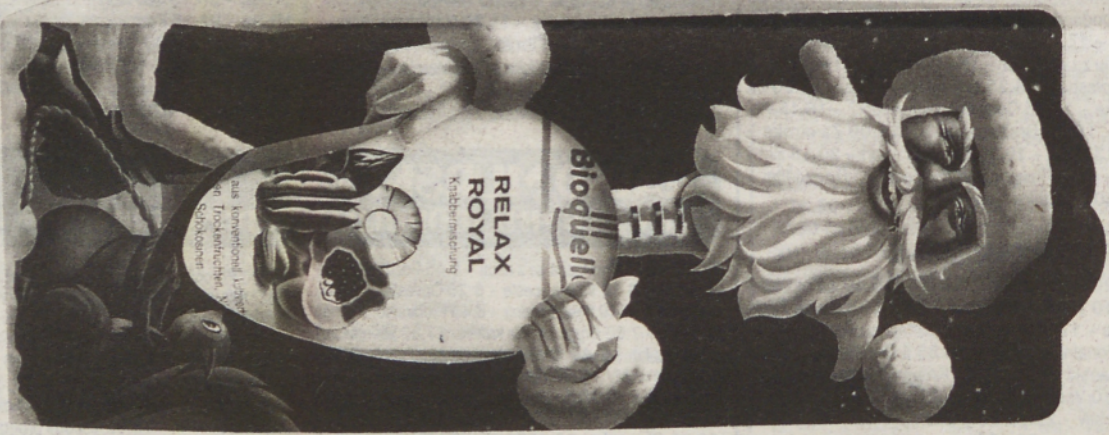
JEDILNA
ČOKOLADA
MANNER, 200 g

123.-

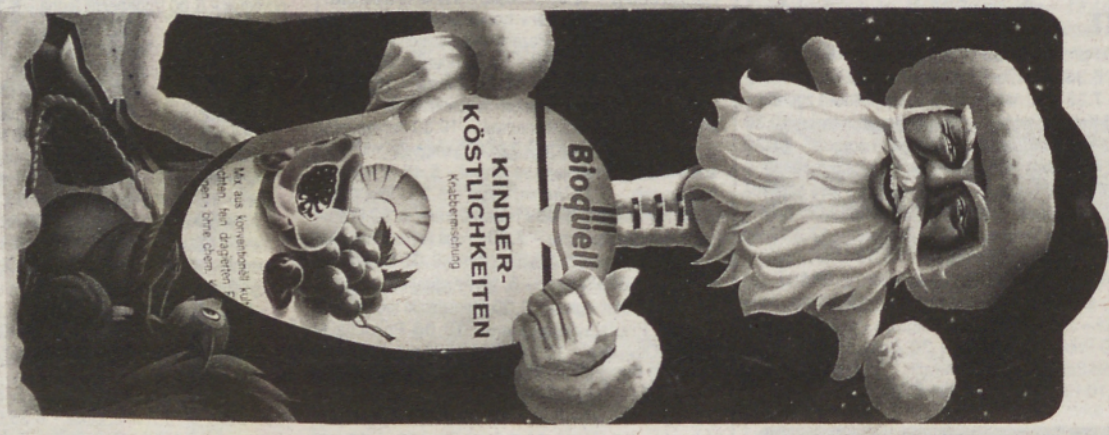
FRU - FRU
KARAMELE
Žito - Šumri, 400 g

259.-

RELAX - ROYAL
mešanica, 500 g

799.-

OTROŠKI
SLASTNI
GRIZLJAJI, 500 g

799.-

KANDIT - SENDVIČ
DESERT

381.-

SKODELICE ZA KOMPOT COUNTRY
6 delna garnitura

738.-

SKODELICE ZA ČRNO KAVO
6 delna garnitura

1.409.-

KOZARCI FLUT
garnitura 3 kozarcev za šampanjec

879.-

SERVIETI TISSUE

3 slojni, 33 x 33cm / 20 barvni božično novoletni motivi

103.-

PAPIRNATI KROŽNIKI
premer 21 in 27 cm, 3 kosi barvni božično novoletni motivi

55.-

POTOVALNI KOMPLET BLACK & DECKER VA 300

4.190.-

SVILENE RUTE
84 x 84 cm
9 različnih vzorcev

999.-

MOŠKA USNJENA DENARNICA

2.500.-

črna in rjava
izd. 014, izd. 012

ŽENSKA USNJENA DENARNICA

3.500.-

izd. 697/G

LAK ZA LASE MALIZIA ROSSA

509.-

DETERGENT OSKAR
Henkel - Zlatorog, 2.4 kg

399.-

ALLU FOLLIA
širina 30 x 20 cm
Piskar Antoni

262.-

DARILNI KOMPLET MOSCHUS

toaletna voda 30 ml,
deodorant 50 ml

1.239.-

DARILNI KOMPLET LIDERA

Deo krema 40 ml,
tekoča milo - tusion 200 ml
filtrirja

449.-

**BERZETIČNO DARILO -
DARILNIČNA VARNOST**

**PARFUMI
MIRAGE, TRICIA
in ETHIANA, 3 vonji
Kriša Kozmetika, 10 ml**

899.-

DARILNI KOMPLET MACHO

vodica po britju 100 ml,
deodorant 150 ml
Lek Kozmetika

1.419.-

DARILNI KOMPLET INTESA

deodorant 150 ml,
pena za britje 300 ml,
šampon - tuš gel 300 ml

1.219.-

**VESEL BOŽIČ
IN PRIJAZNO
NOVO LETO**

30.11. - 30.12. '95
UGODNA PRAZNIČNA PONUDBA

Ponudba velja do praznične zaloge

RENSKI RIZLING
LJUTOMER
Slovenijavino, 0,75 l

532.-

VINO HALOŽAN
Vinarstvo Halože
0,75 l

328.-

SAMPINJONI
V KISLU
Mercator - Eta, 340 g

327.-

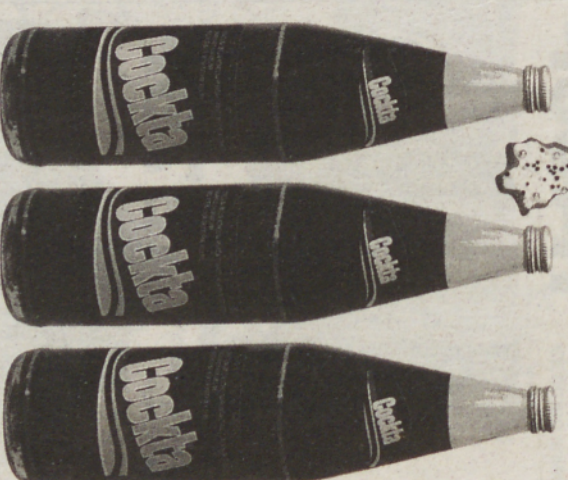
BOŽIČNI ČAJ
TEEKANNE, 20 x 3 g

296.-

ČAJ "SIR WINSTON"
20 x 2 g

173.-

COCKTA Slovenijavino, 1 l

78.-

DELIKATESNE
KUMARICE
Mercator - Eta, 340 g

182.-

AJVAR
Mercator - Eta, 650 g

485.-

SUHA ŠUNKA
brez kosti
Mercator -
Meso - Izdelki, 1 kg

1.058.-

PARIŠKA SALAMA -
MINI
Mercator -
Meso - Izdelki, 1 kg

603.-

CAROLANS
krem liker, 0,70 l

3.429.-

WHISKY
TEN HIGH, 0,75 l

2.589.-

MORTADELA
BOLOGNA
Krašconimce, 1 kg

865.-

PEČENA PURANJA
PRSA
v ovitku, 1 kg

1.623.-

SADNA VODKA
KEGLEVIČ
limona, 0,70 l

1.823.-

KRAŠKI PRŠUT EXTRA
(manjši kosil)
MIP Nova Gorica
1 kg

3.330.-

SALAMINI
MIP Nova Gorica, 1 kg

1.588.-

PIEKALJENI VRAT
brez kosti
Mercator - Mesna
Industrija, 1 kg

1.112.-

MERCATOR - DOMAČI ŽELODEC
vak. pak.
Mercator - Mesna
Industrija, 1 kg

1.856.-

SOK HAPPY DAY
pomarančni, 100%, 2 l

287.-

SOK BRAVO
pomarančni, 50%, 2 l

239.-

AGROSERVIS

Murska Sobota

V mesecu decembru prodaja vozil LADA SAMARA in LADA NIVA, zaščitenih s švedsko zaščito DINITROL in šestletno garancijo proti rjavenju.

- darilni bon v vrednosti 25.000,00 SIT
- brezplačni tehnični pregled
- standardne gume Michelin lahko zamenjate za zimske MICHELIN ALPIN X M + S dim. 165 x 70 x 13 brez doplačila
- 4 zimske gume z originalnimi plastišči samo 40.000,00 SIT
- ugodna posojila od 3 do 5 let z obrestno mero že od R + 8 %

V Agroservisu v Kroški 58 v Murski Soboti vas pričakujemo ob delavnikih od 7. do 16. ure, ob sobotah od 8. do 12. ure.

NOVO IN EDINO V AGROSERVISU V MURSKO SOBOTO

Kujski val, balkanska basen

V tej basni namesto živali nastopajo ljudje. Živali nikakor nočemo žaliti, čeprav bomo uporabili izraz, da se v Bosni ljudje vedejo kot živali. V Bosni se ljudje obnašajo kot zveri. Sicer pa živali hvala bogu ne znajo brati. Naš politični komentator je prišel iz Bosne v novi izvedbi. V Sarajevu ga je zadel ostrostrelec v levo oko. Na luknjo so mu nalepili obliž, neki mali Bošnjak pa mu je poklonil fračo za gusarsko prevezo. Nekaj dni kasneje so mu odstrelili desno uho. Odločil se je zapustiti nevarne kraje, zato se je skrtil na UN-tovornjak, namenjen v Evropo. Nekje v bosanskih hribih je vozilo nalletelo na mino. Ostal je brez leve rame, odtrgalo mu je desno koleno, nekaj mu je preskočilo v srednjem ušesu in izbito mu je spodnje zobe. Za silo so ga pokrpali v burmanski terenski UN-bolnišnici. Zaradi poškodbe srednjega ušesa ima od takrat uničeno ravnotežje ter popolno izgubo spomina. Glede na to, kakšne stvari se tam dogajajo, je imel še srečo.

Kujski val, drugi svet ali raj na zemlji

Smo v Prekmurju. Na tem koščku planeta živi skupaj toliko različnih skupin ljudi, da bi se zaradi drugačnosti lahko med seboj pobijali že v družini. Če bi se vedli kot v Bosni, bi bilo Prekmurje najbolj uničena pokrajina vseh časov. Tu živijo skupaj Prekmurci, Madžari, Romi, Nemci, Židje, črnici, Kitajci, kristjani, Muslimani, luterani, Maršovčki, budisti, Prleki, hindujci, šiti, suniti, baptisti, jehovci in vsi drugi (avtor obžaluje, če je na koga pozabil, tudi zato, ker je plačan po številu napisanih besed). Samo streljaj (lučaj, met) čez Muro je slika popolnoma drugačna. Prleki so nekoč izvedli etnično čiščenje, saj v Prlekiji živijo samo Prleki. Če se tja priženi kakšen Prekmurec, se mora na hitro prilagoditi. Edini priseljenci, ki jim je dopuščeno, da govorijo po svoje, so Ljubljančani, saj nikoli ne veš, kdaj boš potreboval zveze v Ljubljani. So pa zelo redki, v vsej Prlekiji jih je kakih šest ali sedem. Gremo spet na drugo stran reke. V vsem Prekmurju so samo trije šovinisti. Mi pri Kujskem valu vas poznamo. Vemo, kdo ste, in vas nadzorujemo. Spremljamo vsak vaš korak. Pristruškujemo vašim telefonskim pogovorom. Beležimo vse vaše početje. Zatorej pazite, kaj delate in ne sejte razdora med mirne in dobre ljudi. Tu moramo omeniti še zanimiv podatek, da je zadnja desetletja na desnem bregu Mure popolnoma upadla rodnost. Nasprotno je v Prekmurju skokovito narasla. Statistika beleži neverjetno rodnost zlasti v Rakičanu. Bati se je, da bo ob taki nizki spolni aktivnosti Prlekov pokrajina med vinorodnimi griči in Muro kmalu popolnoma prazna.

Kujski val, beležimo vpliv nekdanje Juge na ves svet

Kravatarji, pozor! Odslej bo nošenje kravate drago. Hrvatje bodo uvedli plačevanje takse na nošenje kravate. Kravata je hrvaški izum. Na dan boste odšteli pol dolarja. Nerazviti svet bo to pahnilo v še večjo bedo. Hrvaška bo najbogatejša dežela na svetu, bogatejša celo od Bila Gatesa (Microsoft).

Kujski val, lokalne zanimivosti

Naši cestarji so inteligentnejši kot drugod, kjer postavijo za delo na cesti prometne znake in svetlobno signalizacijo. Naši postavijo valjar ali buldožer. Poskusite povoziti prometni znak in nato še buldožer. Razlika je očitna, cestarji pa bolj varni.

Kujski val, reklamna in nesramna sporočila

- Novoodprt lokal vabi cenjene goste na prleške specialitete. Ob prvem obisku v našem lokalu boste kosili z gospodarjem. Gospodar je

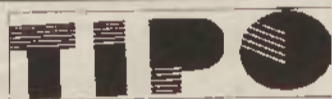

sicer že debel, da komaj hodi, toda služba je služba. Če boste vse pojedli, boste za nagrado na dnu krožnika zagledali prizor, kako voznik z bičem pretepa konja. Pridite in pri nas preživite prijetne trenutke.

(Uredništvo Kujskega vala poziva naročnika tega oglasa, naj sporoči še naslov in ime nove gostilne, da bodo gostje vedeli, kam naj gredo.)

- Genetski inženiring Črenšovci: Po želji spremenimo lastnosti katere koli rastline ali živali. Priporočamo že preizkušene nove pasme prašičev z vcepljenimi govejimi geni. Zrastejo do teže devetsto kilogramov in dajo čez petdeset litrov mleka na dan.

TRGOVINA

Ledavsko naselje 31, Murska Sobota, Tel.: 31 250
VAM PONUJA ZA VOZILA

CITROEN - OPEL - RENAULT - FIAT
ALFA ROMEO - BMW - DAIHATSU

- karoserijske dele
- žaromete
- ogledala
- hladilnike za vodo
- sklopke
- aluminijasta platišča
- motorne dele
- akumulatorje
- zavorne sisteme
- vetrobranska stekla
- zimsko opremo
- gume SAVA, FULDA

AKCIJA
V DECEMBRU

Prodaja izpušnih loncev
z brezplačno montažo

R A Z P I S

Zaradi širitve programov in velikega zanimanja za naše proizvode vrhunske kvalitete iščemo organizatorje prodaje in prodajne zastopnike za območje Slovenije. Nudimo vam dobre pogoje za delo, stimulatивно nagrajevanje, možnost napredovanja. Delo je pogodbeno, kasneje možnost redne zaposlitve.

Pisne prijave s kratko avtobiografijo, opisom izkušenj na področju prodaje in telefonsko številko pošljite na naslov:

ZEPTER SLOVENICA D.O.O.
Gospodsvetska c. 4
62380 Slovenj Gradec

ZEPTER - Z VAMI SKOZI ČAS

OBČINA KOBILJE RAZPISUJE PROSTO DELOVNO MESTO VISJEGA UPRAVNEGA DELA VCA ZA NE- DOLOČEN ČAS

POGOJI:
višja strokovna izobrazba
ekonomske smeri

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema Občina Kobilje v 8 dneh po objavi. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po postopku.

KO KAJ POTREBUJETE, POKLIČITE TRGOVINO ELA V VIDONCIH!

Trgovina Ele Vlaj v Vidoncih vam želi, da zimo preživite na toplem, zato je za vas priskrbel zadostne količine premoga lignita, lignita kisлата in vedno imajo v zalogi tudi rjavi trboveljski premog. Vse vrste premoga v trgovini Ele Vlaj lahko plačate s tremi mesečnimi obroki oziroma tremi čeki brez obresti. Naročila sprejemajo po tel., št. sta: 51 170 in 21 976.

V trgovini Ela boste našli tudi vse za gospodinjstvo. Prodajajo tudi ves gradbeni material, umetna gnojila, krmila in gospodinjstvi plin.

Vaša zanesljiva in svojim strankam hvaležna Ela Vlaj vam želi VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO 1996.

Hkrati se cenjenim strankam priporoča tudi v prihajajočem letu, letu 1996!

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE gradbenik p. o. LENDAVA

Kranjčeva 6

Ponovno razpisuje javno dražbo za prodajo naslednjih osnovnih sredstev

1. Kamp prikolica ADRIA inventarna številka 427837 izklicna cena 74.519,00 SIT
2. Kamp prikolica ADRIA inventarna številka 427810 104.370,00 SIT
3. Kamp prikolica ADRIA inventarna številka 427829 94.185,00 SIT
4. Kamp prikolice ADRIA inventarna številka 431265 154.140,00 SIT

Cene so brez prometnega davka, ki ga plača kupec. Javna dražba bo v četrtek, 14. 12. 1995, ob 13. uri v prostorih podjetja Petišovci - gramoznica. Javna dražba poteka po načelu videno - kupljeno. Ogled navedenih osnovnih sredstev je na dan javne dražbe. Varščina v višini 10 % izklicne cene se plača uro pred dražbo. Najmanjši dvig cene je 5.000,00 SIT. Dodatne informacije po telefonu št. 75 117.

BARVE	50 ŠTEVILO SVETOV 100	VELIKOST: DO 70 X 100 cm
1	9800SIT	18300SIT
2	17100SIT	31600SIT
3	24400SIT	44100SIT
4	31700SIT	58200SIT

OBKUPVANJE IN FILMI SO ZAJETI V CENI
ZA VSE INFORMACIJE POKLIČITE: MediaArt
tel.: 064/ 311 055, mbt 0609 634 089

www.eunet.si/ e-mail: yellowpage@eunet.si
yellowpage/yellowpage.html Jasico d.o.o.

069 32 027

ZAKAJ? OGLASI

v NAJBOLJ obiskane www strani v Sloveniji

RUMENI INTERNET - SLOVENIA

100 OBISKOV / URO IZ VSEGA SVET 24 UR/DAN
MULTIMEDIJALNA PREDSTAVITEV - BARVNE SLIKE,
ANIMACIJA, ZVOK, OGROMNO ŠTEVILO STRANI TEKSTA
CENA/KORIST - ZELO UGODNO!

POKLIČITE, PIŠITE, TAKOJ! INTERNET JE IN

motorna vozila

RENAULT 4 TL, neregistriran, letnik 1978, prodam. Rogač, Odranci, blok. m5091

ZASTAVO 126 P in **RENAULT 4 GTLJ** prodam. Titan, Gorička 54. Cemelavci m5101

OPEL KADETT B, letnik 1972, registriran do januarja 96, prodam. Andrejci 11. m5104

FIAT 126 BIS, letnik 1990, prodam. Domanjševci 62, tel.: 54 057. m5124

KOMBI CR 35, letnik 1986, zelo dobro ohranjen, prodam. Tel.: 26 473, po 16. uri m5130

GOLF JGL, letnik 1981, rumene barve, dobro ohranjen, prodam. Tel.: 22 657. m5134

FIAT PUNTO 55 S, letnik 1994/95, prodamo ali zamenjamo. Tel.: 61 623. m5135

OPEL KADETT 1,4 LS LIMUZINA, letnik 1990, prodam. Tel.: 61 623. m5136

OPEL KADET 1,5 TD LIMUZINA, intercooler, prodam. Tel.: 61 623. m5137

VW GOLF, dizel, dobro ohranjen, letnik 1989, prodam. Tel.: 75 213. m5144

GOLF 1300, na bencin, letnik 1982, ugodno prodam. Tel.: 42 171. m5146

KAMION MAN TIP 19.281, prekučni, letnik 1981, in triosno prikolico Koegel tip N 12-3, nosilnost 16 ton, letnik 1982, prodam. Tel.: 77 134. m5150

OPEL KADETT 1,3 S, pet vrat, letnik 1986 do 1988 kupim, prodam pa naravno za univerzalno daljinsko centralno zaklepanje za avto in brezžične hišne zvonice. Tel.: 42 907. m5160

MERCEDES 1413 LK, prekučni, starejši letnik, registriran do 2. aprila 1996, prodam za 4.500 DEM. Puconci 304. m5163

OPEL REKORD 2.0 LS, karavan, 1. 1985, reg. do 7. 1996, prevoženih 140.000 km, ugodno prodam. Horvat, Nemčevci 10. m5164

OPEL KADETT 1,6 i, s katalizatorjem, servovolan, avtomatik, letnik 1988, tri vrata, prodam. Tel.: 57 650 zvečer. m5174

VLAČILEC IVECO turbo star, 6 x 4 (3 osi), 330 KS, primeren za prekučnik ali mešalec za beton ugodno prodam. Tel.: 062 692 401 od 17. do 20. ure. m5175

živali

MLADE JAPONSKE PREPELICE, mlade pegatke in kunce novozelandske prodam. Štefan Gašpar, Bogojina 142. m5117

10 BIKOV IN 5 TELIC, težkih okrog 300 kg, ter 5 bikov, težkih okrog 400 kg, prodam. Tel.: 56 050. m5131

KRAVO, A-kontrola in samonakladalno prikolico SIP 22 ter traktor Zetor 6911 prodam. Tel.: 062 710 030. m5143

Začnite z rejo južnoameriških činčil. Odkupujemo kože, ponujamo kakovost in opremo. Tel.: 062 792 340. m5162

DVE KRAVI, A-kontrola, visoko breji, prodam. Tešanovci 54. m5170

Mlađice dolgodlakega škotskega ovčarja, brez rodovnika, stare sedem tednov, prodam. Tel.: 61 424, dopoldan, 61 552, popoldan po 16 uri. m5173

posesti

SOBO s kopalnico oddam. Klicati popoldne po tel.: 31 891. m5121

V M. SOBOTI dam v najem poslovni prostor za pisarno ali sorodno mirno dejavnost, veliko okrog 20 m², centralno ogrevano. Tel.: 22 445 ali 21 279. m5140

VINOGRAD, 15 arov, s kletjo, ugodno prodam. Žerdin, Lipa 44, tel. 42 171. m5145

HIŠO, novejšo, v okolico Gornjih Petrovc, prodam ali zamenjam za stanovanje z doplačilom. Tel.: 23 962. m5147

HIŠO v centru M. Sobote, na 9-arski parceli, takoj vseljivo, prodam ali dam v najem. Naslov v upravi lista. m5148

HIŠO z gospodarskim poslopijem na Rožičkem Vrhu, takoj vseljivo, s 100 ari zemlje (lahko tudi manj) in novo kuhinjo, 3 m, za polovično ceno prodam. Tel.: 65 963. m5156

STANOVANJSKO HIŠO, primerno za pisarne ali stanovanje, 60 m², z možnostjo adaptacije, s 15 ari zemljišča, v Lendavi prodam. Tel.: 70 713 v petek, soboto ali nedeljo Andrej Halas. m5157

LOKAL (opremljen kot frizerski salon) ali za kakšno drugo mirno obrt, na Cankovi, damo v najem. Tel.: 40 018. m5168

26 AROV NJIVE (ob potoku) prodam. Moščanci 59. m5176

KUPIM STANOVANJE v Murski Soboti, veliko pribl. od 60 do 80 m². Tel. 23 143, zvečer.

kmetijska mehanizacija

TRAKTOR URSUS (FERGUSON) 50 KM, star tri leta, prevoženih 500 delovnih ur, in gradbeno parcelo z dokumentacijo, 22 arov, v Dolini, prodam. Tel.: 22 871. m5100

DVOOSNE PRIKOLICE, 5- in 7-tonske, s poviški, volumen zaboja 9 in 11 m³, naprodaj po posezonskih cenah od 550.000 do 650.000 SIT. Tel.: 82 580, 81 487. m5116

TRAKTOR IMT 560 prodam. Žitkovci 2. m5127

NAMAKALNIK ROLOMAT, dolžina cevi 280 m, premer 75, skoraj nov, prodam za 3500 DEM, v račun vzamem težke svinje za zakol. Tel.: 063 723 402. m5149

razno

SODA, 360 l, za rdeče, in 120 l, za belo vino, dobro ohranjena, prodam po polovični ceni. Tel.: 62 020. m5096

BOBNE, akustične, mikrofona, ojačevalec in drugo opremo prodam. Tel.: 87 359. m5103

PLATIŠČA, aluminijasta, za lado samaro prodam. Prosečka vas 46. m5106

OTROŠKO SOBO z nadstropno posteljo in kavč ugodno prodamo. Tel.: 75 906, po 16. uri. m5108

Preključem veljavnost spričeval, izdanih na SPŠ - Pedagoška smer v M. Soboti, leta 1982, 1983, 1984 in 1985. Tatjana Lazar, G. Petrovci 58. m5109

AKCIJSKA PRODAJA bojlerjev: 80-litrski po 12.690, kombinirani od 19.600 tolarjev naprej. Kuhinjske nape na voljo že za 9.985 tolarjev. Ugodne cene tudi za gospodinjske aparate. Možnost plačila na broke. Trgovina ELEKTRON, Donko, Partizanska 68, Lendava, tel.: 75 882. m5118

FANT, star 29 let, veren, nealkoholik, pošten, bi rad spoznal dekle ali mamico za skupno življenje. Ponudbe pošljite na upravo Vestnika pod šifro »POMLAD«. m5122

RAČUNALNIK IPC 486, 33MHZ, 4MB RAMA, komplet z miško, CD-ROMOM, SOUND BLASTER z igricami in programi, prodam. Tel.: 21 127. m5123

SEME GOLIC kupujemo po 400 SIT/kg. Tel.: 82 441, Cven 14. m5129

OSNOVNO PLOŠČO i 486 DX 33 z 8 Mb RAM-om prodam. Cena 500 DEM. Tel.: 00 385 40 843 335, Darko. m5132

HRASTOV okrogel les, suh, dva hloda, prodam. Velika Polana 194. m5139

PRIKOLICO ZA AVTO in termoakumulacijsko peč, 2,5 kW, prodam. Tel.: 46 572, Petanjci 76. m5141

MED, domači, akacijev in cvetlični, prodam za 300 SIT. Lahko prinesete kozarce. Nedelica 145a, tel.: 72 125. m5158

ODKUPUJEM bučnice, 400 SIT/kg. Tel.: 062 792 340. m5161

SEDEŽNO GARNITURO, dobro ohranjeno, ugodno prodam. Tel.: 70 076, popoldan. m5165

Preključem veljavnost spričevala 1. letnika Tekstilne šole, izdanega v šol. l. 1992/93 na Strojni tekstilni šoli v M. Soboti. Renata Somi, Kroška ulica 17, M. Sobota. m5171

Preključem veljavnost diplome, izdane na Srednješolskem centru - kovinarske usmertive, l. 1986. Boris Maučec, Gančani 213, p. Beltinci. m5095

delo

K SODELOVANJU vabimo komunikativne osebe za prodajo na terenu. Tel.: 65 802. m5090

NATAKARICO, KV ali priučeno, takoj zaposlimo. Panonska 8, Odranci. m5115

NATAKARICO takoj zaposlimo. Okrepčevalnica LIBERO, Renkovci 53 b. m5128

storitve

SATELITSKI SISTEMI

akcijska cena samo 379 DEM.

Montaža zemljskih programov.

TAF, Trnje 61, tel.: 70 021. m4953

ROLETARSTVO NOGRAŠEK izdeluje in montira žaluzije, lamelne in plise zaves, rolete in roloje. V zalogi tudi vsi sestavni deli za senčila. Tel.: 061 651 247. m5094

INŠTRUKTORJA za višješolsko matematiko iščem. Tel.: 65 423. m5159

Graditejil!

Strojno izdelujemo estrih in glazure. Inf. po tel.: 062 773 421. m4986

*Zaspal si tiho, mirno,
utrujen od boja in bolečin,
ta teboj ostala je praznina
in v srcih naših bolečina.*

V SPOMIN

13. decembra bo minilo leto žalosti, odkar nas je za vedno zapustil naš dragi

Jože Zamuda

z Račkega Vrha

Hvala vsem, ki ste ga ohranili v spominu, postojite pri njegovem grobu in mu prižigate sveče.

Njegovi najdražji

*Ko si odhajal, se nisi poslavljaj,
saj si verjel, da boš prišel,
a usoda je hotela, da za vedno si odšel.
Ni več besed, ne stiska rok,
ostal je le spomin in trpek jok.*

ZAHVALA

Po doigotrajni bolezni nas je v 76. letu nenadoma zapustil dragi mož, oče, dedek in stric

Anton Nemec

od Sv. Jurija

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem, znancem, društvu upokoencev in vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, nam pa izrekli ustno ali pisno sožalje, darovali vence, cvetje, sveče in za sv. maše.

Iskrena hvala g. župniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Posebna hvala dr. Ivanu Neratu ter patronažnima sestrama g. Anici in g. Marici za pomoč in požrtvovalnost med njegovo boleznijo.

Hvala tudi pogrebništvu Banfi.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Zalujoci: žena Marija, hčerka Marica z možem Janezom, vnuk Darko z Romano in drugo sorodstvo

*Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi tvojega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.*

ZAHVALA

V 48. letu nas je po dolgi in težki bolezni zapustil naš dragi mož, oče, sin, dedi in brat

Štefan Flisar

iz M. Sobote
Vrbišče 15

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste ga pospremili na zadnji poti, mu darovali cvetje in sveče, nam ustno ali pisno izrazili sožalje in pomagali v najtežjih trenutkih.

Posebej se zahvaljujemo g. duhovniku, govornikoma, pevcem kolektivu Mesne industrije in Pomurske založbe, godbeniku za odigrano Tišino ter zdravstvenemu osebju za zdravljenje in lajšanje bolečin.

Še enkrat hvala vsem in vsakomur posebej!

Zalujoci: žena Danica in vsi, ki so ga imeli radi

*Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

V 64. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče, dedek, tast, brat in boter

Jožef Bejek - Pepi

iz Kroga

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali za vence, šopke, sveče in sv. maše, ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala velja dr. Arpadu Norčiču in vsemu osebju II. nadstropja kirurškega oddelka soboške bolnišnice za lajšanje bolečin med njegovo boleznijo. Hvala tudi g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, g. Kovaču in g. Boroviču za besede slovesa, GD iz Kroga, drugim gasilskim društvom ter za odigrano Tišino. Hvala tudi celotnemu kolektivu MI predelava, Pomurskim mlekararnam, Muri - 223. brigadi ter pogrebništvu Banfi za opravljene storitve.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

Zalujoci vsi njegovi

DEDI

Pogrešali te bomo

Tvoji vnuki Bostjan, Mateja in Suzana

V SPOMIN

Minili sta dve leti, odkar nas je 8. decembra 1993 mnogo prezgodaj za vedno zapustila naša ljubljena žena, hčerka, sestra, snaha in teta

Jelka Šarotar

V naših srcih je vedno z nami.
Vsi njeni

*Kako je prazen dom, dvorišče,
naše oko zaman te išče,
ni več tvojega smehljaja,
le trud in delo tvojih
pridnih rok za vedno nam ostaja.*

V SPOMIN

Te dni mineva leto dni žalosti, odkar nas je zapustil naš dragi

Janez Novak - Jani

mizar

iz Murske Sobote

Hvala vsem, ki se ga spominjate, postojite ob njegovem grobu in prižigate sveče.

Zalujoci vsi njegovi

*Že dve leti v tihem grobu spi,
a v naših srcih vedno še živiš,
tvoj večni dom rože zdaj krasijo
in svečke ti v pozdrav gorijo.*

V SPOMIN

8. decembra minevata dve žalostni leti, odkar smo ostali brez tebe, dragi mož, oče in dedek

Martin Hozjan

iz Črenšovec

Hvala vsem, ki se ga še spominjate.
Zalujoci vsi tvoji najdražji

*Ko živel sem, ljubil sem vas vse,
zdaj, ko me več med vami ni,
spomnite se me vi.*

V SPOMIN

5. decembra je minilo eno leto, odkar nas je zapustil dragi mož, oče in dedek

Slavko Kramberger

iz Lendave

Tiho in žalostno je ob tvojem grobu. Hvala vsem, ki postojite ob njegovem grobu, mu prinašate cvetje in prižigate sveče.

Tvoji najdražji

*Kako je prazen dom, dvorišče,
naše oko zaman te išče.
Ni več tvojega smehljaja,
odšel si tja, kjer ni več bolečin,
a nate večno bo ostal spomin.*

ZAHVALA

Tiho in mirno nas je zapustil komaj 66-letni dragi mož, oče, dedek, brat, stric in boter

Ernest Pozman

iz Sotine

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence, šopke, sveče, svete maše, nam pa izrekli sožalje. Posebna hvala g. župniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke ter pogrebništvu Banfi.

Vsem skupaj še enkrat iskrena hvala!
Sotina, 1. 12. 1995

Zalujoci vsi, ki smo ga imeli neizmerno radi

Ne morem iz zemlje kot drobna semena, da znova bi segli si v tople dlani, med nami je krsta bela, grob je med nami, tišina prsti. Starši, bratje, prijatelji moji, lučka spomina naj vedno gori, cvetje belo naj dom moj poslednji krasi in moj nasmeh naj med vami vedno živi.

V SPOMIN

Čeprav še ne dojemamo resnice, pa vseeno datum kaže, da bo 10. decembra dve leti, odkar nas je tragično zapustil naš dragi sin, brat in vnuk

Robert Ivanič

iz Noršinec

Komaj 22 let si bil star, ko si moral na cesti pustiti svoje mlado življenje. Bil si nam v veliko upanje. Zdaj pa pri nas domuje velika bolečina, žalost, praznina... Hvala vsem, ki mu prižigate sveče, poklonite cvet ali z lepo mislijo postojite pri njegovem grobu.

Nikoli potolaženi: mama, oče, sestra in stari starši

V SPOMIN
8. decembra 1995 bodo minila tri leta žalosti, odkar smo ostali brez tebe, dragi sin

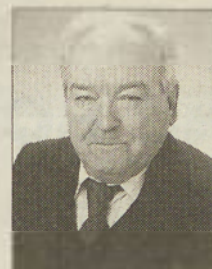
Miran Filipič

iz Borec pri Krizevcih

Bil si junaški v svojem življenju, tiha in mirna bila je tvoja pot, brez slovesa bil je tvoj odhod. Spomin nate vsak dan prebuja se, le to si želimo, da na grob tvoj pohitimo. Odšel si sam na pot neznano, zapustil si očeta, mater, brata in sestri same.

Hvala vsem, ki se z lepimi spomini ustavite ob njegovem grobu, mu prinašate cvetje in prižigate sveče.

Vsi tvoji najdražji

Ko živel sem, ljubil sem vas vse, zdaj, ko me več med vami ni, ljubite me v spominu vi.

V SPOMIN

3. decembra minevata dve leti žalosti odkar nas je zapustil dragi mož, oče, strari oče, brat in stric

Jože Bokan

z Jesenic
roj. v Rogoševcih

Hvala vsem, ki se ga spominjate, obiskujete njegov grob, mu prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoci vsi njegovi

Niti zbogom nisi rekel niti roke nam podal. Smrt te vzela je prerano, a v naših srcih boš ostal.

ZAHVALA

Tragično nas je zapustil komaj 60-letni dragi oče

Stefan Marton

iz Srednje Bistrice

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam pomagali in v najtežjih trenutkih stali ob strani, izrazili sožalje, darovali cvetje, vence, sveče, za svete maše in ga v tako velikem številu pospremili k njegovemu zadnjemu počitku. Posebna hvala g. kaplanu, pevcem ter govornikom za lepe besede ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujoci sin Darko s Tatjano in sin Tonček z Anito

Ko živel sem, ljubil sem vas vse, zdaj, ko me več med vami ni, ljubite me v spominu vi.

V SPOMIN

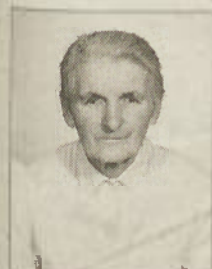
8. decembra bo minilo eno leto žalosti in bolečine, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

Aleksander Horvat

iz Mačkovec

Hvala vsem, ki ga imate v lepem spominu, postojite ob njegovem grobu ter mu prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoci vsi njegovi

Spomin na mamo komu ni drag, komu ni svet. Umrje mama vsem prerano, naj tudi sto dožije let.

ZAHVALA

Na pragu 90. leta je za vselej odšla od nas ljuba mama, babica in prababica

Vilma Erjavec

roj. Omar
iz Borejec

Ob boleči izgubi naše drage mame se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam izrekli pisna in ustna sožalja, darovali vence, cvetje, sveče ter za svete maše in jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku g. Flisarju ter domačemu gasilskemu društvu. Hvala tudi kolektivu OŠ Puconci, učencem 4. a razreda ter pogrebništvu Banfi za pogrebne storitve.

Vsem še enkrat hvala!
Vsi, ki smo jo imeli radi

Najina edina sreča si bil ti, edini sin, dragi Riki. S svojim vedrim nasmehom vsakega osrečiti si znal. Pred usodo neizprosno sam nemočno si stal. Ni besed več tvojih, ni več stiska tvojih rok - ostal le nate spomin je, a ob spominu trpkí jok. Le srce in duša vesta, kako boli, ko več te ni.

Riki Both

17. decembra mineva leto žalosti in bolečine, odkar je postal naš dragi sin žrtev prometne nesreče. Za vedno si nas zapustil. Ni ure, dneva in noči, da ne bi pomislili nate. Pogrešamo tvoj nasmejani obraz, tvoj prijetni glas. Za vsako misel in spomin nanj, za vsak obisk pri grobu, darovano cvetje in prižgane sveče prisrčna hvala.

V mislih smo vedno s tabo.
Tvoji ljubeči starši

Niti zbogom nisi rekla niti roke nam podala, smrt te vzela je prerano, a v naših srcih za vedno boš ostala.

ZAHVALA

V 62. letu nas je za vedno zapustila naša draga žena, mama, stara mama in tašča

Regina Kerec

iz Gerlinec

V globoki žalosti se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, znancem in prijateljem, ki ste jo v takem velikem številu pospremili na njeni mnogo prerani zadnji poti, ji darovali vence, cvetje, sveče in za sv. maše, nam pa izrekli sožalje. Najlepša hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku Antonu Persu za poslovilne besede ob odprtem grobu. Posebna hvala kolektivu Tovarne moških oblačil Mura.

Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali.
Žalujoci: mož Leopold, sin Franc z družino ter hčerki Marjetka in Marica z družinami

Ni več trpljenja, ne bolečine ostali so le sledovi in spomin.

V SPOMIN

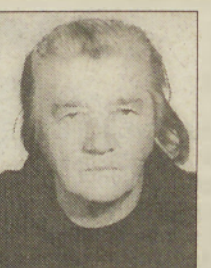
8. decembra 1995 bo minilo drugo leto žalosti, odkar je umrl naš

Ludvik Časar

iz Krizevec v Prekmurju

Hvala vsem, ki ste ga ohranili v spominu in postojite pri njegovem grobu ter polagate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoci vsi njegovi

Skrb, delo in trpljenje tvoje je bilo življenje, bolečine si prestala, zdaj boš v grobu mirno spala.

ZAHVALA

V 83. letu nas je za vedno zapustila naša draga mama, tašča, babica in prababica

Ana Flisar

s Krajne

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše. Iskrena hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govornici za poslovilne besede, kolektivu Kartonaže M. Sobota in pogrebništvu Banfi.

Vsem še enkrat hvala!
Žalujoci vsi njeni

Že leto dni te zemlja krije, v grobu tihem mirno spiš, srce ljubeče več ne bije, v naših srcih še živiš.

V SPOMIN

25. novembra je minilo žalostno leto odkar nas je zapustila naša

Jožefa Domjan - Pepka

iz Sodišinec

Hvala vsem, ki z lepo mislijo postojite ob njenem grobu, ji prinašate cvetje in prižigate sveče

Vsi njeni

Skromno in pošteno si živel nas učil, veselje, srečo in ljubezen si med nas delil. A sedaj naš dom ovit v mrtvo je sivino, v njem obup z neizprosno je praznino. Tudi polja tvoja niso več zorana in cvetoča kot nekoč. Vse, kar storil si za nas nekdanj, v spomin bo in hvala ti za vekomaj.

V SPOMIN

2. decembra je minilo pet let žalosti, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče, tast in stari oče

Jože Trstenjak

iz Gorice

Spominjamo se te vsi tvoji!

Andrej Gerenčer - Broker je moral včeraj na sam Miklošev dan odpovedati srečanje mestnih županov. To je storil iz protesta do »standt« mojštrov klubov malega nogometa. Ti na »senji« nikakor niso hoteli točiti »strejovskega« in »vanečkega« vina, s katerim je nameraval pogostiti mestne župane. Za to potezo mu je prvi čestital ex ud viškega reda ali prstozi-darske vinske lože Ernest Novak - Udek.

Jože Puhan - Specialni je že začel z mešanjem krmnih mešanic za volilni golaž **Jenija Sapača** - Brzega in **Jožka Tivadarja** - Kraljevega. Kot smo uspeli izvedeti, so golaž »Mikloševon senji« družno preizkusili **Franc Vratarič** - Uspešni, **Jože Meolic** - Preplačani in **Jože Škulj** - Močvirnik.

Po poglobljenem študiju in opravljenih izpitih pri specialistu in akademiku za semensko blago **Jožetu Jeriču** - Pekoči papirki je **Jožetu Kuharju** - Ex Marxu le uspelo postati asistent prej omenjenu gospodu. Tako sedaj v puconski hladilnici skrbi za hlajenje pekoče paprike in drugih semen. Pred vhomom v njegovo rezidenco v hladilnici že visi plakat z udarnim geslom **Živela zadružna lastnina**.

Viktor Šbül - Garnat že mrzlično praska po bančnih depojih, da pokrije dolgove pobeglim strokovnjakom, katerim **EEK Kocuvan Holding** zaboga ni hotel dati plač, zato pa jim je dal bančno garancijo Pomurske banke.

V Muri so začeli s kadrovskim preustrojem delavk v lahkih oblačilih. Kot nam je uspelo izvedeti, bodo nekatere začele delati v skladiščnih prostorih **Levi's centra**, nekatere pa bodo med drugim odšle v polnilnico plemenitega **chardonnaya** in **souvingnona**, po katerih se je povpraševanje v zadnjem mesecu tega leta zelo povečalo.

Vito Györek se je spet jezil na meteorologe in boga, ki so mu poslali sneg in led ravno v času, ko je imel s svojo celotno ekipo v gostilni **Flegar** kolegij in zbor delavcev, na katerem so sprejemali strategijo delovanja zimske službe.

Milan Koren - 13 M stečajni, ki je začel v Pomurki z obsežno deratizacijo, že piše strokovni referat o tem, kam je dal za 600 milijonov zalog, ki jih je našal v Pomurki, preden je začel z »uspešnim« pohodm. Kot nam je uspelo izvedeti, zalog pri Slavku Horvatu ni. Ne ve pa se, če jih morda ni dal v nadaljnjo predelavo v **PIK Vrbovec**. Zato ne prežite referata na oglasni deski pri **Območni gospodarski zbornici za Pomurje**.

BESEDA NI KONJ

BODITE Z NAMI - NE BOSTE SAMI

Trgovsko podjetje d. o. o.
Boris Keg
69000 Murska Sobota,
Mladinska 60

7.12.
1995

Kupon z odgovorom, polnim imenom in naslovom pošljite na dopisnici do naslednjega četrta na naslov: Podjetje za informiranje, Ulica arhitekta Novaka 13, 69000 M. Sobota

KUPON Nagradno vprašanje:

Kateri slovenski ansambel je v svetu najbolj znan?

GEZA
SE
ZLZA

PRESENEČENJA ZA NOVE NAROČNIKE!

Radgonski mehurčki

Pozdravljene, ljube moje in seveda ljubi moji Radgončani. Saj ne delam razlik, vendar raje pozdravim ženski svet kakor pa napuhli moški svet, ki je poln samega sebe in zaverovan v svoj »jaz«. Gospodje pozabljajo, da ženska podpira tri vogale pri vsaki hiši. Da ne bom žalila vseh, nekateri so prav pozorni do žensk, a kaj, ko je teh tako malo, da me kar stiska pri srcu.

Tudi moja Radgono je začel beliti sneg in počasi bo pokrtil vse tiste luknje in nepravilnosti, ki se pojavljajo in ponavljajo. Pa se razpoloženje v Radgoni izboljšuje. Sama sem zadovoljna! Zadovoljna sem tudi z učinki »mehurčkov« v Vestniku (res je to moj najbolj priljubljeni tednik). Pa kaj hitro postanem žalostna. Danes imam tri vzroke za mojo veliko žalost. Naj jih izlijem na papir!

Prvi vzrok: En radgonski svetnik z znanim advokatom (ni sam dovolj sposoben?) toži Vestnik oziroma urednika zaradi razžalitive časti (tako se menda reče) in bi rad »kaj pokusiral«. Lepo in prav. Samo jaz ga nisem imela namena žaliti. Opisala sem samo občutke ob gledanju internega kanala in sem videla razne izpade svetnikov. (Svetnici sta čudoviti in vnušata nekaj svežine v radgonski svet.) Takšno je moje gledanje. Če bo »obsojen« moj urednik, pa bom predlagala, da urednik Vestnika toži radgonski TV-kanal, ki je to dogajanje kazal in mene razburjal, da se mi je dvignil tlak. Marsikoga sem slišala (pri mojih obhodih), ki je bil podobnega mnenja. Torej o enem svetniku ne bom nikoli (no, če se bo popravil - še!) nič več pisala.

Drugi vzrok: V radgonski občinski »bajti« zaslišujejo posameznike in od njih zahtevajo, da priznajo, da so »oni« klepetulja. O ti sveta preproščina! »Klepetulja« je bila, je in bo ženskega spola. In ne utrujajte se, gospod, kdo piše, ampak pogledajte, kaj piše, in če je kanček resnice, vem, da to najbolj boli.

Tretji vzrok: Najbolj pa me je prizadel urednik lokalnega »prleškega« 14-dnevnikarja **Prepih** (zdaj mu delam reklamo). Tako se je »razpetelinil« (če sem se jaz »razkokodakala«) v svojem uvodniku, vendar popolnoma napačno. V Vestniku 26. oktobra je bilo objavljeno: »Pet let imamo interni kanal, eno leto časopis, ki izhaja vsakih 14 dni, in nekaj dni (ali tednov, tega nihče ne ve!) tudi svoj radio...«. Torej, govorila sem o radiu in ne o časopisu, ki ga redno kupujem od pridnih radgonskih šolarjev, ki ga raznašajo. Hotela sem postati naročnica, a sem globoko prizadeta, ker ta gospod od **Prepaha** (išče prepir) sploh ni dobro prebral mojih mehurčkov. Sram te bodi!

Pa sem hotela pohvaliti njihovo predstavitev na radgonskem kanalu. In krivično je obsojati Vestnik, da o Radgoni piše samo v »mehurčkih«, kar dosti člankov je namreč, in to tudi zelo dobrih. »Mehurčki« so pač del razvedrilne in humoristične zadnje strani Vestnika in niso na meji okusnega (to mejo lahko poljubno prestavljamo!).

Pa še o seji občinskega sveta pri Negovi! Svetniki se izboljšujejo, po seji ga tudi dobro zalijejo in postajajo dobrotniki. Zelo aktivni »rdečekrižar« (tudi svetnik) je predlagal, da vsi namenijo sejnino za negovsko šolo. Gospod svetnik (še prej pa predsednik), še nekaj »pametnih« predlogov: Naslednja seja naj bo v veroučnih učilnicah in se odrecite sejnini, potem na stogovski šoli prispevajte za ureditev veroučne učilnice, potem v domu vinogradnikov pa na gradu pa v muzeju pa v nekdanji stražnici pa na stadionu pa radgonski šoli pa in ne o časopisu, ki ga redno kupujem od pridnih radgonskih šolarjev, ki ga raznašajo. Postali boste svetovno znani občinski svet, ki je delal brez sejnin. Čast in slava pa tudi nekaj veljata!

Radgonska klepetulja

Cene rabljenih avtomobilov

Na nedeljskem sejmu rabljenih avtomobilov pri soboškem Agroservisu so minulo nedeljo prodajali 44 avtomobilov, po dolgem času pa so jih prodali kar 5.

Znamka	Letnik	Prev. km	Cena
Opel Vectra 1,6i	1989	85.000	13.000 DEM
Škoda Favorit 136L	1990	64.000	5.500 DEM
Jugo 45 Korat	1988	73.000	2.500 DEM
Golf J	1981	114.000	2.000 DEM
Zastava 101 GTL	1989	71.000	3.500 DEM
Fiat Tipo 1,9TDS	1991	158.000	15.200 DEM
Golf JX 1,6	1987	47.000	8.800 DEM
Golf GTI 16V	1988	84.000	12.000 DEM
Mazda 323 1,6i	1991	81.000	15.500 DEM
Ford Sierra 20i	1990	79.000	15.600 DEM

Cene sadja in zelenjave

Tržnica
Gornja
Radgona Ljutomer

Jabolka	100	60
Limono	200	200
Mandarine	220	160
Banano	129	130
Grozdljo	360	250
Kivi	300	250
Paradižnik	300	200
Paprika	250	250

Prejšnji četrtek, zadnji dan v novembru, sta bila ponudba in povpraševanje na sejmu pujskov v Turnišču usklajena, saj so rejci ponujali 37 živali, lastnike pa jih je zamenjalo 35. Za par pujskov, starih od 7 do 10 tednov in težkih od 15 do 20 kilogramov, je bilo potrebno odšteti od 12.000 do 15.000 tolarjev.

Moja domača banka

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

Menjalniški tečaj Pomurske banke z dne, 05. decembra 1995, tečaji veljajo od 06. decembra 1995 od 00.00. Srednji tečaj Banke Slovenije velja od 05. decembra 1995 od 00.00.

Država	Enota	Banka Slovenije	Nakup	Prodaja
Avstrija	100	1.231.1495	1.250.00	1.285.00
Francija	100	2.489.8484	2.530.00	2.604.00
Nemčija	100	8.663.3555	8.900.00	9.060.00
Italija	100	7.7762	7.85	8.25
Švica	100	10.668.056	10.850.00	11.155.00
ZDA	1	124.4404	127.20	130.20

OBRETNOSTNE MERE od 1. decembra 1995 dalje

Temeljna obrestna mera - TOM - za december je 1,1 % mesečno oz. 13,75 % letno.

Sredstva na vlogi

Nominalna letna obrestna mera

Hranilne vloge	8,25%
Tekoči in žiro računi	6,87%

Kratkoročna vezava (tolarških sredstev)

Rok vezave	Obrestna mera	Letna obr. mera
Od 31 do 90 dni	od TOM + 5,5% do TOM + 7%	20,00% do 21,71%
Od 91 do 120 dni	od TOM + 6% do TOM + 7,2%	20,57% do 21,94%
Od 121 do 180 dni	od TOM + 6,1% do TOM + 7,3%	20,69% do 22,05%
Nad 6 mesecev	od TOM + 7,1% do TOM + 7,8%	21,82% do 22,62%
Na 181 dni	TOM + 8%	22,85%
Nad 9 mesecev	od TOM + 7,6% do TOM + 8%	22,39% do 22,85%

Depozit z vplačilno ključalo

Rok vezave	Skupna letna obrestna mera
Na 12 mesecev	Val. kl. + 9,11% do 9,64%
Rok vezave	Skupna letna obrestna mera
Na 12 mesecev	TOM + 9,47% do 10,00%

Zvezda Murska Sobota, d. o. o.

PRODAJNI CENTER - DISKONT
MURSKA SOBOTA, Markišavska 1
Telefon: 21 339 ali 31 369

PRAZNIČNA PONUDBA

POSEBNO UGODNE - NIZKE CENE

CHARDONNAY, Ljutomer, 0,75	439,00 sit
RENSKI RIZLING, Ljutomer, 0,75	449,00 sit
LAŠKI RIZLING, Ljutomer, 0,75	303,00 sit
LAŠKI RIZLING, Brežice, 0,375	176,00 sit
BAKARSKA VODICA 0,75	554,00 sit
SREBRNA RADGONSKA PENINA 0,75	815,00 sit
ZLATA RADGONSKA PENINA 0,75	1.045,00 sit
GRAJSKI BISER, Brežice, 0,75	340,00 sit
DARILNI KARTON, Ljutomer, 2 x 0,75	888,00 sit
DARILNI KARTON, Ljutomer, 3 x 0,75	1.358,00 sit

AKCIJA TRAJA DO 31. DECEMBRA 1995!

VESTNIK VESTNIK
 NIK VESTNIK VES
 VESTNIK VESTNIK
 NIK VESTNIK VES
 VESTNIK VESTNIK
 NIK VESTNIK VES
 VESTNIK VESTNIK
 NIK VESTNIK VES
 VESTNIK VESTNIK
 NIK VESTNIK VES

Bo dobilo vsako dvorišče svoj bencinski servis

CREDITANSTALT

Banka uspešnih

M. Sobota, Lendavska 11, tel.: 21 780

minicom d.o.o., vegova 13, m. sobota, tel.: 080 32 735, fax: 31 984

MINICOM RACUNALNIKI, KI LETIJO!
Microsoft
 QUALIFIED DEALER

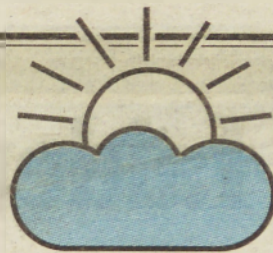
**AKCIJSKA PRODAJA
 RAČUNALNIKOV**

svetovanje in prodaja

mobitel

DC M Sobota * Lendavska 19/b
 tel.: 069 / 32 724

**Virus hepatitisa
 A («žutice») na
 pohodu tudi v
 Pomurju**

VREME

Ob koncu tedna bo
 večinoma suho in
 hladno vreme.

Vestnikov koledar
 14. december, četrtek, Dušan
 15. december, petek, Ljubica
 16. december, sobota, Adela
 17. december, nedelja, Lazar
 18. december, ponedeljek, Rado
 19. december, torek, Urban
 20. december, sredo, Evgen

Pregovor
 Zimska odjuga in fantovska
 objuba nič ne veljata.

VESTNIK

Murska Sobota, 14. decembra 1995, leto XLVII, št. 50, cena 150 SIT

Zima, ki vabi ...

Bela zima ima kljub nevšečnostim, ki jih povzročata voznikom, komunalni ... svoj čar. Sprehod po njeni belini pomirja, sneženje in kopnenje spominjata na človekovo minljivost.

AP, foto: JZ

**Kako se igramo s
 prostorom, preberite v
 Vestnikovem intervjuju**

**Manekeni ljubijo
 šminko ali vložki
 poslancev v
 politično trgovino**

Vse poti vodijo v *Potrošnik*

**AKCIJSKA PRODAJA
 IZDELKOV**

v Blagovnici

Potrošnik

Murska Sobota
 do 31. decembra.

**IZREDNO
 UGODNE
 CENE!**

Prava priložnost za
 nakup družinskih in poslovnih daril.

Kot kaže, politika šele začenja razmišljati o tem, kako ustaviti pobesnelega konja. Po podatkih o tem, koliko denacionaliziranega premoženja je bilo vrnjenega nekdanjim lastnikom, je razmislek o ustavljanju pobesnelega konja vsekakor na mestu. Pri vračanju denacionaliziranega premoženja gre za dve vrste ljudi. Eno so domači tu živeči razlaščenec in seveda nesporni slovenski državljani, ki se zmeraj hodijo od občinskega in državnega Poncija in Pilata, da bi svoje premoženje končno dobili vrnjeno. Hkrati pa nam postrežejo s podatkom, da so nečaki in ne vem še v katerem kolenu rojeni sorodniki nekdanjih grofov skupaj s cerkvijo »pokasirali« skorajda celotno gozdno premoženje, kar ga ta država premore. Nečaki beltinske grofice Zichy so dobili vrnjenih 1100 hektarjev gozdov, med drobne avstrijske posestnike pa naj bi jih bilo razdeljenih 400 hektarjev. Da o tem, koliko gozdov so dobili v drugih nekoliko bolj goznatih predelih, kot je Prekmurje, niti ne pišem. In ko smo pri grofovski zemlji, so zadeve sporne, saj večinoma ne gre za razlaščenec po drugi vojni, ampak denacionalizi-

sploh izvajali strategijo, če ne bodo imeli zemlje. Očitno lahko pričakujemo v parlamentu novo strategijo kmetijstva, ki jo bodo verjetno poimenovali grofovski strategija, uresničevali pa jo bodo tlačani in dninarji.

Se najbolj žalostno pa je, da kljub svoji vihrovosti (če sem seveda malo sarkastičen) tega nista uspeli izkoristiti in vnoviči slovenska diplomacija in vlada pri iskanju poti v Evropsko zvezo. Se zmeraj naj bi se dajali z Italijani za »tistih nekaj hišic optantove«, namesto da bi jasno pokazali na svojo »širokogradnost« do tujcev pri razpolaganju z nepremičninami in povedali, da je denacionalizacijski zakon tisti temeljni evropski zakon, s katerim Evropska zveza povezuje vstop Slovenije v svoje vrste.

In ne samo to, problem se kaže še v eni obliki, takole mimogrede nam namreč pojasni slogan, ki se v teh dneh pojavlja pred našimi očmi, namreč »VSI DRUGAČNI, VSI ENAKOPRAVNI«, in pri dogajanju v parlamentu, ko se je del oblasti z referendumom trudil za spremembo zakona o državljanstvu. Vse lepo in prav, če bi bila pobuda

Bog pomagaj dninarjem in tlačanom

rance iz prve agrarne reforme po prvi svetovni vojni. Še toliko huje pa je, da je marsikateri do sedaj tuji državljani sicer plemenite krvi dobil izplačano odškodnino za svoje premoženje. Kljub protestom lokalnih oblasti in volilno-propagandnih gest nekaterih strank oblast stoji in opazuje, kako pobesneli konj divja in se v svoji pobesnelosti naslaja, ko mendra vse pred sabo.

Najhuje ob vsem tem je, da ob teh dogodkih ne ukrepata najbolj pristojni ministrstvi, niti kmetijsko niti za okolje in prostor. Res je sicer, da glede na zakon nimata kaj reči. Verjetno kmetijsko ne bo niti trenilo, ko se bo nekaj podobnega zgodilo z vinogradi in drugo grofovsko zemljo. Kot tudi ne trenajo politične stranke, ki se imajo za zaščitnike kmečkega stanu, da uporabim njihov besednjak. Očitno protitorožja za ustavitev pobesnelega konja nimajo niti novodobni agrarni ekonomisti, ki se podobno kot prej omenjena državna institucija zaklinjajo na družinsko kmetovanje. Ne vem, kje in na kakšen način bodo ohranili posejano celotno slovensko krajino, kot so to zapisali v kmetijski strategiji, kot tudi ne, kako bodo

uperjena proti »plemeniti krvi sumljivega porekla«, ki si je, roko na srce, ravno s pomočjo te iste oblasti, bodisi pozicijske ali opozicijske, takole mimogrede zaradi »statusnega porekla« svoje krvi na hitro pridobila državljanstvo in pogoltnila velik del nacionalnega premoženja. Nihče od vrhovnih oblastnikov doslej še ni zahteval pretresa poti pridobitve »plemenitih« državljanstev pri državnem birokratskem stroju. Ne, to ne, raje so se lotili »južnjakov« ali »čifurjev«, ki kljub svoji lojalnosti državi, že zaradi kruha, ki jim ga reže ali pa tudi ne, državi vsaj ne škodijo, če že ne koristijo. Kajti ob svoji kratkovidnosti prej omenjena državniška gospoda pač ne vidi ali pa noče videti tega, da so bile migracije iz nerazvitih v razvite sestavni del svetovne ekonomije.

Tako ne bodite presenečeni, ko se bo na dvorišču te ali one grofije znašla ta ali ona skupina oblastnikov, ki se bo na plemenitih arabskih žrebcih in tu in tam kakem lipancu odpravila s krdelom psov in dninarskih poganjačev na lov v grofovski gozdove.

J. VOTEK